ଓଡ଼ିଶା ସିମେଣ୍ଟ ଲିମିଟେଡ଼ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ ଇତ୍ୟାଦି ଇତ୍ୟାଦି

ବନାମ

ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ ଇତ୍ୟାଦି ଇତ୍ୟାଦି

ଏପ୍ରିଲ 4, 1991

[ଏସ୍. ରଙ୍ଗନାଥନ୍, ଏନ୍. ଏମ୍. କାସଲିୱାଲ୍ ଏବଂ
ଏସ୍. ସି. ଅଗ୍ରୱାଲ୍, ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତିବୃନ୍ଦ]

ଓଡ଼ିଶା ଉପକର ଅଧିନିୟମ , 1962: ଧାରା 5-7 - ସାମ୍ବିଧାନିକ ବୈଧତା ।

ଓଡ଼ିଶା ଉପକର ନିୟମ, 1963: ନିୟମ 6A ।

ବେଙ୍ଗଲ ଉପକର ଅଧିନିୟମ (1880 ର ଅଧିନିୟମ IX) (ବିହାର ରାଜ୍ୟ ପାଇଁ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ): ଧାରା 4, 5, 6 ଏବଂ 9 - ସାମ୍ବିଧାନିକ ବୈଧତା ।

ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ ଉପକର ଅଧିନିୟମ, 1981: ଭାଗ IV - ଧାରା 11 - ସାମ୍ବିଧାନିକ ବୈଧତା ।

ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ କରଧନ ଅଧିନିୟମ, 1982: ଭାଗ IV - ଧାରା 9 - ସାମ୍ବିଧାନିକ ବୈଧତା ।

ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ ଖଣିଜ କ୍ଷେତ୍ର ବିକାଶ ଉପକର ନିୟମ, 1982: ନିୟମ 3 ଏବଂ 10 ।

ଜମି ଉପକର - ଖଣି ଜମିରୁ ପ୍ରାପ୍ତ ରୟାଲ୍ଟି ଉପରେ ଉପକର ଆଦାୟ - ପ୍ରକୃତି, ଚରିତ୍ର ଏବଂ ବୈଧତା - ରାଜ୍ୟ ବିଧାନମଣ୍ଡଳ - ବ୍ୟବସ୍ଥାପକ କ୍ଷମତା - ଖଣି ଏବଂ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ (ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଏବଂ ବିକାଶ) ଅଧିନିୟମ, 1957 ପ୍ରଣୟନ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ ହୋଇଛି କି ନାହିଁ ।

'ରୟାଲ୍ଟି' - ଟିକସ କି ।

'ଜମି ରାଜସ୍ୱ' – ଅନ୍ତର୍ନିହିତ ଅର୍ଥ ।

ଭାରତର ସମ୍ବିଧାନ, 1950: ସପ୍ତମ ଅନୁସୂଚି - ତାଲିକା I ପ୍ରବେଶ 52 ଏବଂ 54 - ତାଲିକା II ପ୍ରବେଶ 5, 18, 23, 45, 49, 50 ଏବଂ 66 - ରାଜ୍ୟ ଆଇନ - କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଆଇନ - ଅଧିକୃତ କ୍ଷେତ୍ରର ସିଦ୍ଧାନ୍ତ -କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଅଧିନିୟମ ଦ୍ୱାରା ଅଧିକୃତ କ୍ଷେତ୍ରକୁ ରାଜ୍ୟ ଅଧିନିୟମ ଜବରଦଖଲ କରିବା - ଏହାର ପ୍ରଭାବ ।

ଅନୁଚ୍ଛେଦ 142, 246 ଏବଂ 265 - ଉପକର - ସାମ୍ବିଧାନିକ ଅବୈଧତା - ଏହାର ପରିଣାମ - ସ୍ୱୟଂକ୍ରିୟ ଏବଂ ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ ପରିଣାମ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଉପକର ଫେରସ୍ତ - ଦୁଇଟି ଭିନ୍ନ ଜିନିଷ କି ନାହିଁ, ଏହାର ଫଳସ୍ୱରୂପ ଅବୈଧତାର ଘୋଷଣା ଏବଂ ଆଶ୍ୱସ୍ତି ନିର୍ଣ୍ଣୟ - ଆଶ୍ୱସ୍ତି ପ୍ରଦାନ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ଇଚ୍ଛାଧୀନ କାର୍ଯ୍ୟ କି - ଆଶ୍ୱସ୍ତିକୁ ଗଠନ କିମ୍ବା ସୀମିତ କରିବା ପାଇଁ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର କ୍ଷମତା - ସମ୍ଭାବ୍ୟ ଅଗ୍ରାହ୍ୟକରଣ ମତବାଦ ଏବଂ ଅନ୍ୟାୟ ସମୃଦ୍ଧିକରଣର ମତବାଦ - ଏହାର ପ୍ରଯୁଜ୍ୟତା ।

ଅନୁଚ୍ଛେଦ - 277 - ଏହି ଅନୁଚ୍ଛେଦର ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକ ଆବଶ୍ୟକତା - ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଛି ।

ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ପଦ୍ଧତି ଏବଂ ପ୍ରକ୍ରିୟା: ପକ୍ଷମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦିଆଯାଇଥିବା ଅଙ୍ଗୀକାରପତ୍ର - ସର୍ବୋଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦିଆଯାଇଥିବା ନିର୍ଦ୍ଦେଶ - ଏହାର ପ୍ରଭାବ ।

ଓଡ଼ିଶା, ବିହାର ଏବଂ ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ ରାଜ୍ୟ ଏକ ଉପକର ଲାଗୁ କରିଥିଲେ, ଯାହା ଖଣି ଜମିରୁ ମିଳୁଥିବା ରୟାଲ୍ଟି ଉପରେ ଆଧାରିତ ଥିଲା । ଏହି ରାଜ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ନିଜ ନିଜ ଆଇନ ଯଥା, ଓଡ଼ିଶା ଉପକର ଅଧିନିୟମ, 1962, ବେଙ୍ଗଲ ଉପକର ଅଧିନିୟମ, 1880 (ବିହାର ରାଜ୍ୟ ପାଇଁ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ), ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ ଉପକର ଅଧିନିୟମ, 1981 ଏବଂ ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ କରଧନ ଅଧିନିୟମ, 1982 ଅନୁଯାୟୀ ଉପକର ଲାଗୁ କରିଥିଲେ ।

ଟିକସଦାତାମାନେ ଓଡ଼ିଶା, ବିହାର ଏବଂ ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶର ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ବିଭିନ୍ନ ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରି ଉପକରର ସାମ୍ବିଧାନିକ ବୈଧତାକୁ ଆପତ୍ତି କରିଥିଲେ । ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହି ଆଧାରରେ ଉପକରକୁ ଅସାମ୍ବିଧାନିକ ଘୋଷଣା କରିଥିଲେ ଯେ ଏହା ରାଜ୍ୟ ବିଧାନମଣ୍ଡଳର ବୈଧାନିକ କ୍ଷମତା ବାହାରେ ଥିଲା, କିନ୍ତୁ ଟିକସଦାତାଙ୍କଠାରୁ ସଂଗୃହିତ ଉପକର ଫେରସ୍ତ ଦେବା ପାଇଁ ରାଜ୍ୟକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେବା ନିମନ୍ତେ ଟିକସଦାତାଙ୍କ ଅନୁରୋଧକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରିଥିଲେ । ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ଏହି ନିର୍ଣ୍ଣୟ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଟିକସଦାତା ମାନେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଆବେଦନ କରିଥିବା ବେଳେ ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ଏକ ପ୍ରତି-ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରିଛି । ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ମଧ୍ୟ ଉପକର ଆଦାୟକୁ ଅସାମ୍ବିଧାନିକ ବୋଲି ଏହି ଆଧାରରେ ଘୋଷଣା କରିଥିଲେ ଯେ ଏହା ରାଜ୍ୟ ବିଧାନମଣ୍ଡଳର ବୈଧାନିକ କ୍ଷମତା ବାହାରେ ଥିଲା । ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ନିର୍ଣ୍ଣୟ ବିରୁଦ୍ଧରେ ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ ରାଜ୍ୟ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଏକ

ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରିଛି । ଅନ୍ୟପକ୍ଷରେ ପାଟନା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଟିକସଦାତାଙ୍କ ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଆବେଦନକୁ ଖାରଜ କରିଦେଇଛନ୍ତି । ପାଟନା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ନିର୍ଣ୍ଣୟ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଟିକସଦାତା ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଏକ ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରିଛନ୍ତି ।

ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଆବେଦନରେ ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ତରଫରୁ ଯୁକ୍ତି କରାଯାଇଥିଲା ଯେ **(i)** ଉପକର ଆଦାୟ ସମ୍ବିଧାନର ସପ୍ତମ ଅନୁସୂଚିର ରାଜ୍ୟ ତାଲିକାର ପ୍ରବେଶ **45, 49** ଏବଂ **50** କୁ ସୂଚିତ କରିଥିବା ହେତୁ ଆକ୍ଷେପିତ ଆଇନ ପ୍ରଣୟନ ରାଜ୍ୟ ବିଧାନସଭାର ବୈଧାନିକ କ୍ଷମତା ମଧ୍ୟରେ ଥିଲା; **(ii)** ଉପକରର ଉପଯୋଗ ପଦ୍ଧତି ଉପରେ ଆଇନରେ ଲାଗୁ କରାଯାଇଥିବା ସୀମାବଦ୍ଧତା ଏହି ମତକୁ ସମର୍ଥନ କରେ ଯେ ଉପକର ହେଉଛି ସେହି ଶୁଳ୍କ ଯାହା ଉପରେ ରାଜ୍ୟ ବିଧାନସଭା ରାଜ୍ୟ ତାଲିକାର ପ୍ରବେଶ **66** ସହିତ ପ୍ରବେଶ **23** ଅନୁଯାୟୀ ପ୍ରଣୟନ କରିବାକୁ ସକ୍ଷମ; **(iii)** ଯେହେତୁ ଏହି ଆକ୍ଷେପିତ ଅଧିନିୟମ ପଞ୍ଚାୟତ ଏବଂ ସମିତି ମାନଙ୍କୁ ସ୍ଥାନୀୟ ପ୍ରଶାସନର ଦାୟିତ୍ୱ ନିର୍ବାହ କରିବା ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ଅଧୀନରେ ଥିବା ଅଞ୍ଚଳର ଉପଯୁକ୍ତ ବିକାଶ ପାଇଁ ପଦକ୍ଷେପ ନେବା ପାଇଁ ପାଣ୍ଠି ସଂଗ୍ରହ କରିବା ସହିତ ଜଡିତ ଥିଲା, ତେଣୁ ଏହି ଆକ୍ଷେପିତ ଆଇନ ପ୍ରଣୟନକୁ ରାଜ୍ୟ ତାଲିକାର ପ୍ରବେଶ **5** ରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯିବା ଯୋଗ୍ୟ ଥିଲା; ଏବଂ **(iv)** କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ବିଧାନମଣ୍ଡଳର ଆଇନ ପ୍ରଣୟନ ଯଥା ଖଣି ଏବଂ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ (ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଏବଂ ବିକାଶ) ଅଧିନିୟମ, **1957** ଆକ୍ଷେପିତ ଆଇନ ପ୍ରଣୟନ କରିବା ପାଇଁ ରାଜ୍ୟ ବିଧାନମଣ୍ଡଳର କ୍ଷମତାକୁ ଅସ୍ୱୀକାର କରିନାହିଁ, କାରଣ ଏହି ଦୁଇଟି ଅଧିନିୟମର ପରିସର ଏବଂ ବିଷୟବସ୍ତୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭିନ୍ନ ଏବଂ ଆକ୍ଷେପିତ ରାଜ୍ୟ ଆଇନ ପ୍ରଣୟନ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଆଇନ ପ୍ରଣୟନ ଅର୍ଥାତ **1957** ଅଧିନିୟମ ଦ୍ୱାରା ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କ୍ଷେତ୍ର ଉପରେ ଅତିକ୍ରମଣ କରେନାହିଁ ।

ଟିକସଦାତାଙ୍କ ତରଫରୁ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବିଷୟ ମଧ୍ୟରେ ଏହା ମଧ୍ୟ ଯୁକ୍ତି କରାଯାଇଥିଲା ଯେ **(i)** ଇଣ୍ଡିଆ ସିମେଣ୍ଟ ମାମଲାରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ଦିଆଯାଇଥିବା କାରଣ ପାଇଁ ସମସ୍ତ ରାଜ୍ୟ ଆଦାୟ କ୍ଷମତାତୀତ ଥିଲା; **(ii)** ସମ୍ବିଧାନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ **277** ଉପରେ ନିର୍ଭର କରି ବେଙ୍ଗଲ ଉପକର ଅଧିନିୟମ, **1880** ଅନୁଯାୟୀ ଆଦାୟ ବଜାୟ ରଖିବାକୁ ରାଜ୍ୟ ଚେଷ୍ଟା କରିପାରିବ ନାହିଁ; ଏବଂ **(iii)** ଆଦାୟ ଅସାମ୍ବିଧାନିକ ହୋଇଥିବାରୁ ନ୍ୟାୟାଳୟ ରାଜ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଟିକସଦାତାଙ୍କଠାରୁ ସଂଗୃହିତ ଉପକର ଫେରସ୍ତ କରିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେବା ଉଚିତ୍ କାରଣ **(a)** ଫେରସ୍ତ ହେଉଛି ଟିକସର ଅବୈଧତାର ଘୋଷଣାନାମାର ସ୍ୱୟଂକ୍ରିୟ ଏବଂ ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ ପରିଣାମ ଏବଂ **(b)** ଏହି

ନ୍ୟାୟାଳୟ ସମ୍ମୁଖରେ ରାଜ୍ୟମାନେ ପ୍ରତିଶୃତି ଦେଇଛନ୍ତି ଯେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ଆଦାୟ ଅବୈଧ ଘୋଷିତ ହେଲେ ସେମାନେ ସଂଗୃହୀତ ଅର୍ଥ ଫେରସ୍ତ କରିବେ ।

ଆବେଦନଗୁଡ଼ିକର ଫଇସଲା କରି ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ

ନିର୍ଣ୍ଣୟ କଲେ: **1.** ଓଡ଼ିଶା ଉପକର ଅଧିନିୟମ, **1962** ର ଧାରା **5** ରୁ **7** ଅନୁଯାୟୀ ଉପକର ଆଦାୟ ରାଜ୍ୟ ବିଧାନମଣ୍ଡଳର କ୍ଷମତା ବାହାରେ ।

1.1 ଏକ ରୟାଲ୍ଟି କିମ୍ବା ତା' ଉପରେ ଟିକସକୁ ଜମି ରାଜସ୍ୱ ସହିତ ତୁଳନା କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ।ତେଣୁ ଉପକରକୁ ତାଲିକା **II** ର ପ୍ରବେଶ **45** ଅଧୀନରେ ଅଣାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ।

ଇଣ୍ଡିଆ ସିମେଣ୍ଟ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ ବନାମ *ତାମିଲନାଡୁ ରାଜ୍ୟ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ,* **[1990] 1 S.C.C. 12** ଅନୁସରଣ କରାଯାଇଥିଲା ।

1.2 ରୟାଲ୍ଟି ଉପରେ ଏକ ଟିକସ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ଉପରେ ଏକ ଟିକସ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ ଏବଂ ଏହା ତାଲିକା **II** ର ପ୍ରବେଶିକା **50** ର ପରିସର ବାହାରେ । ଅନ୍ୟଥା, ଉକ୍ତ ପ୍ରବେଶିକା ଅଧୀନରେ ରାଜ୍ୟ ବିଧାନମଣ୍ଡଳର କ୍ଷମତା "ଖଣିଜ ବିକାଶ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଆଇନ ଦ୍ୱାରା ସଂସଦ ଦ୍ୱାରା ଲାଗୁ କରାଯାଇଥିବା କୌଣସି ସୀମା" ଦ୍ୱାରା ସୀମିତ । ଖଣି ଏବଂ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ (ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଏବଂ ବିକାଶ) ଅଧିନିୟମ, **1957** ହେଉଛି ଖଣିଜ ବିକାଶ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ସଂସଦର ଏକ ଆଇନ ଏବଂ ଉକ୍ତ ଅଧିନିୟମର ଧାରା **9** କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କୁ ଜମିରୁ ଅପସାରିତ କିମ୍ବା ପଟ୍ଟାଧାରୀ ଦ୍ୱାରା ବ୍ୟବହୃତ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଦେୟ ରୟାଲ୍ଟିର ହାର ସ୍ଥିର, ପରିବର୍ତ୍ତନ, ବୃଦ୍ଧି କିମ୍ବା ହ୍ରାସ କରିବାକୁ କ୍ଷମତା ପ୍ରଦାନ କରେ । ଧାରା **9** ର ଉପଧାରା **(3)** ଅନୁସାରେ, ସେହି ଅଧିନିୟମର ଦ୍ୱିତୀୟ ଅନୁସୂଚି ଅନୁଯାୟୀ ଦେୟ ହେଉଥିବା ରୟାଲ୍ଟି ତିନି ବର୍ଷର ଅବଧି ମଧ୍ୟରେ ଏକାଧିକ ଥର ବୃଦ୍ଧି କରାଯିବ ନାହିଁ । କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଅଧିନିୟମର ଦ୍ୱିତୀୟ ଅନୁସୂଚି ସଂଶୋଧନ କରିବାକୁ ରୟାଲ୍ଟି ଉପରେ ଟିକସ ଲାଗୁ କରିବା, ରାଜ୍ୟ ବିଧାନମଣ୍ଡଳ ଉପରେ ଏହା ଏକ ସ୍ପଷ୍ଟ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ । ଏହି ଆକ୍ଷେପିତ ଅଧିନିୟମ ଠିକ୍ ଏହା ହିଁ କରିଥାଏ । ତେଣୁ ତାଲିକା **II** ର **50** ନମ୍ବର ପ୍ରବେଶ ଦ୍ୱାରା ଏହି ଆଇନର ବୈଧତାକୁ ବଜାୟ ରଖାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ଏବଂ ଯଦି ଉପକରକୁ ପ୍ରବେଶ **50** ଅଧୀନରେ ଆସୁଥିବା ଟିକସ ଭାବେ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଏ, ତେବେ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଆଇନର ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ଏହା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କ୍ଷମତା ବାହାରେ ରହିବ ।

ଇଣ୍ଡିଆ ସିମେଣ୍ଟ ଓ ଅନ୍ୟମାନେ **ବନାମ** ତାମିଲନାଡୁ *ରାଜ୍ୟ ଓ ଅନ୍ୟମାନେ,* **[1990] 1 S.C.C. 12, ଅନୁସରଣ କରାଯାଇଥିଲା ।**

ହିଙ୍ଗିର୍ ରାମପୁର କୋଇଲା କମ୍ପାନୀ ଲିମିଟେଡ୍ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ **ବନାମ** ଓଡ଼ିଶା *ରାଜ୍ୟ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ,* [1961] 2 S.C.R. 537, **ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ୱାଞ୍ଚୁଙ୍କ ଅସନ୍ତୋଷ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରାଯାଇଥିଲା ।**

1.3 ଜମିରୁ ମିଳୁଥିବା ରୟାଲ୍ଟି ଉପରେ ଟିକସ ଏବଂ ସେଥିରୁ ମିଳୁଥିବା ଆୟର ସନ୍ଦର୍ଭରେ ମାପ କରାଯାଉଥିବା ଜମି ଉପରେ ଟିକସ ମଧ୍ୟରେ ନୀତିଗତ ପାର୍ଥକ୍ୟ ରହିଛି । କେବଳ ଆୟ ଆଧାରରେ ଏହାର ପରିମାଣ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରାଯାଇଥାଏ, ସେଥିପାଇଁ କୋଠାବାଡ଼ି ଉପରେ ଟିକସ ଲାଗୁ ହେବା ବନ୍ଦ ହେଉନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଆକ୍ଷେପିତ ଆଇନ ପ୍ରଣୟନରେ ଟିକସକୁ ଟିକସଦାତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଜମିରୁ ମିଳୁଥିବା ଆୟ ଦ୍ୱାରା କଳନା କରାଯାଏ ନାହିଁ, ଯେପରି ଖଣିଜ ଜମି ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ ଜମି କ୍ଷେତ୍ରରେ ହୋଇଥାଏ । ଟିକସ ଧାର୍ଯ୍ୟର ଉପାୟ ହେଉଛି ଜମି ସମ୍ବନ୍ଧରେ କରଦାତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ତାଙ୍କ ପଟ୍ଟାଦାତାଙ୍କୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ରୟାଲ୍ଟି, ଯାହା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବେ ଏକ ଭିନ୍ନ ବିଷୟ । ଏହି ଆକ୍ଷେପିତ ଆଇନ କେବଳ ସମସ୍ତ ଜମିର ବାର୍ଷିକ ମୂଲ୍ୟ ଉପରେ ଉପକର ଲାଗୁ କରିବା ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ । ଜମି ଉପରେ ଟିକସ ଏବଂ ଜମିରୁ ମିଳୁଥିବା ଆୟ ଉପରେ ଟିକସ ମଧ୍ୟରେ ସ୍ୱଷ୍ଟ ପାର୍ଥକ୍ୟ ରହିଛି । ପ୍ରଥମଟି ଜମି ଉପରେ ସିଧାସଳଖ ଲାଗୁ ହେବା ଉଚିତ, ଏକ ୟୁନିଟ୍ ଭାବରେ ଜମି ଉପରେ ଲାଗୁ ହେବା ଉଚିତ ଏବଂ ଏହା ସହିତ ସିଧାସଳଖ ସମ୍ପର୍କ ରଖିବା ଉଚିତ । ରୟାଲ୍ଟି ଉପରେ ଟିକସକୁ ଏକ ଏକକ ଭାବେ ଜମି ଉପରେ ସିଧାସଳଖ ଟିକସ ବୋଲି କୁହାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ତେଣୁ ଏହି ଉପକର ତାଲିକା II ର ପ୍ରବେଶ 49 ର ପରିସର ବାହାରେ ରହିଛି ।

ଅଜୟ କୁମାର ମୁଖାର୍ଜୀଆ **ବନାମ** *ବାରପେଟା ସ୍ଥାନୀୟ ବୋର୍ଡ,* **[1965] 3 S.C.R. 47**; ରଲ୍ଲା ରାମ **ବନାମ** *ପୂର୍ବ* ପଞ୍ଜାବ *ପ୍ରଦେଶ,* **[1948] F.C.R. 207**; *ବକ୍ସା* ଡୁୟାର୍ସ ଟି କୋ. **ବନାମ** *ରାଜ୍ୟ,* **[1989] 3 S.C.R. 211**; *ଭଗବାନ* ଦାସ ଜୈନ **ବନାମ** ଭାରତ *ସଂଘ,* **[1981] 2 S.C.R. 808** ଏବଂ *ଆର୍.* ଆର୍ *ଇଞ୍ଜିନିୟରିଂ କୋ.* **ବନାମ** *ଜିଲ୍ଲା ପରିଷଦ,* **[1980] 3 S.C.R. 1, ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି ।**

ଭାରତ ସଂଘ ସରକାର **ବନାମ** *ବମ୍ବେ ଟାୟାର ଇଣ୍ଟରନ୍ୟାସନାଲ,* **[1984] 1 S.C.R. 347**; *ଆୟରଲାଣ୍ଡ ସରକାର ଅଧିନିୟମ, 1920 ଏବଂ ଅର୍ଥ ଅଧିନିୟମ (ଉତ୍ତର ଆୟରଲାଣ୍ଡ),* **1934, (1963) 2 All. E.R. III** *ର ଧାରା 3 ଅନୁଯାୟୀ ଏକ* ସନ୍ଦର୍ଭ ସମ୍ବନ୍ଧରେ, ଉଦ୍ଧୃତ ।

2. ଯଦି ସମ୍ପୃକ୍ତ ଶୁଳ୍କକୁ ଜମି ଉପରେ ଟିକସ ଭାବେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ, ତେବେ ଏହାକୁ ଜମି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଦେୟ ଭାବେ ମଧ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ।

2.1 ଓଡ଼ିଶା ଉପକର ଅଧିନିୟମ, **1962** ର ଧାରା **10** ଉପକର ଆୟର ମାତ୍ର ପଚାଶ ପ୍ରତିଶତ ଉପଯୋଗ କରିବାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟକୁ ଚିହ୍ନିତ କରେ ଏବଂ ତାହା ମଧ୍ୟ "ଖଣି କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ ଧାରଣ କରାଯାଇଥିବା ଜମି ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ ଜମି" ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସଂଗୃହିତ ଉପକର ମଧ୍ୟରେ ସୀମିତ । ତେଣୁ ଯେଉଁ ବର୍ଗର ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କଠାରୁ ଏହି ଶୁଳ୍କ ଆଦାୟ କରାଯାଏ, ସେହି ବର୍ଗକୁ ରାଜ୍ୟ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଉଥିବା କିମ୍ବା ପ୍ରଦାନ କରାଯିବାକୁ ଥିବା କୌଣସି ସେବା ସହିତ ଏହି ଶୁଳ୍କକୁ ସହସଂଯୁକ୍ତ କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ତଦନୁସାରେ ଏହି ଶୁଳ୍କକୁ ଏକ ଦେୟ ଭାବରେ ବିବେଚନା କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ, ଯାହାକୁ ରାଜ୍ୟ ବିଧାନମଣ୍ଡଳ ରାଜ୍ୟ ତାଲିକାର ପ୍ରବେଶ **66** ଅନୁଯାୟୀ ଆଇନ ପ୍ରଣୟନ କରିବାକୁ ସକ୍ଷମ ।

2.2 ଏପରିକି ଏହି ଶୁଳ୍କକୁ ଏକ ଦେୟ ବୋଲି ଧରିନେଲେ ମଧ୍ୟ, ରାଜ୍ୟ ବିଧାନମଣ୍ଡଳ କେବଳ ରାଜ୍ୟ ତାଲିକାରେ ଥିବା ଯେକୌଣସି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଶୁଳ୍କ ଲାଗୁ କରିପାରିବେ । ଏହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଯେଉଁ ପ୍ରବେଶ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରାଯାଇଛି, ଅର୍ଥାତ୍ ପ୍ରବେଶିକା **23** ସଂଘ ସରକାର ନିୟନ୍ତ୍ରଣରେ ଥିବା ଖଣି ଏବଂ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର "ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଏବଂ ବିକାଶ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ତାଲିକା I ର ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକ ଅଧୀନରେ ରହିଛି" । ତାଲିକା I ର ପ୍ରବେଶିକା **54** ଅନୁଯାୟୀ, ଖଣି ଏବଂ ଖଣିଜ ବିକାଶର ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ସଂସଦୀୟ ଆଇନ ପ୍ରଣୟନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ରହିଛି "ଯେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କେନ୍ଦ୍ର ନିୟନ୍ତ୍ରଣରେ ଥିବା ଏପରି ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଏବଂ ବିକାଶ ସଂସଦ ଦ୍ୱାରା ଆଇନ ପ୍ରଣୟନ ଦ୍ୱାରା ଜନସ୍ୱାର୍ଥ ପାଇଁ ସୁବିଧାଜନକ ବୋଲି ଘୋଷଣା କରାଯାଇଛି"। ଏଭଳି ଘୋଷଣା ଖଣି ଏବଂ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ (ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଏବଂ ବିକାଶ) ଅଧିନିୟମ, **1957** ର ଧାରା **2** ରେ ରହିଛି । ତାଲିକା II ର ପ୍ରବେଶିକା **23** ର ସୂଚିତ କରିବା ଦ୍ୱାରା ଏହି ବିବାଦୀୟ ଅଧିନିୟମର ବୈଧତାକୁ ବଜାୟ ରଖାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ।

3. ଅଧିନିୟମର 'ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ' ଏବଂ ଏହାର 'ବିଷୟ' ମଧ୍ୟରେ ପାର୍ଥକ୍ୟ ରହିଛି । ଏହି ଶୁଳ୍କ ଲାଗୁର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସ୍ଥାନୀୟ ସଂସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକର ଆର୍ଥିକ ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ସୁଦୃଢ଼ କରିବା ହୋଇପାରେ, କିନ୍ତୁ ଏହି ଅଧିନିୟମର ପୌର ପାଳିକା କିମ୍ବା ସ୍ଥାନୀୟ ପ୍ରଶାସନ ସହିତ କୌଣସି ସମ୍ପର୍କ ନାହିଁ । ତଦନୁସାରେ, ଦ୍ୱିତୀୟ ତାଲିକାର **5**ମ ପ୍ରବେଶିକା ଉପରେ ରାଜ୍ୟର ନିର୍ଭରଶୀଳତା ସ୍ପଷ୍ଟତଃ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୁର୍ବଳ ।

4. ସଂସଦ ଦ୍ୱାରା ଖଣି ଏବଂ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ (ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଏବଂ ବିକାଶ) ଅଧିନିୟମ, **1957** ପ୍ରଣୟନ କରାଯିବା କାରଣରୁ ରାଜ୍ୟ ବିଧାନସଭା ଏହି ଆକ୍ଷେପିତ ଆଇନ ପ୍ରଣୟନ କରିବାର କ୍ଷମତାରୁ ବଞ୍ଚିତ ହୋଇଛି କି, ଏହି ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଏହି ଅଧିନିୟମର ପରିସରକୁ ସଠିକ୍ ଭାବରେ ବୁଝିବା ଏବଂ ଏହା ଅଧୀନରେ ଥିବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆକ୍ଷେପିତ ରାଜ୍ୟ ଆଇନ ପ୍ରଣୟନ ଦ୍ୱାରା କରାଯାଇଥିବା ଜବର ଦଖଲର ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ ।

4.1 ଏକ ଶିଳ୍ପ କିମ୍ବା ଖଣି ଏବଂ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଏବଂ ବିକାଶ ସଂଘ ସରକାର ନିୟନ୍ତ୍ରଣରେ ରହିବା ପାଇଁ ତାଲିକା I ର ପ୍ରବେଶିକା **52** କିମ୍ବା ପ୍ରବେଶିକା **54** ଅନୁଯାୟୀ ଲାଭଜନକ, କେବଳ ସଂସଦର ଏକ ଆଇନର ଏହି ଘୋଷଣା ତାଲିକା **II** କିମ୍ବା ତାଲିକା **III** ରେ ଥିବା ଅନେକ ପ୍ରବେଶିକା ଦ୍ୱାରା ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କ୍ଷେତ୍ର ସମ୍ବନ୍ଧରେ ରାଜ୍ୟ ବିଧାନମଣ୍ଡଳ ଗୁଡ଼ିକର ବୈଧାନିକ କ୍ଷମତାକୁ ଅସ୍ୱୀକାର କରେନାହିଁ । ବିଶେଷ କରି, ପ୍ରବେଶିକା **54** ଅଧୀନରେ ଏକ ଘୋଷଣାନାମା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହି ବୈଧାନିକ କ୍ଷମତା କେବଳ ସେତେ ମାତ୍ରାରେ ହ୍ରାସ ପାଇଥାଏ ଯେତେଦୂର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଘୋଷଣା କରୁଥିବା ବୈଧାନିକ ଅଧିନିୟମନ ଦ୍ୱାରା ବର୍ଣ୍ଣିତ ଉକ୍ତିର ଅନୁସରଣରେ ସଂଘ ଦ୍ୱାରା ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଏ । କ୍ଷୟର ପରିମାଣ ଘୋଷଣାନାମା ଅନୁସରଣରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଥିବା ଅଧିନିୟମନର କ୍ଷେତ୍ର ଉପରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ହୁଏ ।

4.2 ସଂସଦର ଅଧିନିୟମ ଦ୍ୱାରା ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କ୍ଷେତ୍ରର ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ କରିବା ସମୟରେ ଜଣେ କେବଳ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଅଧିନିୟମର ପ୍ରକୃତ ବ୍ୟବସ୍ଥା କିମ୍ବା ଏହା ଅଧୀନରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଥିବା ନିୟମ ଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ହେବା ଉଚିତ ନୁହେଁ, ବରଂ ସେହି ବିଷୟ ଏବଂ ଦିଗଗୁଡ଼ିକୁ ମଧ୍ୟ ଧ୍ୟାନରେ ରଖିବା ଉଚିତ ଯାହା ବୈଧ ଭାବରେ ଉକ୍ତ ଆଇନର ପରିସର ମଧ୍ୟରେ ଅଣାଯାଇପାରିବ । ଏହି ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ ଏବଂ ବିହାର ଉପକର ଅଧିନିୟମର ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକର ଦୃଷ୍ଟିରେ ଏହି ନିର୍ଣ୍ଣୟ ଅପ୍ରତିରୋଧ ମନେହୁଏ ଯେ ରାଜ୍ୟ ଅଧିନିୟମ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଅଧିନିୟମ ଅର୍ଥାତ୍ ଖଣି ଏବଂ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ (ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଏବଂ ବିକାଶ) ଅଧିନିୟମ, **1957** ଦ୍ୱାରା ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅନଧିକାର ପ୍ରବେଶ କରିଛି ।

4.3 ପ୍ରବେଶିକା 54 ଅଧୀନରେ ସଂସଦୀୟ ଘୋଷଣା ଦ୍ୱାରା ବାଧାପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଥିବା ଆକ୍ଷେପିତ ଆଇନ ପ୍ରଣୟନକୁ ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ କିମ୍ବା ପୌର ପ୍ରଶାସନ ପାଇଁ ଆଇନ ପ୍ରଣୟନ ସହିତ ତୁଳନା କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ଯାହା ଦ୍ୱିତୀୟ କିମ୍ବା ତୃତୀୟ ତାଲିକାରେ ଥିବା ବିଭିନ୍ନ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପ୍ରବେଶିକା ସହିତ ଚିହ୍ନଟ ହୋଇପାରିବ ।

ହିଙ୍ଗିର୍ ରାମପୁର କୋଇଲା କମ୍ପାନୀ ଲିମିଟେଡ୍ ଓ ଅନ୍ୟମାନେ **ବନାମ** *ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ଓ ଅନ୍ୟମାନେ,* **[1961] 2 S.C.R. 537**; *ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ* ବନାମ *ଏମ୍. ଏ. ଟୁଲୋଚ୍ ଆଣ୍ଡ କୋ.,* **[1964] 4 S.C.R. 461** ଏବଂ *ଭାରତୀୟ ସିମେଣ୍ଟ ଓ ଅନ୍ୟମାନେ* **ବନାମ** *ତାମିଲନାଡୁ ରାଜ୍ୟ ଓ ଅନ୍ୟମାନେ,* **[1990] 1 S.C.C. 12 ଅନୁସରଣ କରାଯାଇଛି ।**

ହରିୟାଣା ରାଜ୍ୟ **ବନାମ** *ଚନନ୍ ମଲ୍,* **[1976] 3 S.C.R. 688**; *ଈଶ୍ୱରୀ ଖତାନ୍ ସୁଗାର ମିଲ୍ସ (ପି) ଲିମିଟେଡ୍* **ବନାମ** *ୟୁ. ପି. ରାଜ୍ୟ,* **[1980] 3 S.C.R. 331** ଏବଂ *ୱେଷ୍ଟର୍ଣ୍ଣ କୋଲଫିଲ୍ଡସ୍ ଲିମିଟେଡ୍* **ବନାମ** *ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର କ୍ଷେତ୍ର ବିକାଶ ପ୍ରାଧିକରଣ,* **[1982] 2 S.C.R. 1, ମାନ୍ୟ କରାଯାଇଛି ।**

ଭାରତୀୟ ତମାଖୁ କମ୍ପାନୀ ଲିମିଟେଡ୍ **ବନାମ** *ସଂଘ,* **[1985] Supp. 1 S.C.R. 145**; *ପଶ୍ଚିମବଙ୍ଗ ରାଜ୍ୟ* ବନାମ *ସଂଘ,* **[1964] 1 S.C.R. 371**; *କେନ୍ଦ୍ରୀୟ କୋଇଲା କ୍ଷେତ୍ର* **ବନାମ** *ଏମ୍. ପି. ରାଜ୍ୟ,* **A.I.R. (1986) M.P. 33**; *ଏମ. କରୁଣାନିଧି* **ବନାମ** *ଭାରତ ସଂଘ,* **[1979] 3 S.C.R. 254**; *ତାମିଲନାଡୁ ରାଜ୍ୟ* **ବନାମ** *ହିନ୍ଦ ଷ୍ଟୋନ ଇତ୍ୟାଦି,* **[1981] 2 S.C.R. 742**; *ଆଇ. ଟି. ସି.* **ବନାମ** *କର୍ଣ୍ଣାଟକ ରାଜ୍ୟ,* **[1985] Suppl. S.C.R. 145**; *ଭାରତ କୋକିଙ୍ଗ କୋଇଲା* **ବନାମ** *ବିହାର ରାଜ୍ୟ,* **[1990] 2 Scale 256**; *କନନ ଦେୱାନ ହିଲ୍ସ କମ୍ପାନୀ* **ବନାମ** *କେରଳ ରାଜ୍ୟ,* **[1973] 1 S.C.R. 356**; *ବୈଜନାଥ କେଡିଆ* **ବନାମ** *ବିହାର ରାଜ୍ୟ,* **[1970] 2 S.C.R. 100;** *ଏଚ.ଆର. ଏସ. ମୂର୍ତ୍ତି* **ବନାମ** *ଚିତ୍ତୋର ର ଜିଲ୍ଲାପାଳ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ* **[1964] 6 S.C.R. 666**; *ଚ. ଟିକା ରାମଜୀ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ* **ବନାମ** *ୟୁ. ପି. ରାଜ୍ୟ,* **[1956] S.C.R. 393**; *ଲକ୍ଷ୍ମୀ ନାରାୟଣ ଅଗ୍ରୱାଲା* **ବନାମ** *ରାଜ୍ୟ,* **A.I.R. (1983) Ori. 210**; *ଭେରୁଲାଲ* **ବନାମ** *ରାଜ୍ୟ,* **A.I.R. (1965) Raj. 161**; *ଶର୍ମା* **ବନାମ** *ରାଜ୍ୟ,* **A.I.R. (1969) P & H 79** ଏବଂ *ସୌରାଷ୍ଟ୍ର ସିମେଣ୍ଟ ଆଣ୍ଡ କେମିକାଲ୍ସ ଇଣ୍ଡଷ୍ଟ୍ରିଜ୍ ଲିମିଟେଡ୍* **ବନାମ** *ସଂଘ ସରକାର,* **A.I.R. (1979) ଗୁଜ. 180, ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି ।**

ତ୍ରିବେଦୀ ଆଣ୍ଡ ସନ୍ସ ବନାମ *ଗୁଜରାଟ ରାଜ୍ୟ*, **[1986] Suppl. S.C.C. 20, ଉଦ୍ଧୃତ ।**

5. ବଙ୍ଗଳା ଉପକର ଅଧିନିୟମ, **1880** ର ଧାରା **6** ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଭାବେ ଆଇନ ପ୍ରଣୟନ କରିଛି ଯେ ଏହି ଉପକର ଖଣି ଏବଂ ଖାଦାନରୁ ମିଳୁଥିବା ରୟାଲ୍ଟି ଏବଂ ରେଳବାଇ ଏବଂ ଟ୍ରାମୱେର ବାର୍ଷିକ ନିଟ୍ ଲାଭ ଉପରେ ଲାଗୁ ହେବ । ଧାରା **6** ରେ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସଂଶୋଧନ ଏହି ମୌଳିକ ସ୍ଥିତିକୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିନାହିଁ । ଯଦିଓ ଏହି ଧାରା ଖଣିଜ ଧାରଣ କରୁଥିବା ଜମିର ମୂଲ୍ୟକୁ ମଧ୍ୟ ସୂଚିତ କରେ, ତାହା କେବଳ ରୟାଲିଟି ଉପରେ ଆଧାରିତ ଉପକର ଯେଉଁ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯାଇପାରିବ, ସେହି ସର୍ବାଧିକ ପ୍ରଦାନ କରେ । ତେଣୁ ଖଣି ଏବଂ ଖାଦାନରୁ ମିଳୁଥିବା ରୟାଲ୍ଟି ଉପରେ ସିଧାସଳଖ ଉପକର ଲାଗୁ କରାଯାଇଥାଏ । ରାଜ୍ୟର ସମସ୍ତ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ରୟାଲ୍ଟି ପରିମାଣ ଉପରେ ଉପକର ହାର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରୁଥିବା ଅଧିନିୟମର ଧାରା **6** ଅନୁଯାୟୀ ବିହାର ରାଜ୍ୟ ଦ୍ୱାରା ଜାରି କରାଯାଇଥିବା ବିଭିନ୍ନ ବିଜ୍ଞପ୍ତି ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗକୁ ସନ୍ଦେହ ବାହାରେ ରଖିଥାଏ । ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ପ୍ରକାର ଏବଂ ଲୁହାପଥର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଉତ୍ତୋଳନ ପଦ୍ଧତି ଏବଂ ବ୍ୟବହୃତ ପ୍ରକ୍ରିୟାର ପ୍ରକୃତି ଉପରେ ନିର୍ଭର କରି ଏହି ଶୁଳ୍କ ହେଉଛି ରୟାଲ୍ଟିର ଏକ ଶତକଡା ଅନୁପାତ କିମ୍ବା ଗୁଣିତକ । ଆଇନରେ କୌଣସି ସ୍ପଷ୍ଟ ସଙ୍କେତ ନାହିଁ ଯେ ଏହି ପରିମାଣ ଶୁଳ୍କ ଆକାରରେ ଆଦାୟ କରାଯାଇଥାଏ, ଟିକସ ଆକାରରେ ନୁହେଁ । ଧାରା **9** ସୂଚିତ କରେ ଯେ କେବଳ ଏକ କ୍ଷୁଦ୍ର ପ୍ରତିଶତ ଜିଲ୍ଲା ପାଣ୍ଠିକୁ ଯାଏ ଏବଂ ଅବଶିଷ୍ଟ "ସର୍ବସାଧାରଣ ଉପଯୋଗର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟର ନିର୍ମାଣ ଏବଂ ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ ପାଇଁ" ରାଜ୍ୟର ଏକୀକୃତ ପାଣ୍ଠିର ଏକ ଅଂଶ ଗଠନ କରେ । ତେବେ, ଏହି ସର୍ତ୍ତରେ ଖଣିଜ ବିକାଶ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଅତିକମ୍ ରେ **10** ପ୍ରତିଶତ ଖର୍ଚ୍ଚ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି । ଏପରିକି ଏହି ଧାରଣା ଯେ ଶୁଳ୍କକୁ ଆଂଶିକ ଭାବେ ଏକ ଦେୟ ଏବଂ ଆଂଶିକ ଭାବେ ଏକ ଟିକସ ଭାବେ ବିବେଚନା କରାଯାଇପାରିବ ବୋଲି ବିଚାର କଲେ ମଧ୍ୟ ଉତ୍ତରଦାତାମାନଙ୍କ ମାମଲା ଆଗକୁ ବଢ଼ିବ ନାହିଁ । ତେଣୁ, ବେଙ୍ଗଲ ଉପକର ଅଧିନିୟମ, **1880** ଅନୁଯାୟୀ ଉପକର ଆଦାୟକୁ ଅବୈଧ ଘୋଷଣା କରାଯାଇଛି ।

ଇଣ୍ଡିଆ ସିମେଣ୍ଟ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ ବନାମ *ତାମିଲନାଡୁ ରାଜ୍ୟ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ*, **[1990] 1 S.C.C. 12,** ଅନୁସରଣ କରାଯାଇଛି ।

ସେଣ୍ଟ୍ରାଲ କୋଲଫିଲ୍ଡସ୍ ଲିମିଟେଡ଼ ବନାମ *ରାଜ୍ୟ*, (ପାଟନା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା **6.11.90** ରେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ହୋଇଥିବା ସି. ଡବ୍ଲ୍ୟୁ. ଜେ. ସି. **2085/89,** ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି ।

5.1 ଧାରା **277** ଆଧାରରେ ବଙ୍ଗଳା ଉପକର ଅଧିନିୟମ, **1880** ଅନୁଯାୟୀ ଟିକସକୁ ବଜାୟ ରଖିବାର ପ୍ରୟାସ ମଧ୍ୟ ସଫଳ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ ।

ରାମକୃଷ୍ଣ ରାମନାଥ ବନାମ *ଜନପଦ ସଭା,* **[1962] Suppl.3 S.C.R. 70**; *ଟାଉନ୍ ମ୍ୟୁନିସିପାଲ କମିଟି* ବନାମ *ରାମଚନ୍ଦ୍ର,* **[1964] 6 S.C.R. 947,** ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି ।

6. ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ ଉପକର ଅଧିନିୟମ, **1981** ର ଧାରା **11** ଅନୁଯାୟୀ ଉପକର ଆଦାୟ ତାଲିକା **II** ର ପ୍ରବେଶିକା **49** କିମ୍ବା ପ୍ରବେଶିକା **50** ଦ୍ୱାରା ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ନୁହେଁ ଏବଂ ତେଣୁ ଏହା କ୍ଷମତାତୀତ ଅଟେ ।

ଏମ୍. ପି. ଲାଇମ୍ ମାନୁଫାକ୍ଚରର୍ସ ଆସୋସିଏସନ୍ ବନାମ *ରାଜ୍ୟ,* **A.I.R. (1989) M.P. 264,** ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି ।

6.1 ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ କରଧନ ଅଧିନିୟମ, **1982** ର ଧାରା **9** ଅନୁଯାୟୀ ଉପକରର ଆୟ କେବଳ ଖଣିଜ ଧାରଣ କରୁଥିବା କ୍ଷେତ୍ରର ସାଧାରଣ ବିକାଶ ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ହେବ । ଯଦିଓ ଏହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଏକ ପୃଥକ ପାଣ୍ଠି ଗଠନ ପାଇଁ କୌଣସି ବ୍ୟବସ୍ଥା ନାହିଁ, ଯେପରି ଅଧିନିୟମର ଭାଗ **II** କିମ୍ବା ଭାଗ **III** ଅଧୀନରେ ଲାଗୁ କରାଯାଇଥିବା ଉପକର ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ, ତଥାପି କେବଳ ଏହି ବିଚାର ଏହି ଶୁଳ୍କକୁ ଏକ ଦେୟ ଭାବରେ ବିବେଚନା କରିବାରେ ବାଧା ସୃଷ୍ଟି କରେ ନାହିଁ । ଖଣିଜ କ୍ଷେତ୍ରର ବିକାଶ ସହିତ ଜଡିତ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପାଇଁ ଶୁଳ୍କର ସ୍ୱଷ୍ଟ ଚିହ୍ନଟ ଏହାକୁ ଏକ ଶୁଳ୍କ ଭାବରେ ବିବେଚନା କରିବା ପାଇଁ ଯଥେଷ୍ଟ ବୋଲି ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ସଠିକ୍ ଭାବରେ ବିବେଚନା କରାଯାଇଥିଲା । ଖଣି ଏବଂ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ (ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଏବଂ ବିକାଶ) ଅଧିନିୟମ, **1957** ଅଧିନିୟମିତ ହେବା ପରେ, ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ମଧ୍ୟ ଏହି ରାୟ ଦେବାରେ ଠିକ୍ ଥିଲେ ଯେ ଏପରି ଶୁଳ୍କ ଆଇଟମ୍ **23** ପାଇଁ ସୂଚିତ ହେବ କିନ୍ତୁ ରାଜ୍ୟ ବିଧାନମଣ୍ଡଳର ସୀମା ବାହାରେ ।

ଶ୍ରୀନିବାସ ଟ୍ରେଡର୍ସ ବନାମ *ରାଜ୍ୟ,* **[1983] 3 S.C.R. 843,** ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି ।

7. ଫେରସ୍ତ ମଞ୍ଜୁର ବେଆଇନତାର ଘୋଷଣାନାମାର ଏକ ସ୍ୱୟଂକ୍ରିୟ ପରିଣାମ ନୁହେଁ ଅର୍ଥାତ୍ ଯେଉଁଠାରେ ଟିକସ ଆଦାୟ ଅସାମ୍ବିଧାନିକ ବୋଲି ଜଣାପଡ଼େ, ନ୍ୟାୟାଳୟ ଫେରସ୍ତ ଆଦେଶ ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ନୁହଁନ୍ତି । ତେଣୁ ଏକ ଶୁଳ୍କର ଅବୈଧତା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଏକ ଅନୁସନ୍ଧାନ ସ୍ୱୟଂଚାଳିତ ଭାବରେ ପୂର୍ବରୁ କରାଯାଇଥିବା ସମସ୍ତ ସଂଗ୍ରହ ଫେରସ୍ତ ପାଇଁ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦେଶରେ ପରିଣତ ହେବାର ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ । କୌଣସି ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଅବୈଧତା ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଘୋଷଣା ଏବଂ

ଏହାର ପରିଣାମ ସ୍ୱରୂପ ମଞ୍ଜୁର କରାଯିବାକୁ ଥିବା ରିଲିଫ୍ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଦୁଇଟି ଭିନ୍ନ ଜିନିଷ ଏବଂ ପରବର୍ତ୍ତୀ କ୍ଷେତ୍ରରେ, ନ୍ୟାୟାଳୟର ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପରିମାଣର ବିବେକାଧିକାର ରହିଛି ଏବଂ ଏହା ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ରହିବା ଉଚିତ । ଫେରସ୍ତ ମଞ୍ଜୁର କିମ୍ବା ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରିବା ପାଇଁ ନ୍ୟାୟାଳୟର ଅଧିକାର ସ୍ୱୀକୃତିପ୍ରାପ୍ତ ହେବା ପରେ, ମାମଲାର ସମସ୍ତ ପରିସ୍ଥିତିକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ଯେଉଁ ଆଧାରରେ ଏପରି ଅଧିକାର ପ୍ରୟୋଗ କରାଯିବା ଉଚିତ ତାହା ନ୍ୟାୟାଳୟ ପାଇଁ ବିଚାରର ବିଷୟ ଅଟେ । ନ୍ୟାୟର ସ୍ୱାର୍ଥକୁ ଆଗକୁ ବଢାଇବା ପାଇଁ ନ୍ୟାୟାଳୟ ତାଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଥିବା ପରିସ୍ଥିତି ପାଇଁ ସବୁଠାରୁ ଉପଯୁକ୍ତ ଉପାୟରେ ରିଲିଫ୍ ପ୍ରଦାନ କରି ପାରିବେ, ଗଠନ କରିପାରିବେ କିମ୍ବା ସୀମିତ କରିପାରିବେ । ଉତ୍ତମ ଏବଂ ବୈଧ କାରଣ ପାଇଁ ଆବେଦନକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରିବାର ଅଧିକାର ନ୍ୟାୟାଳୟର ରହିଛି । ଉପେକ୍ଷା କିମ୍ବା ଅଯଥା ବିଳମ୍ବ କିମ୍ବା ତୃତୀୟ ପକ୍ଷ ଅଧିକାରର ହସ୍ତକ୍ଷେପ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ସେହି କାରଣ ଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିଏ ହେବ । ଫେରସ୍ତ ଗ୍ରହୀତାଙ୍କ ଅନ୍ୟାୟ ସମୃଦ୍ଧିକରଣ ଅନ୍ୟ କିଛି ହୋଇପାରେ କିମ୍ବା ହୋଇନପାରେ । ଏହା ମଧ୍ୟ କୌଣସି କାରଣ ନାହିଁ ଯେ ଫେରସ୍ତ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ ବୋଲି ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବା ପାଇଁ କାହିଁକି ରାଜ୍ୟର ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ସ୍ୱାର୍ଥ ଏକ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ମାନଦଣ୍ଡ ହେବା ଅନୁଚିତ ।

7.1 ବର୍ତ୍ତମାନ ମାମଲାରେ ଯଦିଓ ଉପକର ଲାଗୁ କରିବା ଅସାମ୍ବିଧାନିକ, ତଥାପି ଯେଉଁ ତାରିଖରେ ଏହି ଶୁଳ୍କକୁ ଅସାମ୍ବିଧାନିକ ଘୋଷଣା କରାଯାଇଛି, ସେହି ତାରିଖ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆଦାୟ କରାଯାଇଥିବା କୌଣସି ପରିମାଣର ଉପକର କରଦାତାଙ୍କୁ ଫେରସ୍ତ କରିବା ଲାଗି କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଆଯିବ ନାହିଁ । ବିହାର ମାମଲା ସମ୍ବନ୍ଧରେ, ଏହି ରାୟର ତାରିଖ ଏହା ଅର୍ଥାତ **4.4.1991** ହେବ । ଓଡ଼ିଶା ଏବଂ ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ ମାମଲା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ତାରିଖ ସେହି ତାରିଖ ହେବ ଯେଉଁ ତାରିଖରେ ସମ୍ପୃକ୍ତ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଶୁଳ୍କକୁ ଅସାମ୍ବିଧାନିକ ବୋଲି ଘୋଷଣା କରିଛନ୍ତି ଅର୍ଥାତ ଓଡ଼ିଶା କ୍ଷେତ୍ରରେ **22.12.1989** ଏବଂ ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ କ୍ଷେତ୍ରରେ **28.3.1986** । ଉପଯୁକ୍ତ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟମାନଙ୍କର ରାୟର ତାରିଖ ସମ୍ବିଧାନର ଧାରା **141** ର ପରିସର ମଧ୍ୟରେ ଆଇନର ଘୋଷଣା ଗଠନ କରିନପାରେ, କିନ୍ତୁ ଏହା କୁହାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ଯେ ନିରପେକ୍ଷତାର କୌଣସି ଆଧାରରେ, ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ରାୟ ତାରିଖରେ ଏବଂ ପରେ ସଂଗୃହିତ ଉପକର ବଜାୟ ରଖିବାକୁ ରାଜ୍ୟକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯାଇ ପାରିବନାହିଁ ।ତଦନୁଯାୟୀ ରାଜ୍ୟଗୁଡିକ ସମ୍ପୃକ୍ତ ତାରିଖ ପରେ ସଂଗୃହିତ ଉପକର ପରିମାଣକୁ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଭାବରେ କରଦାତାଙ୍କୁ କିମ୍ବା ସେହି କୋଇଲା କ୍ଷେତ୍ରକୁ, ଯେଉଁମାନଙ୍କଠାରୁ ସେଗୁଡିକ ସଂଗ୍ରହ କରାଯାଇଥିଲା, ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଦେଶିତ ହାରରେ ସୁଧ ସହିତ କିମ୍ବା ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ରାୟ ତାରିଖଠାରୁ ପ୍ରକୃତ ପରିଶୋଧ ତାରିଖ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ

ଅଙ୍ଗୀକାରପତ୍ରରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥିବା ପରି ଫେରସ୍ତ କରିବା ଉଚିତ୍ । କୋଇଲା କ୍ଷେତ୍ର, ଯେତେବେଳେ ସେମାନେ ଫେରସ୍ତ ପାଆନ୍ତି, ତାହା ସେମାନଙ୍କ ଗ୍ରାହକ, କରଦାତାଙ୍କୁ ଦେବା ଉଚିତ୍ ।

ଇଣ୍ଡିଆ ସିମେଣ୍ଟ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ **ବନାମ** *ତାମିଲନାଡୁ ରାଜ୍ୟ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ,* **[1990] 1 S.C.C. 12, ଅନୁସରଣ କରାଯାଇଛି ।**

ଲିଙ୍କଲେଟର, **14 L.Ed. (2d) 601**; *ସନବର୍ଷ୍ଟ,* **77 L. Ed. 310**; *ମହାବୀର କିଶୋର ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ* **ବନାମ** *ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ ରାଜ୍ୟ,* **[1989] 4 S.C.C. 1**; *ଛୋଟାଭାଇ ଜେଠାଭାଇ ପଟେଲ ଆଣ୍ଡ କୋ.* **ବନାମ** *ଭାରତ ସଂଘ,* **[1962] 2 Suppl. S.C.R. 1**; *ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ ରାଜ୍ୟ* **ବନାମ** *ଭାଇଲାଲ ଭାଇ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ,* **[1964] 6 S.C.R. 261**; *ତିଲୋକ ଚାନ୍ଦ ମୋତିଚାନ୍ଦ* **ବନାମ** *ମୁନ୍ସି,* **[1969] 2 S.C.R. 824**; *ରାମଚନ୍ଦ୍ର ଶଙ୍କର ଦେଓଧର* **ବନାମ** *ମହାରାଷ୍ଟ୍ର ରାଜ୍ୟ,* **[1974] 2 S.C.R. 216**; *ଶ୍ରୀ ବଲ୍ଲଭ ଗ୍ଲାସ୍ ୱାର୍କସ୍ ଲିମିଟେଡ୍* **ବନାମ** *ଭାରତ ସଂଘ,* **[1984] 3 S.C.R. 180**; *ଏମ୍. ପି. ରାଜ୍ୟ* **ବନାମ** *ନନ୍ଦଲାଲ ଜୟସୱାଲ,* **[1986] 4 S.C.C. 566**; *ଡି. କାୱାସଜୀ ଆଣ୍ଡ କୋ.* **ବନାମ** *ମହୀଶୂର ରାଜ୍ୟ,* **[1975] 2 S.C.R. 511**; *ସାଲୋନାହ୍ ଟି କୋ. ଲିମିଟେଡ୍* **ବନାମ** *ଟିକସ ଅଧୀକ୍ଷକ,* **[1988] 1 S.C.C. 401** ଏବଂ *ଲକ୍ଷ୍ମୀ ନାରାୟଣ ଅଗ୍ରୱାଲା* **ବନାମ** *ରାଜ୍ୟ,* **A.I.R. (1983) ଓଡ଼ିଶା 210, ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି ।**

ବେହରାମ ଖୁରସିଦ ପେସିକାକା **ବନାମ** *ବମ୍ବେ ରାଜ୍ୟ,* **[1955] 1 S.C.R. 613**; *ଆର୍. ଏମ୍. ଡି. ଚମାରବାଗୱାଲା* **ବନାମ** *ଭାରତ ସଂଘ,* **[1957] S.C.R. 930**; *ଏମ୍. ପି. ଭି. ସୁନ୍ଦରରାମିୟର୍ ଆଣ୍ଡ କୋ.* **ବନାମ** *ଆନ୍ଧ୍ର ପ୍ରଦେଶ ରାଜ୍ୟ ଏବଂ ଅନ୍ୟଜଣେ,* **[1958] S.C.R. 1422**; *ପଶ୍ଚିମ ରାମନାଡ଼ ବିଦ୍ୟୁତ ବିତରଣ କମ୍ପାନୀ* **ବନାମ** *ମାଡ୍ରାସ ରାଜ୍ୟ,* **[1963] 2 S.C.R. 747**; *ଏମ୍.ଏଲ. ଜେନ* **ବନାମ** *ୟୁ. ପି. ରାଜ୍ୟ,* **[1963] Suppl. 1 S.C.R. 912**; *କେ. ଟି. ମୂପିଲ ନାୟାର* **ବନାମ** *କେରଳ ରାଜ୍ୟ ଏବଂ ଅନ୍ୟଜଣେ,* **[1961] 3 S.C.R. 77**; *ବାଲାଜୀ* **ବନାମ** *ଆଇ. ଟି. ଓ. ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅନୁସନ୍ଧାନ ମଣ୍ଡଳ,* **[1962] 2 S.C.R. 983**; *ରାଜା ଜଗନ୍ନାଥ ବକ୍ସି ସିଂହ* **ବନାମ** *ଉତ୍ତର ପ୍ରଦେଶ ରାଜ୍ୟ,* **[1963] 1 S.C.R. 220**; *ପ୍ରେମଚାନ୍ଦ ଗର୍ଗ* **ବନାମ** *ଅବକାରୀ ଆୟୁକ୍ତ, ୟୁ. ପି., ଆହ୍ଲାବାଦ,* **[1963] Suppl.1 S.C.R. 885** ଏବଂ *ଆଇ. ସି. ଗୋଲକନାଥ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ* **ବନାମ** *ପଞ୍ଜାବ ରାଜ୍ୟ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ,* **[1967] 2 S.C.R. 762, ଉଦ୍ଧୃତ ।**

8. ପକ୍ଷମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦିଆଯାଇଥିବା ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି କିମ୍ବା ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ଦିଆଯାଇଥିବା ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀକାଳୀନ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକୁ ଏପରି ଭାବରେ ବୁଝାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ଯାହା ନ୍ୟାୟାଳୟର ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ସହିତ ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ ସୃଷ୍ଟି କରିବ ।

ଦେୱାନୀ ଆବେଦନ ଅଧିକାରିତା: ଦେୱାନୀ ଆବେଦନ ସଂଖ୍ୟା 4353-54/ 1983 ଇତ୍ୟାଦି ।

ଓ. ଜେ. ସି. ନଂ. 1517/1978 ରେ ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ତା 7.3.1983 ରିଖର ରାୟ ଏବଂ ଆଦେଶରୁ ।

ଏ. କେ. ଗାଙ୍ଗୁଲି, ଜି. ରାମାସ୍ୱାମୀ, ଟି. ଏସ୍. କୃଷ୍ଣମୂର୍ତ୍ତି ଆୟାର, ଡ. ଏଲ୍. ଏମ୍. ସିଂହଭି, ଶାନ୍ତି ଭୂଷଣ, ପି. ଚିଦାମ୍ବରମ, ଆର୍. ବି. ଦାତାର, ଟି. ଭି. ଏସ୍. କେ. ଆୟାର, ଭି. ଏ. ବୋବ୍ଡେ ବି. ସେନ୍, ଏମ୍. ଏସ୍. ଗୁଜରାଲ, ଆର୍. ଏଫ୍. ନରିମାନ, ପି. ଏଚ୍. ପାରେଖ ସୁଶ୍ରୀ ଶାଲିନୀ, ସୋନି, କେ. କେ. ଲାହିରୀ, ଜେ. ବି. ଦାଦାଚଞ୍ଜି, ଏସ୍. ସୁକୁମାରନ, ପି. ଏନ୍. ଗୁପ୍ତା, ଆର୍. କେ. ମେହେଟ୍ଟା, ଏ. କେ. ପାଣ୍ଡା, ସାକେସ୍ କୁମାର, ଅଶୋକ ସିଂହ, ସତୀଶ ଅଗ୍ନିହୋତ୍ରୀ, ଡି. ଗୋବର୍ଦ୍ଧନ, ଡି. ଏନ୍. ମିଶ୍ର, ଶ୍ରୀ ନାରାୟଣ, ଅଭେ ସପ୍ରା, ସନ୍ଦୀପ ନାରାୟଣ, ଶ୍ରୀମତୀ କୀର୍ତ୍ତି ମିଶ୍ର, ହରିଶ ଏନ୍. ସାଲଭେ, ଏସ୍. ଆର୍. ଗ୍ରୋଭର, କେ. ଜେ. ଜନ୍, ଏମ୍. ପି. ଶର୍ମା, ସୁଶ୍ରୀ ଦୀପା ଦୀକ୍ଷିତ, ସଞ୍ଜୟ ପାରେଖ, ପ୍ରବୀଣ କୁମାର, ଦର୍ଶନ ସିଂହ, କେ. ଭି. ଶ୍ରୀକୁମାର, ଟି. ଜି. ଏନ୍. ନାୟାର, ବି. ଆର୍. ଅଗ୍ରୱାଲ, ଏସ୍. କେ. ବଗ୍ଗା, ଶ୍ରୀମତୀ ଏସ୍. କେ. ବଗ୍ଗା , ରାମେଶ୍ୱର ନାଥ ଏବଂ ଏ. ଏମ୍. ଦିଟ୍ଟିଆ, ଉପସ୍ଥିତ ପକ୍ଷଙ୍କ ତରଫରୁ ।

ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ରଙ୍ଗନାଥନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ରାୟ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା ।

ଏଗୁଡ଼ିକ ଦେୱାନୀ ଆବେଦନ ଏବଂ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅନୁମତି ଆବେଦନର ସଂଯୁକ୍ତ ଗୁଚ୍ଛ । ଆମେ ସମସ୍ତ ଆବେଦନରେ ଆବେଦନ କରିବାକୁ ବିଶେଷ ଅନୁମତି ପ୍ରଦାନ କରୁଛୁ (ନିମ୍ନରେ ସୂଚିତ ସଂଖ୍ୟାବିହୀନ ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରିବାରେ ବିଳମ୍ବକୁ କ୍ଷମା କରି) ଏବଂ ଏହି ସାମୁହିକ ରାୟ ଦ୍ୱାରା ସମସ୍ତ ଆବେଦନର ସମାଧାନ କରିବାକୁ ଅଗ୍ରସର ହେଉଛୁ । ସୁବିଧାଜନକ ସନ୍ଦର୍ଭ ପାଇଁ, ଅପିଲ ଏବଂ ଆବେଦନର ବିବରଣୀ ନିମ୍ନରେ ସାରଣୀବଦ୍ଧ କରାଯାଇଛି:

ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ରାୟ ତାରିଖ	ଦେୱାନୀ ଆବେଦନ/ ଏସଏଲପି ସଂଖ୍ୟା	ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ନାମ

1. ଓଡ଼ିଶା 17.4.1980 ସି.ଏ.2053-2080/80 ଟାଟା ଆଇରନ୍ ଆଣ୍ଡ ଷ୍ଟିଲ କମ୍ପାନୀ ଲିମିଟେଡ୍

7.3.1983 ସି.ଏ. 4353-4354/83 ଓଡ଼ିଶା ସିମେଣ୍ଟ ଲିମିଟେଡ଼

22.12.1989 ଏସ୍. ଏଲ୍. ପି. 1479/90 ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ

22.12.1989 ଏସ୍. ଏଲ୍. ପି.-/ 90 ଓରିଏଣ୍ଟ ପେପର ଆଣ୍ଡ ଇଣ୍ଡଷ୍ଟ୍ରିଜ୍ ଲିମିଟେଡ୍ ଏବଂ ଅନ୍ୟଜଣେ

13.7.1990 ଏସ୍. ଏଲ୍. ପି. 11939/90 - ସମାନ -

2. ବିହାର 10.2.1986 ସି. ଏ. 592/86 ଟାଟା ଆଇରନ୍ ଆଣ୍ଡ ଷ୍ଟିଲ୍ କମ୍ପାନୀ ଲିମିଟେଡ୍

3. ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ 28.3.1986 ସି. ଏ. 1641-1662/86 ଏମ୍.ପି. ରାଜ୍ୟ

ଏହି ଅପିଲ ଏବଂ ଆବେଦନ ଗୁଡିକର ଉଦ୍ଭବ କିପରି ହୋଇଛି ସେ ବିଷୟରେ ଆମେ ପରେ ଆଲୋଚନା କରିବୁ ।

ପ୍ରସଙ୍ଗ

ବିହାର, ଓଡ଼ିଶା ଏବଂ ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ ରାଜ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ଦ୍ୱାରା ଖଣି ଜମିକୁ ମିଳୁଥିବା ରୟାଲ୍ଟି ଆଧାରରେ "ଉପକର" ଲାଗୁ କରିବାର ବୈଧତାକୁ ଏହି ଆବେଦନ ଏବଂ ଅପିଲ ଗୁଡିକରେ ଆପତ୍ତି କରାଯାଇଛି । ଇଣ୍ଡିଆ ସିମେଣ୍ଟ, [1990] 1 S.C.C.12 ରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟର ଏକ ସାତ ଜଣିଆ ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତିଙ୍କ ଖଣ୍ଡପୀଠ ତାମିଲନାଡୁ ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ରାଜ୍ୟ ବିଧାନମଣ୍ଡଳର ବୈଧାନିକ କ୍ଷମତା ବାହାରେ ଥିବା ସମାନ ଆଦାୟକୁ ରଦ୍ଦ କରିଦେଇଛନ୍ତି । ବର୍ତ୍ତମାନ ଆମ ସମ୍ମୁଖରେ ଥିବା ପ୍ରସଙ୍ଗରେ କରଦାତାମାନେ ଦାବି କରନ୍ତି ଯେ ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗ ସିଧାସଳଖ ଏବଂ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ଉପରୋକ୍ତ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ । ଅନ୍ୟପକ୍ଷରେ, ରାଜ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ଦାବି କରନ୍ତି ଯେ ସେମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଲାଗୁ କରାଯାଇଥିବା ଶୁଳ୍କର ପ୍ରକୃତି ଏବଂ ଚରିତ୍ର ତାମିଲନାଡୁ ଶୁଳ୍କଠାରୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭିନ୍ନ ଏବଂ

ସେମାନେ ସମ୍ବିଧାନ ଅନୁଯାୟୀ ରାଜ୍ୟଗୁଡ଼ିକର ବୈଧାନିକ କ୍ଷମତା ପରିସର ମଧ୍ୟରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ ଅଛନ୍ତି । ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନିଆଯିବା ଉଚିତ । ଯେହେତୁ ବିହାର, ଓଡ଼ିଶା ଏବଂ ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶର ଆକ୍ଷେପିତ ଅଧିନିୟମନ ଗୁଡ଼ିକ କେତେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପରସ୍ପରଠାରୁ ଭିନ୍ନ, ତେଣୁ ସେଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ପୃଥକ ବିଚାର କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି । ତଥାପି, ମୌଳିକ ପ୍ରସଙ୍ଗଟି ସମାନ ହୋଇଥିବାରୁ, ଏହି ସମସ୍ତ ବିଷୟକୁ ଏକାଠି ଶୁଣାଣି କରାଯାଇଛି ଏବଂ ଏହି ସାମୁହିକ ରାୟ ଦ୍ୱାରା ସେଗୁଡ଼ିକର ଫଇସଲା କରିବା ସୁବିଧାଜନକ ବୋଲି ବିବେଚନା କରାଯାଏ । ଏହା ପାରିତ କରିବା ସମୟରେ ଆମେ ଉଲ୍ଲେଖ କରିପାରିବା ଯେ, ପ୍ରାରମ୍ଭରେ, ଏହି ବିଷୟଗୁଡ଼ିକ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟର ଦୁଇ ଜଣ ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତିଙ୍କ ଏକ ଖଣ୍ଡପୀଠ ସମ୍ମୁଖରେ ତାଲିକାଭୁକ୍ତ ହୋଇଥିଲା । ଏକ ବୃହତ ଖଣ୍ଡପୀଠ ଗଠନ ପାଇଁ ଏହି ଖଣ୍ଡପୀଠ ମାନ୍ୟବର ମୁଖ୍ୟ ନ୍ୟାୟାଧୀଶଙ୍କ ନିକଟକୁ 17.8.1990 ରେ ମାମଲା ପଠାଇଥିଲେ ।ମାନ୍ୟବର ପ୍ରଧାନ ନ୍ୟାୟାଧୀଶଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଅନୁଯାୟୀ ଏହି ମାମଲା ଆମ ସମ୍ମୁଖରେ ଆସିଛି ।

ଆଇନଗତ ପ୍ରବେଶଗୁଡ଼ିକ

ପ୍ରାରମ୍ଭରେ, ସମ୍ବିଧାନର ସପ୍ତମ ଅନୁସୂଚିରେ ଥିବା କେନ୍ଦ୍ର ଏବଂ ରାଜ୍ୟ ତାଲିକାର ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରବେଶିକା ବିଷୟରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରିବା ସୁବିଧାଜନକ ହେବ, ଯାହାର ପ୍ରଭାବ ଆଲୋଚନା କରାଯିବାକୁ ଥିବା ପ୍ରସଙ୍ଗ ଉପରେ ରହିଛି ।ଏଗୁଡ଼ିକ ହେଲା:

ତାଲିକା I - (କେନ୍ଦ୍ର ତାଲିକା)

ପ୍ରବେଶିକା 52:

ଶିଳ୍ପ, ଯାହାର ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଆଇନ ଅନୁଯାୟୀ ସଂସଦ ଦ୍ୱାରା ଘୋଷିତ ହେବା ପ୍ରକାରେ ସଂଘ ନିକଟରେ ରହିଛି, ତାହା ଲୋକହିତ ପାଇଁ ସମୀଚୀନ ହେବ ।

ପ୍ରବେଶିକା 54:

ଆଇନ ଅନୁଯାୟୀ ସଂସଦ ଦ୍ୱାରା ଘୋଷିତ ହେବା ପ୍ରକାରେ କେନ୍ଦ୍ର ନିୟନ୍ତ୍ରଣରେ ଖଣି ଏବଂ ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ ବିକାଶର ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଲୋକହିତ ପାଇଁ ସୁବିଧାଜନକ ହେବ ।

ତାଲିକା II - (ରାଜ୍ୟ ତାଲିକା)

ପ୍ରବେଶିକା 18:

ଜମି, ଅର୍ଥାତ୍, ଜମିରେ କିମ୍ବା ଜମି ଉପରେ ଅଧିକାର , ଜମି ମାଲିକ ଏବଂ ଭଡ଼ାଟିଆଙ୍କ ସମ୍ପର୍କ ସମେତ ଜମି ଅବଧି, ଏବଂ ଭଡ଼ା ସଂଗ୍ରହ; କୃଷି ଜମିର ସ୍ଥାନାନ୍ତର ଏବଂ ବିଭାଜନ; ଜମି ଉନ୍ନତି ଏବଂ କୃଷି ଜମି; ଉପନିବେଶକରଣ ।

ପ୍ରବେଶିକା 23:

ସଂଘ ନିୟନ୍ତ୍ରଣରେ ଥିବା ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଏବଂ ବିକାଶ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ତାଲିକା- । ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁଯାୟୀ ଖଣି ଏବଂ ଖଣିଜ ବିକାଶର ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ।

ପ୍ରବେଶିକା 45:

ରାଜସ୍ୱର ଆକଳନ ଏବଂ ସଂଗ୍ରହ, ଜମି ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ କାଗଜପତ୍ରର ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ, ରାଜସ୍ୱ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ସର୍ବେକ୍ଷଣ ଏବଂ ପଟ୍ଟା, ଏବଂ ରାଜସ୍ୱର ବିଚ୍ଛିନ୍ନତା ସମେତ ଜମି ରାଜସ୍ୱ ।

ପ୍ରବେଶିକା 49:

ଜମି ଏବଂ ଅଟ୍ଟାଳିକା ଉପରେ ଟିକସ ।

ପ୍ରବେଶିକା 50:

ଖଣିଜ ବିକାଶ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଆଇନ ଦ୍ୱାରା ସଂସଦ ଦ୍ୱାରା ଲାଗୁ କରାଯାଇଥିବା କୌଣସି ସୀମାର ବଶବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ ଖଣିଜ ଅଧିକାର ଉପରେ ଟିକସ ।

ପ୍ରବେଶିକା 66:

ଏହି ତାଲିକାରେ ଥିବା କୌଣସି ବିଷୟ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଶୁଳ୍କ, କିନ୍ତୁ କୌଣସି ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ନିଆଯାଇଥିବା ଶୁଳ୍କକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୂକ୍ତ କରିନଥାଏ ।

ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ଇତିହାସ

ଆମ ସମ୍ମୁଖରେ ଥିବା ଆକ୍ଷେପିତ ଆଇନର ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ବିଚାର କରିବା ପୂର୍ବରୁ, ଏବଂ ଯେଉଁ ବିଷୟଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ଆଲୋଚନା ହୋଇଥିଲା, ତାହା ଉପରେ ବିଚାର କରିବା ପୂର୍ବରୁ, *'ଇଣ୍ଡିଆ ସିମେଣ୍ଟ'* ସୃଷ୍ଟି କରିଥିବା କେତେକ ପୂର୍ବ ବିବାଦ ଉପରେ ଆଲୋକପାତ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

ହିଙ୍ଗିର ରାମପୁର ମାମଲା [1961-2 S. C. R. 537]

1960 ମସିହାରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟକୁ ଓଡ଼ିଶା ଖଣି କ୍ଷେତ୍ର ବିକାଶ ପାଣ୍ଠି ଅଧିନିୟମ, 1952 (ଓଡ଼ିଶା ଅଧିନିୟମ XXVII, 1952) ର ସାମ୍ବିଧାନିକ ବୈଧତା ଉପରେ ବିଚାର କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥିଲା । ଏହି ଅଧିନିୟମର ଧାରା 3 ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କୁ ଖଣି ଅଞ୍ଚଳ ଗଠନ କରିବା ପାଇଁ କ୍ଷମତା ପ୍ରଦାନ କରିଛି, ଯେତେବେଳେ ଏହା ସରକାରଙ୍କୁ ଜଣାପଡ଼ିବ ଯେ ଏପରି ଅଞ୍ଚଳର ଉନ୍ନତ ବିକାଶ ପାଇଁ ଯୋଗାଯୋଗ, ଜଳ ଯୋଗାଣ ଏବଂ ବିଦ୍ୟୁତ୍ ଭଳି ସୁବିଧା ଯୋଗାଇବା ଆବଶ୍ୟକ ଏବଂ ସମୀଚୀନ, କିମ୍ବା ସେହି ଅଞ୍ଚଳର ବାସିନ୍ଦା କିମ୍ବା ଶ୍ରମିକଙ୍କ କଲ୍ୟାଣ ପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବା ଯାହା ମଧ୍ୟରେ ଏକ ଖଣି କିମ୍ବା ଖଣି ସମୂହରେ ନିଯୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି ରହିଥାନ୍ତି କିମ୍ବା କାର୍ଯ୍ୟ କରନ୍ତି । ଧାରା 4 ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କୁ ଉତ୍ତୋଳନ କରାଯାଇଥିବା ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ଉପରେ ଏକ ଉପକର କିମ୍ବା ଶୁଳ୍କ ଲାଗୁ କରିବା ଏବଂ ସଂଗ୍ରହ କରିବା ପାଇଁ କ୍ଷମତା ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲା, ଯାହାର ହାର ମୁହାଣରେ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ବିକ୍ରୟ ମୂଲ୍ୟର 5 ପ୍ରତିଶତରୁ ଅଧିକ ହେବ ନାହିଁ । ଧାରା 5 ଓଡ଼ିଶା ଖଣି କ୍ଷେତ୍ର ବିକାଶ ପାଣ୍ଠି ଗଠନ ପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିଥିଲା । ଧାରା 4 ଅନୁଯାୟୀ ଆଦାୟ ହୋଇଥିବା ଉପକର ଆୟ ସହିତ ସରକାର, ସ୍ଥାନୀୟ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଏବଂ ଅନ୍ୟ ସରକାରୀ ଚାନ୍ଦାରୁ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସବସିଡି ପାଣ୍ଠିରେ ଜମା କରାଯାଇଥିଲା । ଏବଂ ଏହିପରି ସଂଗ୍ରହ ପାଇଁ ଖର୍ଚ୍ଚ ସେଥିରୁ ବ୍ୟୟ କରାଯାଇ-ଥିଲା । ଏହି ପାଣ୍ଠିର ଉପଯୋଗ ରାଜ୍ୟ ସରକାର ଉପରୋକ୍ତ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ତଥା ଧାରା 5 (5) ର ଖଣ୍ଡ (a) ରୁ (e) ରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରୁଥିବା ବିକାଶମୂଳକ ପଦକ୍ଷେପ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ହୋଇଥିବା ଖର୍ଚ୍ଚ ପୂରଣ କରିବା ପାଇଁ କରିବାକୁ ହେବ । ହିଙ୍ଗିର ରାମପୁର ମାମଲାରେ ଆବେଦନକାରୀ କୋଇଲା କମ୍ପାନୀ ଦ୍ୱାରା ଏହି ଉପକର ଆଦାୟର ବୈଧତାକୁ ରାଜ୍ୟ ବିଧାନମଣ୍ଡଳର କ୍ଷମତାତୀତ ବୋଲି ଆପତ୍ତି କରାଯାଇଥିଲା କାରଣ (a) ଉପକର ଏକ ଶୁଳ୍କ ନୁହେଁ ବରଂ କୋଇଲା ଉପରେ ଏକ ଉତ୍ପାଦ ଶୁଳ୍କ ଥିଲା ଯାହା ସପ୍ତମ ଅନୁସୂଚିର ତାଲିକା । ର ପ୍ରବେଶିକା 84 ଦ୍ୱାରା ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ଥିଲା ଏବଂ ସ୍ଥାନୀୟ ଖଣି ଶ୍ରମ କଲ୍ୟାଣ ପାଣ୍ଠି ଅଧିନିୟମ, 1947 (1947 ର କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଅଧିନିୟମ XXXII) ର ପ୍ରତିକୂଳ ଥିଲା; ଏବଂ (b) ଯଦିଓ ଏହାକୁ ସପ୍ତମ ଅନୁସୂଚିର ତାଲିକା II ର ପ୍ରବେଶିକା 23 ଏବଂ 66 ସହିତ ସମ୍ପର୍କିତ ଶୁଳ୍କ ଭାବରେ ବିବେଚନା କରାଯାଇଥିଲା, ଏହା ଖଣି ଏବଂ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ (ବିକାଶ ଏବଂ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ) ଅଧିନିୟମ, (1948 ର କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଅଧିନିୟମ LIII) (ସଂକ୍ଷେପରେ 'ଏମ୍.ଏମ୍.ଆର୍.ଡି. ଅଧିନିୟମ') ସହିତ ତାଲିକା । ର ପ୍ରବେଶିକା 54 ଦ୍ୱାରା କିମ୍ବା ଶିଳ୍ପ (ବିକାଶ ଏବଂ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ) ଅଧିନିୟମ (ସଂକ୍ଷେପରେ 'ଆଇ.ଡି.ଆର୍. ଅଧିନିୟମ'), 1951 (1951ର କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଅଧିନିୟମ LXV) ସହିତ ତାଲିକା । ର ପ୍ରବେଶିକା 52

ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଭାବିତ ହୋଇଥିଲା । ଉପରୋକ୍ତ ଯୁକ୍ତିଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ ପ୍ରଥମଟି ଏହି ତଥ୍ୟ ଉପରେ ଆଧାରିତ ଥିଲା ଯେ ଗର୍ତ୍ତ ମୁହାଣରେ ସମ୍ପୃକ୍ତ ଖଣିଜ ମୂଲ୍ୟର ଏକ ପ୍ରତିଶତରେ ଉପକର ସ୍ଥିର କରାଯାଇଥିଲା । ଏହି ତର୍କ ଦୁଇଟି ବିଚାର ଉପରେ ଆଧାରିତ ଥିଲା । ପ୍ରଥମଟି ସଂରଚନା ସହିତ ଜଡିତ ଏବଂ ଦ୍ୱିତୀୟଟି ଆଦାୟ ପରିମାଣ ସହିତ ଜଡିତ । ଏହି ଯୁକ୍ତି ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରି ଏହା କୁହାଯାଇଥିଲା ଯେ ଶୁଳ୍କ ଆଦାୟର ପରିମାଣ ସର୍ବଦା ପ୍ରଦାନ କରାଯିବାକୁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସେବାର ପ୍ରକୃତି ଏବଂ ଏହା ଦ୍ୱାରା ଉପୁଜିଥିବା ଆର୍ଥିକ ଦାୟିତ୍ୱ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିବ ଏବଂ ଯେଉଁଠାରେ ଶୁଳ୍କ ଏବଂ ସେବା ମଧ୍ୟରେ ପାରସ୍ପରିକ ସମ୍ପର୍କ ପ୍ରକୃତ କିମ୍ବା ବାସ୍ତବ ନୁହେଁ କିମ୍ବା ଯେଉଁଠାରେ ଶୁଳ୍କ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବାକୁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସେବାର ଆବଶ୍ୟକତାଠାରୁ ଆନୁପାତିକ ଭାବରେ ଅଧିକ, ଏହା ବ୍ୟତୀତ ଆଦାୟର ପ୍ରକୃତିକୁ ଶୁଳ୍କରୁ ଉତ୍ପାଦ ଶୁଳ୍କକୁ ନିଜେ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିପାରିବ ନାହିଁ । ଯେଉଁ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରଥମ ବିଚାରର ବିଷୟ ଥିଲା, ଏହା ପରିଲକ୍ଷିତ ହୋଇଥିଲା ଯେ ଯେଉଁ ପଦ୍ଧତିରେ ଶୁଳ୍କ ଆଦାୟ କରାଯାଏ ତାହା ଏକ ସୁବିଧାର ବିଷୟ ଏବଂ ଏହା ନିଜେ ଉତ୍ପାଦ ଶୁଳ୍କର ଚରିତ୍ରକୁ କର ଆଦାୟ ଉପରେ ସ୍ଥିର କରିପାରିବ ନାହିଁ । ଯଦିଓ ଏକ କର ଆଦାୟ କରିବାର ପଦ୍ଧତି ଏହାର ଚରିତ୍ର ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିବାରେ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ହୋଇପାରେ, ଏହାର ଗୁରୁତ୍ୱ ଏବଂ ପ୍ରଭାବକୁ ଅତିରଞ୍ଜିତ କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ତେଣୁ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହି ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ ପହଞ୍ଚିଲେ ଯେ ଏହି ଆକ୍ଷେପିତ ଆଇନ ଦ୍ୱାରା ଲାଗୁ କରାଯାଇଥିବା ଉପକର କୌଣସି ଟିକସ କିମ୍ବା ଉତ୍ପାଦ ଶୁଳ୍କ ନୁହେଁ, ବରଂ ଏକ ଶୁଳ୍କ ।

ଦ୍ୱିତୀୟ ତର୍କଟି କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 2 ରେ ଥିବା ଘୋଷଣାନାମାର ପରିଣାମ ସ୍ୱରୂପ ତାଲିକା II ର ପ୍ରବେଶିକା 23 ସହିତ ପ୍ରବେଶିକା 66 ଅଧୀନରେ ଶୁଳ୍କ ଆଦାୟ କରିବାକୁ ରାଜ୍ୟର କ୍ଷମତା ଉପରେ ଏମ୍.ଏମ୍.ଆର୍.ଡି. ଅଧିନିୟମର ପ୍ରଭାବକୁ ପ୍ରତିଫଳିତ କରିଥିଲା । ନ୍ୟାୟାଳୟ ସହମତ ହୋଇଥିଲେ ଯେ ତାଲିକା I ର ପ୍ରବେଶିକା 54 ଅନୁଯାୟୀ ସଂସଦ ଦ୍ୱାରା ଏକ ଘୋଷଣା ରାଜ୍ୟ ବିଧାନମଣ୍ଡଳର ବୈଧାନିକ କ୍ଷମତା ଉପରେ ଏକ ସୀମା ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରେ ଏବଂ ମନ୍ତବ୍ୟ ଦେଇଛନ୍ତି :

> "ଯଦି ସଂସଦ ଏହାର ଆଇନ ଦ୍ୱାରା ଘୋଷଣା କରିଛି ଯେ ଲୋକହିତରେ ଖଣିଗୁଡ଼ିକର ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଏବଂ ବିକାଶ ସଂଘର ନିୟନ୍ତ୍ରଣରେ ରହିବା ଉଚିତ, ତେବେ *ଏହିପରି ଘୋଷଣାନାମାର ସୀମା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ* ରାଜ୍ୟ ବିଧାନମଣ୍ଡଳର କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର ବାଦ ଦିଆଯାଇଛି । ଅନ୍ୟ ଅର୍ଥରେ, ଯଦି ଏକ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଅଧିନିୟମ ପାରିତ ହୋଇଛି ଯେଉଁଥିରେ ପ୍ରବେଶିକା 54 ଦ୍ୱାରା ଆବଶ୍ୟକ ଅନୁଯାୟୀ *ସଂସଦ ଦ୍ୱାରା* ଏକ ଘୋଷଣା ରହିଛି, ଏବଂ *ଯଦି ଉକ୍ତ*

ଘୋଷଣାଟି ଆକ୍ଷେପିତ ଅଧିନିୟମ ଦ୍ୱାରା ଅଧିକୃତ କ୍ଷେତ୍ରକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରେ, ତେବେ ଦୁଇଟି ଆଇନ ମଧ୍ୟରେ କୌଣସି ପ୍ରତିକୂଳତା ହେତୁ ନୁହେଁ ବରଂ ଅଧିନିୟମ ପାରିତ କରିବାକୁ ରାଜ୍ୟ ବିଧାନମଣ୍ଡଳର କୌଣସି ଅଧିକାରିତା ନଥିଲା, ଏହି କାରଣରୁ ଆକ୍ଷେପିତ ଅଧିନିୟମ କ୍ଷମତାତୀତ ହେବ ।"

(ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ରେଖାଙ୍କିତ କରି)

ତେବେ, ଏହି ତର୍କର ଉତ୍ତର ନ୍ୟାୟାଳୟ ସହଜରେ ପାଇଯାଇଥିଲେ, କାରଣ କୋଇଲା କମ୍ପାନୀ ପାଇଁ 'ତାଲିକା - I' ର ପ୍ରବେଶିକା 54 ର ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଉପରେ ଯେଉଁ ଘୋଷଣା କରାଯାଇଥିଲା, ତାହା 1948 ର ଅଧିନିୟମ LIII ଉପରେ ଆଧାରିତ ଥିଲା, ଯାହା ଅନୁରାଜ୍ୟ ବ୍ୟବସ୍ଥାପକ ସଭାର ଏକ ଅଧିନିୟମ ଥିଲା, ସଂସଦର ଏକ ଅଧିନିୟମ ନୁହେଁ । ତେବେ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏଠାରେ ଅଟକି ନଥିଲେ । ଏହା 1948 ର କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଅଧିନିୟମ LIII ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଗୁଡ଼ିକର ସମୀକ୍ଷା କରିବା ପାଇଁ ଅଗ୍ରସର ହେଲେ ଏବଂ ଏହି ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ ଉପନୀତ ହେଲେ ଯେ, ଯଦି ଏହି ଅଧିନିୟମ ପ୍ରବେଶିକା 23 ରେ ସୂଚିତ ଘୋଷଣାନାମା ଧାରଣ କରିଥାଏ, ତେବେ ଏହି ଘୋଷଣାନାମାରେ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ସଂରକ୍ଷଣ ଏବଂ ବିକାଶ କ୍ଷେତ୍ର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ବୋଲି ଧରିବାରେ କୌଣସି ଅସୁବିଧା ହେବ ନାହିଁ, ଏବଂ ଉକ୍ତ କ୍ଷେତ୍ରଟି ଆକ୍ଷେପିତ ଅଧିନିୟମ ଦ୍ୱାରା ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କ୍ଷେତ୍ରଠାରୁ ପୃଥକ କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ଏହି ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ ପହଞ୍ଚିବା ପରେ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦର୍ଶାଇଛନ୍ତି ଯେ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 6 (2) ଅନୁଯାୟୀ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କୁ ଦିଆଯାଇଥିବା ନିୟମ ପ୍ରଣୟନ କ୍ଷମତା ମଧ୍ୟରେ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ, ଖଣି, ଖାଦାନ, ଖନନ କିମ୍ବା ସଂଗ୍ରହ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ରୟାଲ୍ଟି, ଶୁଳ୍କ ଏବଂ ଟିକସ ଆଦାୟ ଏବଂ ସଂଗ୍ରହ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ । ଏହା ନିର୍ଣ୍ଣୟ ହୋଇଥିଲା ଯେ କୌଣସି ଶୁଳ୍କ ଆଦାୟ ଏବଂ ସଂଗ୍ରହ ସମ୍ବନ୍ଧରେ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କୌଣସି ନିୟମ ପ୍ରଣୟନ କରାଯାଇନଥିବା ପରିସ୍ଥିତି କୌଣସି ପାର୍ଥକ୍ୟ ସୃଷ୍ଟି କରିବନାହିଁ, ନ୍ୟାୟାଳୟ କହିଛନ୍ତି:

"ପ୍ରବେଶିକା 23 ଯାହା ପ୍ରଦାନ କରେ ତାହା ହେଉଛି ରାଜ୍ୟ ବିଧାନମଣ୍ଡଳର ଆଇନ ପ୍ରଣୟନ କ୍ଷମତା ସଂଘ ନିୟନ୍ତ୍ରଣରେ ଥିବା ନିୟାମକ ଏବଂ ବିକାଶ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ତାଲିକା I ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅଧୀନରେ ଅଛି, ଏବଂ ଖଣିଗୁଡ଼ିକର ନିୟାମକ ଏବଂ ବିକାଶ ଲୋକହିତରେ ସଂଘର ନିୟନ୍ତ୍ରଣରେ ରହିବା ଉଚିତ ବୋଲି ତାଲିକା I ରେ ପ୍ରବେଶିକା 54 ଆଇନ ଅନୁଯାୟୀ ସଂସଦ ଦ୍ୱାରା ଏକ ଘୋଷଣା ଆବଶ୍ୟକ କରେ । ତେଣୁ, ଯଦି ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ସଂରକ୍ଷଣ ଏବଂ ବିକାଶ ପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଏକ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଅଧିନିୟମ

ପାରିତ ହୋଇଛି, ଏବଂ ଯଦି ଏଥିରେ ଆବଶ୍ୟକ ଘୋଷଣା ଅଛି, ତେବେ ଉକ୍ତ ଘୋଷଣାନାମା ଦ୍ୱାରା ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ବିଷୟ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଏକ ଅଧିନିୟମ ପାରିତ କରିବାକୁ ରାଜ୍ୟ ବିଧାନମଣ୍ଡଳ ସକ୍ଷମ ହେବ ନାହିଁ । ଏହି ଘୋଷଣା ଫଳପ୍ରଦ ହେବା ପାଇଁ ନିୟମ ପ୍ରଣୟନ କିମ୍ବା ଲାଗୁ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ; କେବଳ ଏଥିପାଇଁ ଯାହା ଆବଶ୍ୟକ ତାହା ହେଉଛି ଖଣି ଗୁଡ଼ିକର ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଏବଂ ବିକାଶକୁ ସଂଘର ନିୟନ୍ତ୍ରଣରେ ନେବା ଲୋକହିତରେ ସମୀଚୀନ ବୋଲି ସଂସଦ ଦ୍ୱାରା ଏକ ଘୋଷଣା । ଏପରି ଏକ ପରିସ୍ଥିତିରେ ବୈଧାନିକ ଘୋଷଣା ଏହି କ୍ଷେତ୍ରକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରେ କି ନାହିଁ ପରୀକ୍ଷା ହେବା ଆବଶ୍ୟକ । ଏହି ପରୀକ୍ଷଣ ଦ୍ୱାରା ବିଚାର କଲେ ଏଥିରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ରହିବନାହିଁ ଯେ ଆକ୍ଷେପିତ ଅଧିନିୟମ ଦ୍ୱାରା ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କ୍ଷେତ୍ର 1948 ର କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଅଧିନିୟମ LIII ଦ୍ୱାରା ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ।"

ଏହାପରେ ନ୍ୟାୟାଳୟ ତାଲିକା I ର ପ୍ରବେଶିକା 52 ଏବଂ ଆଇ.ଡି.ଆର୍. ଅଧିନିୟମର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଆଧାରରେ ତର୍କକୁ ବିଚାର କରିଥିଲେ, କିନ୍ତୁ ଏହି ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ ପହଞ୍ଚିଥିଲେ ଯେ ଏହି ଆଧାରରେ ଆକ୍ଷେପିତ ଅଧିନିୟମର କ୍ଷମତାକୁ ସଫଳତାର ସହ ଆପତ୍ତି କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ।

ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ୱାଞ୍ଚୁ ଏକ ପୃଥକ ଭିନ୍ନମତ ରାୟ ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ । ସେ କହିଥିଲେ ଯେ ଏହି ଆଦାୟ ଏକ ଶୁଳ୍କ କିମ୍ବା ଜମି ଉପକର ନୁହେଁ ବରଂ ଏକ ଉତ୍ପାଦ ଶୁଳ୍କ । ଏକ ପାଣ୍ଠି ସୃଷ୍ଟି କରିବା ଏବଂ ପାଣ୍ଠିରେ ଥିବା ଅର୍ଥରୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବାକୁ ଥିବା କେତେକ ସେବା ସଂଲଗ୍ନ କରିବା ଉପକରଣ ସାହାଯ୍ୟରେ ଟିକସକୁ କିପରି ତଥାକଥିତ ପରିମାଣ ଆଧାରରେ ଶୁଳ୍କରେ ପରିଣତ କରାଯାଇପାରିବ ସେ ଦର୍ଶାଇଥିଲେ (ପୃ. 579-80 ରେ) । ଏହି ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ ସେ ଏହି ପ୍ରଶ୍ନ ଉପରେ ବିଚାର କରିନଥିଲେ ଯେ 1948 ଏବଂ 1951ର କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଅଧିନିୟମ ଗୁଡ଼ିକ ସମ୍ପୃକ୍ତ ଶୁଳ୍କ ଆଦାୟ କରିବାରେ ରାଜ୍ୟର କ୍ଷମତାକୁ କେତେ ମାତ୍ରାରେ ଦୁର୍ବଳ କରିଦେଇଥିଲା । ତାଲିକା II ର ପ୍ରବେଶିକା 50 ପରିସର ମଧ୍ୟରେ ଏହି ଟିକସକୁ (ଏହାକୁ ଏକ ଟିକସ ଭାବେ ବିବେଚନା କରି) ଆଣିବା ଲାଗି ରାଜ୍ୟର ପ୍ରୟାସକୁ ସେ ଅସ୍ୱୀକାର କରିଥିଲେ । ତାଙ୍କର ମତ ଥିଲା ଯେ "ଖଣିଜ ଅଧିକାର ଉପରେ ଟିକସ" ଅଭିବ୍ୟକ୍ତିଟି ଖଣିଜ ଉତ୍ତୋଳନ ଅଧିକାର ଉପରେ ଟିକସକୁ ସୂଚିତ କରେ ଏବଂ ପ୍ରକୃତରେ ଉତ୍ତୋଳନ କରାଯାଇଥିବା ଖଣିଜ ଉପରେ ଟିକସ ନୁହେଁ । ସେ କହିଥିଲେ ଯେ ବର୍ତ୍ତମାନର ମାମଲାରେ ଉପକର ଖଣିଜ ଅଧିକାର ଉପରେ ଟିକସ ନୁହେଁ ବରଂ ପ୍ରକୃତରେ ଉତ୍ପାଦିତ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ଉପରେ ଟିକସ ଅଟେ । ଉତ୍ପାଦ ଶୁଳ୍କ ଭାବରେ ତାଲିକା I ର ଆଇଟମ୍ 84 ଅଧୀନରେ ଆସୁଥିବା ଉତ୍ପାଦିତ ସାମଗ୍ରୀ ଉପରେ ଟିକସର ସାରତତ୍ତ୍ୱଠାରୁ ଏହା ଭିନ୍ନ ନଥିଲା ।

ତୁଲୋଚ ମାମଲା [1964] 4 SCR 461 ।

ସମାନ ଉପକର ଲାଗୁ କରିବାକୁ ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ବିଧାନମଣ୍ଡଳର କ୍ଷମତା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସମାନ ପ୍ରସଙ୍ଗ ତୁଲୋଚ ମାମଲାରେ ପୁନର୍ବାର ବିଚାର ପାଇଁ ଆସିଥିଲା । ଏହି ଦୃଶ୍ୟପଟ ବଦଳି ଯାଇଥିଲା, କାରଣ 1957 ମସିହା ଜୁଲାଇ ମାସରୁ 1958 ମସିହା ମାର୍ଚ୍ଚ ମାସ ମଧ୍ୟରେ, ଯେଉଁ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ ଏମ୍.ଏମ୍.ଆର୍.ଡି. ଅଧିନିୟମ (1948 ମସିହାର କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଅଧିନିୟମ LIII) ସ୍ଥାନରେ ଏମ୍.ଏମ୍.ଆର୍.ଡି. ଅଧିନିୟମ, 1957 (1957 ମସିହାର କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଅଧିନିୟମ 67) ପ୍ରଣୟନ କରାଯାଇଥିଲା, ସେହି ସମୟ ପାଇଁ ଏହି ଟିକସକୁ ଆପତ୍ତି କରାଯାଇଥିଲା । 1948 ଅଧିନିୟମ, ଯାହା ପୂର୍ବରୁ ଖଣି ଏବଂ ତୈଳ କ୍ଷେତ୍ରର ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଏବଂ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ବିକାଶ ପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିଥିଲା, ବର୍ତ୍ତମାନ କେବଳ ତୈଳ କ୍ଷେତ୍ର ମଧ୍ୟରେ ସୀମିତ ଥିଲା ଏବଂ 1957 ଅଧିନିୟମ ଖଣି ଏବଂ ଖଣିଜ ବିକାଶର ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିଥିଲା । 1957 ଅଧିନିୟମର ଧାରା 2, ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ 1948 ଅଧିନିୟମ ପରି, ତାଲିକା I ର ପ୍ରବେଶିକା 54 ଅନୁଯାୟୀ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଘୋଷଣାନାମା ଧାରଣ କରିଥିଲା ।

> "ଏତଦ୍ୱାରା ଘୋଷଣା କରାଯାଇଛି ଯେ ଲୋକହିତ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଏହା ସମୀଚୀନ ଯେ ଖଣିଗୁଡ଼ିକର ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଏବଂ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ବିକାଶକୁ *ଏହାପରଠାରୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ଅନୁଯାୟୀ* କେନ୍ଦ୍ର ସରକାର ନିଜ ନିୟନ୍ତ୍ରଣକୁ ନେବା ଉଚିତ ।"

କିନ୍ତୁ ପୂର୍ବ ଘୋଷଣା ତୁଳନାରେ ଏହା ସଂସଦର ଏକ ଅଧିନିୟମରେ ଥିବା ଏକ ଘୋଷଣା ଥିଲା ଯାହା ରାଜ୍ୟ ତାଲିକାର ପ୍ରବେଶିକା 66 ସହିତ ପ୍ରବେଶିକା 23 ଅନୁଯାୟୀ ରାଜ୍ୟର ଆଇନ ପ୍ରଣୟନ କ୍ଷମତାକୁ ଦୁର୍ବଳ କରିବାର ପ୍ରଭାବ ପକାଇଥିଲା । 1948 ଅଧିନିୟମର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଗୁଡ଼ିକୁ ଉପକର ଆଦାୟ ଉପରେ ବାଧକ ଭାବେ ବିଚାର କରିବାରେ ଯେଉଁ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କୁ ବାଧା ଦେଇଥିଲା, ତାହା ବାଟବଣା ଥିଲା । ନ୍ୟାୟାଳୟ ଆକ୍ଷେପିତ ରାଜ୍ୟ ଅଧିନିୟମ ଏବଂ ଦୁଇଟି କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଅଧିନିୟମର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଗୁଡ଼ିକୁ ବିସ୍ତୃତ ଭାବେ ବିଶ୍ଳେଷଣ କରିଥିଲେ । ଏହା *ହିଙ୍ଗିର-ରାମପୁର* ମାମଲାରେ ନିଜର ସିଦ୍ଧାନ୍ତକୁ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଥିଲେ ଯେ ଆକ୍ଷେପିତ ରାଜ୍ୟ ଅଧିନିୟମ ଦ୍ୱାରା ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କ୍ଷେତ୍ର 1948 ଅଧିନିୟମ ଦ୍ୱାରା ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ଥିଲା ଏବଂ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ କରିଥିଲେ ଯେ ଏହା ରାଜ୍ୟ ଅଧିନିୟମ ସହିତ 1957 ଅଧିନିୟମକୁ ମଧ୍ୟ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ଥିଲା, ବିଶେଷ କରି ଯେପରି 1957 ଅଧିନିୟମର ଧାରା 18 (1) ଏବଂ (2) ପରିସର ଏବଂ ବିସ୍ତାର ଦୃଷ୍ଟିରୁ ବ୍ୟାପକ ଥିଲା ଏବଂ 1948 ଅଧିନିୟମର ଅନୁରୂପ ବ୍ୟବସ୍ଥା ତୁଳନାରେ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କୁ ଅଧିକ କ୍ଷମତା

ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲା । ରାଜ୍ୟ ତରଫରୁ ଓକିଲ 1957 ଅଧିନିୟମର ପରିସରକୁ 1948 ଅଧିନିୟମର ପରିସରଠାରୁ ଅଲଗା କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦର୍ଶାଇଥିଲେ ଯେ ଏହି ତର୍କକୁ ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ଦିଆଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । 1957 ଅଧିନିୟମର ଧାରା 13 ରେ ଏକ ଶୁଳ୍କ ଆଦାୟ ପାଇଁ ଏକ ସ୍ପଷ୍ଟ ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିଥିଲା । ଧାରା 25 - ଯଦିଓ 1948 ଅଧିନିୟମର ଧାରା 6 ପରି ସ୍ପଷ୍ଟ ନୁହେଁ - ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ "ଭଡ଼ା, ରୟାଲିଟି, ଟିକସ, ଶୁଳ୍କ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ରାଶି" ଆଦାୟ କରିବାର କ୍ଷମତାକୁ ସୂଚିତ କରେ ଏବଂ ଏହା ବ୍ୟତୀତ, 1957 ର କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 18 ପରିସର ଏବଂ ବିସ୍ତାରରେ ବ୍ୟାପକ ଥିଲା ଏବଂ 1948 ଅଧିନିୟମର ଅନୁରୂପ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅପେକ୍ଷା କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କୁ ଅଧିକ କ୍ଷମତା ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲା । *ହିଙ୍ଗିର-ରାମପୁର* ବିଷୟରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରି ଏବଂ *ଚ. ଟିକା ରାମଜୀ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ ଇତ୍ୟାଦି ବନାମ ଉତ୍ତର ପ୍ରଦେଶ ରାଜ୍ୟ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ,* [1956] S.C.R. 393 କୁ ସୂଚିତ କରି ଏହାକୁ ଦୋହରାଯାଇଥିଲା ଯେ ଧାରା 13 ଅନୁଯାୟୀ ଅଧିନିୟମ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କିମ୍ବା ଧାରା 25 ଅନୁଯାୟୀ ଶୁଳ୍କ ସଂଗ୍ରହ ଇତ୍ୟାଦି ପାଇଁ ପଦକ୍ଷେପ ନିଆଯିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ, କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଅଧିନିୟମ କ୍ଷେତ୍ରକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିବ ନାହିଁ ବୋଲି ଭାବିବା ଭୁଲ ଥିଲା । ନ୍ୟାୟାଳୟ ଆହୁରି ମଧ୍ୟ ମନ୍ତବ୍ୟ ଦେଇଛନ୍ତି:

> "କିନ୍ତୁ ଯଦି ପ୍ରସଙ୍ଗଟି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନହୋଇଥିବା ବସ୍ତୁ ହୋଇଥିବ, ତେବେ ମଧ୍ୟ ତର୍କକୁ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ଯେତେବେଳେ ଉଭୟ ବିଧାନମଣ୍ଡଳର କ୍ଷମତା ମଧ୍ୟରେ ଦୁଇଟି ପ୍ରବର୍ତ୍ତିତ ଆଇନ ମୁହାଁମୁହିଁ ହୁଅନ୍ତି ଏବଂ ଯେତେବେଳେ ସମ୍ବିଧାନ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ କିମ୍ବା ଆବଶ୍ୟକ ନିହିତାର୍ଥ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦାନ କରେ ଯେ ଗୋଟିଏ ବ୍ୟବସ୍ଥାପିକାର ଅଧିନିୟମନ ଅନ୍ୟ ଉପରେ ଶ୍ରେଷ୍ଠତା ରହିଛି, ସେତେବେଳେ ପ୍ରତିକୂଳତାର ସୀମା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଗୋଟିଏ ଅନ୍ୟଟିକୁ ଅତିକ୍ରମ କରେ । କିନ୍ତୁ ଦୁଇଟି ଆଇନ ପରସ୍ପର ବିରୋଧୀ ହୋଇପାରେ, ଯଦିଓ ସେଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ ପ୍ରତ୍ୟେକଟିର ଆଜ୍ଞାବହତା ଅନ୍ୟଟିର ଅମାନ୍ୟ ନକରି ସମ୍ଭବ ହୋଇଥାଏ । ତେବେ, ପରସ୍ପର ବିରୋଧୀ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଥିବା ଦୁଇଟି ଆଇନ ପ୍ରଣୟନର ପରୀକ୍ଷା ହିଁ ପ୍ରତିକୂଳତାର ଏକମାତ୍ର ମାନଦଣ୍ଡ ନୁହେଁ, କାରଣ ଯଦି ଏକ ଉନ୍ନତ ପ୍ରଭାବକାରିତା ଥିବା ଏକ ସକ୍ଷମ ବିଧାନମଣ୍ଡଳ ଏହାର ଆଇନ ପ୍ରଣୟନ ଦ୍ୱାରା ସମଗ୍ର କ୍ଷେତ୍ରକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିବାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟକୁ ସ୍ପଷ୍ଟ କିମ୍ବା ପରୋକ୍ଷ ଭାବରେ ଦର୍ଶାଇଥାଏ, ତେବେ ଅନ୍ୟ ଆଇନ ପ୍ରଣୟନ, ପୂର୍ବରୁ କିମ୍ବା ପରେ ପାରିତ ହୋଇଥାଉ, ପ୍ରତିକୂଳତାର ଆଧାରରେ ଅତ୍ୟଧିକ ହେବ । ଯେଉଁଠି ଏଭଳି ସ୍ଥିତି ରହିଛି, ସେଠାରେ ଅସଙ୍ଗତି ଦୁଇଟି ଆଇନ ପ୍ରଣୟନର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଗୁଡ଼ିକର ବିସ୍ତୃତ ତୁଳନା ଦ୍ୱାରା ନୁହେଁ, ବରଂ କେବଳ ଦୁଇଟି

ଆଇନ ପ୍ରଣୟନର ଉପସ୍ଥିତି ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦର୍ଶିତ ହୋଇଥାଏ । ବର୍ତ୍ତମାନ ମାମଲାରେ, ଧାରା 18 (1) ର ସର୍ତ୍ତାବଳୀକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ଏହା ଆମ ପାଇଁ ସ୍ପଷ୍ଟ ଜଣାପଡୁଛି ଯେ ସଂସଦର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସମଗ୍ର କ୍ଷେତ୍ରକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିବାକୁ ଥିଲା ଏବଂ ତେଣୁ, ନିୟମ ପ୍ରସ୍ତୁତ ନହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କୌଣସି ଅସଙ୍ଗତି ନଥିଲା ଏବଂ ରାଜ୍ୟ ଅଧିନିୟମର କୌଣସି ଅତିକ୍ରମଣ ହୋଇନଥିଲା ବୋଲି ଯୁକ୍ତି ରଖିବା ପାଇଁ କୌଣସି ସୁଯୋଗ ନଥିଲା ।"

ତିନୋଟି ବିଧାନସଭା ତାଲିକା ମଧ୍ୟରୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଅଧୀନରେ ଏକ ଶୁଳ୍କ ଆଦାୟ କରିବାର କ୍ଷମତା ଆଇନଗତ କ୍ଷମତାର ଏକ ସ୍ୱାଧୀନ ମୁଖ୍ୟ ଥିଲା ଏବଂ ରାଜ୍ୟ ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ଟିକସ ଆଦାୟ ଏହି ପ୍ରବେଶିକାରୁ ଚିହ୍ନଟ କରାଯାଇପାରିବ ବୋଲି ତର୍କକୁ ଶୁଣି ନ୍ୟାୟାଳୟ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଶବ୍ଦରେ ତର୍କର ଅନ୍ତର୍ନିହିତ ତ୍ରୁଟି ଦର୍ଶାଇଥିଲେ:

"ପ୍ରବେଶିକାର ସାମଗ୍ରିକ ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକ ହେଲା: *"ଏହି ତାଲିକାରେ ଥିବା ଯେକୌଣସି ବିଷୟ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଶୁଳ୍କ"* । ତେଣୁ, ଏକ ବୈଧ ଶୁଳ୍କ ଲାଗୁ କରିବା ପାଇଁ ଏହା ଏକ ପୂର୍ବ ଆବଶ୍ୟକତା ଯେ ଏହା "ତାଲିକାରେ ଥିବା ବିଷୟ" ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଅଟେ । ଯଦି ସଂସଦ ଦ୍ୱାରା ଘୋଷଣା କାରଣରୁ "ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ସଂରକ୍ଷଣ ଏବଂ ବିକାଶ" ର ସମଗ୍ର ବିଷୟବସ୍ତୁକୁ ସଂସଦ ଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳନା ପାଇଁ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଛି, ଯାହା ଦ୍ୱାରା ରାଜ୍ୟ ପୂର୍ବରୁ ଧାରଣ କରିଥିବା କ୍ଷମତାରୁ ବଞ୍ଚିତ ହୋଇଛି, ତେବେ ରାଜ୍ୟ ତାଲିକାରେ ଥିବା "ବିଷୟ", ଘୋଷଣାନାମା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ, ରାଜ୍ୟ ତାଲିକାର ପ୍ରବେଶିକା 23 ର ପରିସର ଏବଂ ସୀମାରୁ ବାଦ ଦିଆଯାଇଛି ବୋଲି ଏହା ଅନୁସରଣ ହେବ । ତେଣୁ, କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଅଧିନିୟମ, 1957 ପରେ, "ତାଲିକାରେ କୌଣସି ବିଷୟ ନାହିଁ" ଯେଉଁଥିରେ ଏହାକୁ ବୈଧ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଶୁଳ୍କ ଜଡିତ ହୋଇପାରିବ ।

ଫଳସ୍ୱରୂପ ତୁଲୋଚ୍ ସେସ୍ ଆଦାୟକୁ ଅବୈଧ ବୋଲି ଘୋଷଣା କରିଥିଲେ ଏବଂ ଏହା କୁହାଯାଇଥିଲା ଯେ 1.6.1958ଠାରୁ ଅର୍ଥାତ 1957 ଅଧିନିୟମ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେବା ଦିନଠାରୁ ଓଡ଼ିଶା ଅଧିନିୟମ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଅସ୍ତିତ୍ୱହୀନ ବୋଲି ବିବେଚନା କରାଯିବା ଉଚିତ ।

ମୂର୍ତ୍ତୀ ମାମଲା [1964-6 S.C.R. 666]

ବର୍ତ୍ତମାନ ଆମେ ଏହି ବିଷୟ ଉପରେ ତୃତୀୟ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ମାମଲାକୁ ଆସୁଛୁ, *ମୂର୍ତ୍ତୀ ବନାମ ଚିତ୍ତୁର ର କଲେକ୍ଟର* , ଯାହା କିଛିଟା ଭିନ୍ନ ଟିପ୍ପଣୀ ଦେବା ପରି ମନେହୁଏ, ଯଦିଓ ଉଭୟ *ତୁଲୋଚ୍*

ଏବଂ *ମୂର୍ତ୍ତି*ରେ ଭିନ୍ନ ଭାବରେ ଗଠିତ ହୋଇଥିବା 5 ଜଣିଆ ବିଚାରପତିଙ୍କ ଖଣ୍ଡପୀଠ ତରଫରୁ ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ରାଜଗୋପାଳ ଆୟଙ୍ଗରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପରସ୍ପର ମଧ୍ୟରେ କିଛି ମାସ ମଧ୍ୟରେ ରାୟ ଦିଆଯାଇଥିଲା ।

ପୂର୍ବତନ ମାଡ୍ରାସ ପ୍ରଦେଶ (ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ତାମିଲନାଡୁ ରାଜ୍ୟ) ଦୀର୍ଘ ସମୟ ଧରି 1920ର ମାଡ୍ରାସ ଜିଲ୍ଲା ବୋର୍ଡ ଅଧିନିୟମ (ମାଡ୍ରାସ ଅଧିନିୟମ XIV) ଅନୁଯାୟୀ ଜମି ରାଜସ୍ୱ ଉପରେ ଏକ ସେସ୍ ଲାଗୁ କରିଆସୁଥିଲା । ଅଧିନିୟମର ଧାରା 78 ଅନୁଯାୟୀ, ଯେକୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟକାଳର ସମସ୍ତ ଅଧିକୃତ ଜମିର ବାର୍ଷିକ ଭଡ଼ା ମୂଲ୍ୟ ଉପରେ ଏକ ସେସ୍ ଲାଗୁ କରାଯାଇଥିଲା । ଜିଲ୍ଲାର ସମସ୍ତ ଜମିର ବାର୍ଷିକ ଭଡ଼ା ମୂଲ୍ୟରେ ଦୁଇ ଅଣା ଉପରେ ଏହା ଏକ ଟିକସ ଥିଲା । ଜମିର ବାର୍ଷିକ ଭଡ଼ା ମୂଲ୍ୟ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 79ରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ପଦ୍ଧତିରେ ଗଣନା କରାଯିବାର ଥିଲା । ଆବେଦନକାରୀ ସରକାରଙ୍କଠାରୁ ଏକ ଖଣି ଲିଜ୍ (ଲୁହାପଥର ଉତ୍ତୋଳନ ପାଇଁ) ଅଧୀନରେ କିଛି ଜମି ରଖିଥିଲେ ଯାହା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ପରିମାଣର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭଡ଼ା, ଖନନ କରାଯାଇଥିବା ପ୍ରତ୍ୟେକ ଟନ୍ ଓର୍ ଉପରେ ଏକ ରୟାଲ୍ଟି ଏବଂ ଦଖଲ କିମ୍ବା ବ୍ୟବହୃତ ବାହ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରର ଏକର ପିଛା ବାହ୍ୟ ଭଡ଼ା ପ୍ରଦାନ ପାଇଁ ଧାର୍ଯ୍ୟ କରିଥିଲା । ଏପରି ଜମି କ୍ଷେତ୍ରରେ, ଧାରା 79 (i) ରେ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇଛି ଯେ "ଜମି ପାଇଁ ସରକାରଙ୍କୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବାକୁ ଥିବା ଲିଜ୍ ରାଶି, ରୟାଲିଟି କିମ୍ବା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ରାଶି" କୁ ବାର୍ଷିକ ଭଡ଼ା ମୂଲ୍ୟ ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରାଯିବ । ତେଣୁ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କୁ (ଆନ୍ଧ୍ର ପ୍ରଦେଶର , ଯାହା ସମ୍ପୃକ୍ତ ଅଞ୍ଚଳ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ମାଡ୍ରାସ ରାଜ୍ୟର କ୍ରମରେ ଆସିଥିଲା) ତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ରୟାଲ୍ଟି ଆଧାରରେ ଏକ ସେସ୍ ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ଆହ୍ୱାନ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଏହା ଏହି କର ଆଦାୟର ବୈଧତା ଥିଲା ଯାହା ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟର ବିଚାର ପାଇଁ ଆସିଥିବା ବେଳେ ଏହାକୁ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ସମର୍ଥନ କରାଯାଇଥିଲା ।

ହିଙ୍ଗିର-ରାମପୁର ଏବଂ *ତୁଲୋଚ* ଉପରେ ନିର୍ଭର କରି ଆବେଦନକାରୀ ତରଫରୁ ଏହା ଯୁକ୍ତି କରାଯାଇଥିଲା ଯେ ରୟାଲ୍ଟି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଜମି ସେସ୍ ଲାଗୁ କରୁଥିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଏମ୍.ଏମ୍.ଆର୍.ଡି. ଅଧିନିୟମ, 1948 ଦ୍ୱାରା କିମ୍ବା, ଯେକୌଣସି ପରିସ୍ଥିତିରେ, ଏମ୍.ଏମ୍.ଆର୍.ଡି. ଅଧିନିୟମ, 1957 (1957ର କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଅଧିନିୟମ 57) ଦ୍ୱାରା ରଦ୍ଦ ହୋଇଛି ବୋଲି ଧରାଯିବ ଏବଂ ଏହି ଅଧିନିୟମ ଗୁଡିକ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେବା ତାରିଖ ପରେ, ଯେଉଁ ଜମି ସେସ୍ ଆଦାୟ କରାଯାଇପାରିବ ତାହା

ବିଶେଷ ଭାବରେ ଖଣି ଲିଜ୍ ଅଧୀନରେ ରୟାଲ୍ଟି ହେବ । ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥିବା ନିଷ୍ପତ୍ତିକୁ ପ୍ରଭେଦନୀୟ କରି, ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହି ଯୁକ୍ତିକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରିଥିଲେ । ଏହା ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲା:

> "ଏଥିରୁ ଜଣାପଡ଼ିବ ଯେ, ଏହି ଦୁଇଟି ନିଷ୍ପତ୍ତିରେ ବିଚାର କରାଯାଇଥିବା ଓଡ଼ିଶା ଅଧିନିୟମର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଏବଂ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 78 ଏବଂ 79 ଅଧୀନରେ ଜମି ସେସ୍ ଲାଗୁ କରିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ମଧ୍ୟରେ କୌଣସି ସମାନତା ନାହିଁ, ଯାହାକୁ ନେଇ ଆମେ ଚିନ୍ତିତ । ଧାରା 78 ଏବଂ 79 ର କିଛି କରିବାର ନାହିଁ ଏବଂ ଖଣି ଏବଂ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ବିକାଶ କିମ୍ବା ସେଗୁଡ଼ିକର ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ସହିତ ଜଡିତ ନୁହେଁ । ଅଧିନିୟମର ଧାରା 92 ଅନୁଯାୟୀ, ଜମି ସେସ୍ ର ଆୟ ଜିଲ୍ଲା ପାଣ୍ଠିରେ ଜମା କରାଯିବ, ଯେଉଁଥିରେ ଅଧିନିୟମର ଅନୁସୂଚୀ V ରେ ଥିବା ଅର୍ଥ ନିୟମାବଳୀର ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଅନୁଯାୟୀ ଜମି-ସେସ୍ ସହିତ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅନେକ ଟିକସ, ଶୁଳ୍କ ଏବଂ ରସିଦ ଜମା କରିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଆଯାଇଛି । ଏହି ପାଣ୍ଠିର ଉପଯୋଗ ଅଧିନିୟମର ଅଧ୍ୟାୟ VII ଅଧୀନରେ କରାଯିବ, ଯାହା ସହିତ ଧାରା 112 "ବାସିନ୍ଦାଙ୍କ ସୁରକ୍ଷା, ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ, ସୁବିଧା କିମ୍ବା ଶିକ୍ଷା କିମ୍ବା ସମ୍ପୃକ୍ତ ସ୍ଥାନୀୟ ଅଞ୍ଚଳର ସୁବିଧା ଏବଂ ପ୍ରଶାସନ ପାଇଁ ଆନୁସଙ୍ଗିକ ସବୁକିଛି ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ କିମ୍ବା ଅନୁକୂଳ ସବୁକିଛି ପାଇଁ" ଆରମ୍ଭ କରେ ଏବଂ ବିଶେଷ କରି ସେହି ବିଭାଗରେ ଉଲ୍ଲିଖିତ ଅନେକ ପ୍ରସଙ୍ଗ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରେ । ତେଣୁ ଏହା ଜଣାପଡ଼ିବ ଯେ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଅଧିନିୟମରେ ଥିବା ଖଣି ଏବଂ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଏବଂ ବିକାଶ ଏବଂ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 78 ଏବଂ 79 ଦ୍ୱାରା ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇଥିବା ଜମି-ସେସ୍ ର ଟିକସ ଧାର୍ଯ୍ୟ ଏବଂ ସଂଗ୍ରହ ମଧ୍ୟରେ କୌଣସି ସମ୍ପର୍କ ନାହିଁ । ତେଣୁ, ଏହି ଅଧିନିୟମ ଏବଂ 1948 ଏବଂ 1957 ର କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଅଧିନିୟମ ମଧ୍ୟରେ କିଛି ସମାନତା ଅଛି ଯାହା ଦ୍ୱାରା କୌଣସି ଅଧିକ୍ରମଣ ହେଉଛି କି ନାହିଁ ତାହା ଜାଣିବା ପାଇଁ ଏହି ଅଧିନିୟମଗୁଡ଼ିକର କୌଣସି ବିସ୍ତୃତ ଯାଞ୍ଚ ଆବଶ୍ୟକ ବୋଲି ତର୍କ କରିବା ପାଇଁ କୌଣସି ସୁଯୋଗ ନାହିଁ ।"

ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଉଠାଯାଇଥିବା ଦ୍ୱିତୀୟ ଯୁକ୍ତି ଏହା ଥିଲା ଯେ, ଯେହେତୁ ଆକ୍ଷେପିତ ଜମି-ସେସ୍ କେବଳ ପଟ୍ଟାଧାରୀ ଖଣିଜପଦାର୍ଥ ପ୍ରାପ୍ତ ଉପରେ ଦେୟଯୋଗ୍ୟ ଥିଲା ଏବଂ କୌଣସି ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ଉତ୍ତୋଳନ କରାଯାଇ ନଥିବା ସମୟରେ ନୁହେଁ, ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟତଃ ଉତ୍ତୋଳିତ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ଉପରେ ଟିକସ ଥିଲା ଏବଂ ତେଣୁ, ଖଣିଜ ଅଧିକାର ଉପରେ । ଏହି ଯୁକ୍ତିକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରି ନ୍ୟାୟାଳୟ କହିଛନ୍ତି:

"ଏହି ତର୍କକୁ ଆମେ ଗ୍ରହଣ କରିପାରିବୁ ନାହିଁ । ଯେତେବେଳେ ବ୍ୟବସ୍ଥାପିକା କ୍ଷମତାର ସଠିକ୍ ପ୍ରମୁଖ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଏକ ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠିଥାଏ, ଯାହା ଅଧୀନରେ ଏକ ଟିକସ ବିଧାନ ପାରିତ ହୋଇଛି, ଅନୁସନ୍ଧାନର ବିଷୟ ହେଉଛି ବାସ୍ତବତା ଏବଂ ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟରେ ଟିକସର ପ୍ରକୃତି କ'ଣ । ଏଥିରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ, ଏକ ଦୃଷ୍ଟିରୁ, ସୁଦୂରପ୍ରସାରୀ ଦୃଷ୍ଟିରୁ, ଏହାର ସମ୍ପର୍କ ଖଣି ଖନନ ସହିତ ରହିଛି ଏବଂ ଏକ ଚୁକ୍ତିନାମା ଅନୁଯାୟୀ ଖଣିରୁ ଉତ୍ତୋଳନ ହୋଇଥିବା ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ସହିତ ମଧ୍ୟ ରହିଛି, ଯାହା ଦ୍ୱାରା ଉତ୍ତୋଳନ କରାଯାଇଥିବା ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ପରିମାଣ ଉପରେ ରୟାଲିଟି ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥାଏ । କିନ୍ତୁ ଏହା ଖଣିଜ ଉତ୍ତୋଳନ କିମ୍ବା ଖଣିଜ ଅଧିକାର ଉପରେ ଟିକସ ଭାବରେ ଅଙ୍କିତ କରେ ନାହିଁ । ଖଣିଜ ଅଧିକାର ଉପରେ ପ୍ରକୃତରେ ଟିକସ କ'ଣ, ଏହି ପ୍ରଶ୍ନକୁ ଯାଞ୍ଚ କରିବା ଏହି ମାମଲାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପାଇଁ ଅନାବଶ୍ୟକ, କାରଣ ଏପରି ଟିକସ ସଂସଦ ଦ୍ୱାରା ନୁହେଁ, ବରଂ କେବଳ ରାଜ୍ୟ ଦ୍ୱାରା ଲାଗୁ କରାଯାଇପାରିବ ଏବଂ ଟିକସ ଆଦାୟ କରିବାର ରାଜ୍ୟର କ୍ଷମତା ଉପରେ ଏକମାତ୍ର ସୀମା ହେଉଛି ଏହା ଯେ ଏହା ଖଣିଜ ବିକାଶ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସଂସଦ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରସ୍ତୁତ ଆଇନରେ ହସ୍ତକ୍ଷେପ କରିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ । ସଂସଦ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଣୀତ ଏପରି କୌଣସି ଆଇନର ବ୍ୟବସ୍ଥା ପ୍ରତି ଆମର ଦୃଷ୍ଟି ଆକର୍ଷଣ କରାଯାଇ ନଥିଲା । ଧାରା 78 ଏବଂ 79 ଏବଂ ସେହି ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକର ଯୋଜନା ସନ୍ଦର୍ଭରେ ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ ଯେ ଜମି ସେସ୍ ପ୍ରକୃତରେ ରାଜ୍ୟ ତାଲିକାର ପ୍ରବେଶିକା 49 ମଧ୍ୟରେ "ଜମି ଉପରେ ଟିକସ" ଅଟେ ।"

(ଗୁରୁତ୍ୱ ଯୋଗ କରାଯାଇଛି)

ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହା ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିବାକୁ ଅଗ୍ରସର ହେଲେ ଯେ କାହିଁକି ଏହା ପୂର୍ବରୁ ଥିବା ଜମି ସେସ୍ ପ୍ରବେଶିକା 49 ମଧ୍ୟରେ ଆସୁଥିବା ଜମି ଟିକସ ବ୍ୟତୀତ ଆଉ କିଛି ନୁହେଁ ।

"ଅଧିନିୟମର ଧାରା 78 ଅନୁଯାୟୀ, ଯେକୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟକାଳ ମଧ୍ୟରେ ଅଧିକୃତ ଜମି ଉପରେ ସେସ୍ ଲାଗୁ କରାଯାଇଥାଏ । ଲେଭିର ଆଧାର ହେଉଛି "ବାର୍ଷିକ ଭଡ଼ା ମୂଲ୍ୟ" ଅର୍ଥାତ୍, ସମ୍ପତ୍ତିର ଲାଭଦାୟକ ଉପଭୋଗର ମୂଲ୍ୟ । ଏହା ଟିକସର ଆଧାର ହୋଇଥିବାରୁ ଏବଂ ଏହାର ପ୍ରକୃତ ସ୍ୱରୂପକୁ ପ୍ରକାଶ କରି, ଧାରା 79 ରେ "ବାର୍ଷିକ ଭଡ଼ା ମୂଲ୍ୟ" ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିବାର ଉପାୟ ଅର୍ଥାତ୍, କେଉଁ ପରିମାଣ ପାଇଁ ଜମି ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ଭାବରେ ଭଡ଼ା ଦିଆଯାଇପାରିବ, ଦରଯୁକ୍ତ ମୂଲ୍ୟ କିମ୍ବା "ବାର୍ଷିକ ଭଡ଼ା ମୂଲ୍ୟକୁ" ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରୁଥିବା ପଟ୍ଟାଦାତାଙ୍କୁ ଲାଭ ମିଳିବ, ଏଥି ପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିଛି ।" ରୟତୱାରୀ ଜମି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହା

ହେଉଛି ଆକଳନ ଯାହା ସରକାରଙ୍କୁ ଦେୟ ହୋଇଥାଏ ଯାହାକୁ ଭଡ଼ା ମୂଲ୍ୟ ଭାବରେ ନିଆଯାଏ ଯାହା ସରକାରଙ୍କୁ ଉପାର୍ଜିତ ହେଉଥିବା ଲାଭ ଅଟେ । ଯେଉଁଠାରେ ଜମି ଦଖଲ ମିଆଦି ଅନୁମତି ପତ୍ର ଅଧୀନରେ ରଖାଯାଇଛି, ତାହା ହେଉଛି ଦଖଲ ମିଆଦି ଅନୁମତି ପତ୍ର ରାଶି ଯାହା ଆଧାର ଗଠନ କରେ । ଯେଉଁଠାରେ ଜମି ଏକ ଖଣି ଦଖଲ ମିଆଦି ଅନୁମତି ପତ୍ର ଅଧୀନରେ ରଖାଯାଇଛି, ଯାହା ଦଖଲକାରୀ ଦେବାକୁ ଇଚ୍ଛୁକ, ତାହାକୁ ସେହି ଅନୁଯାୟୀ ସମ୍ପତ୍ତିର "ବାର୍ଷିକ ଭଡ଼ା ମୂଲ୍ୟ" ଭାବରେ ବିବେଚନା କରାଯାଏ । ତେଣୁ, ଏପରି ଭଡ଼ା ମୂଲ୍ୟରେ କେବଳ ବାହ୍ୟ ଭାଗ ଭଡ଼ା ନୁହେଁ, ବରଂ ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ ଭଡ଼ା ସହିତ ସମ୍ପତ୍ତିର ବ୍ୟବହାରକାରୀଙ୍କ ପାଇଁ ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀ, ପଟ୍ଟାଧାରୀ କିମ୍ବା ଦଖଲକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦେୟ ରୟାଲ୍ଟି ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହେବ । ତେବେ ସ୍ଥିତିଟି ହେଉଛି ଯେ ସମ୍ପତ୍ତି ପାଇଁ ଜଣେ ଭଡ଼ାଟିଆ ଯେଉଁ ଭଡ଼ା ଦେବେ ବୋଲି ଆଶା କରାଯାଇପାରେ, ତାହା ପଟ୍ଟାରେ ନେଇଥିବା ସମ୍ପତ୍ତି କ୍ଷେତ୍ରରେ, ବୈଧାନିକ "ବାର୍ଷିକ ଭଡ଼ା ମୂଲ୍ୟ" ଭାବରେ ବିବେଚନା କରାଯାଏ । ତେଣୁ, ପଟ୍ଟାଧାରୀ କିମ୍ବା ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀ ହାତେଇଥିବା ଖଣିଜ ଉପରେ ରୟାଲିଟି ପ୍ରଦାନ କରନ୍ତି, ଯାହା ଜମି ଉପରେ ତାଙ୍କର ଅଧିକାର କେବଳ ବାହ୍ୟ ଭାଗର ବ୍ୟବହାର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସମ୍ପ୍ରସାରିତ ହେଲେ ସେ ଯାହା ପ୍ରଦାନ କରିବେ ତାହାଠାରୁ ଅଧିକ, ଏହି ତଥ୍ୟ ଏହାକୁ ଅନ୍ୟ ପ୍ରକାରଠାରୁ ଭିନ୍ନ ବର୍ଗରେ ରଖିଥାଏ ଯେଉଁଠାରେ ପଟ୍ଟାଧାରୀ କେବଳ ଜମିର ପୃଷ୍ଠକୁ ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତି, ଏପରି ଯୁକ୍ତିକୁ ସ୍ୱୀକାର କରିବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ପ୍ରତ୍ୟେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଜମି ପାଇଁ ଜଣେ ପଟ୍ଟାଧାରୀ କିମ୍ବା ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀ ପ୍ରକୃତରେ ଯେଉଁ ଭଡ଼ା ପ୍ରଦାନ କରନ୍ତି, ତାହା ପରୀକ୍ଷା ହେବା କାରଣରୁ ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇଥାଏ ଯେ ଜମି-ଭଡ଼ା ଜମି ଟିକସ ବ୍ୟତୀତ ଆଉ କିଛି ନୁହେଁ ।”

ମୂର୍ତ୍ତି ମାମଲାରେ (ଉପରୋକ୍ତ) ସର୍ବୋଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ରାୟ 1964 ରୁ 1990 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ରହିଥିଲା ।

ମୂର୍ତ୍ତି ଅନୁସରଣ କରାଗଲା:

ଉପରୋକ୍ତ ପ୍ରକାରର ଟିକସ ତାମିଲନାଡୁ ରାଜ୍ୟ ପାଇଁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ନଥିଲା । ବାସ୍ତବରେ, ରୟାଲ୍ଟି ଉପରେ ଏକ ସେସ୍ ଖଣିଜ ସମ୍ପଦ ଥିବା ରାଜ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଲାଭଦାୟକ ହେବା ନିଶ୍ଚିତ ଥିଲା । ଆମକୁ ଅବଗତ କରାଯାଇଛି ଯେ ଅନେକ ରାଜ୍ୟରେ ସମାନ ସେସ୍ ଲାଗୁ କରାଯାଉଛି । ଓଡ଼ିଶାରେ ଲାଗୁ କରାଯାଇଥିବା ସେସ୍ ବିଷୟରେ ଆମେ ପୂର୍ବରୁ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଛୁ, ଯାହା *ହିଙ୍ଗିର-*

ରାମପୁର ଏବଂ *ତୁଲୋଚ* ମାମଲାରେ 1961 ଏବଂ 1964 ମସିହାରେ ଏହି ଅଦାଲତ ଦ୍ୱାରା ବିଚାର କରାଯାଇଥିଲା । ସମାନ ଧାରାରେ ଅଧିକ ମାମଲା ବିଚାର ପାଇଁ ଆସିଥିଲା: ବିହାରରେ, *ଆସୋସିଏଟେଡ୍ ସିମେଣ୍ଟ କମ୍ପାନୀ ଲିମିଟେଡ୍ ବନାମ ବିହାର ରାଜ୍ୟ,* [1979] 27 B.L.J.R. 64 ଏବଂ *ଟାଟା ଆଇରନ୍ ଆଣ୍ଡ ଷ୍ଟିଲ୍ କମ୍ପାନୀ ବନାମ ରାଜ୍ୟ,* (C.W.J.C. 30/1978 ଆମ ସମ୍ମୁଖରେ C.A. 592/86 ର ବିଷୟବସ୍ତୁ 15.5.84 ଉପରେ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ହୋଇଥିଲା); ଓଡ଼ିଶାରେ, *ଲକ୍ଷ୍ମୀ ନାରାୟଣ ଅଗ୍ରୱାଲା ବନାମ ରାଜ୍ୟ,* A.I.R. 1983 ଓରି. 210; ରାଜସ୍ଥାନରେ, *ଭେରୁଲାଲ ବନାମ ରାଜ୍ୟ,* A.I.R. 1965 ରାଜ. 161; ପଞ୍ଜାବରେ, *ଶର୍ମା ବନାମ ରାଜ୍ୟ,* A.I.R.1969 P & H 79; ଗୁଜରାଟରେ, *ସୌରାଷ୍ଟ୍ର ସିମେଣ୍ଟ ଆଣ୍ଡ କେମିକାଲ୍ ଇଣ୍ଡଷ୍ଟ୍ରିଜ୍ ଲିମିଟେଡ୍ ବନାମ ୟୁନିଅନ୍,* A.I.R. 1979 ଗୁଜ. 180; ଏବଂ ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶରେ, *ହୀରାଲାଲ ରାମେଶ୍ୱର ପ୍ରସାଦ ବନାମ ରାଜ୍ୟ,* (M.P. 410/83, 28.3.1986 ରେ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ହେଲା) ଏବଂ *ଏମ୍.ପି. ଲାଇମ୍ ମାନୁଫାକ୍ଚରର୍ସ ଆସୋସିଏସନ୍ ବନାମ ଏମ୍. ପି.*, A.I.R. 1989 M.P. 264 F. B. ଏବଂ, ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶର ଶେଷ ଦୁଇଟି ମାମଲା ବ୍ୟତୀତ, ଅନ୍ୟମାନେ *ମୂର୍ତ୍ତୀ* ମାମଲା ଅନୁସରଣ କରି ଏକ ସେସ୍ ଆଦାୟକୁ ସମର୍ଥନ କରିଥିଲେ ଯାହା ରୟାଲ୍ଟି ଉପରେ ନିର୍ଭର କରୁଥିଲା ।

ଇଣ୍ଡିଆ ସିମେଣ୍ଟ ମାମଲା [1990] 1 S.C.C. 12

ଉପରୋକ୍ତ ନିଷ୍ପତ୍ତିଗୁଡ଼ିକର ସଠିକତା *ଇଣ୍ଡିଆ ସିମେଣ୍ଟ ଲିମିଟେଡ୍ ବନାମ ରାଜ୍ୟ*ରେ ପରୀକ୍ଷିତ ହୋଇଥିଲା । ତାମିଲନାଡୁ ସରକାର ଚୂନପଥର ଏବଂ କଙ୍କର ଉତ୍ତୋଳନ ପାଇଁ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ 19.7.1963 ରେ କୋଡ଼ିଏ ବର୍ଷ ପାଇଁ ଏକ ଖଣି ଦଖଲ ମିଆଦି ଅନୁମତି ପତ୍ର ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ । ଲିଜ୍ ଦଲିଲ, ଯାହା ଖଣିଜ ରିହାତି ନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ଥିଲା, ରୟାଲ୍ଟି, ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ ଭଡ଼ା ଏବଂ ବାହ୍ୟ ଭଡ଼ା ପ୍ରଦାନ ପାଇଁ ଧାର୍ଯ୍ୟ କରିଥିଲା ଏବଂ ଏହା ମଧ୍ୟ ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲା ଯେ ପଟ୍ଟାଧାରୀ ଜମି ରାଜସ୍ୱ ବ୍ୟତୀତ ସମସ୍ତ କେନ୍ଦ୍ର ଏବଂ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଦେୟ ଦେବାକୁ ବାଧ୍ୟ ଥିଲେ । ଦଖଲ ମିଆଦି ଅନୁମତି ପତ୍ର ପ୍ରାପ୍ତ ହେବା ସମୟରେ, ମାଡ୍ରାସ ପଞ୍ଚାୟତ ଅଧିନିୟମ, 1958ର ଧାରା 115 (1) ପ୍ରତ୍ୟେକ ପଞ୍ଚାୟତ ବିକାଶ ବ୍ଲକ୍ ରେ, ପ୍ରତ୍ୟେକ ଫସଲି ପାଇଁ କୌଣସି ଜମି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସରକାରଙ୍କୁ ଦେୟ ହେଉଥିବା ଜମି ରାଜସ୍ୱର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଟଙ୍କା ଉପରେ 45 ପଇସା ହାରରେ ସ୍ଥାନୀୟ ସେସ୍ ଲାଗୁ କରିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିଥିଲା । ଧାରା 115 (2) ରେ ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିଛି ଯେ ସ୍ଥାନୀୟ ସେସ୍ ସାର୍ବଜନୀନ ରାଜସ୍ୱ ବୋଲି ବିବେଚନା କରାଯିବ ଏବଂ ଏହା ଉପରେ ଥିବା ସମସ୍ତ ଜମି ଏବଂ ଅଟ୍ଟାଳିକା ଏଥିପାଇଁ ବନ୍ଧକ ଭାବେ ବିବେଚିତ ହେବ । ଧାରା 115 (3) ଏବଂ (4)

ବିଭିନ୍ନ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିଛି ଯାହା ପାଇଁ ଧାରା 115 ଅଧୀନରେ ଆଦାୟ ଏବଂ ସଂଗ୍ରହ କରାଯାଇଥିବା ସେସ୍ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇପାରିବ । ଧାରା 116 ସ୍ଥାନୀୟ ସେସ୍ ଅତିରିକ୍ତ ଦେୟ ଆଦାୟ ପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିଥିଲା । ଏଭଳି ଅତିରିକ୍ତ ଶୁଳ୍କର ସର୍ବାଧିକ ପରିମାଣ ମୂଳତଃ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ହେବାକୁ ଛାଡ଼ି ଦିଆଯାଇଥିଲା ଏବଂ 1970 ମସିହାରେ ଏହା ଜମି ରାଜସ୍ୱର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଟଙ୍କା ଉପରେ 1.50 ଟଙ୍କା ଏବଂ 1972 ମସିହାରେ ଜମି ରାଜସ୍ୱର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଟଙ୍କା ଉପରେ 2.50 ଟଙ୍କା ମଧ୍ୟରେ ସୀମିତ ଥିଲା । ସ୍ପଷ୍ଟତଃ ମୂର୍ତ୍ତି ମାମଲାର ନିର୍ଣ୍ଣୟ ଦ୍ୱାରା ଅନୁପ୍ରାଣିତ ହୋଇ, ତାମିଲନାଡୁ ପଞ୍ଚାୟତ (ସଂଶୋଧନ ଏବଂ ବିବିଧ ବ୍ୟବସ୍ଥା) ଅଧିନିୟମ (1964 ର ତାମିଲନାଡୁ ଅଧିନିୟମ 18) ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ପିଛିଲା ପ୍ରଭାବ ସହିତ ଧାରା 115 (1) ରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଯୋଡ଼ିଲା:

> "*ବ୍ୟାଖ୍ୟା:* ଏହି ଧାରାରେ ଏବଂ ଧାରା 116 ରେ 'ଜମି ରାଜସ୍ୱ' ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଜମି ଉପରେ ବକେୟା ଥିବା ସାର୍ବଜନୀନ ରାଜସ୍ୱ ଏବଂ ଏଥିରେ ଜମି ଜଳସେଚନ ପାଇଁ ଯୋଗାଇ ଦିଆଯାଇଥିବା କିମ୍ବା ବ୍ୟବହୃତ ଜଳ ପାଇଁ ଦେୟ ଜଳ ସେସ୍, ରୟାଲ୍ଟି, ଦଖଲ ମିଆଦି ଅନୁମତି ପତ୍ର ରାଶି କିମ୍ବା ସରକାରଙ୍କ ଠାରୁ ସିଧାସଳଖ ଦଖଲ ମିଆଦି ଅନୁମତି ପତ୍ର କିମ୍ବା ଲାଇସେନ୍ସରେ ଧାରଣ କରାଯାଇଥିବା ଜମି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସରକାରଙ୍କୁ ଦେୟ ହେଉଥିବା ଅନ୍ୟ ରାଶି ପାଇଁ ସରକାରଙ୍କୁ ଦେୟ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ, କିନ୍ତୁ ଏଥିରେ ଧାରା 116 ଅନୁଯାୟୀ ଦେୟ ହେବାକୁ ଥିବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ସେସ୍ କିମ୍ବା ଅତିରିକ୍ତ ଶୁଳ୍କ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ନୁହେଁ, ଉଲ୍ଲେଖନୀୟ ଯେ ପଠାଯାଇଥିବା ଜମି ରାଜସ୍ୱକୁ ଏହି ଧାରାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପାଇଁ ଦେୟଯୋଗ୍ୟ ଜମି ରାଜସ୍ୱ ବୋଲି ବିବେଚନା କରାଯିବ ନାହିଁ ।"

ଏହି ଲେଭି ଉପରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଆପତ୍ତି - ଯାହା 1964 ସଂଶୋଧନର ପରିଣାମ ଥିଲା - ବିଫଳ ହୋଇଥିଲା । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହାକୁ ଜମି ରାଜସ୍ୱ, ରୟାଲଟି କିମ୍ବା ଦଖଲ ମିଆଦି ଅନୁମତି ପତ୍ର କିମ୍ବା ବ୍ୟାଖ୍ୟାରେ ଉଲ୍ଲିଖିତ ଅନ୍ୟ ରାଶି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ମାପ କରାଯାଇଥିବା "ଜମି ଉପରେ ଟିକସ" ଭାବରେ ରାୟ ଦେଇଥିଲେ । ତାଲିକା - I ର ପ୍ରବେଶିକା 54 ସହିତ ତାଲିକା - II ର ପ୍ରବେଶିକା 23 ଏବଂ ଏମ୍.ଏମ୍.ଆର୍.ଡି. ଅଧିନିୟମ, 1957 ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଉପରେ ଆଧାରିତ ଏହି ଆପତ୍ତିକୁ ମଧ୍ୟ *ମୂର୍ତ୍ତୀ* ମାମଲାରେ ନିର୍ଣ୍ଣୟକୁ ଲାଗୁ କରାଯାଇ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରାଯାଇଥିଲା । ଏହି ଅଦାଲତରେ ଆବେଦନକୁ ସାତ ଜଣ ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତିଙ୍କ ଏକ ଖଣ୍ଡପୀଠକୁ ପଠାଯାଇଥିଲା, ଯେଉଁମାନେ ଏହି ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ପହଞ୍ଚିଥିଲେ ଯେ ମୂର୍ତ୍ତୀ ତ୍ରୁଟିପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ନିର୍ଣ୍ଣୟ

କରିଥିଲେ ଏବଂ ସେସ୍ ଆଦାୟର ବୈଧତା ଉପରେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଆପତ୍ତିକୁ ବଜାୟ ରଖିଥିଲେ । ପରେ ରାୟର କିଛି ଅଂଶକୁ ବିସ୍ତୃତ ଭାବରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇପାରେ, କିନ୍ତୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ପାଇଁ, ନ୍ୟାୟାଳୟର ମୁଖ୍ୟ ସିଦ୍ଧାନ୍ତକୁ ସଂକ୍ଷେପରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରିବା ସୁବିଧାଜନକ ହେବ । ସେଗୁଡ଼ିକ ହେଲା:

1. ଏହି ଶୁଳ୍କକୁ ନିମ୍ନମତେ ସମର୍ଥନ କରାଯାଇପାରିଲା ନାହିଁ:

(a) ଦ୍ୱିତୀୟ ତାଲିକାର ପ୍ରବେଶିକା 45:ଯେହେତୁ ଏହା ଜମି ରାଜସ୍ୱ ନୁହେଁ, ଏକ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି ଯାହାର ଏକ ଭଲ ଭାବରେ ପରିଭାଷିତ ଅର୍ଥ ଅଛି । ଜମି ରାଜସ୍ୱ 'ରୟାଲ୍ଟି' ଠାରୁ ପୃଥକ ଏବଂ ଭିନ୍ନ ଅଟେ । ଧାରା 115 (1) ର ବ୍ୟାଖ୍ୟା ନିଜେ ଏହି ଆଧାରରେ ଆଗକୁ ବଢ଼ିଛି ଯେ ରୟାଲ୍ଟି ସଠିକ୍ ଭାବରେ ତଥାକଥିତ କିମ୍ବା ପାରମ୍ପାରିକ ଭାବରେ ଜଣାଶୁଣା ଜମି ରାଜସ୍ୱ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ ।

(b) ଦ୍ୱିତୀୟ ତାଲିକାର ପ୍ରବେଶିକା 49: କାରଣ ଏହା ଜମି ଉପରେ ଟିକସ ନୁହେଁ । ଜମି ଉପରେ ଟିକସ କେବଳ ଏକ ୟୁନିଟ୍ ଭାବରେ ଟିକସ ଉପରେ ଆଦାୟ କରାଯାଇପାରିବ, ସିଧାସଳଖ ଜମି ଉପରେ ଲାଗୁ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ ଏବଂ ଏହା ସହିତ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମ୍ପର୍କ ରହିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଜମି ଉପରେ ସିଧାସଳଖ ଟିକସ ଏବଂ ଜମି ଉପରେ ଆୟ ଉପରେ ଟିକସ ମଧ୍ୟରେ ଏକ ସ୍ପଷ୍ଟ ପାର୍ଥକ୍ୟ ରହିଛି । ସେସ୍ ସିଧାସଳଖ ଜମି ଉପରେ ଏକ ୟୁନିଟ୍ ଭାବରେ ଟିକସ ନୁହେଁ ବରଂ କେବଳ ରୟାଲ୍ଟି ଉପରେ ଏକ ଟିକସ ଯାହା ପରୋକ୍ଷ ଭାବରେ ଜମି ସହିତ ଜଡିତ । ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ଓଜାଙ୍କ ଭାଷାରେ, ଏହା କେବଳ ଜମି ଉପରେ ନୁହେଁ ବରଂ ଶ୍ରମ ଏବଂ ପୁଞ୍ଜି ଉପରେ ମଧ୍ୟ ଏକ ଟିକସ । ଏହାକୁ ଜମି ଉପରେ ଟିକସ ଭାବେ ବିବେଚନା କରାଯାଇ ପାରିଥାଆନ୍ତା, ଯଦି ଏହା 'ରୟାଲିଟି' ପରିବର୍ତ୍ତେ 'ବାହ୍ୟ ଭାଗ ଭଡ଼ା' ମଧ୍ୟରେ ସୀମିତ ରହିଥାଆନ୍ତା ।

(c) ଦ୍ୱିତୀୟ ତାଲିକାର ପ୍ରବେଶିକା 50: ରୟାଲିଟି ଉପରେ ଏକ ଟିକସ ଖଣିଜ ଅଧିକାର ଉପରେ ଏକ ଟିକସ ନୁହେଁ ଓ ତାହା ପ୍ରବେଶିକା 50 ର ପରିସର ବାହାରେ । ଅନ୍ୟଥା, ପ୍ରବେଶିକା 50 ତାଲିକା-I ର ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକ ଏମ୍.ଏମ୍.ଆର୍.ଡି. ଅଧିନିୟମ, 1957 ରେ ଥିବା ଘୋଷଣାର ଏହା ପରିସରଭୁକ୍ତ ଅଟେ ।

2. ଯଦି ସେସକୁ ଏକ ଶୁଳ୍କ ଭାବେ ବିବେଚନା କରାଯାଏ, ତେବେ ଏହାକୁ ଲାଗୁ କରିବା ଲାଗି ରାଜ୍ୟର କ୍ଷମତା, ଯଦି କିଛି ବି ହୁଏ, କେବଳ ଦ୍ୱିତୀୟ ତାଲିକାର ପ୍ରବେଶିକା 23 ଏବଂ ପ୍ରବେଶିକା 50 ସନ୍ଦର୍ଭରେ ଯଥାର୍ଥ ସାବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇପାରିବ, କିନ୍ତୁ ଏହି ଉପାୟ ଉପଲବ୍ଧ ନାହିଁ, କାରଣ ଏହି କ୍ଷେତ୍ରଟି ପୂର୍ବରୁ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଆଇନ ପ୍ରଣୟନ ଦ୍ୱାରା ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୋଇ ସାରିଛି, ଯାହାର ଉଲ୍ଲେଖ ପ୍ରଥମ ତାଲିକାର ପ୍ରବେଶିକା 54 ସହିତ ରହିଛି ।

3. *ମୂର୍ତ୍ତୀ* ରେ ଯଥାର୍ଥ ଭାବେ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ହୋଇ ନଥିଲା । ରାଜସ୍ଥାନ, ପଞ୍ଜାବ, ଗୁଜରାଟ ଏବଂ ଓଡ଼ିଶାର ମତକୁ ଅଗ୍ରାହ୍ୟ କରାଯାଇଥିଲା । ଅଦାଲତ ଦ୍ୱାରା ନିଆଯାଇଥିବା ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରେ, ଅର୍ଥାତ୍ ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ ରାୟକୁ ବିସ୍ତୃତ ଭାବରେ ଯାଞ୍ଚ କରାଯାଇ ନଥିଲା, ବିଶେଷ କରି ଯେହେତୁ ଏହା ସର୍ବୋଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଅପିଲରେ ବିଚାରାଧୀନ ଥିଲା ବୋଲି କୁହାଯାଇଥିଲା ।

ବର୍ତ୍ତମାନ ଆମ ସମ୍ମୁଖରେ ଓଡ଼ିଶା, ବିହାର ଏବଂ ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ ରାଜ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ଦ୍ୱାରା ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ଥିବା ଜମିକୁ ରୟାଲ୍ଟି ଆଧାରରେ ସେସ୍ ଲାଗୁ କରିବା ପ୍ରସଙ୍ଗ ରହିଛି । ଯେହେତୁ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ଆଇନ ବିସ୍ତୃତ ଭାବରେ ଭିନ୍ନ ହୋଇଥାଏ ଏବଂ ସମ୍ପୃକ୍ତ ପକ୍ଷମାନେ ମଧ୍ୟ ବିଭିନ୍ନ ଦିଗ ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଇ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଆଭିମୁଖ୍ୟ ଗ୍ରହଣ କରିଛନ୍ତି, ତେଣୁ ଯୁକ୍ତିଗୁଡ଼ିକୁ ପୃଥକ ଭାବରେ ବିଚାର କରିବାକୁ ଏବଂ ସମାଧାନ କରିବାକୁ ପଡିବ । ତଥାପି, ଆମେ ଉଲ୍ଲେଖ କରିପାରିବା ଯେ ଆମ ସମ୍ମୁଖରେ ଥିବା ଆବେଦନଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ନାରାୟଣ ଅଗ୍ରୱାଲା (ଓଡ଼ିଶା) ଏବଂ ହରିଲାଲ ରାମେଶ୍ୱର ପ୍ରସାଦ (ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ) ଙ୍କ ମାମଲା ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ଯାହା ପୂର୍ବରୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରାଯାଇଥିଲା ।

ବିବିଧ ପ୍ରଣୟନ

ଓଡ଼ିଶା

ଓଡ଼ିଶା ଅଧିନିୟମ XXVII ର 1952 *ହିଙ୍ଗିର-ରାମପୁର* ରେ 1961 ମସିହାରେ ଅବୈଧ ହେବା ଦ୍ୱାରା ରାଜ୍ୟ ପାଇଁ ନୂତନ ଆଇନ ପ୍ରଣୟନ ଆଣିବା ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇପଡ଼ିଥିଲା । 1976ର ଅଧିନିୟମ 42 ଦ୍ୱାରା ସଂଶୋଧିତ ଓଡ଼ିଶା ସେସ୍ ଅଧିନିୟମ (1962ର ଓଡ଼ିଶା ଅଧିନିୟମ II) ହେଉଛି ଓଡ଼ିଶା ଆଇନ ପ୍ରଣୟନ ଯାହା ସହିତ ଆମେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଜଡ଼ିତ । ବିଲ୍ ସହିତ ଥିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଏବଂ କାରଣର ବିବୃତ୍ତି ଅନୁଯାୟୀ, ଏହି ଆଇନର ପ୍ରାଥମିକ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହେଉଛି ରାଜ୍ୟରେ ସେସ୍ ଆଦାୟ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ବିଭିନ୍ନ ଆଇନ, ରୀତିନୀତି ଏବଂ ବ୍ୟବହାରକୁ ଏକତ୍ର କରି ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ବିଦ୍ୟମାନ ଆଇନକୁ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ଏବଂ ସରଳ କରିବା, ସେଥିରେ ତ୍ରୁଟି ଏବଂ ଅଭାବକୁ ଦୂର କରିବା

ଏବଂ ସମଗ୍ର ରାଜ୍ୟରେ ସେସ୍ ଆଦାୟରେ ଏକରୂପତା ଆଣିବା । ଏହି ଅଧିନିୟମରେ ବାର୍ଷିକ ଭଡ଼ା ମୂଲ୍ୟର ପରିମାଣରେ 25 ପଇସାର ଅନୁରୂପ ହାର ଗ୍ରହଣ କରିବା ଏବଂ ସମଗ୍ର ମୋଟ ସଂଗ୍ରହକୁ ଜିଲ୍ଲା ପରିଷଦ, ପଞ୍ଚାୟତ ସମିତି (ଅଧିନିୟମରେ 'ସମିତି' ଭାବରେ ସୂଚିତ) ଏବଂ ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚାୟତ ମଧ୍ୟରେ ଯଥାକ୍ରମେ 5:8:12 ଅନୁପାତରେ ବଣ୍ଟନ କରିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦିଆଯାଇଛି, ଯାହା ଦ୍ୱାରା ସେମାନଙ୍କୁ ବର୍ଦ୍ଧିତ ରାଜସ୍ୱ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇପାରିବ, ଯାହା ଦ୍ୱାରା ସେମାନେ ବିକାଶ କାର୍ଯ୍ୟ ହାତକୁ ନେଇ ଏବଂ ରାଜ୍ୟର ଲୋକଙ୍କୁ ଉନ୍ନତ ସୁବିଧା ପ୍ରଦାନ କରି ସେମାନଙ୍କର ବୈଧାନିକ ଦାୟିତ୍ୱକୁ ଅଧିକ ଦକ୍ଷତାର ସହ ନିର୍ବାହ କରିବା କରିପାରିବେ । ଏହାର ମୁଖ୍ୟ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଗୁଡ଼ିକ ନିମ୍ନରେ ଦିଆଗଲା:

(i) ଧାରା 4 ଅନୁଯାୟୀ, ଏହି ଅଧିନିୟମ ଆରମ୍ଭ ହେବା ଦିନଠାରୁ ଏବଂ ପରେ, ସମସ୍ତ ଜମି (ଯେଉଁ ଜମିଗୁଡ଼ିକ 1.4.77 ପୂର୍ବରୁ ଭଡ଼ା କିମ୍ବା ରାଜସ୍ୱ ପ୍ରଦାନ ପାଇଁ ଦାୟୀ ନଥିଲେ, ଏବଂ ଯେଉଁ ଜମିଗୁଡ଼ିକ 1950 ମ୍ୟୁନିସିପାଲିଟି ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ଜମି ଜୋତ ଉପରେ ଟିକସ ଅଧୀନରେ ଥିଲେ, ସେଗୁଡ଼ିକ ବ୍ୟତୀତ) ସେସ୍ ପ୍ରଦାନ (କୌଣସି ଜମି ରାଜସ୍ୱ, ଟିକସ, ସେସ୍, ହାର କିମ୍ବା ଶୁଳ୍କ ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟଥା ଏହା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଦେୟଯୋଗ୍ୟ ସହିତ) ପାଇଁ ଉତ୍ତରଦାୟୀ କରାଯାଇଛି, ଯାହା "ଏଠାରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁଯାୟୀ" ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଏବଂ ଦେୟଯୋଗ୍ୟ । 1976ରେ ଏକ ସଂଶୋଧନ ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ କରେ ଯେ "ଖଣି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ଧାରଣ କରାଯାଇଥିବା ଜମି" ସେସରୁ ମୁକ୍ତ ନୁହେଁ ।

(ii) "ସେସ୍ ହାର, କର ଧାର୍ଯ୍ୟ [ଏବଂ] ସେସ୍ ବର୍ଷର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ" ଧାରା 5 ଦ୍ୱାରା ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଥାଏ, ଯାହା ମୂଳତଃ ଏହିପରି:

"5. (1) ସମସ୍ତ ଜମିର ବାର୍ଷିକ ମୂଲ୍ୟ ଉପରେ ସେସ୍ ଆକଳନ କରାଯିବ ଯାହା ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ଦେଖାଯାଉଥିବା ଢଙ୍ଗରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଯେକୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟକାଳ ଉପରେ ହେବ ।

(2) ଯେଉଁ ହାରରେ ବାର୍ଷିକ ସେସ୍ ଆଦାୟ କରାଯିବ, ତାହା ଜମିର ବାର୍ଷିକ ମୂଲ୍ୟର ପଚିଶ ପ୍ରତିଶତ ହେବ ।

(3) X X X"

1970ର ଅଧିନିୟମ 13 ଦ୍ୱାରା ଉପଧାରା (2) ରେ 25 ପ୍ରତିଶତ ବଦଳରେ 50 ପ୍ରତିଶତ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରି ସଂଶୋଧନ କରାଯାଇଥିଲା, କିନ୍ତୁ 1982ର ଏକ ସଂଶୋଧନରେ ଧାରା 5Aକୁ ସାମିଲ

କରାଯାଇଥିଲା, ଯେଉଁଥିରେ ଏହା ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇଥିଲା ଯେ, ଖନନ କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ ଧାରଣ କରାଯାଇଥିବା ଜମି ସମ୍ବନ୍ଧରେ 1.4.1977 ରୁ 31.3.1980 ଅବଧି ପାଇଁ ବାର୍ଷିକ ମୂଲ୍ୟର 25 ପ୍ରତିଶତ ସେସ୍ ଆଦାୟ କରାଯିବ । 26.10.1988ରୁ ଧାରା 5 କୁ ପୁନର୍ବାର 1988 ର ଅଧିନିୟମ 15 ଦ୍ୱାରା ସଂଶୋଧିତ କରାଯାଇଥିଲା, ଯାହା ଏହିପରି:

"(2) ଯେଉଁ ହାରରେ ଏପରି ସେସ୍ ଆଦାୟ କରାଯିବ, ତାହା ହେବ -

(a) କୌଣସି ଖଣିଜ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଖନନ କାର୍ଯ୍ୟ ଚଳାଇବା ପାଇଁ ଧାରଣ କରାଯାଇଥିବା ଜମି କ୍ଷେତ୍ରରେ, ଅନୁସୂଚୀ-II ରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହୋଇଥିବା ଉକ୍ତ ଜମିର ବାର୍ଷିକ ମୂଲ୍ୟର ସେହି ପ୍ରତିଶତ ଉପରେ; ଏବଂ

(b) ଅନ୍ୟ ଜମି କ୍ଷେତ୍ରରେ, ବାର୍ଷିକ ମୂଲ୍ୟର ପଚାଶ ପ୍ରତିଶତ ।

ଖଣ୍ଡ (a) କୁ 1989ର ଅଧିନିୟମ 17 ଦ୍ୱାରା ପୁନର୍ବାର ସଂଶୋଧନ କରାଯାଇଥିଲା ଯାହା ଏହିପରି:

"(a) କୌଣସି ଖଣିଜ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଖନନ କାର୍ଯ୍ୟ ଚଳାଇବା ପାଇଁ ଧାରଣ କରାଯାଇଥିବା ଜମି କ୍ଷେତ୍ରରେ, ରାଜ୍ୟ ସରକାର ଅଧିସୂଚନା ଦ୍ୱାରା ସମୟ ସମୟରେ ଉକ୍ତ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ବାର୍ଷିକ ମୂଲ୍ୟର ସେହି ପ୍ରତିଶତ ଯେପରି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କରନ୍ତି ।

ଏହିପରି ଏହା ଦେଖାଯିବ ଯେ, ଏକ ସ୍ଥିର ଦର ବଦଳରେ, ବିଭିନ୍ନ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ପାଇଁ ଅନୁସୂଚୀରେ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଭାବେ ଦର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ କରି, ପ୍ରାରମ୍ଭରେ, ଏକ ନମନୀୟତା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା । ଅନୁସୂଚୀ II ସେହି ପ୍ରତିଶତ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିଥିଲା ଯାହା ସେସ୍ ବାର୍ଷିକ ମୂଲ୍ୟ ସହିତ ବହନ କରିବାର ଥିଲା: ବାଲି କ୍ଷେତ୍ରରେ 650% ରୁ କୋଇଲା କ୍ଷେତ୍ରରେ 300%, ଲୁହାପଥର, ଚୂନପଥର, ମାଙ୍ଗାନିଜ ଧାତବ (ରପ୍ତାନୀ କିମ୍ବା ସିମେଣ୍ଟ ଉତ୍ପାଦନ ବ୍ୟତୀତ) ପରି କେତେକ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ କ୍ଷେତ୍ରରେ 200%, ଅନ୍ୟ କେତେକ ଖଣିଜ କ୍ଷେତ୍ରରେ 150% ଏବଂ ଅବଶିଷ୍ଟ କ୍ଷେତ୍ରରେ 100% ଭଳି ପ୍ରତିଶତ ସବୁ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଥିଲା । 1989 ରେ ଏକ ସାଧାରଣ ଅଧିସୂଚନା ଦ୍ୱାରା ହାର ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିବାକୁ ସରକାରଙ୍କ ଉପରେ ଛାଡି ଅଧିକ ନମନୀୟତା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା । ଏହି ସଂଶୋଧନର ପରିଣାମ ସ୍ୱରୂପ, ଅନୁସୂଚୀ-IIକୁ ବାଦ ଦିଆଯାଇଛି ଏବଂ ଏକ ଅଧିସୂଚନା ଜାରି କରାଯାଇଛି, ଯେଉଁଥିରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ବିଭିନ୍ନ ସାମଗ୍ରୀ ଉପରେ ସେସ୍ ଭାବେ ଆଦାୟ କରାଯିବାକୁ ଥିବା ରୟାଲ୍ଟି କିମ୍ବା ବନ୍ଧା ଭଡ଼ା (ଯଥା ସ୍ଥିତି) ର ପ୍ରତିଶତ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରାଯାଇଛି । ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହୋଇଥିବା ଦରଗୁଡ଼ିକ ହେଉଛି 650%, 400%, 300%, 200% ଏବଂ 150% ।

ଅଧିସୂଚନାରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହୋଇନଥିବା ସମସ୍ତ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ସମ୍ବନ୍ଧରେ, ସେସ୍ ହାର ରୟାଲ୍ଟି କିମ୍ବା ବନ୍ଧା ଭଡ଼ାର 100% ହେବ ।

(iii) ଧାରା 6 ସେହି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କରିଥାଏ ଯାହାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସେସ୍ ଦେୟ ହେବ । ଆମର ବର୍ତ୍ତମାନର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପାଇଁ ଯେତେଦୂର ତଥ୍ୟ ଅଛି, ଏହା ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଏ ଯେ ସେସ୍ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା "(c) ଖଣି କାର୍ଯ୍ୟ ଚଳାଇବା ପାଇଁ ତାଙ୍କ ପାଖରେ ଥିବା ଜମି ପାଇଁ ଦେୟ ହେବ ଏବଂ ତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସରକାରଙ୍କୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବ ।" 1976 ର ଅଧିନିୟମ 42 ଦ୍ୱାରା ଧାରା 5 ର ସଂଶୋଧନ ସହିତ ଏହି ଖଣ୍ଡକୁ ଧାରା 6 ରେ ଯୋଡାଯାଇଥିଲା ।

(iv) ଧାରା 7 ରେ "ବାର୍ଷିକ ମୂଲ୍ୟ" କୁ ଏହିପରି ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରାଯାଇଛି:

"7. ବାର୍ଷିକ ମୂଲ୍ୟ-(1) ଜଣେ ରୟତଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଧାରଣ କରାଯାଇଥିବା ଜମିର ବାର୍ଷିକ ମୂଲ୍ୟ ସେହି ଜମି ମାଲିକଙ୍କୁ, ଯାହାଙ୍କ ଅଧୀନରେ ସେ ଜମି ଧାରଣ କରିଛନ୍ତି, ତୁରନ୍ତ ସେହି ରୟତଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦେୟ ଭଡ଼ା ହେବ ।

X X X X X X

(2) ଏକ ସମ୍ପତ୍ତି ଭାବରେ ଧାରଣ କରାଯାଇଥିବା ଜମି କ୍ଷେତ୍ରରେ ବାର୍ଷିକ ମୂଲ୍ୟ ମୋଟ ହେବ -

(a) ସେହି ଅର୍ଥରାଶି, ଯାହା ମଧ୍ୟସ୍ଥି ରାଜସ୍ୱ କିମ୍ବା ଭଡ଼ା ଆକାରରେ ପାଇବା ପାଇଁ ହକଦାର, ସେହି ଅର୍ଥରାଶି ଠାରୁ କମ୍, ଯାହା ସେହି ମଧ୍ୟସ୍ଥିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା, ତାଙ୍କ ଠାରୁ ତୁରନ୍ତ ଉଚ୍ଚତର ଥିବା ମଧ୍ୟସ୍ଥିଙ୍କୁ କିମ୍ବା, ସରକାରଙ୍କୁ, ମାମଲା ଯେପରି ବି ହୋଇଥାଉ, ରାଜସ୍ୱ ଆକାରରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥାଏ; ଏବଂ

(b) ମଧ୍ୟସ୍ଥିଙ୍କ ଖାସ୍ ଦଖଲରେ ଥିବା ଜମି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଦେୟଯୋଗ୍ୟ ଭଡ଼ା, ଯଦି କିଛି ଥାଏ ।

(3) ଖଣି କାର୍ଯ୍ୟ ଚଳାଇବା ପାଇଁ ଧାରଣ କରାଯାଇଥିବା ଜମି କ୍ଷେତ୍ରରେ ବାର୍ଷିକ ମୂଲ୍ୟ, ରୟାଲ୍ଟି କିମ୍ବା, ଯଥାସ୍ଥିତି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସରକାରଙ୍କୁ ଦେୟ ହେବାକୁ ଥିବା ବନ୍ଧା ଭଡ଼ା ହେବ ।

ଏହି ଧାରାର ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଏମ୍.ଏମ୍.ଆର୍.ଡି. ଅଧିନିୟମ, 1957 ରେ ରହିଥିବା ସେଗୁଡିକର ସଂଜ୍ଞା ଅନୁଯାୟୀ "ବନ୍ଧା ଭଡ଼ା" ଏବଂ "ରୟାଲଟି" କୁ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରେ । ଏଥିରେ ଏହା ମଧ୍ୟ କୁହାଯାଇଛି

ଯେ "ରୟାଲ୍ଟି" ରେ "ଭୂମିରୁ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ସଂଗ୍ରହ କରିବାର ଅଧିକାର ପାଇଁ ସରକାରଙ୍କୁ ଦିଆଯାଇଥିବା କିମ୍ବା କରାଯିବାର ସମ୍ଭାବନା ଥିବା କୌଣସି ଦେୟ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହେବ ଯାହା ଉକ୍ତ ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ହାରରେ କିମ୍ବା ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସ୍ଥିର କରାଯାଇଥିବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ହାରରେ ଭୂମିରୁ ପଠାଯାଇଥିବା ପ୍ରତ୍ୟେକ ଟନ୍ ଖଣିଜ ଉପରେ ଗଣନା କରାଯିବ, କିନ୍ତୁ ଉକ୍ତ ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ରୟାଲ୍ଟି ଭାବରେ ଦେୟ ହେବାକୁ ଥିବା ପରିମାଣରୁ ଅଧିକ ହେବ ନାହିଁ।" 1989 ର ଅଧିନିୟମ 17 ମଧ୍ୟ ଧାରା 7 (3) କୁ ସଂଶୋଧନ କରିଥିଲା ଯାହା ଏହିପରି:

"(3) ଖଣି କାର୍ଯ୍ୟ ଚଳାଇବା ପାଇଁ ଧାରଣ କରାଯାଇଥିବା ଜମି କ୍ଷେତ୍ରରେ, ବାର୍ଷିକ ମୂଲ୍ୟ ଯଥାସ୍ଥିତି ଖଣି କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସରକାରଙ୍କୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବାକୁ ଥିବା ବନ୍ଧା ଭଡ଼ା କିମ୍ବା ଗର୍ତ୍ତର ମୁଖ ମୂଲ୍ୟ ଯେଉଁଠାରେ ଏହା ସ୍ଥିର ହୋଇଛି, ତାହା ହେବ ।

ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟତଃ କୋଇଲା ଉପରେ ସେସ୍ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରିବାକୁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଥିଲା ଯାହା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଗର୍ତ୍ତର ମୁଖ ମୂଲ୍ୟ ସ୍ଥିର କରାଯାଇଥିଲା । ତେଣୁ 14.8.89 ତାରିଖର ଏକ ଅଧିସୂଚନା ଜାରି କରାଯାଇଥିଲା, ଯେଉଁଥିରେ କୁହାଯାଇଥିଲା ଯେ କୋଇଲା ଧାରଣକାରୀ ଜମି ଉପରେ ସେସ୍ ଉକ୍ତ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ମୂଳ ମୂଲ୍ୟର 30 ପ୍ରତିଶତ ହେବ ।

(v) ଧାରା 8 ରୁ 9B ବିଭିନ୍ନ ମାମଲାରେ ସେସ୍ ର ଆକଳନ ପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିଥାଏ । 1976 ସଂଶୋଧନ ଦ୍ୱାରା ସନ୍ନିବେଶିତ ଧାରା 9B ପ୍ରଦାନ କରିଛି:

"9B - ଖଣି ଖନନ କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ ରଖାଯାଇଥିବା ଜମି ଉପରେ ସେସ୍ ର ଆକଳନ:

(1) ଖଣି କାର୍ଯ୍ୟ ଚଳାଇବା ପାଇଁ ଧାରଣ କରାଯାଇଥିବା ଜମି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଦେୟ ବିହିତ ରୀତିରେ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ କରାଯିବ ।

(2) ଧାରା 8, 9 ଏବଂ 9A ରେ ଥିବା କୌଣସି ବିଷୟ ଉପରୋକ୍ତ ଜମି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସେସ୍ ର ଆକଳନ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଲାଗୁ ହେବ ନାହିଁ ।

ଏଭଳି ଆକଳନ ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ପଦ୍ଧତି ଓଡ଼ିଶା ସେସ୍ ନିୟମ, 1963ରେ ପୂର୍ବରୁ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ହୋଇସାରିଥିଲା । 1977 ମସିହାରେ ସନ୍ନିବେଶିତ ନିୟମ 6A ଏହା ସହିତ ଜଡ଼ିତ, କିନ୍ତୁ ସମ୍ପୃକ୍ତ ଖଣି ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ରୟାଲ୍ଟି କିମ୍ବା ବନ୍ଧା ଭଡ଼ା ପରିମାଣ ସହିତ ଏହାର ଆକଳନ ଏବଂ ସଂଗ୍ରହ

କରାଯାଇଛି ବୋଲି ଉଲ୍ଲେଖ କରିବା ବ୍ୟତୀତ ସବିଶେଷ ତଥ୍ୟ ଉପରେ ବିଚାର କରିବା ଆମ ପାଇଁ ଅନାବଶ୍ୟକ ଅଟେ ।

(vi) ଧାରା 10କୁ ମଧ୍ୟ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଏହା ମୂଳତଃ ଏହିପରି:

"10.ସେସ୍ ର ଆୟର ପ୍ରୟୋଗ:(1) ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଆଇନରେ ଯାହା କିଛି ଥିବା ସତ୍ତ୍ୱେ, ସେସ୍ ଭାବେ ସଂଗୃହିତ ଅର୍ଥରାଶି ରାଜ୍ୟର ସଞ୍ଚିତ ପାଣ୍ଠିରେ ଜମା କରାଯିବ ଏବଂ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଉପାୟରେ ଏହାର ଉପଯୋଗ କରାଯିବ, ଯଥା:-

(a) ଓଡ଼ିଶା ପୌରପାଳିକା ଅଧିନିୟମ, 1950 ଅନୁଯାୟୀ ଗଠିତ କୌଣସି ପୌରପାଳିକା କିମ୍ବା ଅଧିସୂଚିତ କ୍ଷେତ୍ରର ସ୍ଥାନୀୟ ସୀମା ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ଜମି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସଂଗୃହିତ ଅର୍ଥରାଶି ସମ୍ପୃକ୍ତ ପୌର ପରିଷଦ କିମ୍ବା ବିଜ୍ଞାପିତ ଅଞ୍ଚଳ ପରିଷଦକୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବ; ଏବଂ

(b) ଖଣ୍ଡ (କ) ରେ ସୂଚିତ ରାଶି ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ରୀତିରେ ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚାୟତ, ସମିତି ଏବଂ ପରିଷଦ ମଧ୍ୟରେ ବାରରୁ ଆଠରୁ ପାଞ୍ଚ ଅନୁପାତରେ ବଣ୍ଟନ କରାଯିବ ।

ବ୍ୟାଖ୍ୟା - ଏହି ଧାରାରେ "ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚାୟତ" ଅର୍ଥ ଓଡ଼ିଶା ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚାୟତ ଅଧିନିୟମ, 1948 ଅନୁଯାୟୀ ଗଠିତ ଏକ ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚାୟତ ଏବଂ "ସମିତି" ଏବଂ "ପରିଷଦ" ଅର୍ଥ ଯଥାକ୍ରମେ ଓଡ଼ିଶା ପଞ୍ଚାୟତ ସମିତି ଏବଂ ଜିଲ୍ଲା ପରିଷଦ ଅଧିନିୟମ, 1959 ଅନୁଯାୟୀ ଗଠିତ ସମିତି ଏବଂ ପରିଷଦ ।"

1970 ର ଓଡ଼ିଶା ଅଧିନିୟମ 13 ଉପରୋକ୍ତ ପାଇଁ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଧାରାକୁ ପ୍ରତିସ୍ଥାପିତ କରିଛି:

“10 ସେସ୍ ର ଆୟର ପ୍ରୟୋଗ । (1) ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଆଇନରେ ଯାହା କିଛି ଥିବା ସତ୍ତ୍ୱେ, ସେସ୍ ଭାବରେ ସଂଗୃହିତ ରାଶି ରାଜ୍ୟର ସଞ୍ଚିତ ପାଣ୍ଠିରେ ଜମା ହେବ ଏବଂ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ବ୍ୟବହୃତ ହେବ, ଯଥା:-

(a) ପ୍ରାଥମିକ ଶିକ୍ଷା;

(b) ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚାୟତଗୁଡ଼ିକୁ ଅର୍ଥ ଦାନ; ଏବଂ

(c) ସମିତିକୁ ସହାୟତା ।

ବ୍ୟାଖ୍ୟା - ଏହି ଧାରାରେ "ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚାୟତ" ର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଓଡ଼ିଶା ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚାୟତ ଅଧିନିୟମ, 1964 ଅନୁଯାୟୀ ଗଠିତ ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚାୟତ ଏବଂ "ସମିତି" ର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଓଡ଼ିଶା ପଞ୍ଚାୟତ ସମିତି ଅଧିନିୟମ, 1959 ଅନୁଯାୟୀ ଗଠିତ "ପଞ୍ଚାୟତ ସମିତି" ।

(2) ଯେଉଁ ଅନୁପାତରେ ସେସ୍ ଭାବେ ସଂଗୃହିତ ଅର୍ଥ ଉକ୍ତ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଆବଣ୍ଟନ କରାଯିବ, ତାହା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଅନୁପାତରେ ହେବ ।

1976 ର ଅଧିନିୟମ 42 ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତିସ୍ଥାପିତ ହେବା ପରେ ଏହା କୁହେ:

"10. *ସେସ୍ ର ଆୟର ପ୍ରୟୋଗ:* (1) ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଆଇନରେ ଯାହା କିଛି ଥିବା ସତ୍ତ୍ୱେ, ସେସ୍ ଭାବରେ ସଂଗୃହିତ ସମସ୍ତ ରାଶି, ଖଣି କାର୍ଯ୍ୟ ଚଳାଇବା ଦ୍ୱାରା ଧାରଣ କରାଯାଇଥିବା ଜମି ବ୍ୟତୀତ, ଜମି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସଂଗୃହିତ ସେସ୍ର ପଚାଶ ପ୍ରତିଶତ, ନିମ୍ନଲିଖିତ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ବ୍ୟବହୃତ ହେବ, ଯଥା:-

(a) ପ୍ରାଥମିକ ଶିକ୍ଷା;

(b) ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚାୟତଗୁଡ଼ିକୁ ସହାୟତା; ଏବଂ

(c) ସମିତିକୁ ସହାୟତା ।

(2) ଉପଧାରା (1) ର ଖଣ୍ଡ (a), (b) ଏବଂ (c) ରେ ଉଲ୍ଲିଖିତ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଉପଯୋଗ କରାଯିବାକୁ ଥିବା ଅର୍ଥରାଶି ଆବଣ୍ଟନ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଅନୁପାତରେ କରାଯିବ ।"

ବିହାର:

ଏବେ ଆମେ ବିହାର ଅଧିନିୟମ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଉପରେ ଧ୍ୟାନ ଦେବୁ । ଏହି ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ ବିହାର ବେଙ୍ଗଲ ସେସ୍ ଅଧିନିୟମ (1880ର 9ମ ଅଧିନିୟମ) ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ହୋଇଥାଏ । ଧାରା 4 ରୁ 6, 9 ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଏବଂ କେତେକ ବିଜ୍ଞପ୍ତି ବିଷୟରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରିବା ଯଥେଷ୍ଟ ।

(i) 1975 ମସିହାର ଏକ ଅଧ୍ୟାଦେଶ ଦ୍ୱାରା ଅଧିନିୟମର ଧାରା 4ରେ 'ରୟାଲ୍ଟି' ର ଏକ ସଂଜ୍ଞା ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ କରାଯାଇଥିଲା । ବିହାର ଅର୍ଥ ଅଧିନିୟମ, 1981 ଏବଂ ପରେ ବିହାର ଅର୍ଥ ଅଧିନିୟମ, 1982 ଦ୍ୱାରା ଏହାକୁ ସଂଶୋଧନ କରାଯାଇଥିଲା । ପରବର୍ତ୍ତୀ ଦ୍ୱାରା 1.4.1982ରୁ ସଂଶୋଧିତ ସଂଜ୍ଞା, ନିମ୍ନମତେ:

> "ଏହି ଅଧିନିୟମ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଖଣି ଏବଂ ଖଣି କ୍ଷେତ୍ରରେ ରୟାଲଟିର ଅର୍ଥ ହେଉଛି, ଯଦି ଜମିଟି ଏମ୍.ଏମ୍.ଆର୍.ଡି. ଅଧିନିୟମ, 1957 ଏବଂ ଏହା ଅଧୀନରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ମଞ୍ଜୁର ହୋଇଥିବା ଲିଜ୍ ଅଧୀନରେ ଥିଲା, ତେବେ କୌଣସି ପଟ୍ଟାଧାରୀ ଦ୍ୱାରା ଖଣି ଏବଂ ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟର ପରିମାଣ କିମ୍ବା ମୂଲ୍ୟ ଉପରେ କାମ କରିବାର ଅଧିକାର ପାଇଁ ଖଣି ଏବଂ ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟର ମାଲିକଙ୍କୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା କିମ୍ବା ପ୍ରଦାନ କରାଯିବାର ସମ୍ଭାବନା ଥିବା ଦେୟ (ଯେଉଁଥିରେ ବନ୍ଧା ଭଡ଼ା ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ) ଏବଂ ଏଥିରେ ସରକାରଙ୍କ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଖଣି ଏବଂ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ଆବଣ୍ଟନରୁ ସରକାର ଦାବି କରୁଥିବା ଯେକୌଣସି ରାଶି ଏବଂ କୌଣସି ଅଧିନିୟମ କିମ୍ବା ଚୁକ୍ତି ଅନୁଯାୟୀ ଅଧିକୃତ କିମ୍ବା ଅଧିଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିବା ଅଞ୍ଚଳରେ ଖଣି ଏବଂ ଖଣି କ୍ଷେତ୍ରରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାର ଅଧିକାର ପାଇଁ ରୟାଲଟିର ବଦଳରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଉଥିବା ଯେକୌଣସି ରାଶି ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ।"

ଏହି ଧାରାର ଶେଷରେ ଏହା ନିମ୍ନଲିଖିତ 'ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଖଣ୍ଡ' ଯୋଡ଼ିଲା:

> "ଖଣିଜ ଧାରଣକାରୀ ଜମିର ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ"ର ଅର୍ଥ ହେଉଛି କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମ ଖଣି ଏବଂ ଖଣି ପାଇଁ ଧାରଣ କରାଯାଇଥିବା ଜମି ଉପରେ ଯେକୌଣସି ବର୍ଷରେ ସ୍ଥାନୀୟ ସେସ୍ ର ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ, ସେହି ବର୍ଷ ଜମିରୁ ଉତ୍ତୋଳନ କରାଯାଇଥିବା ସମସ୍ତ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ଗର୍ତ୍ତ ମୁଖ ମୂଲ୍ୟ ।

ଏବଂ ବ୍ୟାଖ୍ୟା, ଯାହା ଏକ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ଗର୍ତ୍ତର ମୁଖରେ ମୂଲ୍ୟକୁ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରେ;

(ii) ଧାରା-5ରେ ଉଲ୍ଲେଖ ରହିଛି ଯେ, ଏହି ଅଧିନିୟମ ଲାଗୁ ହେବା ଦିନଠାରୁ ଏବଂ ପରେ, କୌଣସି ଜିଲ୍ଲାରେ କିମ୍ବା ଜିଲ୍ଲାର କୌଣସି ଅଂଶରେ, ଧାରା-2ରେ ଥିବା ବ୍ୟବସ୍ଥା ବ୍ୟତୀତ, ସେଥିରେ ଥିବା ସମସ୍ତ ସ୍ଥାବର ସମ୍ପତ୍ତି ଉପରେ ସ୍ଥାନୀୟ ସେସ୍ ଲାଗୁ ହେବ ।

(iii) ଧାରା 6, ପୁଣିଥରେ, ଏକ ବହୁ ସଂଶୋଧିତ ଧାରା, ଯାହା 1975ର ଅଧ୍ୟାଦେଶ ସଂଖ୍ୟା 209 2.12. 75 ତାରିଖ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତିସ୍ଥାପିତ ହୋଇଛି, ଏଥିରେ ରହିଛି:

> "*6.ସେସ୍ ର ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ:* ଜମିର ବାର୍ଷିକ ମୂଲ୍ୟ ଆଧାରରେ ସ୍ଥାନୀୟ ସେସ୍ ଆକଳନ କରାଯିବ ଏବଂ ଖଣି ଏବଂ ଖାଦାନର ରୟାଲିଟି ଉପରେ ସଂସଦ ଦ୍ୱାରା ଏହାର ବିପରୀତ ବ୍ୟବସ୍ଥା ନହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ, ଜଙ୍ଗଲ ଉତ୍ପାଦ ଏବଂ ଏହି ଅଧିନିୟମରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଅନୁଯାୟୀ ଯଥାକ୍ରମେ ଟ୍ରାମ୍-ୱେ ଏବଂ ରେଳବାଇରୁ ବାର୍ଷିକ ନିଟ୍ ଲାଭ ସମେତ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସ୍ଥାବର ସମ୍ପତ୍ତିର ବିକ୍ରୟ ମୂଲ୍ୟ ଏବଂ ଯେଉଁ ହାରରେ ସ୍ଥାନୀୟ ସେସ୍ ପରସ୍ପର ପାଇଁ ଆଦାୟ କରାଯିବ ତାହା ହେବ -
>
> (a) ରୟାଲଟି କ୍ଷେତ୍ରରେ, ଦର ସମୟ ସମୟରେ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ହେବ କିନ୍ତୁ ଏହା ରୟାଲଟିର ପରିମାଣଠାରୁ ଅଧିକ ହେବ ନାହିଁ;
>
> (b) ଏପରି ବାର୍ଷିକ ନିଟ୍ ଲାଭ କ୍ଷେତ୍ରରେ, ଏପରି ଲାଭର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଟଙ୍କା ଉପରେ ପନ୍ଦର ପଇସା;
>
> (c) ଜମିର ବାର୍ଷିକ ମୂଲ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ, ବାର୍ଷିକ ମୂଲ୍ୟର ଏକ ଟଙ୍କା ପିଛା କୋଡ଼ିଏ ପଇସା; ଏବଂ
>
> (d) ପ୍ରଥମ ଉତ୍ପାଦ ସମେତ ସ୍ଥାବର ସମ୍ପତ୍ତିର ବିକ୍ରୟ ମୂଲ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ, ଦର 10 ପ୍ରତିଶତରୁ ଅଧିକ ହେବ ନାହିଁ ଏବଂ ରାଜ୍ୟ ସରକାର, ଅଧିସୂଚନା ଦ୍ୱାରା, ସମୟ ସମୟରେ ସେହି ଦ୍ରବ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରିପାରିବେ ଯାହାର ବିକ୍ରୟ ଉପରେ ସେସ୍ ଆଦାୟ କରାଯିବ ଏବଂ ଯେଉଁ ହାରରେ ଏହା ଆଦାୟ କରାଯିବ ।

1975 ରୁ 1982 ମଧ୍ୟରେ ଅନେକ ବିହାର ସେସ୍ (ସଂଶୋଧନ) ଅଧ୍ୟାଦେଶର ଦ୍ୱାରା ଏହାକୁ ସଂଶୋଧନ କରାଯାଇଥିଲା ।ଅର୍ଥ ଅଧିନିୟମ, 1982 (1.4.1982 ରୁ), ଅର୍ଥ ଅଧିନିୟମ, 1984, ଅର୍ଥ ଅଧିନିୟମ, 1985 (1.8.1985ରୁ) ଏବଂ ବିହାର ସେସ୍ (ସଂଶୋଧନ) ଅଧ୍ୟାଦେଶ, 1985 ଦ୍ୱାରା ଏହାକୁ ଆହୁରି ସଂଶୋଧନ କରାଯାଇଥିଲା । ଏହି ସଂଶୋଧନଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ ଶେଷ ସଂଶୋଧନ ପରେ, ଏହି ଧାରାଟି ଏହିପରି ରହିଥିଲା:

"*ଧାରା 6. ସେସ୍ କିପରି ଆକଳନ କରାଯିବ:* ଜମିର ବାର୍ଷିକ ମୂଲ୍ୟ ଉପରେ ସ୍ଥାନୀୟ ସେସ୍ ଆକଳନ କରାଯିବ ଏବଂ ସଂସଦ ଦ୍ୱାରା ଏହାର ବିପରୀତ ବ୍ୟବସ୍ଥା ନ ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ, ଖଣି ଏବଂ ଖାଦାନର ରୟାଲଟି ଉପରେ କିମ୍ବା ଖଣିଜ ବହନକାରୀ ଜମିର ମୂଲ୍ୟ ଉପରେ, ଜଙ୍ଗଲ ଉତ୍ପାଦ ଏବଂ ଅଧିନିୟମରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଅନୁଯାୟୀ ଯଥାକ୍ରମେ ଟ୍ରାମୱେ ଏବଂ ରେଳବାଇରୁ ବାର୍ଷିକ ନିଟ୍ ଲାଭ ସମେତ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସ୍ଥାବର ସମ୍ପତ୍ତିର ବିକ୍ରୟ ମୂଲ୍ୟ ଏବଂ ଯେଉଁ ଦରରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବର୍ଷ ପାଇଁ ସ୍ଥାନୀୟ ସେସ୍ ଆଦାୟ କରାଯିବ ତାହା ହେବ-

(a) ରୟାଲ୍ଟି କ୍ଷେତ୍ରରେ, ଦର ସମୟ ସମୟରେ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ହେବ, କିନ୍ତୁ ଏହା ରୟାଲ୍ଟି ପରିମାଣର ପାଞ୍ଚ ଗୁଣରୁ ଅଧିକ ହେବ ନାହିଁ, ଉଲ୍ଲେଖନୀୟ ଯେ କୌଣସି ଗୋଟିଏ ବର୍ଷରେ ଦେୟ ହେବାକୁ ଥିବା ସ୍ଥାନୀୟ ସେସ୍ ଖଣ୍ଡ (a) ଅନୁଯାୟୀ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ସେସ୍ ହାର ସହିତ ବନ୍ଧା ଭଡ଼ା ଗୁଣନ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରାପ୍ତ ପରିମାଣଠାରୁ କମ୍ ହେବ ନାହିଁ;

(aa) ଯେଉଁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଖଣ୍ଡ (a) ରେ ଆକଳନ କରାଯାଇଥିବା ପରି କୌଣସି ଖଣିଜ ବହନକାରୀ ଜମି ସମ୍ବନ୍ଧରେ କୌଣସି ବର୍ଷରେ ପ୍ରଦେୟ ସ୍ଥାନୀୟ ସେସ୍ ସେହି ବର୍ଷର ଖଣିଜ ବହନକାରୀ ଜମିର ମୂଲ୍ୟର 30 ପ୍ରତିଶତରୁ କମ୍ ହୋଇଥାଏ, ସେହି କ୍ଷେତ୍ରରେ, ଏଠାରେ ପୂର୍ବରୁ ଯାହା କିଛି ଥିବା ସତ୍ତ୍ୱେ, ରାଜ୍ୟ ସରକାର ଖଣିଜ ବହନକାରୀ ଜମିର ମୂଲ୍ୟର 30 ପ୍ରତିଶତରୁ ଅଧିକ ନଥିବା ସ୍ଥାନୀୟ ସେସ୍ ଆକଳନ କରିପାରିବେ, ଯାହା ସମୟ ସମୟରେ ସରକାରୀ ଗେଜେଟରେ ସୂଚିତ କରାଯାଇପାରେ, ଯଦିଓ ଏହିପରି ଆକଳନ କରାଯାଇଥିବା ସେସ୍ ରୟାଲଟିର ପରିମାଣଠାରୁ ପାଞ୍ଚ ଗୁଣ ଅଧିକ ହୋଇପାରେ;

(b) ବାର୍ଷିକ ନିଟ୍ ଲାଭ କ୍ଷେତ୍ରରେ, ଏପରି ଲାଭର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଟଙ୍କା ଉପରେ ପନ୍ଦର ପଇସା;

(c) ଜମିର ବାର୍ଷିକ ମୂଲ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ, ବାର୍ଷିକ ମୂଲ୍ୟର ଟଙ୍କା ପିଛା ପଚିଶ ପଇସା; ଏବଂ

(d) ପ୍ରଥମ ଉତ୍ପାଦ ସମେତ ଅଚଳ ସମ୍ପତ୍ତିର ବିକ୍ରୟ ମୂଲ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ, ଦର 30 ପ୍ରତିଶତରୁ ଅଧିକ ହେବ ନାହିଁ ଏବଂ ରାଜ୍ୟ ସରକାର ଅଧିସୂଚନା ଦ୍ୱାରା ସମୟ ସମୟରେ ସେହି ଦ୍ରବ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିପାରିବେ ଯାହାର ବିକ୍ରୟ ଉପରେ ସେସ୍ ଆଦାୟ କରାଯିବ ଏବଂ ଯେଉଁ ଦରରେ ଏହା ଆଦାୟ କରାଯିବ ।

ବିହାର ସେସ୍ (ସଂଶୋଧନ) ଅଧ୍ୟାଦେଶ, 1987 (1988ର ଅଧିନିୟମ 3 ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତିସ୍ଥାପିତ) ଖଣ୍ଡ (aa) ରେ 30 ପ୍ରତିଶତ ବଦଳରେ 40 ପ୍ରତିଶତକୁ ପ୍ରତିସ୍ଥାପିତ କରିଥିଲା ।

(iv) ଏହି ଅଧିନିୟମର ଧାରା 9 ରେ ସେସ୍ ର ଆୟର ପ୍ରୟୋଗ ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଛି ।1976, 1977, 1978, 1979, 1980, 1981 1982 ମସିହାରେ ସମୟ ସମୟରେ *ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବିଷୟ ମଧ୍ୟରେ* ଏଥିରେ ସଂଶୋଧନ କରାଯାଇଛି । ଏହି ସମସ୍ତ ସଂଶୋଧନ ପରେ, ଏହି ଧାରାଟି ଏହିପରି ରହିଥିଲା:

“9. *ସେସ୍ ର ଆୟର ପ୍ରୟୋଗ:* ସ୍ଥାନୀୟ ସେସ୍ ର ଆୟ ଏବଂ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଜିଲ୍ଲାରେ ସୁଧ ଭାବରେ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟଥା ଆଦାୟ କିମ୍ବା ଆଦାୟ କରାଯାଇଥିବା ସମସ୍ତ ରାଶି ଜିଲ୍ଲା ପାଣ୍ଠିରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବ -

(i) ଜମିର ବାର୍ଷିକ ମୂଲ୍ୟ ଉପରେ ସ୍ଥାନୀୟ ସେସ୍ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସମୟ ସମୟରେ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ହେଉଥିବା ହାରରେ; ଏବଂ

(b) ସମୟ ସମୟରେ, ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ହାରରେ, ଖଣି ଏବଂ ଖାଦାନର ରୟାଲଟି, କିମ୍ବା ଖଣିଜ ବହନକାରୀ ଜମିର ମୂଲ୍ୟ, ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସ୍ଥାବର ସମ୍ପତ୍ତିର ବିକ୍ରୟ ମୂଲ୍ୟ, ଜଙ୍ଗଲ ଉତ୍ପାଦ ଏବଂ ଟ୍ରାମୱେ ଏବଂ ରେଳବାଇରୁ ବାର୍ଷିକ ନିଟ୍ ଲାଭ ଉପରେ ସ୍ଥାନୀୟ ସେସ୍ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସର୍ବାଧିକ କୋଡ଼ିଏ ପ୍ରତିଶତ ଅଧୀନରେ, ଏବଂ ଅବଶିଷ୍ଟ ରାଶି ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଜନ ଉପଯୋଗୀ କାର୍ଯ୍ୟର ନିର୍ମାଣ ଏବଂ ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ ପାଇଁ ରାଜ୍ୟର ସଞ୍ଚିତ ପାଣ୍ଠିରେ ଜମା କରାଯିବ;

XXX XXX XXX XXX

ଉଲ୍ଲେଖଥାଉକି, ଧାରା ରେ ଖଣ୍ଡ (a) କିମ୍ବା ଖଣ୍ଡ (aa) ଅନୁଯାୟୀ ସଂଗୃହିତ ସ୍ଥାନୀୟ ସେସ୍ ପରିମାଣରେ ଅବଶିଷ୍ଟ ରାଶି ମଧ୍ୟରୁ ଅତିକମରେ ଦଶ ପ୍ରତିଶତ ଖଣିଜ ବିକାଶ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଖର୍ଚ୍ଚ କରାଯିବ" ।

(v) ଉପରୋକ୍ତ ଧାରା 6 ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦତ୍ତ କ୍ଷମତା ପ୍ରୟୋଗ କରି, ରାଜ୍ୟ ସରକାର 20.11.80ରେ ଏକ ଅଧିସୂଚନା ଜାରି କରି ରାଜ୍ୟର ସମସ୍ତ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ରୟାଲିଟି ପରିମାଣ ଉପରେ 1.2.1980ରୁ 100% ସେସ୍ ହାର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିଥିଲେ । 20.4.85 ତାରିଖର ଏକ ଅଧିସୂଚନା, ଏବଂ ସେଥିରେ ରହିଥିବା କିଛି ପ୍ରସଙ୍ଗ, ପ୍ରତି ମଧ୍ୟ ଆମର ଧ୍ୟାନ ଆକର୍ଷଣ କରାଯାଇଛି, ଯେଉଁଥିରେ ରାଜ୍ୟ ସରକାର 1.10.198ର ପୂର୍ବ ଅଧିସୂଚନାକୁ ସଂଶୋଧନ କରି ହସ୍ତ ପରିଚାଳିତ ଲୁହା ପଥର ଖଣିରୁ ଉତ୍ତୋଳିତ ଲୁହା ପଥରର ରୟାଲଟି ପରିମାଣ ଉପରେ 1.10.84 ରୁ 100% ହାରରେ ସେସ୍ ଦର ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରିଥିଲେ, ଯାହା ହସ୍ତକୃତ ଉତ୍ତୋଳନ ହେଉଥିବା ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ ଖଣି ସମ୍ବନ୍ଧରେ 21.6.85ରୁ ଲୁହା ପଥରର ରୟାଲଟି ପରିମାଣ ଉପରେ ଦରକୁ 300% ବୃଦ୍ଧି କରି 20.11.85 ତାରିଖର ଏକ ଅଧିସୂଚନା ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତିସ୍ଥାପିତ ହୋଇଥିଲା । ନିମ୍ନରେ ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା ପରି ଅନ୍ୟ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସେସ୍ ହାର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରି ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବିଜ୍ଞପ୍ତି ମଧ୍ୟ ଜାରି କରାଯାଇଥିଲା ।

ଅଧିସୂଚନା ଜାରି ହେବାର ତାରିଖ	କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ତାରିଖ	ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ	ହାର
20.11.85	21.6.85	ସଞ୍ଚାଳନ ପାଇଁ ବକ୍ସାଇଟ୍ ଧାତବ, ବାଲି	500%
20.11.85	21.6.85	ତମ୍ବା ଧାତୁ ଏବଂ ୟୁରାନିୟମ	300%
20.11.85	21.6.85	ଚୂନ ପଥର ଏବଂ କାଇନାଇଟ୍	200%
20.11.85	21.6.85	କୋଇଲା	30% ଗର୍ତ୍ତ ମୁଖ ମୂଲ୍ୟ କିମ୍ବା 500% ରୟାଲିଟିର ପରିମାଣ ଯାହା ଅଧିକ ତାହା ଉପରେ ।

ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ:

ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶରେ, ଦୁଇଟି ଆଇନ ବିଚାର କରିବାକୁ ପଡିବ:

ପ୍ରଥମଟି ହେଉଛି ମଧ୍ୟପ୍ର ଦେଶ ଉପକାର ଅଧିନିୟମ, 1981 (1982ର ଅଧିନିୟମ 1) । ଏଥିରେ ଶକ୍ତି ବିକାଶ ସେସ୍ (ପ୍ରଥମ ଭାଗ), ସହରାଞ୍ଚଳ ବିକାଶ ସେସ୍ (ଦ୍ୱିତୀୟ ଭାଗ), ଖାଲି ଜମି ହସ୍ତାନ୍ତର ଉପରେ ସେସ୍ (ତୃତୀୟ ଭାଗ) ଏବଂ କୋଇଲା ସଂରକ୍ଷଣ ଉପରେ ସେସ୍ (ଚତୁର୍ଥ ଭାଗ) ଲାଗୁ କରିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିଛି । ଏହି ଅଧିନିୟମରେ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇଥିଲା ଯେ ଭାଗ-1 ଏବଂ ଭାଗ-4 ଅଧୀନରେ ଲାଗୁ କରାଯାଇଥିବା ସେସକୁ ପ୍ରଥମେ ରାଜ୍ୟର ସଞ୍ଚିତ ପାଣ୍ଠିରେ ଜମା

କରାଯିବା ଉଚିତ, କିନ୍ତୁ ପରେ ଏହାକୁ ପ୍ରତ୍ୟାହାର କରି ଏକ ପୃଥକ ବିଦ୍ୟୁତ ବିକାଶ ପାଣ୍ଠି [ଧାରା 3(2)] ରେ ଏବଂ କୋଇଲା ବହନକାରୀ କ୍ଷେତ୍ର ବିକାଶ ପାଣ୍ଠି [ଧାରା 12 (1)]ରେ ଜମା କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ପାଣ୍ଠିର ଜମା ରାଶି ତଥା ଭାଗ II ଏବଂ III ଅଧୀନରେ ସଂଗୃହିତ ସେସକୁ ଯଥାକ୍ରମେ ଶକ୍ତି ବିକାଶ [ଧାରା 3 (3)], କୋଇଲା ଧାରଣକାରୀ କ୍ଷେତ୍ରର ବିକାଶ [ଧାରା 12 (2)], ସହରାଞ୍ଚଳ ବିକାଶ [ଧାରା 7 (2)] ଏବଂ ଗ୍ରାମାଞ୍ଚଳ ବିକାଶ [ଧାରା 9 (5)] ସହିତ ଜଡିତ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ବ୍ୟବହାର କରାଯିବା ଉଚିତ । 1987 ର ଅଧିନିୟମ 21 ଭାଗ 4 କୁ ଏକ ଅଂଶରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିଥିଲା ଯାହା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ପିଛିଲା ପ୍ରଭାବ ସହିତ "ଖଣିଜ ଅଧିକାର ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଧାରଣ କରାଯାଇଥିବା ଜମି ଉପରେ ସେସ୍" ସହିତ ଜଡିତ । ଚତୁର୍ଥ ଭାଗ, ଯାହା ବର୍ତ୍ତମାନ ପ୍ରତିସ୍ଥାପିତ ହୋଇଛି, କେବଳ "ରାଜ୍ୟରେ ଅବସ୍ଥିତ ଜମି ଏବଂ କୋଇଲା ଉଠାଇବା, ପାଇବା କିମ୍ବା ଉତ୍ତୋଳନ ପାଇଁ କାର୍ଯ୍ୟ ସମେତ ପ୍ରମୁଖ ଖଣିଜ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଖଣି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ଏକ ଖଣି ଦଖଲ ମିଆଦି ଅନୁମତି ପତ୍ର ଅଧୀନରେ ରଖାଯାଇଥିବା ଜମି" ସହିତ ଜଡିତ" । ଧାରା 11 ଏବଂ 12 ଏହିପରି:

> "*ଧାରା 11:* ଖଣିଜ ଅଧିକାର ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଥିବା ଜମି ଉପରେ ସେସ୍ ଲାଗୁ କରାଯିବ ଏବଂ ସଂଗ୍ରହ କରାଯିବ, ଯେଉଁ ହାରରେ ରାଜ୍ୟ ସରକାର ପ୍ରତି ଟନ୍ ରେ ଉଠାଯାଇଥିବା ପ୍ରମୁଖ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ଉପରେ ସେସ୍ ଲାଗୁ କରିବେ, ଏବଂ ମୂଳ ଅଧିନିୟମ ଆରମ୍ଭ ତାରିଖ ଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ ଉପକାର (ସଂଶୋଧନ) ଅଧିନିୟମ, 1987ର ଆରମ୍ଭ ତାରିଖରେ ଶେଷ ହେଉଥିବା ଅବଧି ମଧ୍ୟରେ କୋଇଲା ଉପରେ ଯେଉଁ ସେସ୍ ଲାଗୁ ହେବ, ତାହା କୋଇଲା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଏହି ଉପଧାରା ଅଧୀନରେ ଅଧିସୂଚିତ ସେସ୍ ଦର ବୋଲି ବିବେଚନା କରାଯିବ ।
>
> ଉଲ୍ଲେଖଥାଉକି, ଉପରୋକ୍ତ ସୀମାବଦ୍ଧତାର ବଶବର୍ତ୍ତୀ ରହି, ରାଜ୍ୟ ସରକାର ଅଧିସୂଚନା ଦ୍ୱାରା, ଏକ ବର୍ଷରୁ କମ୍ ସମୟ ବ୍ୟବଧାନରେ ସେସ୍ ହାର ବୃଦ୍ଧି କିମ୍ବା ହ୍ରାସ କରିପାରିବେ, ଯେଉଁଠି ଏହି ହାର ବୃଦ୍ଧି କରାଯାଇଥାଏ, ତାହା ବର୍ତ୍ତମାନ ବଳବତ୍ତର ଥିବା ହାରର ପଚାଶ ପ୍ରତିଶତରୁ ଅଧିକ ହେବ ନାହିଁ;
>
> ଆହୁରି ଉଲ୍ଲେଖଥାଉ ଯେ ଉପରୋକ୍ତ ପ୍ରାବଧାନ ଅନ୍ତର୍ଗତ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଅଧିସୂଚନା ବିଧାନସଭା ଟେବୁଲରେ ରଖାଯିବ ଏବଂ ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ ସାଧାରଣ ଖଣ୍ଡ ଅଧିନିୟମ, 1957 (1958 ର 3 ନଂ) ର ଧାରା 24-ଏ ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ଲାଗୁ ହେବ ।

(2) ଉପଧାରା (1) ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦତ୍ତ କ୍ଷମତା ପ୍ରୟୋଗ କରି ପ୍ରଥମ ଥର ପାଇଁ ଅଧିସୂଚିତ ହେବାକୁ ଥିବା ସେସ୍ ହାର ଏପ୍ରିଲ, 1987 ରୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେବ ।

(3) ଉପଧାରା (1) ଅନୁଯାୟୀ ଲାଗୁ କରାଯାଇଥିବା ସେସ୍, ଏହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇଥିବା ନିୟମାବଳୀର ବଶବର୍ତ୍ତୀ ରହି ଏବଂ ସେହି ଅନୁସାରେ, ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ପଦ୍ଧତିରେ ଏପରି ସଂସ୍ଥା ମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ ଏବଂ ସଂଗ୍ରହ କରାଯିବ ।

(4) ଉପଧାରା (3) ଅନୁଯାୟୀ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ସଂସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକ ସେସ୍ ର ଆକଳନ, ସଂଗ୍ରହ ଏବଂ ଆଦାୟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଏବଂ ଏହା ସହିତ ଜଡ଼ିତ ସମସ୍ତ ବିଷୟ ପାଇଁ ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ ସାଧାରଣ ବିକ୍ରୟ ଟିକସ ଅଧିନିୟମ, 1958 (1959ର ସଂଖ୍ୟା 2) ର ଧାରା 3ରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କୁ ଦିଆଯାଇଥିବା କ୍ଷମତାକୁ ଉକ୍ତ ଅଧିନିୟମ ଏବଂ ଏହା ଅଧୀନରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇଥିବା ନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପାଇଁ ପ୍ରୟୋଗ କରିବେ, ଯେପରି ସେହି ସଂସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକ ଧାରା 3ରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଥିଲେ ଏବଂ ଖଣିଜ ଅଧିକାର ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଧାରଣ କରାଯାଇଥିବା ଜମି ଉପରେ ସେସ ଉକ୍ତ ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ଆଦାୟ କରାଯାଉଥିବା ଟିକସ ଥିଲା ।

ଧାରା 12: ଖଣିଜ ଅଧିକାର ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଥିବା ଜମି ଉପରେ ସେସ୍ ର ଆୟ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଖଣିଜ କ୍ଷେତ୍ରଗୁଡ଼ିକର ସାଧାରଣ ବିକାଶ ପାଇଁ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇପାରିବ ।"

ତେବେ 1989 ର ଏକ ସଂଶୋଧନ ଅଧିନିୟମ ଦ୍ୱାରା ଧାରା 12 କୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ପିଛିଲା ପ୍ରଭାବ ସହିତ, ଅର୍ଥାତ୍ 1.10.1982 ରୁ ହଟାଇ ଦିଆଯାଇଛି ।

ତେବେ, ଏହା ଜଣାପଡୁଛି ଯେ ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶରେ ଖଣିଜ ବିକାଶ ସେସ୍ ଲାଗୁ କରୁଥିବା ଅନ୍ୟ ଏକ ବିଧାନ 1.11.1982 ରୁ ବଳବତ୍ତର ଥିଲା । ଏହା ଥିଲା ଏମ୍.ପି. କରଧନ ଅଧିନିୟମ, 1982 (1982ର ଅଧିନିୟମ 15) ଯାହା ଏମ୍.ପି. ଅଧିନିୟମ, 1983 ଏବଂ 1985ର 13 ଦ୍ୱାରା ସଂଶୋଧିତ ହୋଇଥିଲା, ଯାହାକୁ *ହୀରାଲାଲ ରାମେଶ୍ୱର ପ୍ରସାଦ ବନାମ ରାଜ୍ୟ* ଏବଂ ଅନ୍ୟ ସମ୍ପୃକ୍ତ ମାମଲାରେ ଏମ୍.ପି. ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଆପତ୍ତି କରାଯାଇଥିଲା । ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ କରଧନ ଅଧିନିୟମ, 1982, ରାଜ୍ୟ ବିଧାନମଣ୍ଡଳ ଦ୍ୱାରା "ବିଦ୍ୟାଳୟ ନିର୍ମାଣ ସେସ୍, ଜଙ୍ଗଲ ବିକାଶ ସେସ୍

ଏବଂ ଖଣିଜ କ୍ଷେତ୍ର ବିକାଶ ସେସ୍ ଏବଂ ଆନୁସଙ୍ଗିକ ବିଷୟଗୁଡ଼ିକୁ ଲାଗୁ କରିବା ପାଇଁ" ପ୍ରଣୟନ ହୋଇଥିଲା । ଏହି ଅଧିନିୟମର ଦ୍ଵିତୀୟ ଭାଗ ସ୍କୁଲ ବିଲ୍ଡିଂ ସେସ୍ ସହ ଜଡ଼ିତ । ଏଥିରେ ଥିବା ଧାରା 5 ଅନୁଯାୟୀ, ଛଅ ହେକ୍ଟର ଏବଂ ତା'ଠାରୁ ଅଧିକ ଜମି ଥିବା ପ୍ରତ୍ୟେକ ଧାରକଙ୍କୁ ସେଥିରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁଯାୟୀ ବିଦ୍ୟାଳୟ ଭବନ ସେସ୍ ଦେବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଧାରା 4 ଅନୁଯାୟୀ ବିଦ୍ୟାଳୟ ଭବନ ସେସ୍ ର ଆୟ ଏକ ପୃଥକ ପାଣ୍ଠିରେ ଜମା ହେବା ଆବଶ୍ୟକ, ଯାହାର 50 ପ୍ରତିଶତ ସହିତ ସମାନ ରାଜ୍ୟ ଯୋଗଦାନ ଏବଂ ଅଣ-ସହରାଞ୍ଚଳରେ ପ୍ରାଥମିକ ବିଦ୍ୟାଳୟ କୋଠା ନିର୍ମାଣ ଏବଂ ସାଜସଜ୍ଜା ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ହେବ । ଏହି ଅଧିନିୟମର ତୃତୀୟ ଭାଗରେ ଜଙ୍ଗଲ ବିକାଶ ସେସ୍ ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଛି । ଧାରା 7 ଜଙ୍ଗଲ ବିଭାଗ ଦ୍ଵାରା ଜଙ୍ଗଲ ଉତ୍ପାଦଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରତ୍ୟେକ ବିକ୍ରୟ କିମ୍ବା ଯୋଗାଣ ଉପରେ ଜଙ୍ଗଲ ବିକାଶ ସେସ୍ ଲାଗୁ କରିଥାଏ । ଏହାର ଆୟ ଏକ ପୃଥକ ପାଣ୍ଠିରେ ଜମା କରାଯିବ ଏବଂ ସାମାଜିକ ଜଙ୍ଗଲ, ବନୀକରଣ, ପୁନଃବନାୟନ, ଜଙ୍ଗଲ ପୁନର୍ବାସ ଏବଂ ଜଙ୍ଗଲ ବିକାଶ ସହିତ ଜଡିତ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ବ୍ୟବହୃତ ହେବ । ତା'ପରେ ଆସେ ଚତୁର୍ଥ ଭାଗ ଯାହା ଖଣିଜ କ୍ଷେତ୍ର ବିକାଶ ସେସ୍ ସହିତ ଜଡିତ, ଯାହାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଏହି ଅପିଲ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ଏବଂ ଏହା ଧାରା ୨ ରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ଶୁଳ୍କ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଯାହା ସାମ୍ବିଧାନିକ ଭାବରେ ଅବୈଧ ବୋଲି ବିରୋଧ କରାଯାଇଛି । ଏହି ଧାରା ଏହିପରି:

> *"୨. ଖଣି ଲିଜ୍ ଅଧୀନରେ ଜମି ଉପରେ ଖଣିଜ କ୍ଷେତ୍ର ବିକାଶ ସେସ୍ ଅଦାୟ":*
>
> (1) ଖଣି ଦଖଲ ମିଆଦି ଅନୁମତି ପତ୍ର ଅଧୀନରେ ଥିବା ଜମି ଉପରେ ଖଣି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ଭଡ଼ା ମୂଲ୍ୟର ପଚିଶ ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ ଏକ ଖଣିଜ କ୍ଷେତ୍ର ବିକାଶ ସେସ୍ ଆଦାୟ ଏବଂ ସଂଗ୍ରହ କରାଯିବ ।
>
> (2) ଉପଧାରା (1) ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ, ଭଡ଼ା ମୂଲ୍ୟ ରୟାଲଟି କିମ୍ବା ବନ୍ଧା ଭଡ଼ା, ଯେଉଁଟି ଅଧିକ, ଯଥାସ୍ଥିତି ଅଧିକ ହେବ ।
>
> (3) ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଖଣି ଦଖଲ ମିଆଦି ଅନୁମତି ପତ୍ର ମଞ୍ଜୁର କରାଯାଇଛି, ସେହି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଖଣିଜ କ୍ଷେତ୍ର ବିକାଶ ସେସ୍ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବ ।
>
> (4) ଖଣିଜ କ୍ଷେତ୍ର ବିକାଶ ସେସ୍, ଏହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇଥିବା ନିୟମାବଳୀର ବଶବର୍ତ୍ତୀ ରହି ଏବଂ ସେହି ଅନୁସାରେ, ସେହି ସଂସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକ ଦ୍ଵାରା

ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ପଦ୍ଧତିରେ ସଂଗ୍ରହ କରାଯିବ ଏବଂ ଖଣିଜ କ୍ଷେତ୍ରଗୁଡ଼ିକର ବିକାଶ ଦିଗରେ ଲାଗୁ କରାଯିବ ।

1983ର ସଂଶୋଧନ, ଧାରା 9ରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଉପଧାରା (1) କୁ ପ୍ରତିସ୍ଥାପିତ କରିଥିଲା:

"(1) ଏକ ପ୍ରମୁଖ ଖଣିଜ ନିମିତ୍ତ ଲଘୁ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ଏକ ଖଣି ଲିଜ୍ ଅଧୀନରେ ଥିବା ଜମି ଉପରେ ଏହାର ଭଡ଼ା ମୂଲ୍ୟର ଶହେ ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ ଏକ ଖଣିଜ କ୍ଷେତ୍ର ବିକାଶ ସେସ୍ ଆଦାୟ ଏବଂ ସଂଗ୍ରହ କରାଯିବ" ।

1985ର ସଂଶୋଧନ ଉପରୋକ୍ତ ସ୍ଥାନରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଉପଧାରାକୁ 1.8.1985 ରୁ ପ୍ରତିସ୍ଥାପିତ କରିଥିଲା:

"(1) ସେଠାରେ ଆଦାୟ ଏବଂ ସଂଗ୍ରହ କରାଯିବ -

(a) କୋଇଲା ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ ଏକ ପ୍ରମୁଖ ଖଣିଜ ପାଇଁ ଖନନ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ଖଣି ଦଖଲ ମିଆଦି ଅନୁମତି ପତ୍ର ଅଧୀନରେ ଥିବା ଜମି ଉପରେ ଏହାର ଭଡ଼ା ମୂଲ୍ୟର ଶହେ ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ ଏକ ଖଣିଜ କ୍ଷେତ୍ର ବିକାଶ ସେସ୍;

(b) କୋଇଲା ନିମନ୍ତେ ଖନନ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ଖଣି ଲିଜ୍ ଅଧୀନରେ ଥିବା ଜମି ଉପରେ, ଏହାର ଭଡ଼ା ମୂଲ୍ୟର ଏକ ଶହ ପଚିଶ ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ ଏକ ଖଣିଜ କ୍ଷେତ୍ର ବିକାଶ ସେସ୍" ।

ଏବଂ ସେସ୍ ର ବକେୟା ଉପରେ ସୁଧ ପ୍ରଦାନ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ଏକ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିଥିଲେ ।"ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ ଖଣିଜ କ୍ଷେତ୍ର ବିକାଶ ସେସ୍ ନିୟମ, 1982" ନାମକ ଏହି ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ନିୟମ ଗୁଡିକ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇଛି:ନିୟମ 3 ରେ ରୟାଲଟି କିମ୍ବା ଲାଭାଂଶ ସହିତ ପ୍ରତି ମାସରେ ସେସ୍ ସଂଗ୍ରହ ପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇଥିଲା । ଏହାର ନିୟମ 10 କେବଳ ଏହି ଆବେଦନ ଗୁଡିକର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପାଇଁ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ଏବଂ ନିମ୍ନରେ ଦିଆଯାଇଛି:

"10.*ସେସ୍ ଲାଗୁ କରିବା:* ଖଣି ଲିଜ୍ କ୍ଷେତ୍ରର ବିକାଶ ପାଇଁ ସେସ୍ ରୁ ସଂଗୃହିତ ରାଶି କିପରି ବ୍ୟବହୃତ ହେବ, ତାହା ଉପରେ ରାଜ୍ୟ ସରକାର ସମୟ ସମୟରେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବେ ।

1985ରେ, ଏକ ସଂଶୋଧନ ଏହି ନିୟମରେ "ଖଣି ଲିଜ୍" ଶବ୍ଦ ପାଇଁ "ଖଣିଜ ବାହକ" ଶବ୍ଦକୁ ବଦଳାଇ ଦେଇଥିଲା । ଏହା ଦେଖିବାକୁ ମିଳିବ ଯେ, ପ୍ରଥମ ଏବଂ ତୃତୀୟ ଭାଗରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥିବା ସେସ୍ ଭଳି, ଏହି ଅଧିନିୟମରେ ଖଣିଜ କ୍ଷେତ୍ର ବିକାଶ ସେସ୍ ପାଇଁ ଏକ ପୃଥକ ପାଣ୍ଠି ସୃଷ୍ଟି କରିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ନଥିଲା । ଏହାର ଉପଯୋଗର ପଦ୍ଧତି ମଧ୍ୟ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ବିଚାର ଉପରେ ଛାଡ଼ି ଦିଆଯାଇଥିଲା, ଯଦିଓ ଏହାକୁ ଖଣିଜ ସମ୍ପଦ ଥିବା ଅଞ୍ଚଳର ବିକାଶ ପାଇଁ ଖର୍ଚ୍ଚ କରିବାକୁ ପଡୁଥିଲା ।

ତର୍କ ଗୁଡିକ

ଓଡ଼ିଶା

ଉପରୋକ୍ତ ଐତିହାସିକ ଏବଂ ବୈଧାନିକ ସନ୍ଦର୍ଭରେ, ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ପାଇଁ ବିଜ୍ଞ ଓକିଲ ଶ୍ରୀ ଟି.ଏସ୍. କୃଷ୍ଣମୂର୍ତ୍ତି ଆୟାର ସେହି ରାଜ୍ୟର ବିବାଦୀୟ ଆଇନ ପ୍ରଣୟନକୁ ବଞ୍ଚାଇବା ପାଇଁ ଦୁଇଗୁଣ ପ୍ରୟାସ କରିଛନ୍ତି । ପ୍ରଥମେ, ସେ ଦର୍ଶାଇଛନ୍ତି ଯେ *ଇଣ୍ଡିଆ ସିମେଣ୍ଟ*ରେ ଧାରା 115 ଏବଂ 116 ଦ୍ୱାରା ବିଧାନ 'ଜମି ରାଜସ୍ୱ' ଉପରେ ଏକ ସେସ୍ ଏବଂ ସର୍ଚାର୍ଜ୍ ଲାଗୁ କରିଥିଲେ ଏବଂ ଧାରା 115ର ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଅନୁଯାୟୀ 'ଜମି ରାଜସ୍ୱ' ର ଅର୍ଥ 'ରୟାଲ୍ଟି' । ଅନ୍ୟ ଶବ୍ଦରେ, ଏହା ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ସେସ୍ କିମ୍ବା ରୟାଲ୍ଟି ଉପରେ ଟିକସର ଏକ ସ୍ପଷ୍ଟ ମାମଲା ଥିଲା । ଅନ୍ୟପକ୍ଷରେ, ଧାରା 5 ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ କରେ ଯେ ବିଧାନମଣ୍ଡଳ ଯାହା ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିଛି ତାହା ହେଉଛି ଜମିର ବାର୍ଷିକ ମୂଲ୍ୟର ଏକ ପ୍ରତିଶତରେ ଗଣନା କରାଯାଇଥିବା ସମସ୍ତ ଜମିର ବାର୍ଷିକ ମୂଲ୍ୟ ଉପରେ ଆକଳନ କରାଯାଇଥିବା ଟିକସ, ଯାହା ଯେକୌଣସି ଅବଧିରେ ହେଉ ନା କାହିଁକି । ଧାରା 7, ଯାହା 'ବାର୍ଷିକ ମୂଲ୍ୟ' କୁ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରେ, ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ଅବଧି ଅଧୀନରେ ଧାରଣ କରାଯାଇଥିବା ଜମି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ବାର୍ଷିକ ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବା ପାଇଁ ବିଭିନ୍ନ ପଦକ୍ଷେପ ପ୍ରଦାନ କରେ; ଏବଂ, ଖଣି କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ ଧାରଣ କରାଯାଇଥିବା ଜମି କ୍ଷେତ୍ରରେ, ଏହିପରି ବାର୍ଷିକ ମୂଲ୍ୟର ଆକଳନ ହେଉଛି ସରକାରଙ୍କୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ରୟାଲ୍ଟି କିମ୍ବା ବନ୍ଧା ଭଡ଼ା । ବିଧାନର ଉପଯୁକ୍ତ ପ୍ରଣୟନ ଉପରେ, ସେ ଉପସ୍ଥାପନ କରନ୍ତି, ଆଦାୟ କରାଯାଇଥିବା ସେସ୍ ହେଉଛି ଜମି ଉପରେ ଏକ ସେସ୍ କିମ୍ବା ଟିକସ ଏବଂ 'ରୟାଲ୍ଟି' କେବଳ ଟିକସର ପରିମାଣ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିବା ପାଇଁ ଏକ ପଦକ୍ଷେପ ଭାବରେ ନିଆଯାଏ । ସେ ଯୁକ୍ତି କରିଛନ୍ତି ଯେ ଇଣ୍ଡିଆ ସିମେଣ୍ଟ କେବଳ ରୟାଲ୍ଟି ଉପରେ ସେସ୍ କିମ୍ବା ଟିକସକୁ ନିଷେଧ କରେ ଏବଂ ଜମି ଉପରେ ସେସ୍ କିମ୍ବା ଟିକସକୁ ନୁହେଁ, ଯାହା ଏଥିରୁ ପ୍ରାପ୍ତ ରୟାଲ୍ଟି ଦ୍ୱାରା ଆକଳନ କରାଯାଇ-ପାରିବ । ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ, *ରଲ୍ଲା ରାମ*ଙ୍କ ମାମଲାରେ (1948) F.C.R. 207 ପୃଷ୍ଠା 218,

224 ଏବଂ *ବମ୍ବେ ଟାୟାର ଇଣ୍ଟରନ୍ୟାସନାଲ ବନାମ ୟୁନିଅନ୍*, (1984) 1 S.C.C. 487 ପୃଷ୍ଠା 481-4 ରେ, ଟିକସ ବିଷୟ ଏବଂ ଏହାର ପରିମାପକ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ସ୍ପଷ୍ଟ ପାର୍ଥକ୍ୟକୁ ସେ ତାଙ୍କ ତର୍କ ସମର୍ଥନରେ ଯୋର୍ ଦେଇଛନ୍ତି । ଶ୍ରୀ ଆୟାର ଯୁକ୍ତି ବାଢ଼ିଥିଲେ ଯେ ଏହି ତର୍କ ଓଡ଼ିଶା ସେସ୍ ଅଧିନିୟମ, 1962ରେ ବ୍ୟବହୃତ ବୈଧାନିକ ଭାଷା ଉପରେ ଆଧାରିତ ଏବଂ *ମୂର୍ତ୍ତି*ରେ ସଠିକତା କିମ୍ବା ଅନ୍ୟଥାରୁ ସ୍ୱାଧୀନ ଭାବରେ ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ଦେବା ଉଚିତ । ଦ୍ୱିତୀୟତଃ, ସେ କହିଥିଲେ ଯେ 'ରୟାଲ୍ଟି' ଏକ ଟିକସ ନୁହେଁ ଏବଂ ରୟାଲ୍ଟି ଉପରେ ସେସ୍ ମଧ୍ୟ ଏକ ଟିକସ ନୁହେଁ, ବରଂ କେବଳ ଏକ ଶୁଳ୍କ । ଏହି ଦୃଷ୍ଟିକୋଣକୁ ଏହାର ଉପଯୋଗର ପଦ୍ଧତି ଉପରେ ବିଧାନରେ ଲାଗୁ ହୋଇଥିବା ସୀମାବଦ୍ଧତା ଦ୍ୱାରା ସମର୍ଥିତ ବୋଲି ସେ କହିଛନ୍ତି । ଏକ ଶୁଳ୍କ ହୋଇଥିବାରୁ, ଏହାକୁ ଲାଗୁ କରିବା ପାଇଁ ରାଜ୍ୟ ବିଧାନମଣ୍ଡଳର କ୍ଷମତା ରାଜ୍ୟ ତାଲିକାର ପ୍ରବେଶ 66 ସହିତ ପ୍ରବେଶ 23 ସନ୍ଦର୍ଭରେ ସ୍ଥିର କରିବାକୁ ପଡିବ । ତେଣୁ ଏପରି କରିବା ଦ୍ୱାରା, କର ଧାର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରକ୍ରିୟାର ବୈଧତାକୁ ବଜାୟ ରଖିବାକୁ ହେବ, କାରଣ ପରାମର୍ଶଦାତାଙ୍କ ଉପସ୍ଥାପନରେ, ଏମ୍.ଏମ୍.ଆର୍.ଡି. ଅଧିନିୟମ, 1957 ରେ ଥିବା ଘୋଷଣା ଏବଂ ଏହାର ବ୍ୟବସ୍ଥା, କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ଏହି କ୍ଷମତାକୁ ହ୍ରାସ କିମ୍ବା ଦୁର୍ବଳ କରେ ନାହିଁ ।

ମୂଳତଃ, ଏହା ଦେଖାଯିବ, ଦୁଇଟି ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠେ -

(1) ଏହି ସେସ୍ କୁ ପ୍ରବେଶ 45 ଅଧୀନରେ "ଜମି ରାଜସ୍ୱ" କିମ୍ବା ପ୍ରବେଶ 49 ଅଧୀନରେ "ଜମି ଉପରେ ଟିକସ" କିମ୍ବା ରାଜ୍ୟ ତାଲିକାର ପ୍ରବେଶ 50 ଅଧୀନରେ "ଖଣିଜ ଅଧିକାର ଉପରେ ଟିକସ" ଭାବରେ ବିବେଚନା କରାଯାଇପାରିବ କି?

(2) ଯଦି ପ୍ରଶ୍ନ (1) ର ଉତ୍ତର ନକାରାତ୍ମକ ଥାଏ, ତେବେ ସେସ୍ ରାଜ୍ୟ ତାଲିକାର ପ୍ରବେଶ 23 ଦ୍ୱାରା ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କ୍ଷେତ୍ର ସହିତ ଜଡିତ ଏକ ଶୁଳ୍କ ଭାବରେ ବିବେଚନା କରାଯାଇପାରିବ କି, କିମ୍ବା ସଂସଦ ଏମଏମଆରଡି ଅଧିନିୟମ, 1957 ପ୍ରଣୟନ କରିଥିବାରୁ ଏହି ପ୍ରବେଶ ଅଧୀନରେ ରାଜ୍ୟକୁ ଆଇନଗତ ସାମର୍ଥ୍ୟରୁ ବଞ୍ଚିତ କରାଯାଇଛି କି?

ପ୍ରଥମ ପ୍ରଶ୍ନଟିକୁ ବିଚାରକୁ ନେଇ, ଏହି କର ଧାର୍ଯ୍ୟକୁ ରାଜ୍ୟ ତାଲିକାର ପ୍ରବେଶ 45 ଅଧୀନରେ ଆଣିବାର ପ୍ରୟାସ ଦୁଇଟି ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ଆଗକୁ ବଢ଼ିଥାଏ । ପ୍ରଥମତଃ, ଜମି ରାଜସ୍ୱ ହେଉଛି ଶାସକଙ୍କ ମାଲିକାନାରେ ଥିବା ଜମିର ଆୟର ଶାସକଙ୍କର ଅଂଶ ଏବଂ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ

ଧାରଣ କରିଥିବା ଜମି କ୍ଷେତ୍ରରେ, ସରକାରଙ୍କୁ ରୟାଲିଟି ପ୍ରଦାନ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରାଯାଏ । ଦ୍ୱିତୀୟତଃ, ରୟାଲଟିରେ ବୃଦ୍ଧି ହେତୁ ଏହି ସେସ୍ ସମାନ ଗୁଣ ବହନ କରିଥାଏ । ତେବେ, 'ଜମି ରାଜସ୍ୱ' ଅଭିବ୍ୟକ୍ତିର ଅର୍ଥ ସମ୍ବନ୍ଧରେ *ଇଣ୍ଡିଆ ସିମେଣ୍ଟ* ମାମଲାରେ (ଅନୁଚ୍ଛେଦ 20 ଏବଂ 21 ଅନୁସାରେ) ସର୍ବୋଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ସ୍ପଷ୍ଟ ମନ୍ତବ୍ୟକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ଏହି ତର୍କ ବିଫଳ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ । ଅତିକମ୍ ରେ, *ଇଣ୍ଡିଆ ସିମେଣ୍ଟ*ରେ, ବିଧାନ 'ଜମି ରାଜସ୍ୱ' ର ଅର୍ଥ ମଧ୍ୟରେ ରୟାଲ୍ଟିକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲା କିନ୍ତୁ ଓଡ଼ିଶା ଅଧିନିୟମରେ ଏପରି କୌଣସି ବ୍ୟବସ୍ଥା ନାହିଁ ଏବଂ ତେଣୁ, ରୟାଲ୍ଟି କିମ୍ବା ଏହା ଉପରେ ଟିକସକୁ ଜମି ରାଜସ୍ୱ ସହିତ ସମାନ କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ତେଣୁ ଏଠାରେ ସେସକୁ ପ୍ରବେଶ 45 ଅଧୀନରେ ଅଣାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ।

ଏହା ପରେ ପ୍ରବେଶ 50କୁ ଦେଖିଲେ, ଯଦିଓ *ମୂର୍ତ୍ତି* ଏହି ପ୍ରଶ୍ନକୁ ଖୋଲା ଛାଡିଦେଇଥିଲେ ଯେ ଏହି ପ୍ରକୃତିର କର ଧାର୍ଯ୍ୟ କେତେ ଦୂର ଖଣିଜ ଅଧିକାର ଉପରେ ଟିକସ ଭାବରେ ବିବେଚନା କରାଯାଇପାରିବ (ପୃଷ୍ଠା 676 ଦେଖନ୍ତୁ), *ଇଣ୍ଡିଆ ସିମେଣ୍ଟ, ହିଙ୍ଗିର ରାମପୁର* (ଅନୁଚ୍ଛେଦ 30) ରେ ତାଙ୍କ ଅସହମତ ରାୟରେ ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ୱାଞ୍ଚୁଙ୍କ ବିପରୀତ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣକୁ ଅନୁମୋଦନ କରିବାକୁ ବାଛିଛି । ବାସ୍ତବରେ, ଏହା ଦେଖାଯାଏ ଯେ ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ୱାଞ୍ଚୁଙ୍କ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଯାଞ୍ଚ କରାଯାଇ ନାହିଁ । ମାନ୍ୟବର ବିଚାରପତି କହିଛନ୍ତି ଯେ ତାଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଥିବା ମାମଲାରେ ଟିକସ ଖଣିଜ ଅଧିକାର ଉପରେ ଟିକସ ନୁହେଁ, କାରଣ ଏହା ଉତ୍ତୋଳନ କରାଯାଇଥିବା ଖଣିଜ ମୂଲ୍ୟ ଉପରେ ଲାଗୁ କରାଯାଇଥିଲା । ଯଦି ଏହି ସନ୍ଦର୍ଭରେ ତାଙ୍କର ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣକୁ ସାମଗ୍ରିକ ଭାବେ ପଢ଼ାଯାଏ, ତେବେ ଜଣାପଡ଼ିବ ଯେ ତାଙ୍କର ମଧ୍ୟ ମତ ଥିଲା ଯେ ରୟାଲ୍ଟି ଉପରେ ଟିକସ ଖଣିଜ ଅଧିକାର ଉପରେ ଟିକସ ହେବ, କାରଣ ସେ କହିଥିଲେ (ପୃଷ୍ଠା 582-3 ରେ):

> "ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ତରଫରୁ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଯୁକ୍ତି ହେଉଛି ଯେ ଯଦି ସେସ୍ ଏକ ଶୁଳ୍କ ଭାବରେ ଯଥାର୍ଥ ନୁହେଁ, ତେବେ ଏହା ସପ୍ତମ ଅନୁସୂଚୀର ଦ୍ୱିତୀୟ ତାଲିକାର ଆଇଟମ୍ 50 ଅନୁଯାୟୀ ଏକ ଟିକସ । ଆଇଟମ୍ 50, ଖଣିଜ ବିକାଶ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଆଇନ ଦ୍ୱାରା ସଂସଦ ଦ୍ୱାରା ଲାଗୁ କରାଯାଇଥିବା କୌଣସି ସୀମାବଦ୍ଧତା ଅଧୀନରେ ଖଣିଜ ଅଧିକାର ଉପରେ ଟିକସ ପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିଥାଏ । ଖଣିଜ ଅଧିକାର ଉପରେ ଟିକସ ସବୁ କ'ଣ, ତାହା ଉପରେ ଏହା ଏକ ପ୍ରଶ୍ନ ସୃଷ୍ଟି କରେ । ସ୍ପଷ୍ଟତଃ, ଖଣିଜ ଅଧିକାର ଉପରେ ଟିକସ, ଉତ୍ପାଦ ଶୁଳ୍କ ରୂପରେ ଉତ୍ପାଦିତ ସାମଗ୍ରୀ ଉପରେ ଟିକସ ଠାରୁ ଭିନ୍ନ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ । ଯଦି ଖଣିଜ ଅଧିକାର

ଉପରେ ଟିକସ ମଧ୍ୟ ଉତ୍ପାଦିତ ଖଣିଜ ଉପରେ ଟିକସ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରେ, ତାଲିକା I ର ଆଇଟମ୍ 84 ଅନୁଯାୟୀ ଖଣିଜ ଅଧିକାର ଏବଂ ଉତ୍ପାଦ ଶୁଳ୍କ ଉପରେ ଟିକସ ମଧ୍ୟରେ କୌଣସି ପାର୍ଥକ୍ୟ ରହିବ ନାହିଁ I ସପ୍ତମ ଅନୁସୂଚୀର ତାଲିକା I ଏବଂ II ର ତୁଳନା ଦର୍ଶାଏ ଯେ ସମାନ ଟିକସ ଉଭୟ ତାଲିକାରେ ନାହିଁ । ତେଣୁ, ଖଣିଜ ଅଧିକାର ଉପରେ ଟିକସ, ଉତ୍ପାଦ ଶୁଳ୍କ ଠାରୁ ଭିନ୍ନ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ, ଯାହା ଉତ୍ପାଦିତ ଖଣିଜ ଉପରେ ଟିକସ ଅଟେ । ଯଦି କେହି ଦେଖନ୍ତି ଯେ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ବାହାର କରିବା ପୂର୍ବରୁ ଏବଂ ଉତ୍ପାଦ ଶୁଳ୍କ ପାଇଁ ଉତ୍ତରଦାୟୀ ହେବା ପୂର୍ବରୁ କାହାକୁ ଖଣି କାମ କରିବାକୁ ପଡିବ, ତେବେ ଏହି ପାର୍ଥକ୍ୟକୁ ବୁଝିହେବ । ସେମାନଙ୍କୁ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାର ସାଧାରଣ ପଦ୍ଧତି ହେଉଛି ଖଣି ମାଲିକଙ୍କ ପାଇଁ ଖଣି କାମ କରିବା ପାଇଁ ପୁଞ୍ଜି ପାଇଥିବା ଲୋକଙ୍କୁ ଖଣି ଲିଜ୍ ପ୍ରଦାନ କରିବା । ତେଣୁ ଖଣିଜ ଅଧିକାର ଉପରେ ଟିକସ ହେଉଛି ଖଣିଜ ଉତ୍ତୋଳନ ଅଧିକାର ଉପରେ ଟିକସ ଏବଂ ପ୍ରକୃତରେ ଉତ୍ତୋଳନ କରାଯାଇଥିବା ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ଉପରେ ଟିକସ ନୁହେଁ ବୋଲି ଧରିବାରେ କୌଣସି ଅସୁବିଧା ହେବା ଉଚିତ ନୁହେଁ । *ତେଣୁ ଖଣିଜ ଅଧିକାର ଉପରେ ଟିକସ, ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ, ଖଣିଜ ଅଧିକାରର ଲିଜ୍ ଉପରେ ଟିକସ ଏବଂ ସେଥିପାଇଁ ପ୍ରିମିୟମ୍ କିମ୍ବା ରୟାଲ୍ଟି ଉପରେ ସୀମିତ ରହିବ । ଏହିପରି ପ୍ରିମିୟମ୍ ଏବଂ ରୟାଲ୍ଟି ଉପରେ ଟିକସ ଖଣିଜ ଅଧିକାର ଉପରେ ଟିକସ ହେବ* ଏବଂ ପ୍ରକୃତରେ ଉତ୍ତୋଳନ କରାଯାଇଥିବା ଖଣିଜ ଉପରେ ଟିକସ ଉତ୍ପାଦ ଶୁଳ୍କ ହେବ । କୁହାଯାଏ ଯେ ଏପରି ମାମଲା ଥାଇପାରେ ଯେଉଁଠାରେ ମାଲିକ ନିଜେ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ଉତ୍ତୋଳନ କରନ୍ତି ଏବଂ ଅନ୍ୟ କାହାକୁ ଉତ୍ତୋଳନ କରିବାର କୌଣସି ଅଧିକାର ଦିଅନ୍ତି ନାହିଁ ଏବଂ ଏହିପରି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଖଣି ଲିଜ୍ କିମ୍ବା ଉପ-ଲିଜ୍ ଅନୁପସ୍ଥିତିରେ ଖଣିଜ ଅଧିକାର ଉପରେ ଟିକସ ଆଦାୟ କରିବାର କୌଣସି ଉପାୟ ରହିବ ନାହିଁ ।ଏହା କହିବା ଯଥେଷ୍ଟ ଯେ ଏହି ମାମଲାଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟ, ଯଦିଓ ସେଗୁଡ଼ିକ ବିରଳ, କୌଣସି ଅସୁବିଧା ଉପସ୍ଥାପନ କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅଟ୍ଟାଳିକାର ବାର୍ଷିକ ମୂଲ୍ୟ ଉପରେ ଟିକସ ପ୍ରସଙ୍ଗକୁ ନିଅନ୍ତୁ । ଯେଉଁଠାରେ କୋଠାର ଦଖଲ ମିଆଦି ଅନୁମତି ପତ୍ର ଅଛି, ବାର୍ଷିକ ମୂଲ୍ୟ ଲିଜ୍-ଟଙ୍କା ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ହୁଏ; କିନ୍ତୁ ଏପରି ଅନେକ ମାମଲା ଅଛି ଯେଉଁଠାରେ ମାଲିକମାନେ ନିଜେ କୋଠାରେ ରୁହନ୍ତି । ଏଭଳି କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ କେତେକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ

> ବାର୍ଷିକ ମୂଲ୍ୟ ଉପରେ ଅଟ୍ଟାଳିକା ଉପରେ ଟିକସ ଲାଗୁ କରାଯାଇଥାଏ । *ଯେଉଁଠାରେ ଜଣେ ମାଲିକ ଖଣିଜ ଅଧିକାରକୁ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେବା ପାଇଁ ନିଜେ ଖଣି କାମ କରନ୍ତି, ସେହି ସମାନ ନୀତି ଉପରେ, ଯାହା ଉପରେ ଖଣିଜ ଅଧିକାରର ଲିଜ୍ ଦିଆଯାଏ, ଏବଂ ତା'ପରେ ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ, ଯଦି ମାଲିକ ନିଜେ ଖଣିରେ କାମ କରିବା ପରିବର୍ତ୍ତେ ସେ ଏହାକୁ ଅନ୍ୟ କାହାକୁ ଲିଜ୍ ଦେଇଥାଆନ୍ତେ ରୟାଲଟି ଉପରେ ଟିକସ ପାଇଥାଆନ୍ତେ,ତେବେ କୌଣସି ଅସୁବିଧା ହେବ ନାହିଁ । ତେଣୁ ଏଥିରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ ଖଣିଜ ଅଧିକାର ଉପରେ ଟିକସ ଏହି ପ୍ରକୃତିର ଟିକସ ଏବଂ ପ୍ରକୃତରେ ଉତ୍ପାଦିତ ଖଣିଜ ଉପରେ ଟିକସ ନୁହେଁ।* ତେଣୁ ବର୍ତ୍ତମାନର ସେସ୍ ଖଣିଜ ଅଧିକାର ଉପରେ ଟିକସ ନୁହେଁ; ଏହା ପ୍ରକୃତରେ ଉତ୍ପାଦିତ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ଉପରେ ଟିକସ । ତେଣୁ, ବର୍ତ୍ତମାନର ସେସ୍ ଖଣିଜ ଅଧିକାର ଉପରେ ଏକ ଟିକସ ନୁହେଁ; ଏହା ପ୍ରକୃତରେ ଉତ୍ପାଦିତ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ଉପରେ ଏକ ଟିକସ ଏବଂ ତାଲିକା 1 ର ଆଇଟମ୍ 84 ଅଧୀନରେ ଆସୁଥିବା ଉତ୍ପାଦିତ ଦ୍ରବ୍ୟ ଉପରେ ଟିକସ ଠାରୁ ସାରତଃ ଏହା ଭିନ୍ନ ହୋଇପାରେ ନାହିଁ । ତେଣୁ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 4 ଅନୁଯାୟୀ ବର୍ତ୍ତମାନର ଶୁଳ୍କ ଧାର୍ଯ୍ୟ ଖଣିଜ ଅଧିକାର ଉପରେ ଏକ ଟିକସ ଭାବରେ ନ୍ୟାୟସଙ୍ଗତ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ ।

ତଥାପି, *ଇଣ୍ଡିଆ ସିମେଣ୍ଟ*ର ଉପସଂହାର ସ୍ପଷ୍ଟ ଯେ ରୟାଲ୍ଟି ଉପରେ ଟିକସ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ଉପରେ ଟିକସ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ ଏବଂ ଆମେ ଏହାଦ୍ୱାରା ବାଧ୍ୟ । ଏହା ବ୍ୟତୀତ, ଆମେ ଦ୍ୱିତୀୟ ପ୍ରଶ୍ନ ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା କରିବା ସମୟରେ, ପ୍ରବେଶ 50ର ଆଶ୍ରୟ ନେବା ପାଇଁ ରାଜ୍ୟର ପ୍ରୟାସର ମାର୍ଗରେ ଅନ୍ୟ ଏକ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ବିଷୟରେ ମଧ୍ୟ ଧ୍ୟାନ ଦେବୁ, ଯାହାକୁ *ଇଣ୍ଡିଆ ସିମେଣ୍ଟ* ମଧ୍ୟ ସ୍ପର୍ଶ କରିଛି ।

ତେବେ, ସେସ୍ କୁ 'ଜମି ଉପରେ ଟିକସ' ଭାବେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇପାରିବ କି? ଯେପରି ଶ୍ରୀ ଆୟାର ସଠିକ୍ ଭାବରେ ଦର୍ଶାଇଛନ୍ତି, *ଇଣ୍ଡିଆ ସିମେଣ୍ଟ*ରେ ବିଚାର ହୋଇଥିବା ବିଧାନକୁ ଭିନ୍ନ ଶବ୍ଦରେ କୁହାଯାଇଥିଲା । ଏହା ଜମି ରାଜସ୍ୱ ଉପରେ ଏକ ସେସ୍ ଆଦାୟ କରିବାକୁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଏବଂ 'ରୟାଲ୍ଟି' ସେହି ଅଭିବ୍ୟକ୍ତିର ସଂଜ୍ଞା ମଧ୍ୟରେ ଅଣାଯାଇଥିଲା । ତେଣୁ, ଏହା ଏପରି ଏକ ମାମଲା ଥିଲା, ଯେଉଁଥିରେ ଜମି ସମ୍ବନ୍ଧରେ କର ଧାର୍ଯ୍ୟର କୌଣସି ଉଲ୍ଲେଖ ନଥିଲା, ବରଂ କେବଳ ସରକାରୀ ଜମି କ୍ଷେତ୍ରରେ, ଜମି ରାଜସ୍ୱ ମାଧ୍ୟମରେ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ ଉପାୟରେ ମିଳୁଥିବା ଆୟ

ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଉଲ୍ଲେଖ ଥିଲା । ଏଠାରେ ବିଧାନ ଭିନ୍ନ ଅଟେ । ପୂର୍ବରୁ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ସେସ୍ ଅଧିନିୟମ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହେଉଛି ସମସ୍ତ ଜମି ଉପରେ ସେସ୍ ଲାଗୁ କରିବା । ପ୍ରକୃତରେ, ମୂଳତଃ ସମସ୍ତ ଜମିର ବାର୍ଷିକ ମୂଲ୍ୟର 25 ପ୍ରତିଶତରେ ଏକ ସମାନ ସେସ୍ ଲାଗୁ କରିବାର ବିଚାର ଥିଲା ଯାହା ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ 50 ପ୍ରତିଶତକୁ ବୃଦ୍ଧି କରାଯାଇଥିଲା । ତେଣୁ, ଏହା ଯୁକ୍ତି କରାଯାଏ ଯେ ଏଠାରେ ଟିକସ, ଜମି ଉପରେ ଏକ ଟିକସ ଏବଂ ଏହା ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ନୁହେଁ ଯେ ଏହି ଟିକସ ଜମି ଦ୍ୱାରା ମିଳୁଥିବା ଆୟ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସ୍ଥିରୀକୃତ । ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବିଷୟ ମଧ୍ୟରେ ଏହାର ପୁଞ୍ଜି ମୂଲ୍ୟ କିମ୍ବା ଏହାର ବାର୍ଷିକ ମୂଲ୍ୟ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଜମି ଉପରେ ଟିକସ ଲାଗୁ କରାଯାଇପାରେ । ଏପରି ପୁଞ୍ଜି କିମ୍ବା ବାର୍ଷିକ ମୂଲ୍ୟର ଏକ ବାସ୍ତବିକ ମାପ ହେବ ଜମିର ଆୟ, ଯେପରି ସମ୍ପତ୍ତି ଟିକସ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ, ବାର୍ଷିକ ମୂଲ୍ୟ ସେହି ପରିମାଣ ଉପରେ ଆଧାରିତ, ଯାହା ପାଇଁ ସମ୍ପତ୍ତି ବର୍ଷକୁ ବର୍ଷ ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ଭାବରେ ଭଡ଼ା ଦେଇପାରିବ । ଜମିର ଆୟ ବିଭିନ୍ନ କାରଣରୁ କମ୍ କିମ୍ବା ଅଧିକ ହୋଇପାରେ । କୃଷି ଜମି କ୍ଷେତ୍ରରେ, ଏହା ମାଟିର ଉର୍ବରତା, ଉପଲବ୍ଧ ଜଳସେଚନ ଉତ୍ସ, ଉତ୍ପାଦିତ ଫସଲର ପ୍ରକୃତି ଏବଂ ଏହିପରି ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କାରକ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିପାରେ । ସେହିଭଳି, ଯେଉଁଠାରେ ଜମି ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ଧାରଣ କରିଥାଏ, ସେଠାରେ ସ୍ୱାଭାବିକ ଭାବରେ ମୂଲ୍ୟ (ବାର୍ଷିକ କିମ୍ବା ପୁଞ୍ଜି ମୂଲ୍ୟ ହେଉ) ଅଧିକ ହେବ, ଯଦି ଏଥିରେ ଉନ୍ନତ ମାନର ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ଥାଏ ଏବଂ ଏହା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ରୟାଲ୍ଟି ଉପରେ ଏହାକୁ ବୈଧ ଭାବରେ ମାପ କରାଯାଇପାରିବ । ଏହା ଯୁକ୍ତି କରାଯାଏ, କେବଳ ଏହି ତଥ୍ୟ ଯେ ବାର୍ଷିକ ମୂଲ୍ୟ ରୟାଲିଟି, ବନ୍ଧା ଭଡ଼ା କିମ୍ବା ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ମୁଖ ମୂଲ୍ୟ ସନ୍ଦର୍ଭରେ ମାପ କରାଯାଏ, ଏହାର ଅର୍ଥ ନୁହେଁ ଯେ ଏହା ଜମି ଉପରେ ଟିକସ ପ୍ରକୃତିର ହେବାକୁ ସମାପ୍ତ କରେ । ଏହି ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ, ଅଜୟ କୁମାର ମୁଖାର୍ଜୀୟା ବନାମ ବାରପେଟାର ସ୍ଥାନୀୟ ବୋର୍ଡ, [1965] 3 S.C.R. 47 ମାମଲାରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟର ଏକ ସାମ୍ବିଧାନିକ ଖଣ୍ଡପୀଠର ନିର୍ଣ୍ଣୟ ଉପରେ ଶ୍ରୀ ଆୟାର ଦୃଢ଼ ବିଶ୍ୱାସ ରଖିଛନ୍ତି । ସେଠାରେ ଏକ ସ୍ଥାନୀୟ ବୋର୍ଡକୁ "କୌଣସି ଜମିକୁ ବଜାର ଭାବେ ବ୍ୟବହାର କରିବା ପାଇଁ ଲାଇସେନ୍ସ ପ୍ରଦାନ କରିବା ଏବଂ ତା'ଉପରେ ବାର୍ଷିକ ଟିକସ ଲାଗୁ କରିବା" ପାଇଁ କ୍ଷମତା ଦିଆଯାଇଥିଲା । ଏହି ଯୋଜନା ଏବଂ ଉକ୍ତ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଭାଷାକୁ ଅନୁଧ୍ୟାନ କରି ନ୍ୟାୟାଳୟ କହିଛନ୍ତି ଯେ ଲାଗୁ କରାଯାଇଥିବା ଟିକସ ପ୍ରବେଶ 49 ଅନୁଯାୟୀ ଜମି ଉପରେ ଏକ ଟିକସ ଥିଲା । ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହାଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଥିବା ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଆଭିମୁଖ୍ୟ ସୂଚିତ କରିଥିଲେ:

> "ତେଣୁ ପ୍ରଥମ ପ୍ରଶ୍ନ ଯାହା ବିଚାର ପାଇଁ ଆସେ ତାହା ହେଉଛି ବର୍ତ୍ତମାନର ମାମଲାରେ ଧାର୍ଯ୍ୟ ଶୁଳ୍କ ସମ୍ବିଧାନର ସପ୍ତମ ଅନୁସୂଚୀର ଦ୍ୱିତୀୟ ତାଲିକାର

> ପ୍ରବେଶ 49 ର ଅର୍ଥ ମଧ୍ୟରେ ଜମି ଉପରେ ଏକ ଟିକସ କି? ଏହା ସୁସ୍ଥିରୀକୃତ ଯେ ତିନୋଟି ବିଧାନମଣ୍ଡଳ ତାଲିକାରେ ଥିବା ପ୍ରବେଶ ଗୁଡିକ ସେମାନଙ୍କର ବ୍ୟାପକ ବିସ୍ତାରରେ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିବାକୁ ପଡିବ ଏବଂ ତେଣୁ ଯଦି ଏକ ଟିକସ ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ଭାବରେ ଜମି ଉପରେ ଟିକସ ଭାବରେ ଧରାଯାଇପାରିବ, ତେବେ ଏହା ପ୍ରବେଶ 49 ମଧ୍ୟରେ ଆସିବ । ଆହୁରି ମଧ୍ୟ ଏହା ସମାନ ଭାବରେ ସ୍ଥିରୀକୃତ ଯେ ଜମି ଉପରେ ଟିକସ ଜମିର ବାର୍ଷିକ ମୂଲ୍ୟ ଉପରେ ଆଧାରିତ ହୋଇପାରେ ଏବଂ ତଥାପି ଜମି ଉପରେ ଟିକସ ହେବ ଏବଂ ଏହା ଆୟ ଉପରେ ଟିକସ ଆଧାରରେ ରାଜ୍ୟ ବ୍ୟବସ୍ଥାପିକାର କ୍ଷମତା ବାହାରେ ହେବ ନାହିଁ । *ରଳ୍ଲା ରାମ ବନାମ ପୂର୍ବ ପଞ୍ଜାବ ପ୍ରଦେଶ,* [1948] F.C.R. 207 ଦେଖନ୍ତୁ । ତେଣୁ, ଯେଉଁ ବ୍ୟବହାର ନିମନ୍ତେ ଏହି ଜମି ରଖାଯାଇଛି, ଦ୍ୱିତୀୟ ତାଲିକାର ପ୍ରବେଶ 49ର ଅର୍ଥ ମଧ୍ୟରେ, ଏହା ଉପରେ ଟିକସ ଲାଗୁ କରିବା ସମୟରେ ଧ୍ୟାନରେ ରଖିବାକୁ ହେବ, କାରଣ ଜମିର ବାର୍ଷିକ ମୂଲ୍ୟ, ଯାହା ଏହି ପ୍ରବେଶ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଟିକସ ଲାଗୁ କରିବା ସମୟରେ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବେ ବିଚାରକୁ ନିଆଯାଇପାରିବ, ସେହି ଜମିର ବ୍ୟବହାର ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିବ । ଏହି ସ୍ଥିରୀକୃତ ପ୍ରସ୍ତାବକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ଆମକୁ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 62 ର ଯୋଜନାକୁ ଯାଞ୍ଚ କରିବାକୁ ପଡିବ, ଯାହା ଆପତ୍ତି କରିବା ଅଧୀନରେ ଟିକସ ଲାଗୁ କରେ ।

ଅନ୍ୟପକ୍ଷରେ, ଉତ୍ତରଦାତାମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଏହା ଯୁକ୍ତି କରାଯାଇଛି ଯେ, ମୂଳ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଯାହା ହୋଇଥାଇପାରେ, ସେସ୍ ର ବାସ୍ତବିକ ଏବଂ ପ୍ରକୃତ ପ୍ରଭାବ କେବଳ ରୟାଲ୍ଟି ଉପରେ ରହିଛି । ଏହା କୁହାଯାଏ ଯେ, ଯାହା ହେଉନା କାହିଁକି, 1976ରେ ସଂଶୋଧନ ପରେ, ଯେତେବେଳେ ଖଣି କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ ରଖାଯାଇଥିବା ଜମିକୁ ରୟାଲ୍ଟି ଆଧାରରେ ପୃଥକ ଏବଂ ଉଚ୍ଚ ହାରର ସେସ୍ ଲାଗୁ କରିବା ପାଇଁ ଅଲଗା କରାଯାଇଥିଲା, ସେତେବେଳେ ବାର୍ଷିକ ମୂଲ୍ୟ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସମସ୍ତ ଜମି ଉପରେ ଟିକସ ଲାଗୁ କରିବାର ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ପ୍ରଦର୍ଶନ ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇଯାଇଛି ଏବଂ ଖଣି ଜମିର ରୟାଲ୍ଟି ଉପରେ ଏକ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ, ଖୋଲାଖୋଲି ଟିକସ ଏହାର ସ୍ଥାନ ନେଇଛି । ଏହା ଅନୁରୋଧ କରାଯାଇଛି ଯେ, ଟିକସ ପ୍ରକୃତରେ *ମୂର୍ତ୍ତି*ରେ ଥିବା ଭଳି ଜମି ଉପରେ ଟିକସ କି ନୁହେଁ କିମ୍ବା ଏହା ପ୍ରକୃତରେ ରୟାଲ୍ଟି ଉପରେ ଟିକସ କି ଯାହା *ଇଣ୍ଡିଆ ସିମେଣ୍ଟ*ରେ ରଦ୍ଦ କରାଯାଇଛି, ତାହା ସ୍ଥିର କରିବା ପାଇଁ, ଏହା କାର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରଣାଳୀ କିମ୍ବା ବୈଧାନିକ କଳ ନୁହେଁ ଯାହା ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ; ଜଣକୁ ପ୍ରକୃତ ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ ଏବଂ କର ଧାର୍ଯ୍ୟର ପ୍ରକୃତ ପ୍ରଭାବକୁ ଦେଖିବାକୁ ପଡିବ । ଯଦି ଏହା କରାଯାଏ, ତେବେ ଏଥିରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ

ଯେ ଏଠାରେ ଆରୋପିତ ସେସ୍ ସେହି ସମାନ ଦୋଷ ଦ୍ୱାରା ପୀଡ଼ିତ ଯାହା *ଇଣ୍ଡିଆ ସିମେଣ୍ଟ*ରେ କର ଧାର୍ଯ୍ୟକୁ ବ୍ୟର୍ଥ କରିଥିଲା ।

ଏହି ବିବାଦର ସମର୍ଥନରେ ଓରିଏଣ୍ଟ ପେପର ମିଲ୍ସର ବିଜ୍ଞ ଓକିଲ ଶ୍ରୀ ଜି. ରାମାସ୍ୱାମୀ *ବକ୍ସ ଡୁୟାର୍ସ ଟି କମ୍ପାନୀ ବନାମ ରାଜ୍ୟ*, [1989] 3 S.C.R. 211 ମାମଲାରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟର ନିର୍ଣ୍ଣୟକୁ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଥିଲେ । ସେହି କ୍ଷେତ୍ରରେ, ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ବାର୍ଷିକ ଆଦାୟ କରାଯାଉଥିବା ଏକ ସେସକୁ ନେଇ ଚିନ୍ତିତ ଥିଲେ । ପ୍ରାରମ୍ଭରେ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ବିଧାନର ଧାରା 4 (2) ସେସ୍ ଲାଗୁ କରିଥିଲା:

> "(a) ଜମି ସମ୍ବନ୍ଧରେ, ତାହାର ବିକାଶ ମୂଲ୍ୟର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଟଙ୍କା ଉପରେ ଛଅ ପଇସା ହାରରେ;
>
> (b) କୋଇଲା ଖଣି କ୍ଷେତ୍ରରେ, ସେଥିରୁ ବାର୍ଷିକ ପଠାଯାଇଥିବା ପ୍ରତ୍ୟେକ ଟନ୍ କୋଇଲା ଉପରେ ପଚାଶ ପଇସା ହାରରେ;
>
> (c) କୋଇଲା ଖଣି ଏବଂ ଖଣି ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ ଖଣି କ୍ଷେତ୍ରରେ, ଏହାର ବାର୍ଷିକ ନିଟ୍ ଲାଭର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଟଙ୍କା ଉପରେ ଛଅ ପଇସା ହାରରେ ।

1.4.1981ରୁ, ଉପରୋକ୍ତ ଖଣ୍ଡ (a) କୁ ସଂଶୋଧନ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ସେସ୍ ଆଦାୟ ପାଇଁ ଧାରା (aa) ଭର୍ତ୍ତି କରାଯାଇଥିଲା -

> "(a) ଚା' ବଗିଚା ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ ଜମି ସମ୍ବନ୍ଧରେ, ତାହାର ବିକାଶ ମୂଲ୍ୟର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଟଙ୍କା ଉପରେ ଛଅ ପଇସା ହାରରେ;
>
> (aa) କୌଣସି ଚା' ବଗିଚା ସମ୍ବନ୍ଧରେ, ସେହି ହାରରେ, ଏପରି ଚା' ବଗିଚାରୁ ଉତ୍ପାଦିତ ହେଉଥିବା ଚା'ରୁ ପଠାଯାଉଥିବା ପ୍ରତି କିଲୋଗ୍ରାମ ଚା' ଉପରେ ଛଅ ଟଙ୍କାରୁ ଅଧିକ ନୁହେଁ, ଯାହା ରାଜ୍ୟ ସରକାର, ସରକାରୀ ଗେଜେଟରେ ଅଧିସୂଚନା ଦ୍ୱାରା, ଏଥିପାଇଁ ସ୍ଥିର କରିପାରିବେ:
>
> ଉଲ୍ଲେଖଥାଉକି, ଗ୍ରାମୀଣ ନିଯୁକ୍ତି ସେସ୍ ଲାଗୁ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଚା'ର ପ୍ରେରଣ ହିସାବ କରିବା ସମୟରେ, ଏପରି ଚା' ନିଲାମ କେନ୍ଦ୍ରରେ ବିକ୍ରୟ ପାଇଁ

କରାଯାଇଥିବା ପ୍ରେରଣକୁ ବାଦ ଦିଆଯିବ, ଯାହା ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସରକାରୀ ଗେଜେଟରେ ଅଧିସୂଚନା ଦ୍ୱାରା ପୁନଃ ସୂଚିତ କରାଯାଇପାରିବ ।

ଆହୁରି ମଧ୍ୟ, ରାଜ୍ୟ ସରକାର ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ଚା' ପଠାଇବା ଉପରେ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଦର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିପାରିବେ" ।

ଧାରା 4 ରେ ଉପ-ଦଫା (4) ଯୋଡାଯାଇଥିଲା, ଯାହା ଦ୍ୱାରା ରାଜ୍ୟ ସରକାର, ଯଦି ଆବଶ୍ୟକ ମନେ କରନ୍ତି, ସରକାରୀ ଗେଜେଟରେ ବିଜ୍ଞପ୍ତି ଦ୍ୱାରା, ଏହିପରି ପ୍ରକାରର ପ୍ରେରଣ କିମ୍ବା ପ୍ରେରଣର ସେହି ପ୍ରତିଶତକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କିମ୍ବା ଗ୍ରାମୀଣ ନିଯୁକ୍ତି ସେସ୍ ର କୌଣସି ଅଂଶ ପ୍ରଦାନ କରିବା କିମ୍ବା ଉପ-ଧାରା (2) ର ଖଣ୍ଡ (aa) ଅନୁଯାୟୀ ଦେୟ ଗ୍ରାମୀଣ ନିଯୁକ୍ତି ସେସ୍ ର ହାରକୁ ହ୍ରାସ କରିବା ପାଇଁ ଉତ୍ତରଦାୟିତ୍ୱରୁ ମୁକ୍ତ କରିପାରିବେ । 1.10.1982 ରୁ ଖଣ୍ଡ (aa) ର ପ୍ରଥମ ପ୍ରାବଧାନକୁ ବାଦ ଦିଆଯାଇଥିଲା । ଚା' ବଗିଚା ପକ୍ଷରୁ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବିଷୟ ମଧ୍ୟରେ ଏହି ଯୁକ୍ତି କରାଯାଇଥିଲା ଯେ ଉପରୋକ୍ତ ଟିକସ ବ୍ୟବସ୍ଥା ସମ୍ବିଧାନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 301ର ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକୁ ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ କରୁଥିଲା ଏବଂ ଏହା ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ବୈଧାନିକ କ୍ଷମତା ବାହାରେ ମଧ୍ୟ ରହିଥିଲା । ଏହି ଯୁକ୍ତିକୁ ସମର୍ଥନ କରି ନ୍ୟାୟାଳୟ କହିଛନ୍ତି:

"ତେବେ ପ୍ରଶ୍ନ ହେଉଛି, ଏହି ଆକ୍ଷେପିତ ଟିକସ ଭାରତର ସମଗ୍ର ଅଞ୍ଚଳରେ ବାଣିଜ୍ୟ ଏବଂ ବାଣିଜ୍ୟର ମୁକ୍ତ ପ୍ରବାହକୁ ବାଧା ଦେଉଛି କି ଏବଂ ଯଦି ଏହା କରେ, ତେବେ ଏହା ଅନୁଚ୍ଛେଦ 304 (b) ରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ବ୍ୟତିକ୍ରମ ମଧ୍ୟରେ ପଡ଼େ କି ନାହିଁ । ଯଦି ଏହି ଟିକସ ଧାର୍ଯ୍ୟ ଚା' ବଗିଚା ଉପରେ ଏକ ସେସ୍ ଲାଗୁ କରେ, ତେବେ ଏହା କୁହାଯାଇପାରେ ଯେ ଯଦିଓ ଭାରତର ସମଗ୍ର ଅଞ୍ଚଳରେ ଏହାର ସରକାରରେ ବାଣିଜ୍ୟର ମୁକ୍ତ ପ୍ରବାହ ବାଧାପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଛି, ଏହା ଟିକସ ଧାର୍ଯ୍ୟର ପରୋକ୍ଷ କିମ୍ବା ସୁଦୂର ପ୍ରଭାବର ପରିଣାମ ଏବଂ ଏହା କୁହାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ଯେ ଧାରା 301ର ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ ହୋଇଛି ।ତଥାପି, ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଯୁକ୍ତି ହେଉଛି ଯେ ଏହା କେବଳ ଚା' ବଗିଚା ସମ୍ବନ୍ଧରେ, କିନ୍ତୁ ବାସ୍ତବରେ ଏହା ଚା' ପଠାଇବା ଉପରେ ଏକ ଶୁଳ୍କ । ଯଦି ସେହି ଯୁକ୍ତି ଯଥାର୍ଥ, ତେବେ ଏଥିରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ ଏହା ଅନୁଚ୍ଛେଦ 301ର ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ ଅଟେ, ଯେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହି ଆଇନ ପ୍ରଣୟନକୁ ଅନୁଚ୍ଛେଦ 304(b) ର ପରିସର ମଧ୍ୟରେ ଅଣାଯାଇନାହିଁ । ଏହି ଶୁଳ୍କ ଚା' ବଗିଚା ଉପରେ ଲାଗୁ ହେବ ନା ଚା' ପଠାଇବା ଉପରେ ଲାଗୁ ହେବ, ତାହା

ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବା ପାଇଁ ବିଧାନର ବିଷୟବସ୍ତୁ ବିଧାନର ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ବ୍ୟବସ୍ଥାରୁ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଏଥିରେ କୌଣସି ଦ୍ୱିମତ ନାହିଁ ଯେ ଟିକସ ଧାର୍ଯ୍ୟର ଯେଉଁ ବିଷୟ, ଯାହାର ପ୍ରକୃତି ଟିକସ ଧାର୍ଯ୍ୟର ଗୁଣବତ୍ତା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିଥାଏ, ତାହାକୁ ଦାୟିତ୍ୱର ପରିମାଣ ଅର୍ଥାତ୍ ଟିକସର ପରିମାଣ ସହିତ ଭ୍ରମିତ କରାଯିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ । ସେହି ସିଦ୍ଧାନ୍ତକୁ ସମର୍ଥନ କରୁଥିବା ଅନେକ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ଆଇନ ରହିଛି, ମାମଲାଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ *ଭାରତ ସଂଘ ବନାମ ବମ୍ବେ ଟାୟାର ଇଣ୍ଟରନ୍ୟାସନାଲ*, [1984] 1 S.C.R. 347 ରହିଛି ।

10. କିନ୍ତୁ ଏଠାକାର ସ୍ଥିତି କ'ଣ?.................ବର୍ତ୍ତମାନ, ଏହି ଆଇନ ପ୍ରଣୟନର ପ୍ରକୃତ ସ୍ୱରୂପ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବା ପାଇଁ, ଏହା ଚା' ବଗିଚା ଏବଂ ସେଥିପାଇଁ ଜମି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଏକ ଆଇନ ପ୍ରଣୟନ ହେଉ, କିମ୍ବା ଚା' ପ୍ରେରଣ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ହେଉ, ଆମେ ଯେପରି କହିଛୁ, ସମସ୍ତ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକୁ ଧ୍ୟାନରେ ରଖିବା ଏବଂ ଏହାର ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକ ସାର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଆମକୁ ଲାଗୁଛି ଯେ ଯଦିଓ ଆକ୍ଷେପିତ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଚା' ବଗିଚା ଉପରେ ସେସ୍ ଲାଗୁ କରିବା କଥା କହୁଛି, ତା' ବଦଳରେ ଯାହା ବିଚାର କରାଯାଉଛି, ତାହା ହେଉଛି ଚା' ପଠାଇବା ଉପରେ ସେସ୍ ଲାଗୁ କରିବା । ଟିକସ ଧାର୍ଯ୍ୟର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଢାଞ୍ଚା ସେହି ଉପସଂହାରକୁ ସୂଚିତ କରେ । ଯଦି ଚା' ବଗିଚା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଟିକସକୁ ଗୋଟିଏ ବୋଲି ବିବେଚନା କରାଯାଏ ଏବଂ ପଠାଯାଇଥିବା ଚା' ଗୁଡ଼ିକର ଓଜନ ଆଧାରରେ ଦାୟିତ୍ୱର ମାପକୁ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରାଯାଏ, ତେବେ ଚା' ବଗିଚା ଉପରେ ଲାଗୁ ଟିକସ ଏବଂ ଦାୟିତ୍ୱର ମାପ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବାର ମାନଦଣ୍ଡ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ସମ୍ପର୍କକୁ ସୂଚାଇ ଉଭୟ ମଧ୍ୟରେ ଏକ ସମ୍ପର୍କ ରହିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଯଦି କୌଣସି ସମ୍ବନ୍ଧ ନଥାଏ, ତେବେ ଏହା ଅନୁମାନଯୋଗ୍ୟ ଭାବରେ ଅନୁମାନ କରାଯାଇପାରେ ଯେ ଟିକସ ଧାର୍ଯ୍ୟ ତାହା ନୁହେଁ ଯାହା ଏହା ହେବାକୁ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ରଖିଥାଏ । ଟିକସ ଧାର୍ଯ୍ୟ କାରଣରୁ ଦାୟିତ୍ୱକୁ ମାପିବା ପାଇଁ ବୈଧାନିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଟିକସର ସାଧାରଣ ଚରିତ୍ର ଉପରେ ଆଲୋକପାତ କରେ, ଯାହା ପ୍ରିଭି ପରିଷଦ ଦ୍ୱାରା ଏହି ବିଷୟରେ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରାଯାଇଥିବା ପରି: ଆୟର୍ଲାଣ୍ଡ ସରକାର ଅଧିନିୟମ, 1920 ଏବଂ ଅର୍ଥ ଅଧିନିୟମ (ଉତ୍ତର ଆୟର୍ଲାଣ୍ଡ) ର ଧାରା 3, 1934, [1963] 2 A.E.R. III ଅନୁଯାୟୀ ଏକ ସନ୍ଦର୍ଭ । ଆର୍.ଆର୍. ଇଞ୍ଜିନିୟରିଂ କମ୍ପାନୀ ବନାମ ଜିଲ୍ଲା ପରିଷଦ,

ବାରିଏଲି, [1980] 3 SCR 1 ମାମଲାରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ମତବ୍ୟକ୍ତ କରିଥିଲେ ଯେ ଟିକସର ସ୍ୱରୂପକୁ ବିଚାରକୁ ନେଇ ଟିକସର ହାର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବାର ପଦ୍ଧତି ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ହେବ । ଏହି ସମସ୍ତ ମାମଲା ବମ୍ବେ ଟାୟାର ଇଣ୍ଟରନ୍ୟାସନାଲ ଲିମିଟେଡ୍, [1984] 1 S.C.R. 347 ରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥିଲା, ଯେଉଁଠାରେ ପୃଷ୍ଠା 367 ରେ ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗ ଉପରେ ଆଲୋଚନାରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ କହିଛନ୍ତି:

ଯେକୌଣସି ମାନକ ଯାହା ଟିକସ ଧାର୍ଯ୍ୟର ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକ ଚରିତ୍ର ସହିତ ଏକ ସମ୍ପର୍କ ବଜାୟ ରଖେ, ତାହାକୁ ଟିକସ ଧାର୍ଯ୍ୟର ପରିମାପର ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ ପାଇଁ ଏକ ବୈଧ ଆଧାର ଭାବରେ ବିବେଚନା କରାଯାଇପାରେ" ।

ତାଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଥିବା ମାମଲାରେ ଉପରୋକ୍ତ ପରୀକ୍ଷଣଗୁଡ଼ିକୁ ଲାଗୁ କରି, ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହି ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ ପହଞ୍ଚିଥିଲେ ଯେ, ବାସ୍ତବରେ, ଆକ୍ଷେପିତ ଟିକସ ଚା'ର ପ୍ରେରଣ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଏକ ଟିକସ ଥିଲା, ଚା' ବଗିଚା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ନୁହେଁ । ଏହା ପରେ ଦର୍ଶାଯାଇଥିଲା ଯେ ଆଇନଗତ ଦକ୍ଷତାର ପ୍ରଶ୍ନ ମଧ୍ୟ ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଆସିଥିଲା:

"ଯଦି ଆକ୍ଷେପିତ ଆଇନ ପ୍ରଣୟନକୁ ସମ୍ପତ୍ତି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଏକ ଟିକସ ଭାବରେ ବିବେଚନା କରାଯାଏ, ତେବେ ଏହା ସମ୍ବିଧାନର ସପ୍ତମ ଅନୁସୂଚୀର ଦ୍ୱିତୀୟ ତାଲିକାରେ ପ୍ରବେଶ 49 କୁ ସୂଚିତ କରିବ ଯାହା "ଜମି ଏବଂ କୋଠା ଉପରେ ଟିକସ" କୁ କହିଥାଏ" । କିନ୍ତୁ ଯଦି ଏହି ଆଇନ ପ୍ରଣୟନ, ଚା' ପ୍ରେରଣ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ମୁଖ୍ୟତଃ ଆଇନ ପ୍ରଣୟନ, ତେବେ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ପ୍ରବେଶ ସନ୍ଦର୍ଭରେ ଏଥିପାଇଁ ବୈଧାନିକ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କୁ ଖୋଜିବାକୁ ପଡିବ ।"

ଦ୍ୱିତୀୟ କିମ୍ବା ତୃତୀୟ ତାଲିକାରେ ଏପରି କୌଣସି ପ୍ରବେଶ ଏହାର ଦୃଷ୍ଟିକୁ ଅଣାଯାଇନାହିଁ ଏବଂ ଆହୁରି ମଧ୍ୟ, ଚା' ଅଧିନିୟମ, 1953 ର ଧାରା 2 ଅନୁଯାୟୀ, ଚା' ଶିଳ୍ପ ଉପରେ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ, ସଂସଦ ଦ୍ୱାରା ତାଲିକା 1 ର ପ୍ରବେଶ 54 ର ଅର୍ଥ ମଧ୍ୟରେ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିଲା ବୋଲି ଦର୍ଶାଇ ନ୍ୟାୟାଳୟ ବିବାଦୀୟ ସେସ୍ ଆଦାୟ କରିବାକୁ ରାଜ୍ୟ ବିଧାନମଣ୍ଡଳର କ୍ଷମତା ପ୍ରତି ଆପତ୍ତି କରିବାକୁ ସମର୍ଥନ କରିଥିଲେ । ସେହିପରି, ଏହା ଉପସ୍ଥାପିତ ହୋଇଛି ଯେ ଏଠାରେ ଟିକସ ଲାଗୁ ପ୍ରକୃତରେ ରୟାଲ୍ଟି ଉପରେ ଅଟେ ଏବଂ ଜମି ଉପରେ ନୁହେଁ ।

ଶ୍ରୀ ଟି.ଏସ୍.କେ. ଆୟାରଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ନିବେଦନ କରାଯାଇଥିବା ଯୁକ୍ତିରେ ଦମ୍ଭ ରହିଛି ଯେ ଜମିରୁ ପ୍ରାପ୍ତ ରୟାଲ୍ଟି ଉପରେ ଟିକସ ଏବଂ ସେଥିରୁ ପ୍ରାପ୍ତ ଆୟର ସନ୍ଦର୍ଭରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଜମି ଉପରେ ଟିକସ ମଧ୍ୟରେ ନୀତିଗତ ପାର୍ଥକ୍ୟ ରହିଛି । କେବଳ ଆୟ ଆଧାରରେ ଏହାର ପରିମାଣ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରାଯାଇଥିବାରୁ କୋଠାବାଡ଼ି ଉପରେ ଟିକସ ଏପରି ସମାପ୍ତ ହେଉନାହିଁ, ଯାହା *ରଲ୍ଲା ରାମ*, [1948] F.C.R. 207, ତା'ପରେ *ଭଗବାନ ଦାସ ଜୈନ*, [1981] 2 SCR 808, ଯାହା ଏହାର ବିପରୀତ ପରିସ୍ଥିତିକୁ ଦର୍ଶାଉଛି, ସେଥିରେ ଲାଗୁ କରାଯାଇଥିବା ଟିକସ ଠାରୁ ଆଉ କେଉଁଠାରେ ଭଲ ଭାବେ ଦର୍ଶାଯାଇ ନାହିଁ । *ମୁଖାର୍ଜୀୟା* (ଉପରୋକ୍ତ) ମଧ୍ୟ ଏହି ଯୁକ୍ତିକୁ ସମର୍ଥନ କରନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଏଠାରେ ଏହି ଶୁଳ୍କକୁ ଟିକସଦାତାଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଜମିରୁ ମିଳୁଥିବା ଆୟ ଦ୍ଵାରା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରାଯାଏ ନାହିଁ, ଯେପରି ଖଣିଜ ଜମି ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ ଜମି କ୍ଷେତ୍ରରେ ହୋଇଥାଏ । ଜମି ସମ୍ବନ୍ଧରେ, ଟିକସର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ହେଉଛି ଆକଳନକାରୀଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ତାଙ୍କ ପଟ୍ଟାଦାତାଙ୍କୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ରୟାଲ୍ଟି, ଯାହା ଏକ ଭିନ୍ନ ଜିନିଷ । ଅଧିକନ୍ତୁ, ତର୍କଟି ଯେତିକି ଆକର୍ଷଣୀୟ, ଆମେ ଏହା ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ଯେ ଏହା କେବଳ ମୂର୍ତ୍ତିରେ ଅନୁପାତର ପୁନରାବୃତ୍ତି ଯାହା ଇଣ୍ଡିଆ ସିମେଣ୍ଟରେ ବଦଳିଯାଇଛି । ଏହା ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ବୋଲି ଆମେ ସୂଚାଇ ପାରିବା, କାରଣ ଇଣ୍ଡିଆ ସିମେଣ୍ଟ ତୁଳନାରେ, ମୂର୍ତ୍ତିରେ ବିଚାର କରାଯାଇଥିବା ବିଧାନ, ଯାହା ଏଠାରେ ଥିବା ମାମଲା ପରି, କେବଳ ସମସ୍ତ ଜମିର ବାର୍ଷିକ ମୂଲ୍ୟ ଉପରେ ଏକ ସେସ୍ ଆଦାୟ କରିବାକୁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ । ଇଣ୍ଡିଆ ସିମେଣ୍ଟ "ଜମି ଉପରେ ଟିକସ ଏବଂ ଜମିଠାରୁ ଉପୁଜିଥିବା ଆୟ ଉପରେ ଟିକସ" ମଧ୍ୟରେ ଏକ ସ୍ୱଷ୍ଟ ପାର୍ଥକ୍ୟ ଦର୍ଶାଉଛି । ପ୍ରଥମଟି ଜମି ଉପରେ ସିଧାସଳଖ ଲାଗୁ ହେବା ଉଚିତ, ଏକ ୟୁନିଟ୍ ଭାବରେ ଜମି ଉପରେ ଆଦାୟ କରାଯିବା ଉଚିତ ଏବଂ ଏହା ସହିତ ସିଧାସଳଖ ସମ୍ପର୍କ ରଖିବା ଉଚିତ । ରାୟର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 23 ରେ, ନ୍ୟାୟାଳୟ ସ୍ୱଷ୍ଟ ଭାବରେ କହିଛନ୍ତି ଯେ ରୟାଲ୍ଟି ଉପରେ ଟିକସକୁ ଏକ ୟୁନିଟ୍ ଭାବରେ ଜମି ଉପରେ ସିଧାସଳଖ ଟିକସ କୁହାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ।

ଶ୍ରୀ ଆୟାର ଯୁକ୍ତି କରିଥିଲେ ଯେ *ଇଣ୍ଡିଆ ସିମେଣ୍ଟର* ସମସ୍ତ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ ଏବଂ ପ୍ରସ୍ତାବ ନ୍ୟାୟାଳୟର ମୌଳିକ ଉପସଂହାରରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୋଇଛି ଯେ ଧାରା 115ର ସ୍ୱଷ୍ଟୀକରଣକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ସେଠାରେ ଲାଗୁ ହୋଇଥିବା ସେସ୍ ରୟାଲଟି ଉପରେ ଏକ ସେସ୍ ଥିଲା । ସେ ଏହା ମଧ୍ୟ ଉପସ୍ଥାପନ କରିଥିଲେ ଯେ *ଇଣ୍ଡିଆ ସିମେଣ୍ଟରେ* ବିଚାରାଧୀନ ଆଇନ କୌଣସି ରୟାଲ୍ଟି ପ୍ରଦାନ କରିନଥିବା ଜମି କ୍ଷେତ୍ରରେ କୌଣସି ସେସ୍ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିନଥିଲା; ଅନ୍ୟ ଶବ୍ଦରେ, ଏହି ଅଧିନିୟମ ବନ୍ଧା ଭଡ଼ା ବ୍ୟବହାର କରିନଥିଲା ଯାହା ଆଧାରରେ ଜମିର ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରାଯିବ । ସେ *ଇଣ୍ଡିଆ ସିମେଣ୍ଟର* ପାରା 42ରେ ବିଚାରପତି ଓଜାଙ୍କ ମନ୍ତବ୍ୟ ପ୍ରତି ଧ୍ୟାନ ଆକର୍ଷଣ କରିଥିଲେ ଯେ

ଯଦି ଧାରା 115ର ସ୍ପଷ୍ଟୀକରଣରେ 'ରୟାଲିଟି' ସ୍ଥାନରେ 'ପୃଷ୍ଠ ଭଡ଼ା' ଶବ୍ଦ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଥାଆନ୍ତା, ତେବେ ସ୍ଥିତି ଭିନ୍ନ ହୋଇଥାଆନ୍ତା ଏବଂ ଯଦି ଏପରି 'ପୃଷ୍ଠ ଭଡ଼ା' କିମ୍ବା 'ବନ୍ଧା ଭଡ଼ା' ଉପରେ ଏକ ସେସ୍ ଆଦାୟ କରାଯାଏ, ତେବେ ଏହା ପ୍ରବେଶ 49ର ପରିସର ମଧ୍ୟରେ ଆସୁଥିବା ଜମି ଉପରେ ଟିକସ ଭାବରେ ନ୍ୟାୟସଙ୍ଗତ ହୋଇପାରେ । ଏଠାରେ, ତଥାପି, ସ୍ଥିତି ଭିନ୍ନ ଏବଂ ତେଣୁ, ସେ ଅନୁରୋଧ କରିଥିଲେ, ଟିକସର ପ୍ରକୃତି ମଧ୍ୟ ଭିନ୍ନ । ଆମେ ହୁଏତ ଏହି ବିଷୟଗୁଡ଼ିକୁ *ଇଣ୍ଡିଆ ସିମେଣ୍ଟରୁ* ବର୍ତ୍ତମାନର ଟିକସ ଆଦାୟକୁ ଅଲଗା କରିବା ପାଇଁ କିଛି ଆଧାର ପ୍ରଦାନ କରିବା ବୋଲି ବିବେଚନା କରିଥିବୁ, କିନ୍ତୁ *ମୂର୍ତ୍ତିଙ୍କ* ପ୍ରତି ନ୍ୟାୟାଳୟର ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଅସ୍ୱୀକାର ପାଇଁ । ଆମେ ଶ୍ରୀ ଆୟାରଙ୍କ ଆବେଦନକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବାରେ ଅସମର୍ଥ ଯେ, *ମୂର୍ତ୍ତିଙ୍କ* ସତ୍ତ୍ୱେ, ସେ ଟିକସ ଲାଗୁର ବୈଧତାକୁ ସମର୍ଥନ କରିପାରିବେ, କାରଣ *ମୂର୍ତ୍ତିରେ* ବିଚାର କରାଯାଇଥିବା ବିଧାନରେ ଠିକ୍ ସେହି ସମାନ ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ ରହିଛି, ଯାହା ଏଠାରେ ଶ୍ରୀ ଆୟରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଗୁରୁତ୍ୱାରୋପ କରାଯାଇଛି ଏବଂ ଇଣ୍ଡିଆ ସିମେଣ୍ଟ ପରେ ଏହିପରି ଟିକସ ଲାଗୁର ବୈଧତାକୁ ସମର୍ଥନ କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ଓଜାଙ୍କ ରାୟରେ ଥିବା ମନ୍ତବ୍ୟ ଉପରେ ଆଧାରିତ ଦ୍ୱିତୀୟ ବିବାଦ ବିଷୟରେ, ଆମେ ଏଠାରେ ସୂଚାଇ ପାରିବା ଯେ ଏହି ଟିକସ ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ଓଜାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପରାମର୍ଶ ଦିଆଯାଇଥିବା ପରି କେବଳ ବନ୍ଧା ଭଡ଼ା କିମ୍ବା ପୃଷ୍ଠ ଭଡ଼ା ମଧ୍ୟରେ ସୀମିତ ନୁହେଁ, ବରଂ ଏହା ରୟାଲଟି ଉପରେ ରହିଛି, ଯାହାକୁ ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ଓଜାଙ୍କ ଅନୁଯାୟୀ ମଧ୍ୟ ଜମି ଉପରେ ଟିକସ ଭାବେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ।

ଶ୍ରୀ ଆୟାର ଯୁକ୍ତି ବାଢ଼ିଥିଲେ ଯେ ଯଦି ଟିକସଦାତାଙ୍କ ମାମଲା ଏହା ନୁହେଁ ଯେ ଏହି ଆଇନ ପ୍ରଣୟନ ଏକ ଛଦ୍ମ ଆଇନ ପ୍ରଣୟନର ଅଂଶ, ତେବେ ଖଣିଜ ଜମି ଉପରେ ଟିକସକୁ ଭିନ୍ନ ଭାବରେ ଅର୍ଥ କରିବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ସେ ଦର୍ଶାଇଥିଲେ ଯେ ଓଡ଼ିଶା ସେସ୍ ଅଧିନିୟମ, 1962ର ଧାରା 4 ସମସ୍ତ ଜମି ଉପରେ ସେସ୍ ଲାଗୁ କରିଥାଏ ଏବଂ ଯଦି ଧାରା 7 (1) ଏବଂ (2) ଅନ୍ୟ ବର୍ଗର ଜମିର ଆୟ ସନ୍ଦର୍ଭରେ ସେସ୍ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବା ବୈଧ, ତେବେ କେବଳ ଧାରା 7 (3) କୁ ଭିନ୍ନ ଭାବରେ କାହିଁକି ବିବେଚନା କରାଯିବ ଏବଂ ବିଶେଷ କରି ଯେତେବେଳେ ଟିକସ ଲାଗୁ ମଧ୍ୟ ବନ୍ଧା ଭଡ଼ା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବ୍ୟାପ୍ତ ସେତେବେଳେ ରୟାଲ୍ଟି ଉପରେ ଟିକସ ଲଦୁଛି ବୋଲି କାହିଁକି ଆପତ୍ତି କରାଯିବ, ଏହାର କୌଣସି କାରଣ ନାହିଁ ।

ଏହି ଯୁକ୍ତିର ଉତ୍ତର ଏହା ଜଣାପଡୁଛି ଯେ ଟିକସଦାତାଙ୍କ ଆବେଦନକୁ ଏପରି କହିବା ଆବଶ୍ୟକ ନାହିଁ ଯେ ଟିକସ ହେଉଛି ଏକ ଛଦ୍ମ ଆଇନ ପ୍ରଣୟନର ଅଂଶ । ଆଇନ ପ୍ରଣୟନର ତତ୍ତ୍ୱ

ଏବଂ ସାରର ସଠିକ୍ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ନିଜକୁ ସୀମିତ ରଖିବା ଯଥେଷ୍ଟ । ଏଥିରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ ଧାରା 7 (1) ଏବଂ (2) କୁ ଜମି ଉପରେ ଟିକସ ଲାଗୁ କରିବା, କିନ୍ତୁ ଧାରା 7 (3) କୁ ରୟାଲ୍ଟି ଉପରେ ଟିକସ ଲାଗୁ କରିବା ବୋଲି ବିଚାର କରିବାରେ ଏକ ସ୍ପଷ୍ଟ ଅସଙ୍ଗତି ରହିଛି ଏବଂ ଏହି ଅସଙ୍ଗତି ଇଣ୍ଡିଆ ସିମେଣ୍ଟରେ ପରିଲକ୍ଷିତ ହୋଇଛି (ଅନୁଚ୍ଛେଦ 42 ଦେଖନ୍ତୁ) । କିନ୍ତୁ ପ୍ରଶ୍ନ ହେଉଛି, ବିଧାନମଣ୍ଡଳ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରକୃତରେ କାହା ଉପରେ ଟିକସ ଆଦାୟ କରାଯାଉଛି? ଯେତେଦୂର ଖଣିଜ-ବାହକ ଜମି ସମ୍ପୃକ୍ତ, ଟିକସର ପ୍ରଭାବ ଜମି ଉପରେ ଅଛି ନା ରୟାଲ୍ଟି ଉପରେ? 1976 ରେ ଧାରା 7 ଅନୁଯାୟୀ ଟିକସ ଯୋଜନାରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ; ରାଜ୍ୟ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରାପ୍ତ ରୟାଲ୍ଟି ମାଧ୍ୟମରେ ରାଜସ୍ୱର ଗୁରୁତ୍ୱ ଏବଂ ପରିମାଣ; ପ୍ରତିଶତ ଭାବରେ ସେସ୍ ଦାବି ଏବଂ ପ୍ରକୃତରେ, ରୟାଲ୍ଟି ପରିମାଣର ଗୁଣକ ଭାବରେ; ଏବଂ ରୟାଲ୍ଟି ସହିତ ସେସ୍ ପରିମାଣର ପଦ୍ଧତି ଏବଂ ସଂଗ୍ରହ ଏବଂ ଏହାର ଏକ ଅଂଶ ହେଉଛି ପରିସ୍ଥିତି, ଯାହା ଦର୍ଶାଏ ଯେ ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଆଇନ ପ୍ରଣୟନ ଜମି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ନୁହେଁ ବରଂ ରୟାଲ୍ଟି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ।

ଶ୍ରୀ ଆୟାର *ଆର୍.ଆର୍. ଇଞ୍ଜିନିୟରିଂ କମ୍ପାନୀ ବନାମ ଜିଲ୍ଲା ପରିଷଦ*, [1980] 3 S.C.R. 1 ମାମଲାରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟର ନିର୍ଣ୍ଣୟ ପ୍ରତି ଆମର ଧ୍ୟାନ ଆକର୍ଷଣ କରିଥିଲେ, ଯାହା ଜିଲ୍ଲା ପରିଷଦ ଦ୍ୱାରା ଲାଗୁ କରାଯାଇଥିବା 'ପରିସ୍ଥିତି ଏବଂ ସମ୍ପତ୍ତି ଟିକସ' ର ବୈଧତାକୁ ସମର୍ଥନ କରିଥିଲା । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ରାୟ ଦେଇଥିଲେ ଯେ ଏହି ଟିକସ ତାଲିକା-1ର ବଳକା ପ୍ରବେଶ 97 ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ପ୍ରବେଶରେ ଚିହ୍ନଟ କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ଆବେଦନ ଉପରେ, ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହି ପ୍ରକାରର ଟିକସ ଏବଂ ଆୟ ଉପରେ ଟିକସ ମଧ୍ୟରେ ପାର୍ଥକ୍ୟ ଦର୍ଶାଇଥିଲେ । ଏଥିରେ କୁହାଯାଇଛି ଯେ ଏହି ଟିକସ ଏକ ଯୌଗିକ ପ୍ରକାରର, ଯାହା ଦ୍ୱିତୀୟ ତାଲିକାର ପ୍ରବେଶ 49 (ଜମି ଏବଂ କୋଠା ଉପରେ ଟିକସ), ପ୍ରବେଶ 58 (ପଶୁ ଏବଂ ଡଙ୍ଗା ଉପରେ ଟିକସ) ଏବଂ ପ୍ରବେଶ 60 (ବୃତ୍ତି, ବ୍ୟବସାୟ, ଧନ୍ଦା ଏବଂ ନିଯୁକ୍ତି ଉପରେ ଟିକସ) କୁ ସୂଚିତ କରେ । ତେଣୁ, ପ୍ରବେଶ 60 ରେ ସୂଚିତ ବାର୍ଷିକ 250 ଟଙ୍କାର ସୀମା ଟିକସ ପାଇଁ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ହେବ ନାହିଁ ବୋଲି ଦର୍ଶାଇ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏକ "ସତର୍କତା ଶବ୍ଦ" ଉଚ୍ଚାରଣ କରିଥିଲେ":

> "ଉକ୍ତ ଟିକସ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଏକ ଉପାଦାନ, ଯଥା 'ପରିସ୍ଥିତି' ର ଉପାଦାନ ପ୍ରବେଶ 60 ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ ପ୍ରବେଶ ଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ, ତାହାକୁ ସ୍ଥାନୀୟ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କୁ ସେମାନଙ୍କ ଅଧିକାରିତା କ୍ଷେତ୍ର ଅଧୀନରେ ଥିବା ଟିକସଦାତାଙ୍କ ଉପରେ ଅତ୍ୟଧିକ ଟିକସ ଲାଗୁ କରିବା ଲାଗି ଏକ ଅସୀମିତ ଅଧିକାର ପତ୍ର

ପ୍ରଦାନ କରୁଥିବା ଭାବେ ବିବେଚନା କରାଯିବ ନାହିଁ । ପରିସ୍ଥିତି ଉପରେ ଅତ୍ୟଧିକ ଟିକସ ଲାଗୁ ହେବା ଦ୍ୱାରା ଆୟ ଉପରେ ଟିକସ ଏବଂ ପରିସ୍ଥିତି ଉପରେ ଟିକସ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ପାର୍ଥକ୍ୟ ଅସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇଯିବ । ଏହାପରେ ଆୟ କେବଳ ଟିକସର ଏକ ଉପାୟ କିମ୍ବା ମାପକାଠି ହୋଇ ରହିବ ନାହିଁ ଏବଂ ଏହା ଟିକସର ବିଷୟ ପାଲଟିଯିବ ।ଏହି ଦିଗରେ କଟକଣା ସ୍ଥାନୀୟ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ପାଇଁ ଏହା ଅନୁସରଣ କରିବାକୁ ଏକ ବିଚକ୍ଷଣ ବ୍ୟବସ୍ଥା ହେବ ।"

ସମ୍ପତ୍ତି ଉପରେ ଏକ ଟିକସକୁ ସେଥିରୁ ଆସୁଥିବା ଆୟ ଆଧାରରେ ବୈଧ ଭାବରେ ମାପ କରାଯାଇପାରିବ ବୋଲି ଏହି ନିର୍ଣ୍ଣୟକୁ ଶ୍ରୀ ଆୟାର ତାଙ୍କର ଏହି ଯୁକ୍ତିର ସମର୍ଥନରେ ବ୍ୟବହାର କରିବାକୁ ଚାହୁଁଥିବା ବେଳେ, ଆମେ ଭାବୁଛୁ ଯେ ଉପରୋକ୍ତ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣଗୁଡ଼ିକ ଏଠାରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଉପଯୁକ୍ତ । ପ୍ରାରମ୍ଭରେ ସମସ୍ତ ଜମି ଉପରେ ଏକ ସମାନ ସେସ୍ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ କରାଯାଇଥିବା ବେଳେ, ଯେଉଁ ଢଙ୍ଗରେ ଟିକସ, ଖଣି ଜମି ଭାବରେ, ପଟ୍ଟାଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ରୟାଲ୍ଟି ପରିମାଣର ଗୁଣକରେ ଗଣନା କରାଯାଇଥିବା ଟିକସରେ ଧୀରେ ଧୀରେ ରୂପାନ୍ତରିତ ହୋଇଥିଲା, ଏହା ଏହି ବିବାଦକୁ ସମର୍ଥନ କରେ ଯେ ଏହା ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ଧାରଣ କରିଥିବା ଜମିର ବାର୍ଷିକ ମୂଲ୍ୟ ଉପରେ ଏକ ଟିକସ ପରିବର୍ତ୍ତେ ରୟାଲ୍ଟି ଉପରେ ଟିକସ ଭାବରେ ବ୍ୟବହୃତ ହେଉଛି । ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ଚନ୍ଦ୍ରଚୂଡ଼ଙ୍କ ଶବ୍ଦରେ (ସେ ସେତେବେଳେ ଯେମିତି ଥିଲେ) ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ଭାବେ ଜଣେ ଏହି ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ ପହଞ୍ଚିପାରିବେ ଯେ ରୟାଲିଟି କେବଳ ଟିକସର ଏକ ଉପାୟ କିମ୍ବା ମାପକାଠି ହୋଇ ରହିନାହିଁ ଏବଂ ଏହା ଏହାର ବିଷୟବସ୍ତୁ ପାଲଟିଛି ।

ଉପରେ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଥିବା କାରଣଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ, ଆମେ ସପ୍ତମ ଅନୁସୂଚୀର ଦ୍ୱିତୀୟ ତାଲିକାର ପ୍ରବେଶ 45, 49 ଏବଂ 50 ଅନୁଯାୟୀ ଟିକସକୁ ଯଥାର୍ଥ ସାବ୍ୟସ୍ତ କରିବାକୁ ଚାହୁଁଥିବା ରାଜ୍ୟର ଯୁକ୍ତିକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରୁଛୁ ।

'ରୟାଲ୍ଟି' ନିଜେ ଏକ ଟିକସ କି ନୁହେଁ ସେ ବିଷୟରେ ଆମ ସମ୍ମୁଖରେ ଯଥେଷ୍ଟ ଆଲୋଚନା ହୋଇଛି । ଆମ ସମ୍ମୁଖରେ ଥିବା ବିବାଦ *ଇଣ୍ଡିଆ ସିମେଣ୍ଟ* ରାୟର 31 ରୁ 34 ଅନୁଚ୍ଛେଦରେ ଥିବା ଆଲୋଚନାକୁ କେନ୍ଦ୍ର କରି ରହିଛି । ଟିକସଦାତା-ଉତ୍ତରଦାତାମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଓକିଲ ଅନୁଚ୍ଛେଦ 34 ର ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ବାକ୍ୟ ପ୍ରତି ଧ୍ୟାନ ଆକର୍ଷଣ କରନ୍ତି, ଯାହା ଏହିପରି: "ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଉପରୋକ୍ତ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରେ, ଆମର ମତ ହେଉଛି ଯେ *ରୟାଲ୍ଟି ହେଉଛି ଏକ ଟିକସ*" ଏବଂ ଯୁକ୍ତି କରେ ଯେ ଏହା ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗକୁ ସମାପ୍ତ କରେ । ଅନ୍ୟପକ୍ଷରେ, ଶ୍ରୀ ଆୟାର ଉପସ୍ଥାପନ କରନ୍ତି ଯେ ଏହି କଥିତ

ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ପୂର୍ବ ଆଲୋଚନାରୁ ଅନୁସରଣ କରେ ନାହିଁ ଏବଂ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସହିତ ମଧ୍ୟ ଅସଙ୍ଗତ । ସେ ଦର୍ଶାଇଛନ୍ତି ଯେ ଯଦିଓ ମହୀଶୂର ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ଏକ ରାୟରେ ଅନୁଚ୍ଛେଦ 27 ରେ ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ଭେଙ୍କଟରାମିଆଙ୍କର ଏକ ସନ୍ଦର୍ଭ ରହିଛି ଯେ ଏମ୍.ଏମ୍.ଆର୍.ଡି. ଆଇନର ଧାରା 9 ଅଧୀନରେ ରୟାଲ୍ଟି ପ୍ରକୃତରେ ଏକ ଟିକସ ଏବଂ ରାଜସ୍ଥାନ, ପଞ୍ଜାବ, ଗୁଜରାଟ ଏବଂ ଓଡ଼ିଶା ନିର୍ଣ୍ଣୟରେ ଅନୁଚ୍ଛେଦ 31 ରେ ଏକ ସନ୍ଦର୍ଭ ଯେ ରୟାଲ୍ଟି *ଏକ ଟିକସ ନୁହେଁ*, ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ କୌଣସି ନିଷ୍ପତ୍ତି ଉପରେ କୌଣସି ଆଲୋଚନା, ସମାଲୋଚନା କିମ୍ବା ଅନୁମୋଦନ ନାହିଁ ଏବଂ ତେଣୁ, ଉତ୍ତରଦାତାମାନଙ୍କ ପାଇଁ ନିର୍ଭରଶୀଳତା ରଖାଯାଇଥିବା ଅନୁଚ୍ଛେଦ 34 ର ପ୍ରଥମ ବାକ୍ୟ ଅଣ-କ୍ରମ ଅଟେ । ସେ ଦାଖଲ କରିଛନ୍ତି ଯେ, ସମ୍ଭବତଃ, ଅନୁଚ୍ଛେଦ 34 ର ପ୍ରଥମ ବାକ୍ୟରେ ଏକ ମୁଦ୍ରଣ ତ୍ରୁଟି ଅଛି ଏବଂ ଏହି ବାକ୍ୟଟି ପ୍ରକୃତରେ ଏହିପରି ପଢ଼ିବା ଉଚିତ:

> "ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଉପରୋକ୍ତ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ, ଆମର ମତ ହେଉଛି ଯେ ସେସ୍ ହେଉଛି ଏକ ଟିକସ, ଏବଂ ଏହିପରି ରୟାଲ୍ଟି ଉପରେ ଏକ ସେସ୍ ରୟାଲ୍ଟି ଉପରେ ଟିକସ ହୋଇଥିବାରୁ, ରାଜ୍ୟ ବିଧାନମଣ୍ଡଳର କ୍ଷମତା ବାହାରେ ...."

ସେ ଏହା ମଧ୍ୟ ଦର୍ଶାଇଛନ୍ତି ଯେ ଅନୁଚ୍ଛେଦ 34ର ଶେଷ ବାକ୍ୟଟି ଏହିପରି:

> "ଖଣିଜ ଅଧିକାର ଉପରେ ରୟାଲ୍ଟି ଜମି ଉପରେ ଟିକସ ନୁହେଁ ବରଂ ଜମିର ବ୍ୟବହାର ପାଇଁ ଦେୟ ଅଟେ ।"

ତେଣୁ ସେ ଦର୍ଶାଇଛନ୍ତି ଯେ *ଇଣ୍ଡିଆ ସିମେଣ୍ଟ*ରେ ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନିଆଯାଇନାହିଁ । ସେ ଉପସ୍ଥାପନ କରନ୍ତି ଯେ, ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଆମେ କୌଣସି ମତ ପ୍ରକାଶ କରିବା ପୂର୍ବରୁ, ଆମେ ଏହି ବିଷୟକୁ ନୂତନ ଭାବରେ ବିଚାର କରିବା ଉଚିତ ଏବଂ ଆମ ସମ୍ମୁଖରେ ବିଭିନ୍ନ ଅଭିଧାନ ଏବଂ ଶବ୍ଦକୋଷରୁ ଉଦ୍ଧୃତାଂଶ ଗୁଡିକ ସ୍ଥାନିତ କରିବା ଉଚିତ୍ ଏହା ଦର୍ଶାଇବାକୁ ଯେ ଏକ ରୟାଲ୍ଟି ହେଉଛି ଭଡ଼ା କିମ୍ବା ଲିଜ୍ ରାଶି ବ୍ୟତୀତ ଆଉ କିଛି ନୁହେଁ ଯାହା ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ଉତ୍ତୋଳନ ନିମନ୍ତେ ଲିଜ୍ ମଞ୍ଜୁର ପାଇଁ ଜଣେ ପଟ୍ଟାଦାତାଙ୍କୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥାଏ । *ତ୍ରିବେଦୀ ଆଣ୍ଡ ସନ୍ସ ବନାମ ଗୁଜରାଟ ରାଜ୍ୟ*, [1986] Supp. S.C.C. 20 ର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 35-40 ରେ ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ହୋଇଥିବା ଆଲୋଚନା ଉପରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇପାରେ । ତେଣୁ ଏହା କୌଣସି ଶୁଳ୍କ କିମ୍ବା ଟିକସ ନୁହେଁ, ବରଂ କେବଳ ଖଣିଜ ଧାରଣ କରିଥିବା ଜମିର ବ୍ୟବହାର ପାଇଁ ଦିଆଯାଉଥିବା ମୂଲ୍ୟ ।

ଆମେ ଭାବୁନାହୁଁ ଯେ ଏହି ବିବାଦ ଉପରେ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ମତ ପ୍ରକାଶ କରିବା ଆମ ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ, କାରଣ ଏହା ଆମକୁ ଲାଗୁଛି, ବର୍ତ୍ତମାନର ମାମଲାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପାଇଁ ଏହା ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ନୁହେଁ । ଯଦି ରୟାଲ୍ଟିକୁ ନିଜେ ଏକ ଟିକସ ଭାବେ ବିବେଚନା କରାଯାଏ, ତେବେ ଏହାକୁ ସମ୍ଭବତଃ ଖଣିଜ ଅଧିକାର ଉପରେ ଟିକସ ଭାବେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇପାରିବ ଏବଂ ଧାରା 50 ର ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ପାଳନ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ, ଯାହା ପରେ ଆଲୋଚନା କରାଯିବ । ତଥାପି, ଆମେ ଏଠାରେ ରୟାଲ୍ଟି ନୁହେଁ ବରଂ ସେସ୍ ଆଦାୟର ବୈଧତାକୁ ନେଇ ଚିନ୍ତିତ । ଯଦି ସେସ୍ କୁ ଏକ ଟିକସ ଭାବରେ ନିଆଯାଏ, ତେବେ ଏହାକୁ ଜମି ରାଜସ୍ୱ କିମ୍ବା ଜମି ଉପରେ ଟିକସ କିମ୍ବା ଖଣି ଅଧିକାର ଉପରେ ଟିକସ ଭାବରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରା ନଯିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ, ଏହାକୁ ପ୍ରବେଶ 45, 49 କିମ୍ବା 50 ଅନୁଯାୟୀ ବଜାୟ ରଖାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ଅପରପକ୍ଷେ, ଯଦି ଏହାକୁ ଏକ ଶୁଳ୍କ ଭାବେ ବିବେଚନା କରାଯାଏ, ତେବେ ଏହାକୁ ଲାଗୁ କରିବା ଲାଗି ରାଜ୍ୟର ସାମର୍ଥ୍ୟକୁ ପ୍ରବେଶ 23ରେ ଚିହ୍ନଟ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ, ଯାହାର ପ୍ରଭାବକୁ ପରେ ବିଚାର କରାଯିବ । ରୟାଲ୍ଟି ଏକ ଟିକସ କି ନୁହେଁ, ଏହି ପ୍ରଶ୍ନ ବର୍ତ୍ତମାନ ମାମଲାରେ ଉଠାଯାଇଥିବା ଏବଂ ପୂର୍ବରୁ ଦିଆଯାଇଥିବା ଦୁଇଟି ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଦେବାରେ ଆମକୁ ଅଧିକ ସହାୟକ ହୁଏ ନାହିଁ । ତେଣୁ ଆମେ ଏହି ପ୍ରଶ୍ନକୁ ଏଠାରେ ଛାଡ଼ିଦେବୁ ।

ଏହା ଆମକୁ ପ୍ରାରମ୍ଭରେ ଆମ ଦ୍ୱାରା ପଚରାଯାଇଥିବା ଦ୍ୱିତୀୟ ପ୍ରଶ୍ନ ଆଡ଼କୁ ନେଇଯାଏ ଏବଂ ଏହା ଏମ୍.ଏମ୍.ଆର୍.ଡ଼ି. ଅଧିନିୟମ, 1957ର ପ୍ରଭାବ ଏବଂ ପୂର୍ବରୁ ଉଦ୍ଧୃତ କରାଯାଇଥିବା ଏହାର ଧାରା 2ରେ ଥିବା ଘୋଷଣାନାମା ଉପରେ ପ୍ରଭାବ ପକାଇଥାଏ । ଯଦି ଆମେ ଏହି ଟିକସକୁ ଦ୍ୱିତୀୟ ତାଲିକାର ପ୍ରବେଶିକା 50 ଅଧୀନରେ ଆସୁଥିବା ଟିକସ ଭାବେ ବିବେଚନା କରିବା କିମ୍ବା ବିକଳ୍ପ ଭାବେ, ଏକ ଶୁଳ୍କ ଭାବେ ବିବେଚନା କରିବା, ତେବେ ଏହା ଉତ୍ପନ୍ନ ହେବ, ଯଦିଓ ଏହା ରାଜ୍ୟର ସାମର୍ଥ୍ୟକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରିନପାରେ ଯଦି ଏହାକୁ ଦ୍ୱିତୀୟ ତାଲିକାର ପ୍ରବେଶିକା 49 ବୋଲି କୁହାଯାଇପାରିବ ।

ଯଦି ପ୍ରବେଶ 50 କୁ ଦେଖିବା, ପ୍ରବେଶ 50 କୁ ଅନୁଧ୍ୟାନ କରିବା ଦ୍ୱାରା ଜଣାପଡ଼ିବ ଯେ ଏହା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ରାଜ୍ୟ ବ୍ୟବସ୍ଥାପକ ସଭାର କ୍ଷମତା "ଖଣିଜ ବିକାଶ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଆଇନ ଦ୍ୱାରା ସଂସଦ ଦ୍ୱାରା ଲାଗୁ କରାଯାଇଥିବା କୌଣସି ସୀମାବଦ୍ଧତା" ଦ୍ୱାରା ସୀମିତ । ଏମ୍.ଏମ୍.ଆର୍.ଡ଼ି. ଅଧିନିୟମ, 1957 ହେଉଛି-ଏଥିରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ ଏହା ଖଣିଜ ବିକାଶ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ସଂସଦର ଏକ ଆଇନ । ଉକ୍ତ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 9 କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କୁ ଜମିରୁ ହଟାଯାଇଥିବା କିମ୍ବା ପଟ୍ଟାଧାରୀ ଦ୍ୱାରା ବ୍ୟବହୃତ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଦେୟ ରୟାଲଟିର ହାର ସ୍ଥିର,

ପରିବର୍ତ୍ତନ, ବୃଦ୍ଧି କିମ୍ବା ହ୍ରାସ କରିବାକୁ କ୍ଷମତା ପ୍ରଦାନ କରେ । ଧାରା 9 ର ଉପଧାରା (3) ରେ କୁହାଯାଇଛି ଯେ ସେହି ଅଧିନିୟମ ଦ୍ୱିତୀୟ ଅନୁସୂଚୀ ଅଧୀନରେ ଦେୟ ରୟାଲ୍ଟି ତିନି ବର୍ଷର ଅବଧି ମଧ୍ୟରେ ଏକାଧିକ ଥର ବୃଦ୍ଧି କରାଯିବ ନାହିଁ । *ଇଣ୍ଡିଆ ସିମେଣ୍ଟ*ରେ କୁହାଯାଇଛି ଯେ ଏହା ରାଜ୍ୟ ବିଧାନମଣ୍ଡଳ ଉପରେ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଅଧିନିୟମର ଦ୍ୱିତୀୟ ଅନୁସୂଚୀରେ ସଂଶୋଧନ କରିବାକୁ ରୟାଲ୍ଟି ଟିକସ ଉପରେ ଏକ ସ୍ପଷ୍ଟ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ଏବଂ ଯଦି ସେସ୍ କୁ ପ୍ରବେଶ 50 ଅଧୀନରେ ଆସୁଥିବା ଏକ ଟିକସ ଭାବରେ ନିଆଯାଏ, ତେବେ ଏହା କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଅଧିନିୟମର ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି *କ୍ଷମତାତୀତ* ହେବ ।

ତେବେ, ଏହି ଶୁଳ୍କକୁ ଏପରି ଏକ ଶୁଳ୍କ ଭାବେ ବିଚାର କରିବା ସମ୍ଭବ କି, ଯାହା ଉପରେ ରାଜ୍ୟ ବିଧାନମଣ୍ଡଳ ରାଜ୍ୟ ତାଲିକାର ପ୍ରବେଶ 66 ଅନୁଯାୟୀ ଆଇନ ପ୍ରଣୟନ କରିବା ପାଇଁ ସକ୍ଷମ? ଶ୍ରୀ ଆୟାର ବିଶେଷ କରି ଓଡ଼ିଶା ସେସ୍ ଅଧିନିୟମ, 1962 ର ଧାରା 10 ର ସାମର୍ଥ୍ୟ ଉପରେ ଏହି ସ୍ଥିତି ପାଇଁ ଯୁକ୍ତି କରନ୍ତି । ରାଜ୍ୟର ସମସ୍ୟାର ଏହି ସମାଧାନକୁ ସ୍ୱୀକାର କରିବାରେ ଏକ ବଡ଼ ଅସୁବିଧା ରହିଛି । ଧାରା 10, ଯାହା ବର୍ତ୍ତମାନ ରହିଛି, ସେସ୍ ର ଆୟର ମାତ୍ର *ପଚାଶ ପ୍ରତିଶତ* ଉପଯୋଗ କରିବାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟକୁ ଚିହ୍ନିତ କରେ ଏବଂ ତାହା ମଧ୍ୟ, "ଖଣି କାର୍ଯ୍ୟ ଚଳାଇବା ପାଇଁ ଧାରଣ କରାଯାଇଥିବା ଜମି ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ ଜମି" ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସଂଗୃହିତ ସେସ୍ ମଧ୍ୟରେ ସୀମିତ । ଅନ୍ୟ ଅର୍ଥରେ କହିଲେ, ଯେଉଁ ବର୍ଗରୁ ଏହି ଶୁଳ୍କ ଆଦାୟ କରାଯାଇଥାଏ, ସେହି ବର୍ଗକୁ ରାଜ୍ୟ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଉଥିବା କିମ୍ବା ପ୍ରଦାନ କରାଯିବାକୁ ଥିବା କୌଣସି ସେବା ସହିତ ଏହି ଶୁଳ୍କକୁ ସମ୍ପୃକ୍ତ କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ରୟାଲ୍ଟି ଏକ ଟିକସ ହେଉ କିମ୍ବା ନ ହେଉ, ସେସ୍ କେବଳ ଏକ ଟିକସ ଏବଂ ଏହାକୁ ଏକ ଶୁଳ୍କ ଭାବରେ ସଠିକ୍ ଭାବରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ।

ଏହି ବିଚାର ବ୍ୟତୀତ, ଯଦିଓ ଏହା ଏକ ଶୁଳ୍କ ବୋଲି ଧରାଯାଏ, ରାଜ୍ୟ ବିଧାନସଭା କେବଳ ରାଜ୍ୟ ତାଲିକାରେ ଥିବା ଯେକୌଣସି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଶୁଳ୍କ ଲାଗୁ କରିପାରିବ । ଏହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ରାଜ୍ୟ ତାଲିକାରେ ଯେଉଁ ପ୍ରବେଶ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରାଯାଏ ତାହା ହେଉଛି ପ୍ରବେଶ 23 । କିନ୍ତୁ ପ୍ରବେଶ 23, ଏହା ଦେଖାଯିବ, କେନ୍ଦ୍ରର ନିୟନ୍ତ୍ରଣରେ ଥିବା ଖଣି ଏବଂ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର "ନିୟାମକ ଏବଂ ବିକାଶ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ତାଲିକା 1 ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁଯାୟୀ" । ତାଲିକା 1 ର ପ୍ରବେଶ 54 ଅନୁଯାୟୀ, ଖଣି ଏବଂ ଖଣିଜ ବିକାଶର ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ସଂସଦୀୟ ଆଇନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ରହିଛି "ସେହି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯାହା କେନ୍ଦ୍ର ନିୟନ୍ତ୍ରଣରେ ଥିବା ଏପରି ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଏବଂ ବିକାଶ ସଂସଦ ଆଇନ ଦ୍ୱାରା ଜନସ୍ୱାର୍ଥରେ ସୁବିଧାଜନକ ବୋଲି ଘୋଷଣା କରାଯାଏ ।" ଏପରି ଏକ ଘୋଷଣା M.M.R.D

ଅଧିନିୟମ, 1957ର ଧାରା 2ରେ ରହିଛି, ଯାହା ପୂର୍ବରୁ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି । ତେଣୁ, ଏହା ଅନୁଶୀଳନ କରେ ଯେ କୌଣସି ରାଜ୍ୟର ଆଇନ ପ୍ରଣୟନ ଯେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହା M.M.R.D ଅଧିନିୟମ, 1957 ଦ୍ୱାରା ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କ୍ଷେତ୍ର ଉପରେ ଜବରଦଖଲ କରେ, ତାହା କ୍ଷମତାତୀତ ହେବ । ଏହି ମାମଲାରେ ଟିକସଦାତାମାନେ ଯୁକ୍ତି ବାଢ଼ିଛନ୍ତି ଯେ M.M.R.D ଅଧିନିୟମ ପ୍ରଣୟନ ହେବା କାରଣରୁ ଉକ୍ତ ଆଇନ ପ୍ରଣୟନ ରାଜ୍ୟ ବ୍ୟବସ୍ଥାପକ ସଭାର ପରିସର ବାହାରେ ରହିଛି । *ପ୍ରଥମ ଦୃଷ୍ଟିଗତ ଭାବେ* ଏହା ଜଣାପଡ଼ିବ ଯେ ପ୍ରାରମ୍ଭରେ ସୂଚିତ ନିଷ୍ପତ୍ତିତ୍ରୟ ଯଥା, *ହିଙ୍ଗିର-ରାମପୁର, ତୁଲୋଚ* ଏବଂ *ଇଣ୍ଡିଆ ସିମେଣ୍ଟ*ର ଆଧାରରେ ଯୁକ୍ତିକୁ ସମର୍ଥନ କରିବାକୁ ପଡିବ । ସେମାନେ ଏହି ପ୍ରଶ୍ନର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଉତ୍ତର ପ୍ରଦାନ କରୁଥିବା ପରି ମନେହୁଏ । ଏହି ତର୍କକୁ କିଛି ସମୟ ଧରି ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଛି, କାରଣ ଅନ୍ୟ ରାଜ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ଦ୍ୱାରା ମଧ୍ୟ ସେସ୍ ଆଦାୟକୁ ସମର୍ଥନ କରି ଆବଶ୍ୟକ ପରିବର୍ତ୍ତନ ସହିତ ଏହାକୁ ଉପସ୍ଥାପନ କରାଯାଇଛି ।

ଏହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ରାଜ୍ୟର ଓକିଲଙ୍କ ଯୁକ୍ତିକୁ ବିଚାର କରିବା ପୂର୍ବରୁ, ତାଲିକା I ର ପ୍ରବେଶ 52 ଏବଂ ପ୍ରବେଶ 54 ମଧ୍ୟରେ ଶବ୍ଦର ପାର୍ଥକ୍ୟ ବିଷୟରେ ଏକ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇପାରେ । ପ୍ରବେଶ 24 ସହିତ ପ୍ରବେଶ 52ର ଭାଷା ସୂଚିତ କରିବ ଯେ, କେନ୍ଦ୍ର ଦ୍ୱାରା ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଶିଳ୍ପର ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଲୋକହିତରେ ସୁବିଧାଜନକ ବୋଲି ଥରେ ସଂସଦ ଆଇନ ଦ୍ୱାରା ଏହା ଘୋଷଣା ହୋଇଗଲେ ରାଜ୍ୟ ବିଧାନମଣ୍ଡଳ ଏପରି ଏକ ଶିଳ୍ପ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଆଇନ ପ୍ରଣୟନ କରିବାର ସମସ୍ତ କ୍ଷମତା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବେ ହରାଇ ଦିଅନ୍ତି, ଯାହା ବି ହେଉନା କାହିଁକି, *ଇଣ୍ଡିଆନ୍ ଟୋବାକୋ କୋ. ଲିମିଟେଡ଼ ବନାମ ୟୁନିଅନ*, [1985] Supp. 1 S.C.R. 145.କିନ୍ତୁ, ଏଠାରେ ମଧ୍ୟ, ଏପରି ନ୍ୟାୟିକ ନିଷ୍ପତ୍ତିମାନ ରହିଛି, ଯେଉଁଥିରେ କୁହାଯାଇଥାଏ ଯେ ଏପରି ଘୋଷଣା ଆଇନ ପ୍ରଣୟନ କରିବାର କ୍ଷମତାରୁ ରାଜ୍ୟ ବିଧାନସଭାକୁ ବଞ୍ଚିତ କରେ ନାହିଁ ଯାହାର ସାରମର୍ମ ଦ୍ୱିତୀୟ ତାଲିକାରେ ଥିବା ପ୍ରବେଶ ଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ଆସେ (ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ, *କନ୍ନନ ଦେୱାନ ହିଲ୍ସ କମ୍ପାନୀ ବନାମ କେରଳ ରାଜ୍ୟ*, [1973] 1 S.C.R. 856 ଏବଂ *ଈଶ୍ୱରୀ ଖେତାନ ସୁଗାର ମିଲ୍ସ ଲିମିଟେଡ଼ ବନାମ ୟୁ. ପି. ରାଜ୍ୟ*, [1980] 3 S.C.R. 331 ଦେଖନ୍ତୁ), ଯେଉଁ ବିଷୟରେ ପରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯିବ, କେବଳ ଏହି ଆଧାରରେ ଯେ ଏପରି ଶିଳ୍ପ ଉପରେ ଏହାର କିଛି ପ୍ରଭାବ ରହିଛି । ପ୍ରବେଶ 52 ତୁଳନାରେ ପ୍ରବେଶ 54ର ଭାଷା ଅତ୍ୟନ୍ତ ସୁରକ୍ଷିତ ରହିଛି । ଏହା ରାଜ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ବୈଧାନିକ କ୍ଷମତାରୁ କେବଳ ସେତେ ମାତ୍ରାରେ ବଞ୍ଚିତ କରିଥାଏ ଯେତେଦୂର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସଂସଦର ଆଇନ ଖଣି ଏବଂ ଖଣିଜ ବିକାଶର ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ସଂଘର ନିୟନ୍ତ୍ରଣକୁ ଉପଯୁକ୍ତ ବୋଲି ବିବେଚନା କରେ । ଏହି ପାର୍ଥକ୍ୟ ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱାରୋପ କରି ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ପାଇଁ ବିଜ୍ଞ ଓକିଲ ଉପସ୍ଥାପନ କରିଛନ୍ତି ଯେ

M.M.R.D ଅଧିନିୟମର ଅଭିପ୍ରାୟ, ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଏବଂ ପରିସର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭିନ୍ନ ଏବଂ ଏହା ଆକ୍ଷେପିତ ଅଧିନିୟମ ଦ୍ୱାରା ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କ୍ଷେତ୍ରକୁ ଅତିକ୍ରମ କରେ ନାହିଁ । ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ଉପଯୁକ୍ତ ଉପଯୋଗ ଏବଂ ବିକାଶ ପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବା ଏବଂ କେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ, କେଉଁ ଉପାୟରେ ଏବଂ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଅନୁଯାୟୀ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ପାଇଁ ସମ୍ଭାବ୍ୟ କିମ୍ବା ଲିଜ୍ ପାଇଁ ଲାଇସେନ୍ସ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବା ଉଚିତ ତାହା ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରିବା ପାଇଁ ଏହା ଏକ ଆଇନ । ସେହି ଆଇନ ଭୂମିରୁ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ଉପଯୁକ୍ତ ଉପଯୋଗର ଆବଶ୍ୟକତା ସହିତ ଜଡିତ । ଅନ୍ୟପକ୍ଷରେ, ଆକ୍ଷେପିତ ଅଧିନିୟମ ଖଣିଜ କ୍ଷେତ୍ରର ବିକାଶର ଆବଶ୍ୟକତା ଉପରେ ଧ୍ୟାନ ଦେଇଥାଏ ଏବଂ ଏହି ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ପୂରଣ କରିବା ପାଇଁ ସେସ୍ ସଂଗ୍ରହ ପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିଥାଏ । ଏହି ଦୁଇଟି ଅଧିନିୟମ ଅଧୀନରେ ଅଧିନିୟମର ବିଷୟବସ୍ତୁର ପରିସର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭିନ୍ନ ଅଟେ ଏବଂ M.M.R.D ଅଧିନିୟମକୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ବିଚାରାଧୀନ ପ୍ରକୃତିର ରାଜ୍ୟ ଆଇନ ପ୍ରଣୟନକୁ ବାଦ ଦେବା ପାଇଁ ବିଚାର କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ।

ଉପରୋକ୍ତ ତର୍କ ଉପରେ ବିଚାର କରିବା ପୂର୍ବରୁ, ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟର କେତେକ ପୂର୍ବ ନିଷ୍ପତ୍ତି ବିଷୟରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରିବା ଉପଯୋଗୀ ହେବ, ଯାହାର ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ପ୍ରଭାବ ରହିଛି । *ପଶ୍ଚିମବଙ୍ଗ ରାଜ୍ୟ ବନାମ କେନ୍ଦ୍ର*, [1964] 1 S.C.R. 371, ରାଜ୍ୟର କେତେକ କୋଇଲା ଧାରଣକାରୀ କ୍ଷେତ୍ରକୁ ଅଧିଗ୍ରହଣ କରିବା ଲାଗି ପ୍ରସ୍ତାବିତ ସଂସଦର ଏକ ଅଧିନିୟମ ବୈଧତାକୁ ନେଇ ସମ୍ପୃକ୍ତ ଥିଲା । କୌଣସି ରାଜ୍ୟରେ ନିହିତ ସମ୍ପତ୍ତିର ଅଧିଗ୍ରହଣ ପାଇଁ ଆଇନ ପ୍ରଣୟନ କରିବାରେ ସଂସଦର ବ୍ୟାପକ ଅଧିକାରକୁ ସମର୍ଥନ କରି ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦର୍ଶାଇଥିଲେ ଯେ ଏହା କେବଳ ସେତେବେଳେ କରାଯାଇପାରିବ ଯେତେବେଳେ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଅଧିନିୟମରେ କିଛି ବ୍ୟବସ୍ଥା ଥାଏ, ଯାହା ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ କିମ୍ବା ଆବଶ୍ୟକ ଭାବରେ ସୂଚିତ କରେ ଯେ ରାଜ୍ୟର ସମ୍ପତ୍ତି କେନ୍ଦ୍ର ଦ୍ୱାରା ଅଧିଗ୍ରହଣ କରାଯିବ । ତେବେ, ନ୍ୟାୟାଳୟ କହିଛନ୍ତି, ଯେତେବେଳେ ପ୍ରବେଶ 54 ଅଧୀନରେ ଆବଶ୍ୟକ ଘୋଷଣା କରାଯାଏ, ସେତେବେଳେ କେନ୍ଦ୍ରର ନିୟନ୍ତ୍ରଣରେ ଥିବା ଖଣି ଏବଂ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଏବଂ ବିକାଶ ପାଇଁ ଆଇନ ପ୍ରଣୟନ କରିବାର କ୍ଷମତା, ଆବଶ୍ୟକ ପ୍ରଭାବ ଦ୍ୱାରା, ଖଣି ଏବଂ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ଅଧିଗ୍ରହଣ କରିବାର କ୍ଷମତା ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିବ ।

ବୈଜନାଥ କେଡିଆ ବନାମ ବିହାର ରାଜ୍ୟ, [1970] 2 S.C.R. 100, ବିହାର ଭୂମି ସଂସ୍କାର ଅଧିନିୟମ, 1950ର 1964 ସଂଶୋଧନରୁ ଉତ୍ଥାପିତ ଏକ ମାମଲା ଥିଲା । 1950 ଅଧିନିୟମର ଧାରା 10 ଅନୁଯାୟୀ, ପୂର୍ବତନ ଜମିଦାର କିମ୍ବା ପଟ୍ଟାଧାରୀଙ୍କ "ଇଷ୍ଟେଟ୍" ରେ ସେମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ମଞ୍ଜୁର ହୋଇଥିବା ଖଣି ଲିଜ୍ ଅଧୀନରେ ସମସ୍ତ ଅଧିକାର ରାଜ୍ୟରେ ନିହିତ

ହୋଇଥିଲା; କିନ୍ତୁ ସେହି ଲିଜର ନିୟମ ଓ ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଉପରେ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ କରାଯାଇଥିଲା । ଏହି ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଦ୍ୱିତୀୟ ପ୍ରାବଧାନ ଏବଂ 1964ର ସଂଶୋଧନ ଆଧାରରେ ଯୋଡ଼ାଯାଇଥିବା ଏକ ଉପନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ, ପଟ୍ଟାଧାରୀଙ୍କ ଉପରେ ଅତିରିକ୍ତ ଦାବି କରାଯାଇଥିଲା, ଯାହାର ବୈଧତାକୁ ଏହି ଅଦାଲତରେ ସଫଳତାର ସହ ଆପତ୍ତି କରାଯାଇଥିଲା । *ହିଙ୍ଗିର-ରାମପୁର* ଏବଂ *ତୁଲୋଚ୍*କୁ ପ୍ରୟୋଗ କରି ନ୍ୟାୟାଳୟ କହିଛନ୍ତି ଯେ କ୍ଷୁଦ୍ର ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସମଗ୍ର ଆଇନ ପ୍ରଣୟନ କ୍ଷେତ୍ର, ସଂସଦୀୟ ଆଇନ ପ୍ରଣୟନ ଦ୍ୱାରା ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ଥିଲା ଏବଂ ଦ୍ୱିତୀୟ ତାଲିକାର ପ୍ରବେଶ 23କୁ ସେହି ପରିମାଣରେ ପ୍ରଥମ ତାଲିକାର ପ୍ରବେଶ 54 ଦ୍ୱାରା ବାଦ ଦିଆଯାଇଥିଲା । ପୁରୁଣା ଲିଜ୍ ଗୁଡ଼ିକୁ ସଂସଦ ଦ୍ୱାରା M.M.R.D. ଅଧିନିୟମ, 1957ର ଧାରା 16 ଆଧାରରେ ଏକ ଆଇନ ପ୍ରଣୟନ ବ୍ୟତୀତ ସଂଶୋଧନ କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ।

ହରିୟାଣା ରାଜ୍ୟ ବନାମ ଚାନନ୍ ମଲ୍, [1976] 3 ଏସ୍. ସି. ଆର୍. 688 ମାମଲାରେ ରାଜ୍ୟ ସରକାର ସ୍ୱଚ୍ଛ ଲବଣାକ୍ତ ପଦାର୍ଥକୁ ଏକ କ୍ଷୁଦ୍ର ଖଣିଜ ଭାବରେ ଘୋଷଣା କରିଥିଲେ ଏବଂ ପଞ୍ଜାବ କ୍ଷୁଦ୍ର ଖଣିଜ ରିହାତି ନିୟମାବଳୀ, 1964 ସହିତ M.M.R.D. ଅଧିନିୟମ, 1957 ଅନୁଯାୟୀ ରାଜ୍ୟରେ ଥିବା ସ୍ୱଚ୍ଛ ଲବଣାକ୍ତ ପଦାର୍ଥ ଖଣିର ନିଲାମ ଡ଼ାକିଥିଲେ । ଜଣେ ମାଲିକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା ଏକ ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଆବେଦନରେ, ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ କହିଛନ୍ତି ଯେ ଯଦି ଗାଁର ୱାଜିବ୍-ଉଲ୍-ଆର୍ଜ୍ ରେ ଖଣିଜ ଭଣ୍ଡାରଗୁଡିକ ରାଜ୍ୟରେ ନିହିତ ବୋଲି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଭାବରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇ ନାହିଁ, ତେବେ ପଟ୍ଟା ଅନୁଯାୟୀ ସେଗୁଡ଼ିକର ମାଲିକାନା ପୂର୍ବ ମାଲିକଙ୍କ ଉପରେ ନ୍ୟସ୍ତ ରହିବ ।ଏହି ଅସୁବିଧା ଏବଂ ପୂର୍ବ ମାଲିକମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥିବା ଅନିୟମିତ ଲିଜ୍ ଦ୍ୱାରା ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥିବା ଅସୁବିଧାଗୁଡ଼ିକର ମୁକାବିଲା କରିବା ପାଇଁ, ରାଜ୍ୟ ବିଧାନମଣ୍ଡଳ ହରିୟାଣା ଖଣିଜ (ଅଧିକାର ନ୍ୟସ୍ତ) ଅଧିନିୟମ, 1973 ପାରିତ କରିଥିଲା ଏବଂ ଏହା ଅଧୀନରେ ବିଜ୍ଞପ୍ତି ଜାରି କରି ପୁଣି ଥରେ କିଛି ସ୍ୱଚ୍ଛ ଲବଣାକ୍ତ ପଦାର୍ଥ ଧାରଣ କରିଥିବା ଜମିର ନିଲାମ ଡାକି ଜମି ଉପରେ ସ୍ୱଚ୍ଛ ଲବଣାକ୍ତ ପଦାର୍ଥର ଅଧିକାର ହାସଲ କରିଥିଲା । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହି ବିଜ୍ଞପ୍ତିର ବୈଧତା ଉପରେ ଆପତ୍ତିକୁ ବଜାୟ ରଖି କହିଛନ୍ତି ଯେ, M.M.R.D. ଅଧିନିୟମର ଧାରା 2ରେ ଥିବା ଘୋଷଣାକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି, ଆକ୍ଷେପିତ ଅଧିନିୟମ ଦ୍ୱାରା ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କ୍ଷେତ୍ରଟି ପୂର୍ବରୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବେ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଆଇନ ଦ୍ୱାରା ଅଧିକୃତ ଥିଲା ଏବଂ ତେଣୁ, ରାଜ୍ୟ ଅଧିନିୟମଟି ଅବୈଧ ଥିଲା ଏବଂ ପ୍ରତିକୂଳତା ଆଧାରରେ ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକ ଥିଲା । ତେବେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ନିର୍ଣ୍ଣୟକୁ ପ୍ରତ୍ୟାହାର କରିଦେଇଥିଲେ । ଏଥିରେ କୁହାଯାଇଛି ଯେ ଯଦିଓ ରାଜ୍ୟ ଅଧିନିୟମର ଘୋଷିତ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଏବଂ କାରଣ ଦର୍ଶାଉଛି ଯେ ଜମିର ଖଣିଜ ସମ୍ଭାବନାର ସୁରକ୍ଷା ତଥା ବୈଜ୍ଞାନିକ

ଆଧାରରେ ସେମାନଙ୍କର ଉପଯୁକ୍ତ ବିକାଶ ଏବଂ ଶୋଷଣ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା ପାଇଁ ଅଧିଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ହେବ-ଏବଂ ଏହା କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଅଧିନିୟମରେ ଥିବା ବିଷୟଠାରୁ ଭୌତିକ ଭାବରେ ଭିନ୍ନ ନୁହେଁ-ରାଜ୍ୟ ଅଧିନିୟମର ଚରିତ୍ରକୁ ଏହାର ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକର ସାର ଏବଂ ପ୍ରଭାବ ଦ୍ୱାରା ବିଚାର କରିବାକୁ ପଡିବ, କେବଳ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଏବଂ କାରଣର ବିବୃତିରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଦ୍ୱାରା ନୁହେଁ । କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଅଧିନିୟମର ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକର ବିଶ୍ଳେଷଣ କରି ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦର୍ଶାଇଥିଲେ ଯେ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ ସାମଗ୍ରିକ ତତ୍ତ୍ୱାବଧାନ ଅଧୀନରେ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ନିଜସ୍ୱ କ୍ଷମତାର ଏକ ପରିସର ରହିଛି ଏବଂ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଆଇନ ଏବଂ ନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ଆଇନଗତ ଭାବରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିପାରିବ । ବିଶେଷ କରି, କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 16 (1) (b) ଦର୍ଶାଇଥିଲା ଯେ ସଂସଦ ନିଜେ ଖଣିଜ ଭଣ୍ଡାର ଥିବା ଜମିକୁ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କୁ ହସ୍ତାନ୍ତର କରିବା ପାଇଁ ରାଜ୍ୟ ଆଇନ ପ୍ରଣୟନ ଉପରେ ବିଚାର କରିଥିଲା, ଏକ ବିଶେଷତ୍ୱ ଯାହା କେବଳ ଏହି ଧାରଣାରେ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରାଯାଇପାରିବ ଯେ ସଂସଦ ଦ୍ୱିତୀୟ ତାଲିକାର ପ୍ରବେଶ 18 ଏବଂ ତୃତୀୟ ତାଲିକାର ପ୍ରବେଶ 42 ଅନୁଯାୟୀ ରାଜ୍ୟ ବିଧାନମଣ୍ଡଳ ଗୁଡ଼ିକର କ୍ଷମତାକୁ ସ୍ପର୍ଶ କରିବାକୁ ଚାହୁଁନାହିଁ । ଧାରା 17 ଏହା ମଧ୍ୟ ଦର୍ଶାଇଥିଲା ଯେ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଆଇନ ପ୍ରଣୟନର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଦ୍ୱାରା ରାଜ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଜମି ହସ୍ତାନ୍ତର କରିବାରେ ହସ୍ତକ୍ଷେପ କରିବାର କୌଣସି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନାହିଁ । *ହିଙ୍ଗୀର-ରାମପୁର, ତୁଲୋଚ* ଏବଂ *ବୈଜନାଥ କେଡ଼ିଆ*ରେ ଏହି ନିର୍ଣ୍ଣୟ ଭିନ୍ନ ଥିଲା । *ଚାନନ୍ ମଲ୍* (ଉପରୋକ୍ତ) ରେ, ଉତ୍ତରଦାତାମାନେ *ହିଙ୍ଗିର-ରାମପୁର* ଏବଂ *ପଶ୍ଚିମବଙ୍ଗ ରାଜ୍ୟ ବନାମ ୟୁନିଅନ୍*, (ଉପରୋକ୍ତ) ରେ କିଛି ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିଥିଲେ । ତେବେ, ନ୍ୟାୟାଳୟ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଅଲଗା କରି କହିଛନ୍ତି:

> "ଉପର ଆଲୋଚ୍ୟ ଦୁଇଟି ମାମଲାରେ 1957ର କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଅଧିନିୟମ 67ର କୌଣସି ବ୍ୟବସ୍ଥା ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ବିଚାରଧୀନ ନଥିଲା । ଅଧିକନ୍ତୁ, ବିକାଶ ଏବଂ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଅଧିଗ୍ରହଣ କରିବାର କ୍ଷମତା 1957 ର ଅଧିନିୟମ 67 ଦ୍ୱାରା ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଅନ୍ୟ ଏକ ବିଷୟ ଉପରେ ଆଇନ ପ୍ରଣୟନ କ୍ଷମତାର ପ୍ରୟୋଗର ଏକ ଘଟଣା ଭାବରେ ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଆଇନ ପ୍ରଣୟନ କରିବା ପାଇଁ ସଂସଦର କ୍ଷମତାର ଅସ୍ତିତ୍ୱ ହେଉଛି ଗୋଟିଏ କଥା । ଏହାର ପ୍ରକୃତ ଅଭ୍ୟାସ ଅନ୍ୟ ଏକ । କୌଣସି ରାଜ୍ୟରେ ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ ପାଇଁ ସଂସଦ ଅଧିନିୟମ ପ୍ରଣୟନ କରିବା ପୂର୍ବରୁ *ପଶ୍ଚିମବଙ୍ଗ*ର ମାମଲା (ଉପରୋକ୍ତ) ଭଳି, ଅଧିଗ୍ରହଣ କ୍ଷେତ୍ର କିପରି କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଅଧିନିୟମ ଦ୍ୱାରା ଅଧିକୃତ

> ହୋଇପାରିବ, ତାହା ବୁଝିବା କଷ୍ଟକର ।ପଶ୍ଚିମବଙ୍ଗ ମାମଲାରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ବିଚାର କରାଯାଇଥିବା ବିଧାନ ଦ୍ୱାରା ସଂସଦ ଆଇନ ପ୍ରଣୟନ କରିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ, ଏହି କ୍ଷେତ୍ର ତାଲିକା III ର ପ୍ରବେଶ 42 ର ସ୍ପଷ୍ଟ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅଧୀନରେ ଆସୁଥିବା ରାଜ୍ୟ ଆଇନ ପ୍ରଣୟନ ପାଇଁ ମୁକ୍ତ ।

ତୁଲୋଚ୍ ଏବଂ ବୈଜନାଥ କେଡିଆକୁ ମଧ୍ୟ ଆଉ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ବୋଲି ବିବେଚନା କରାଯାଉ ନଥିଲା, କାରଣ ବୈଜନାଥ କେଡ଼ିଆରେ ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା ଏକ ସଂସଦୀୟ ଆଇନ ପ୍ରଣୟନର ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ଦୂର କରିବା ପାଇଁ M.M.R.D ଅଧିନିୟମ, 1957 ର ଧାରା 16 ଏବଂ 17 କୁ ସଂଶୋଧନ କରାଯାଇଥିଲା ।

ଯେତେବେଳେ ଆଇ.ଡି.ଆର. ଅଧିନିୟମର ଧାରା 2 ସହିତ ପ୍ରଥମ ତାଲିକାର ପ୍ରବେଶ 52ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁଯାୟୀ ଚିନି ଶିଳ୍ପ ଏକ "ଘୋଷିତ" ଶିଳ୍ପରେ ପରିଣତ ହୋଇଥିଲା, ଅନୁରୂପ ଏକ ପ୍ରଶ୍ନ, ରାଜ୍ୟ ବିଧାନମଣ୍ଡଳ କେତେକ ଚିନି ଉଦ୍ୟୋଗ ଅଧିଗ୍ରହଣ କରିବା ପାଇଁ ସକ୍ଷମ କି, ଈଶ୍ୱରୀ ଖେତାନ ଚିନି ମିଲ୍ସ (ପି) ଲିମିଟେଡ୍ ବନାମ ୟୁ. ପି. ରାଜ୍ୟ, [1980] 3 S.C.R. 331 ରେ ବିଚାର ପାଇଁ ଉଠିଥିଲା ।ଏହି ପ୍ରଶ୍ନର ସକରାତ୍ମକ ଉତ୍ତର ଦେଇ ନ୍ୟାୟାଳୟ କହିଛନ୍ତି:

> "ଆକ୍ଷେପିତ ଆଇନ ପ୍ରଣୟନ କରିବା ପାଇଁ ରାଜ୍ୟ ବ୍ୟବସ୍ଥାପିକାରେ ଦକ୍ଷତାର ଅଭାବ ରହିଛି ବୋଲି ତର୍କ ବଳହୀନ ।ଦ୍ୱିତୀୟ ତାଲିକାର ପ୍ରବେଶ 24, ଅନୁଯାୟୀ ରାଜ୍ୟର ବୈଧାନିକ କ୍ଷମତା କେବଳ ସେତେ ମାତ୍ରାରେ କ୍ଷୟ ହୋଇଥାଏ ଯେତେଦୂର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସଂସଦ ଦ୍ୱାରା ଘୋଷିତ ଶିଳ୍ପ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ବିଧିବଦ୍ଧ ଅଧିନିୟମ ଦ୍ୱାରା ବର୍ଣ୍ଣିତ ଏକ ଘୋଷଣାନାମା ଅନୁଯାୟୀ କେନ୍ଦ୍ର ଦ୍ୱାରା ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥାଏ ଏବଂ ଏପରି ଆଇନ ପ୍ରଣୟନ ଦ୍ୱାରା ଅଧିକୃତ କ୍ଷେତ୍ର ହେଉଛି କ୍ଷୟର ପରିମାପକ ।ଏପରି କ୍ଷୟର ବଶବର୍ତ୍ତୀ ରହି, ଅବଶିଷ୍ଟ ଭାଗ ଉପରେ ରାଜ୍ୟ ବିଧାନମଣ୍ଡଳର, ଅଧିକୃତ କ୍ଷେତ୍ର ଉପରେ କୌଣସି ପ୍ରକାର କ୍ଷତି ନପହଞ୍ଚାଇ ଏକ ଘୋଷିତ ଶିଳ୍ପ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଆଇନ ପ୍ରଣୟନ କରିବାର କ୍ଷମତା ରହିବ ।ରାଜ୍ୟ ବିଧାନମଣ୍ଡଳ, ଯାହା ଅନ୍ୟଥା ଦ୍ୱିତୀୟ ତାଲିକାର ପ୍ରବେଶ 24 ଅଧୀନରେ ଶିଳ୍ପ ସହିତ କାରବାର କରିବାକୁ ସକ୍ଷମ, ଅନ୍ୟ କ୍ଷମତା ପ୍ରୟୋଗ କରି ସେହି ଶିଳ୍ପ ସହିତ କାରବାର କରିପାରିବ ଯାହା ଏହାକୁ ତାଲିକା 2 ଏବଂ ତାଲିକା 3 ରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ

ବିଭିନ୍ନ ଶୀର୍ଷକ୍ ଅଧୀନରେ ଆଇନ ପ୍ରଣୟନ କରିବାକୁ ସକ୍ଷମ କରିବ ଏବଂ ଏହି କ୍ଷମତାକୁ ରାଜ୍ୟକୁ ଅସ୍ୱୀକାର କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ।

ଏହି ଆକ୍ଷେପିତ ଅଧିନିୟମ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 20ର ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ କରୁଛି ବୋଲି ଯୁକ୍ତିର କୌଣସି ଯଥାର୍ଥତା ନାହିଁ ।ରାଜ୍ୟ ଉଦ୍ୟୋଗଗୁଡ଼ିକ ଦ୍ୱାରା କୌଣସି ଶିଳ୍ପ ଉଦ୍ୟୋଗର ପରିଚାଳନା କିମ୍ବା ନିୟନ୍ତ୍ରଣକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବା ପାଇଁ ଏହି ବିବାଦୀୟ ଆଇନ ପ୍ରଣୟନ କରାଯାଇ ନଥିଲା ।ଯଦି କୌଣସି ଘୋଷିତ ଶିଳ୍ପରେ କୌଣସି ଶିଳ୍ପ ଉଦ୍ୟୋଗର ପରିଚାଳନା କିମ୍ବା ନିୟନ୍ତ୍ରଣକୁ ହାତକୁ ନେବାକୁ ପ୍ରୟାସ କରାଯାଏ, ତେବେ ଧାରା 20ର ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ଏପରି କାର୍ଯ୍ୟ ନିର୍ବାହୀ କ୍ଷମତାର ପ୍ରୟୋଗକୁ ଅବରୋଧ କରିବ ।ଧାରା 20ର ନିଷେଧ କାର୍ଯ୍ୟ ନିର୍ବାହୀ କ୍ଷମତା ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ, କିନ୍ତୁ ଯଦି କୌଣସି ଶିଳ୍ପ ଉଦ୍ୟୋଗର ଅଧିଗ୍ରହଣର ପରବର୍ତ୍ତୀ ପଦକ୍ଷେପ ଭାବେ ଶିଳ୍ପ ଉଦ୍ୟୋଗର ପରିଚାଳନା କିମ୍ବା ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଅଧିଗ୍ରହଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କୁ ହସ୍ତାନ୍ତରିତ ହୁଏ, ତେବେ ଧାରା 20 ଆକୃଷ୍ଟ ହୁଏ ନାହିଁ । ଏହା ଦ୍ୱିତୀୟ ତାଲିକାର ପ୍ରବେଶ 24 ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ ଏକ ପ୍ରବେଶ ଅଧୀନରେ ବୈଧାନିକ କ୍ଷମତା ପ୍ରୟୋଗ କରୁଥିବା ରାଜ୍ୟ ବିଧାନମଣ୍ଡଳକୁ ବାରଣ କିମ୍ବା ନିଷେଧ କରେ ନାହିଁ ଏବଂ ଯଦି ସେହି ବୈଧାନିକ କ୍ଷମତାର ପ୍ରୟୋଗରେ ଶିଳ୍ପ କିମ୍ବା ଉଦ୍ୟୋଗ ଉପରେ ପରିଚାଳନା କିମ୍ବା ନିୟନ୍ତ୍ରଣର ଫଳସ୍ୱରୂପ ହସ୍ତାନ୍ତର ଏକ ଅଧିଗ୍ରହଣ ଘଟଣା ଭାବରେ ଅନୁସରଣ କରେ, ବୈଧାନିକ କ୍ଷମତା ପ୍ରୟୋଗ ଅନୁଯାୟୀ ଏପରି ପରିଚାଳନା କିମ୍ବା ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଗ୍ରହଣ କରିବା ଧାରା 20 ର ନିଷେଧ ମଧ୍ୟରେ ନାହିଁ ।"

ଉପରୋକ୍ତ ଦୁଇଟି ମାମଲାରେ ନିଆଯାଇଥିବା ନିଷ୍ପତ୍ତି ପୁଣିଥରେ *ୱେଷ୍ଟର୍ଣ୍ଣ କୋଲଫିଲ୍ଡସ୍ ଲିମିଟେଡ୍ ବନାମ ସ୍ପେଶାଲ୍ ଏରିଆ ଡେଭଲପମେଣ୍ଟ ଅଥରିଟି,* [1982] 2 S.C.R. 1ରେ ଲାଗୁ କରାଯାଇଥିଲା । ଏଠାରେ ପ୍ରଶ୍ନ ଥିଲା ଯେ କୋଇଲା ଖଣି ଜାତୀୟକରଣ ଅଧିନିୟମ, 1973 ଏବଂ M.M.R.D. ଅଧିନିୟମ, 1957 ର ପ୍ରଣୟନ, ରାଜ୍ୟ ବିଧାନମଣ୍ଡଳର 1973 ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ଗଠିତ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର କ୍ଷେତ୍ର ବିକାଶ ପ୍ରାଧିକରଣ ଦ୍ୱାରା କୋଇଲା ଖଣି ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ଜମି ଏବଂ କୋଠାବାଡ଼ି ଉପରେ ସମ୍ପତ୍ତି ଟିକସ ଲାଗୁ କରିବା ପାଇଁ ରାଜ୍ୟ ବିଧାନମଣ୍ଡଳକୁ ବାରଣ କରିଥିଲା କି । ଆବେଦନକାରୀ-କୋଲଫିଲ୍ଡ ତରଫରୁ ଆବେଦନ କରାଯାଇଥିଲା ଯେ ରାଜ୍ୟ ଅଧିନିୟମ

ଅବୈଧ ଥିଲା (a) ଯେହେତୁ ଏହା M.M.R.D ଅଧିନିୟମର ଧାରା 2 ରେ ଘୋଷଣା ହେତୁ କେନ୍ଦ୍ରରେ ନିହିତ କ୍ଷେତ୍ର ଉପରେ ଅତିକ୍ରମଣ କରିଥିଲା ଏବଂ (b) ଏହା କୋଇଲା ଖଣି ଜାତୀୟକରଣ ଅଧିନିୟମ, 1973 ଅନୁଯାୟୀ କେନ୍ଦ୍ରର କ୍ଷମତା ଏବଂ କାର୍ଯ୍ୟରେ ବାଧା ଦେଇଥିଲା, ଯାହା "ସାର୍ବଜନିକ କଲ୍ୟାଣ ନିମନ୍ତେ ସର୍ବୋତ୍ତମ ଭାବରେ ଯୁକ୍ତିସଙ୍ଗତ, ସମନ୍ୱିତ ଏବଂ ବୈଜ୍ଞାନିକ ବିକାଶ ଏବଂ କୋଇଲା ସମ୍ବଳର ଉପଯୋଗକୁ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା ପାଇଁ ଏହିପରି କୋଇଲା ଖଣିଗୁଡ଼ିକର ପୁନଃନିର୍ମାଣ ଏବଂ ପୁନର୍ଗଠନ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ କୋଇଲା ଖଣି ଅଧିଗ୍ରହଣ ନିମିତ୍ତ" ସଂସଦ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଣୟନ କରାଯାଇଥିଲା । ଏହି ଯୁକ୍ତିକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରି ନ୍ୟାୟାଳୟ କହିଛନ୍ତି:

> "ଏହି ତଥ୍ୟ ବ୍ୟତୀତ ଯେ କୋଇଲା ଖଣି ଜାତୀୟକରଣ ଅଧିନିୟମର ଲକ୍ଷ୍ୟ ହାସଲ କରିବାରେ ସମ୍ପତ୍ତି ଟିକସ ଏକ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ସୃଷ୍ଟି କରେ ବୋଲି ଦର୍ଶାଇବା ଭଳି କୌଣସି ତଥ୍ୟ ଆମ ସମ୍ମୁଖରେ ନାହିଁ, ଏମ୍.ପି. ଅଧିନିୟମର ବ୍ୟବସ୍ଥା, ଯାହା ଅଧୀନରେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର କ୍ଷେତ୍ର ଏବଂ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର କ୍ଷେତ୍ର ବିକାଶ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଗଠନ କରାଯାଇଛି, ଆଟର୍ଣ୍ଣି ଜେନେରାଲଙ୍କ ଯୁକ୍ତିର ଏକ ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ଉତ୍ତର ଦେଇଥାଏ । ଦ୍ୱିତୀୟ ତାଲିକାର ପ୍ରବେଶ 23 "କେନ୍ଦ୍ରର ଅଧୀନରେ ଥିବା ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଏବଂ ବିକାଶ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ତାଲିକା 1 ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁଯାୟୀ ଖଣି ଏବଂ ଖଣିଜ ବିକାଶର ନିୟନ୍ତ୍ରଣ" ସହିତ ଜଡିତ । ତାଲିକା 1 ର ପ୍ରବେଶ 54 "ଖଣି ଏବଂ ଖଣିଜ ବିକାଶର ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ସହିତ ଜଡିତ, ସେହି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯାହା କେନ୍ଦ୍ର ନିୟନ୍ତ୍ରଣରେ ଥିବା ଏହିପରି ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଏବଂ ବିକାଶ ସଂସଦ ଆଇନ ଦ୍ୱାରା ଜନସ୍ୱାର୍ଥରେ ସମୀଚୀନ ବୋଲି ଘୋଷଣା କରାଯାଇଛି ।" ଏହା ସତ୍ୟ ଯେ ଖଣି ଏବଂ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ (ବିକାଶ ଏବଂ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ) ଅଧିନିୟମର ଧାରା 2ରେ ଥିବା ଘୋଷଣା କାରଣରୁ 1957 ରେ, ଦ୍ୱିତୀୟ ତାଲିକାର ପ୍ରବେଶ 23 ଦ୍ୱାରା ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ବୈଧାନିକ କ୍ଷେତ୍ର ପ୍ରଥମ ତାଲିକାର ପ୍ରବେଶ 54 ଅନୁଯାୟୀ ସଂସଦକୁ ଯିବ । କିନ୍ତୁ, ସେହି କାରଣରୁ, ରାଜ୍ୟ ବିଧାନମଣ୍ଡଳ 1973 ଅଧିନିୟମ ପାରିତ କରିବାର କ୍ଷମତା ହରାଇଥାଏ କି ନାହିଁ ତାହା ବିଚାର କରିବା ପାଇଁ, ସେହି ଅଧିନିୟମର ଲକ୍ଷ୍ୟ ଏବଂ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଏବଂ ଏହାର ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ପ୍ରତି ଧ୍ୟାନ ଦେବା ଆବଶ୍ୟକ, ଯାହା ଅଧୀନରେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର କ୍ଷେତ୍ର ବିକାଶ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କୁ ସେମାନଙ୍କ ଅଧିକାରିତା କ୍ଷେତ୍ର ମଧ୍ୟରେ ଜମି ଏବଂ କୋଠା ଉପରେ ଟିକସ ଲଗାଇବାର କ୍ଷମତା ଦିଆଯାଇଛି । ଏହି ରାୟର ପ୍ରାରମ୍ଭରେ ଆମେ ଏହି ଅଧିନିୟମର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିଛୁ, ଯେଉଁଥିରୁ

ଗୋଟିଏ ହେଉଛି ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର କ୍ଷେତ୍ର ବିକାଶ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ମାଧ୍ୟମରେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର କ୍ଷେତ୍ରର ବିକାଶ ଏବଂ ପ୍ରଶାସନ ପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବା । 1973 ଅଧିନିୟମର ଧାରା 64, ଯାହା ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର କ୍ଷେତ୍ରର ଗଠନ ପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରେ, ଉପଧାରା (4) ଦ୍ୱାରା ଧାର୍ଯ୍ୟ କରେ ଯେ: ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ ମହାନଗର ନିଗମ ଅଧିନିୟମ, 1956, ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ ପୌରପାଳିକା ଅଧିନିୟମ, 1961 କିମ୍ବା ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ ପଞ୍ଚାୟତ ଅଧିନିୟମ, 1962 ରେ ଯାହା କିଛି ଥିବା ସତ୍ତ୍ୱେ, ମହାନଗର ନିଗମ, ପୌରପାଳିକା ପରିଷଦ, ବିଜ୍ଞାପିତ ଅଞ୍ଚଳ କମିଟି କିମ୍ବା ପଞ୍ଚାୟତ, ମାମଲା ଅନୁଯାୟୀ, ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅଞ୍ଚଳ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଏବଂ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅଞ୍ଚଳ ବିକାଶ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଧାରା 68 ର ଖଣ୍ଡ (v) କିମ୍ବା ଖଣ୍ଡ (vi) ଅନୁଯାୟୀ କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପାଦନ କରିବା ତାରିଖ ଠାରୁ କ୍ଷମତା ପ୍ରୟୋଗ କରିବା ଏବଂ କାର୍ଯ୍ୟ ଏବଂ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ସମ୍ପାଦନ କରିବା ବନ୍ଦ କରେ, ଯାହା ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅଞ୍ଚଳ ବିକାଶ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ 1973ର ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ପ୍ରୟୋଗ ଏବଂ ସମ୍ପାଦନ କରିବାକୁ ସକ୍ଷମ ଅଟେ । ଧାରା 68 ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର କ୍ଷେତ୍ର ବିକାଶ ପ୍ରାଧିକରଣର କାର୍ଯ୍ୟକୁ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରେ, ଯେଉଁଥିରୁ ଗୋଟିଏ ଯେପରି ଖଣ୍ଡ (v) ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ହୋଇଛି, ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ ପୌରପାଳିକା ଅଧିନିୟମ, 1961 ର ଧାରା 123 ଏବଂ 124 ରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଭାବରେ ପୌର ସେବା ପ୍ରଦାନ କରିବା । ଧାରା 69, ଯାହା କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ କ୍ଷମତାକୁ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରେ, ଦର୍ଶାଏ ଯେ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବିଷୟ ମଧ୍ୟରେ ସେହି କ୍ଷମତା ଗୁଡ଼ିକୁ ପୌରପାଳିକା ପ୍ରଶାସନ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଛି । ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ, ଖଣି ଏବଂ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ (ବିକାଶ ଏବଂ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ) ଅଧିନିୟମ, 1957 ର ଧାରା 2 ରେ ଥିବା ଘୋଷଣା କାରଣରୁ ପୌରପାଳିକାର କାର୍ଯ୍ୟ, କ୍ଷମତା ଏବଂ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଏକ ଅଧିକୃତ କ୍ଷେତ୍ର ନୁହେଁ । ଯଦିଓ, ସେହି ଘୋଷଣା କାରଣରୁ, ଦ୍ୱିତୀୟ ତାଲିକାର ପ୍ରବେଶ 23 ଦ୍ୱାରା ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ବିଧାନସଭା କ୍ଷେତ୍ର ପ୍ରଥମ ତାଲିକାର ପ୍ରବେଶ 54 ଆଧାରରେ ସଂସଦକୁ ଯାଇପାରିବ, ତଥାପି, ପୌରପାଳିକା ପ୍ରଶାସନ ନିମନ୍ତେ ଆଇନ ପ୍ରଣୟନ କରିବା ପାଇଁ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ କ୍ଷମତା ଆମ ଘୋଷଣା ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଭାବିତ ହେବ ନାହିଁ ।

ଦ୍ୱିତୀୟ ତାଲିକାର ପ୍ରବେଶ 5 "ସ୍ଥାନୀୟ ସରକାର, ଅର୍ଥାତ୍, ସ୍ଥାନୀୟ ସ୍ୱାୟତ୍ତ ଶାସନ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ମହାନଗର ନିଗମ ଗୁଡିକର ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସ୍ଥାନୀୟ ପ୍ରାଧିକରଣର ଗଠନ ଏବଂ କ୍ଷମତା" ସହିତ ଜଡିତ । ଏହି କ୍ଷମତାକୁ ଅନୁସରଣ

> କରି ରାଜ୍ୟ ବିଧାନମଣ୍ଡଳ 1973ର ଅଧିନିୟମ ପ୍ରଣୟନ କରିଥିଲା । ଜମି ଏବଂ ଅଟ୍ଟାଳିକା ଉପରେ ଟିକସ ଲାଗୁ କରିବାର କ୍ଷମତା ରାଜ୍ୟ ବିଧାନମଣ୍ଡଳ ଦ୍ୱାରା ଦ୍ୱିତୀୟ ତାଲିକାର ପ୍ରବେଶ 49 ରୁ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଛି: "ଜମି ଏବଂ କୋଠା ଉପରେ ଟିକସ" । ଜମି ଏବଂ କୋଠା ଉପରେ ଟିକସ ଆଦାୟ କରିବା ପାଇଁ ପୌରପାଳିକାର କ୍ଷମତା ରାଜ୍ୟ ବିଧାନମଣ୍ଡଳ ଦ୍ୱାରା ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର କ୍ଷେତ୍ର ବିକାଶ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଛି । ସେହି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ପାଖରେ ସେହି ଟିକସ ଆଦାୟ ଆଦେଶର କ୍ଷମତା ଅଛି, ଯାହା ସେମାନଙ୍କ ଉପରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ପୌର କାର୍ଯ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ଭାବରେ ନିର୍ବାହ କରିବା ପାଇଁ ଦାୟିତ୍ୱ ଦିଆଯାଇଛି । ତାଲିକା 1 ର ପ୍ରବେଶ 54 ପୌରପାଳିକା କାର୍ଯ୍ୟର ଦାୟିତ୍ୱ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ବିଚାର କରେ ନାହିଁ" ।

ନ୍ୟାୟଳୟ ଦର୍ଶାଇଥିଲେ ଯେ *ମୂର୍ତ୍ତି* ଉପରୋକ୍ତ ବିବାଦର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଉତ୍ତର ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ । *ଚାନନ୍ ମଲ୍* ଏବଂ *ଈଶ୍ୱରୀ ଖେତାନ* ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ *ବୈଜନାଥ କେଡିଆ* ପ୍ରଭେଦନୀୟ ହୋଇଥିଲା । *ସେଣ୍ଟ୍ରାଲ କୋଲଫିଲ୍ଡ ବନାମ ଏମ୍. ପି. ରାଜ୍ୟ,* A.I.R. 1986 M.P. 33 ମାମଲାରେ ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ନିର୍ଣ୍ଣୟ ମଧ୍ୟ ସମାନ ତଥ୍ୟରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୋଇଥିଲା: ବିଚାର ପାଇଁ ପ୍ରଶ୍ନ ଥିଲା ଯେ MMRD ଅଧିନିୟମ, 1957 ର ଧାରା 2 ଅନୁଯାୟୀ ପୌରପାଳିକା ଗୁଡିକର ଏବଂ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର କ୍ଷେତ୍ର ବିକାଶ ପ୍ରାଧିକରଣ (SADA) ର କାର୍ଯ୍ୟ, କ୍ଷମତା ଏବଂ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଏକ ଅଧିକୃତ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପରିଣତ ହୋଇଛି କି ଏବଂ ଖଣି ଅଞ୍ଚଳ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ନିର୍ମାଣ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରିବା ପାଇଁ ସେମାନଙ୍କ ଉପରେ ନ୍ୟସ୍ତ କ୍ଷମତା କ୍ଷମତାତୀତ ଥିଲା । ଏହା ଦେଖିବାକୁ ମିଳିଥିଲା ଯେ SADA ଏକ ରାଜ୍ୟ ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ପୌର ପ୍ରଶାସନର କାର୍ଯ୍ୟ ନିର୍ବାହ କରିବାପାଇଁ ସ୍ଥାନୀୟ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ହୋଇପାରିଥିଲା ଏବଂ ନିର୍ମାଣ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପର ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ପୌରପାଳିକା ପ୍ରଶାସନ ଏବଂ ପରିଚାଳନାର ଏକ ଦିଗ ଥିଲା । ଏହି ପରିସ୍ଥିତିରେ, *ଈଶ୍ୱରୀ ଖେତାନ, ୱେଷ୍ଟର୍ଣ୍ଣ କୋଲଫିଲ୍ଡସ୍* ଏବଂ *ଚାନନ୍ ମଲ୍* ଙ୍କ ପରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ନକାରାତ୍ମକରେ ଦିଆଯାଇଥିଲା ।

ଚାନନ୍ ମଲ୍, ଈଶ୍ୱରୀ ଖେତାନ ଏବଂ *ୱେଷ୍ଟର୍ଣ୍ଣ କୋଲଫିଲ୍ଡ୍ସର* ନିଷ୍ପତ୍ତି ଉପରେ ଯଥେଷ୍ଟ ନିର୍ଭରଶୀଳତା ରଖି ଶ୍ରୀ ଆୟାର ଯୁକ୍ତି ଦର୍ଶାଇଥିଲେ ଯେ ବର୍ତ୍ତମାନର ମାମଲାରେ ରାଜ୍ୟ ଆଇନ ପ୍ରଣୟନ M.M.R.D ଅଧିନିୟମ, 1957 କାରଣରୁ ବ୍ୟର୍ଥ ହୋଇନାହିଁ । ସେ ଏହା ମଧ୍ୟ

ଦର୍ଶାଇଥିଲେ ଯେ *ଇଣ୍ଡିଆ ସିମେଣ୍ଟ* ମଧ୍ୟ *ହିଙ୍ଗିର-ରାମପୁର* ଏବଂ *ତୁଲୋଚ୍* ର ଯୁକ୍ତିକୁ ବିସ୍ତୃତ ଭାବେ ବିବେଚନା କରୁନାହିଁ, ବରଂ କେବଳ ପୂର୍ବତନ ମାମଲାରେ ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ୱାଞ୍ଚୁ (ଯେହେତୁ ମାନ୍ୟବର ସେତେବେଳେ ଥିଲେ) ଙ୍କ ଭିନ୍ନମତଯୁକ୍ତ ରାୟରେ କେତେକ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ ବିଷୟରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଛି ଏବଂ ନିବେଦନ କରିଥିଲେ ଯେ ସମଗ୍ର ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଯତ୍ନ ସହକାରେ ବିଚାର କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି । ସେ ଦର୍ଶାଇଥିଲେ ଯେ *ତୁଲୋଚ୍* ଏବଂ *ୱେଷ୍ଟର୍ଣ୍ଣ କୋଲଫିଲ୍ଡସ୍* ଦୁଇ ପ୍ରକାର ମାମଲାର ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରନ୍ତି, ଯାହାର ସମାଧାନର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି ଏବଂ *ଇଣ୍ଡିଆ ସିମେଣ୍ଟ*ରେ ଏହି କାର୍ଯ୍ୟ ଆଦୌ ପ୍ରୟାସ କରାଯାଇ ନାହିଁ ।

ଅନ୍ୟପକ୍ଷରେ, ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ପାଇଁ ବିଜ୍ଞ ଓକିଲ ଉପସ୍ଥାପନ କରିଥିଲେ ଯେ *ମୂର୍ତ୍ତି*କୁ ସମର୍ଥନ କରୁଥିବା *ୱେଷ୍ଟର୍ଣ୍ଣ କୋଲଫିଲ୍ଡ* ମାମଲାର ସମ୍ବିଧାନ ବିଚାରପୀଠ ଅଧିକାରକୁ *ଇଣ୍ଡିଆ ସିମେଣ୍ଟ* ପରେ ଦୁର୍ବଳ ବୋଲି ବିବେଚନା କରାଯିବା ଉଚିତ-ଯାହା ମୂର୍ତ୍ତିକୁ ଅଗ୍ରାହ୍ୟ କରିଛି ।ଏହା ଉପସ୍ଥାପନ କରାଯାଇଛି ଯେ ବର୍ତ୍ତମାନର ମାମଲା *ବୈଜନାଥ କେଡିଆ* ମାମଲା ସହିତ ସମାନ । ଏହା ଉପସ୍ଥାପିତ ହୋଇଛି ଯେ *ତୁଲୋଚ* ର ନୀତିଗୁଡ଼ିକ ଅନେକ ମାମଲାରେ ଅନୁମୋଦନ ସହିତ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି [*କରୁଣାନିଧି*, 1979-3 SCR 254 277ରେ] *ହିନ୍ଦ୍ ଷ୍ଟୋନ*, [1981] 2 SCR 742 746ରେ, I. T. C., [1985] Suppl. SCR 145 168 ରେ ଏବଂ କୌଣସି ପୁନଃବିଚାରର ଆବଶ୍ୟକତା ପାଇଁ ବହୁତ ଭଲ ଭାବରେ ସ୍ଥିର ହୋଇଛି ।

ଉପରୋକ୍ତ ନିଷ୍ପତ୍ତିକୁ ଅନୁଧ୍ୟାନ କରିବା ଦ୍ୱାରା ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇଥାଏ ଯେ ଆମ ସମ୍ମୁଖରେ ଥିବା ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର M.M.R.D. ଅଧିନିୟମ, 1957ର ପରିସରକୁ ସଠିକ୍ ଭାବେ ବୁଝିବା ଏବଂ ସମ୍ପୃକ୍ତ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆକ୍ଷେପିତ ରାଜ୍ୟ ଆଇନ ପ୍ରଣୟନ ଦ୍ୱାରା କରାଯାଇଥିବା ଜବରଦଖଲର ଆକଳନ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିଥାଏ । ଉପରୋକ୍ତ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମାମଲା ଦୁଇଟି ଆଇନର ସମ୍ପୃକ୍ତ କ୍ଷେତ୍ରକୁ ଏପରି ତର୍ଜମା କରିଥିଲା । ଯେପରି ଈଶ୍ୱରୀ ଖେତାନରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି, କେବଳ ସଂସଦର ଏକ ଆଇନର ଘୋଷଣା ଯେ ଏକ ଶିଳ୍ପ କିମ୍ବା ଖଣି ଏବଂ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଏବଂ ବିକାଶ ପ୍ରବେଶ 52 କିମ୍ବା ପ୍ରବେଶ 54 ଅନୁଯାୟୀ କେନ୍ଦ୍ରର ନିୟନ୍ତ୍ରଣରେ ରହିବା ସୁବିଧାଜନକ, ଏହା ଦ୍ୱିତୀୟ କିମ୍ବା ତୃତୀୟ ତାଲିକାରେ ଥିବା ଅନେକ ପ୍ରବେଶ ଦ୍ୱାରା ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କ୍ଷେତ୍ର ସମ୍ବନ୍ଧରେ ରାଜ୍ୟ ବିଧାନମଣ୍ଡଳ ଗୁଡ଼ିକର ବୈଧାନିକ କ୍ଷମତାକୁ ଅସ୍ୱୀକାର କରେ ନାହିଁ । ବିଶେଷ କରି, ପ୍ରବେଶ 54 ଅଧୀନରେ ଏକ ଘୋଷଣାନାମା କ୍ଷେତ୍ରରେ, ଏହି ବୈଧାନିକ କ୍ଷମତା କେବଳ ସେତେ ମାତ୍ରାରେ ହ୍ରାସ ପାଇଥାଏ ଯେତେଦୂର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଘୋଷଣା କରୁଥିବା ବୈଧାନିକ ଅଧିନିୟମ ଦ୍ୱାରା ବର୍ଣ୍ଣିତ

ଘୋଷଣା ଅନୁଯାୟୀ ସଂଘ ଦ୍ୱାରା ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଏ । କ୍ଷୟର ମାପ ଘୋଷଣାନାମା ଅନୁସରଣରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଥିବା ଅଧିନିୟମର କ୍ଷେତ୍ର ଉପରେ ପରିଣତ ହୁଏ । *ହିଙ୍ଗିର-ରାମପୁର* ଏବଂ *ତୁଲୋଚ*ରେ ଥିବା ଆଇନ ପ୍ରଣୟନ ନିଷେଧର ପରିସର ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ଦେଖିବାକୁ ମିଳିଥିବା ବେଳେ, *ଚାନନ୍ ମଲ୍, ଈଶ୍ୱରୀ ଖେତାନ* ଏବଂ *ୱେଷ୍ଟର୍ଣ୍ଣ କୋଲଫିଲ୍ଡ*ରେ ଥିବା ଆଇନ ପ୍ରଣୟନଗୁଡ଼ିକ ସାଧାରଣ ପ୍ରକୃତିର ଥିଲା ଏବଂ ରାଜ୍ୟ ତାଲିକାରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପ୍ରବେଶ ଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ ଚିହ୍ନଟ ଯୋଗ୍ୟ ଥିଲା ଏବଂ ଆନୁସଙ୍ଗିକ ପ୍ରଭାବ ବ୍ୟତୀତ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଅଧିନିୟମନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅତିକ୍ରମଣ କରିନଥିଲା । *ଚାନନ ମଲ*ରେ ବିଚାର କରାଯାଇଥିବା କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଅଧିନିୟମ, ପ୍ରକୃତରେ ପ୍ରଶ୍ନରେ ଥିବା ପ୍ରକୃତିର ରାଜ୍ୟ ଆଇନ ପ୍ରଣୟନକୁ ପରିକଳ୍ପନା ଏବଂ ଅନୁମତି ଦେବା ପରି ମନେ ହେଉଥିଲା ।

ଆମେ ଏଠାରେ ଯେଉଁ ଦୁଇଟି ଆଇନ ସହ ଜଡ଼ିତ, ସେଗୁଡ଼ିକର ସମ୍ପୃକ୍ତ କ୍ଷେତ୍ରକୁ ଦେଖିବା ପାଇଁ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଅଧିନିୟମ (M.M.R.D. ଅଧିନିୟମ, 1957) ଖଣି ଏବଂ ଖଣିଜ ବିକାଶ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ କେନ୍ଦ୍ର ନିୟନ୍ତ୍ରଣର କ୍ଷେତ୍ରକୁ ଚିହ୍ନଟ କରିଥାଏ । ଏହା ସାଧାରଣତଃ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ସନ୍ଧାନ ଏବଂ ଶୋଷଣ ପାଇଁ ଲାଇସେନ୍ସ ଏବଂ ଲିଜର ଅନୁଦାନ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଆବଶ୍ୟକତା ସହିତ ଜଡିତ ଥିବାବେଳେ, ଏଥିରେ କିଛି ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିଛି ଯାହା ଆମ ସମ୍ମୁଖରେ ଥିବା ପ୍ରସଙ୍ଗ ସହିତ ସିଧାସଳଖ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ । ଧାରା 9, ଯାହା ରୟାଲ୍ଟି ବିଷୟ ସହିତ ଜଡିତ ଏବଂ କେବଳ ପରିମାଣ ନୁହେଁ ବରଂ ଏହାର ବୃଦ୍ଧି ଉପରେ ସୀମାବଦ୍ଧତା ମଧ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କରେ, ଏହାକୁ ପୂର୍ବରୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରାଯାଇଛି । ଧାରା 9A ବନ୍ଧା ଭଡ଼ା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଏକ ସମାନ ବ୍ୟବସ୍ଥା ପ୍ରଣୟନ କରେ । ଧାରା 13 ଏବଂ ଧାରା 18 ବିଷୟରେ ମଧ୍ୟ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇପାରେ, ଯାହା ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ପରିମାଣରେ ଏଠାରେ ଉଦ୍ଧୃତ ହୋଇଛି ।

> 13 *ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ନିୟମ ପ୍ରଣୟନ କରିବା ଲାଗି କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ କ୍ଷମତା -*
>
> (1) କେନ୍ଦ୍ର ସରକାର, ସରକାରୀ ରାଜପତ୍ରରେ ଅଧିସୂଚନା ଦ୍ୱାରା, ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଏବଂ ଏହା ସହିତ ଜଡିତ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପାଇଁ ସମ୍ଭାବ୍ୟ ଲାଇସେନ୍ସ ଏବଂ ଖଣି ଲିଜ୍ ମଞ୍ଜୁରକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରିବା ପାଇଁ ନିୟମ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିପାରିବେ ।

(2) ବିଶେଷ କରି, ଏବଂ ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ କ୍ଷମତାର ସାଧାରଣତା ପ୍ରତି ପକ୍ଷପାତ ନକରି, ଏହିପରି ନିୟମଗୁଡ଼ିକ ନିମ୍ନଲିଖିତ ସମସ୍ତ କିମ୍ବା ଯେକୌଣସି ବିଷୟ ପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିପାରେ, ଯଥା:-

(i) ସମ୍ଭାବ୍ୟ ଲାଇସେନ୍ସ କିମ୍ବା ଖଣି ଲିଜ୍, ଜମି ଭଡ଼ା, ସୁରକ୍ଷା ଜମା ରାଶି, ଜରିମାନା, ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଶୁଳ୍କ କିମ୍ବା ବ୍ୟୟ ପାଇଁ ଶୁଳ୍କ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଏବଂ ସଂଗ୍ରହ ଏବଂ କେଉଁ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ଏବଂ କେଉଁ ଉପାୟରେ ବନ୍ଧା ଭଡ଼ା କିମ୍ବା ରୟାଲ୍ଟି ଦେୟ ହେବ;*

XXX XXX XXX XXX XXX

(m) ଖଣି ଲିଜ୍ ରେ ଥିବା କୌଣସି ଜମିରେ ରାସ୍ତା, ବିଦ୍ୟୁତ ପରିବହନ ଲାଇନ, ଟ୍ରାମୱେ, ରେଳପଥ, ଆକାଶମାର୍ଗ, ପାଇପ ଲାଇନର ନିର୍ମାଣ, ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ ଏବଂ ବ୍ୟବହାର ଏବଂ ଖନନ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ପାଣି ପାଇଁ ରାସ୍ତା ନିର୍ମାଣ;

XXX XXX XXX

(qq) କୌଣସି ସମ୍ଭାବ୍ୟ ଖନନ କାର୍ଯ୍ୟ କାରଣରୁ ନଷ୍ଟ ହୋଇଯାଇଥିବା ବୃକ୍ଷଲତା ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବୃକ୍ଷଲତା, କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଚୟନ କରାଯାଇଥିବା ସେହି ଅଞ୍ଚଳରେ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି କ୍ଷେତ୍ରରେ (ପୁନର୍ବାସ ଖର୍ଚ୍ଚର ପ୍ରତିପୂର୍ତ୍ତି କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଉପାୟରେ ହେଉ) ସମ୍ଭାବ୍ୟ ଲାଇସେନ୍ସ କିମ୍ବା ଖଣି ପଟ୍ଟା ଧାରଣ କରିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପୁନର୍ବାସ କରାଯିବ* ।

ଧାରା 18 କୁ, ଯାହା ମୂଳତଃ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କୁ "ଭାରତରେ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ସଂରକ୍ଷଣ ଏବଂ ବିକାଶ ପାଇଁ" ଆବଶ୍ୟକ ସମସ୍ତ ପଦକ୍ଷେପ ନେବା ପାଇଁ ଏକ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଧାର୍ଯ୍ୟ କରିଥିଲା, "ଭାରତରେ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ସଂରକ୍ଷଣ ଏବଂ ବ୍ୟବସ୍ଥିତ ବିକାଶ ପାଇଁ ଏବଂ ସମ୍ଭାବ୍ୟ କିମ୍ବା ଖଣି କାର୍ଯ୍ୟ ଦ୍ୱାରା ସୃଷ୍ଟି ହେଉଥିବା କୌଣସି ପ୍ରଦୂଷଣକୁ ରୋକିବା କିମ୍ବା ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରିବା ଦ୍ୱାରା

* ମୂଳ ଖଣ୍ଡ (i) ପାଇଁ 1986 ର ଅଧିନିୟମ 37 ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତିସ୍ଥାପିତ ହୋଇଛି, ଯାହା ନିମ୍ନମତେ:

(i) ବନ୍ଧା ଭଡ଼ା, ଜୋରିମାନା, ଶୁଳ୍କ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଶୁଳ୍କ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଏବଂ ସଂଗ୍ରହ କରିବା ଏବଂ ଏହି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସେଗୁଡ଼ିକର ରୟାଲଟି ସଂଗ୍ରହ -

(i) ସମ୍ଭାବ୍ୟ ଲାଇସେନ୍ସ,

(ii) ଖଣି ଲିଜ୍,

(iii) ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ, ଖଣି, ଖାଦାନ, ଖନନ କିମ୍ବା ସଂଗ୍ରହ"।

*1986 ର ଅଧିନିୟମ 37 ଦ୍ୱାରା ନୂତନ ଭାବେ ସନ୍ନିବେଶିତ

ପରିବେଶର ସୁରକ୍ଷା ପାଇଁ" 1986 ର ଅଧିନିୟମ 37 ଦ୍ୱାରା ସଂଶୋଧନ କରାଯାଇଛି ଏବଂ ଧାରା 18 (2) ଅନୁଯାୟୀ ନିୟମ ପ୍ରଣୟନ କ୍ଷମତାର ପରିସରକୁ ମଧ୍ୟ ବୃଦ୍ଧି କରାଯାଇଛି । ଧାରା 25 (1) ଏହିପରି:

> "25 (1) ଏହି ଅଧିନିୟମ କିମ୍ବା ଏହା ଅଧୀନରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ କିମ୍ବା କୌଣସି ସମ୍ଭାବ୍ୟ ଲାଇସେନ୍ସ କିମ୍ବା ଖଣି ଲିଜର ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଅନୁଯାୟୀ ସରକାରଙ୍କୁ ଦେବାକୁ ଥିବା କୌଣସି ଭଡ଼ା, ରୟାଲ୍ଟି, ଟିକସ, ଶୁଳ୍କ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ରାଶି, ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହୋଇଥିବା ପରି ପ୍ରମାଣପତ୍ର ଉପରେ ସାଧାରଣ କିମ୍ବା ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଆଦେଶ ଦ୍ୱାରା, ଭୂରାଜସ୍ୱର ବକେୟା ଭଳି ସମାନ ଢଙ୍ଗରେ ଆଦାୟ କରାଯାଇପାରିବ ।

ଏବଂ ଉପଧାରା (2) ଆହୁରି ମଧ୍ୟ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିଛି ଯେ ସମସ୍ତ "ଭଡ଼ା, ରୟାଲ୍ଟି, ଟିକସ, ଶୁଳ୍କ" ଇତ୍ୟାଦି ସମ୍ଭାବ୍ୟ ଲାଇସେନ୍ସ କିମ୍ବା ଖଣି ଲିଜ୍ ଧାରକଙ୍କ ସମ୍ପତ୍ତି ଉପରେ ପ୍ରଥମ ଦାୟିତ୍ୱ ହେବ ।

ଯଦି ଜଣେ ଉପରୋକ୍ତ ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକୁ ଅନୁଧ୍ୟାନ କରେ ଏବଂ ମନେ ରଖେ ଯେ, ସଂସଦ ଅଧିନିୟମ ଦ୍ୱାରା ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କ୍ଷେତ୍ରର ଆକଳନ କରିବା ସମୟରେ (*ହିଙ୍ଗିର-ରାମପୁର* ଏବଂ *ତୁଲୋ*ରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ) ଜଣେ କେବଳ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଅଧିନିୟମ କିମ୍ବା ଏହା ଅଧୀନରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇଥିବା ନିୟମର ପ୍ରକୃତ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ହେବା ଉଚିତ ନୁହେଁ, ବରଂ ଉକ୍ତ ବିଧାନ ପରିସର ମଧ୍ୟରେ ବୈଧ ଭାବରେ ଅଣାଯାଇପାରୁଥିବା ବିଷୟ ଏବଂ ଦିଗଗୁଡ଼ିକୁ ମଧ୍ୟ ଧ୍ୟାନରେ ରଖିବା ଉଚିତ, ବିଶେଷ କରି *ହିଙ୍ଗିର-ରାମପୁର* ଏବଂ *ତୁଲୋ*କୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି, ଏହି ଉପସଂହାର ଅପ୍ରତିରୋଧ୍ୟ ମନେହୁଏ ଯେ ରାଜ୍ୟ ଅଧିନିୟମ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଅଧିନିୟମ ଦ୍ୱାରା ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କ୍ଷେତ୍ରକୁ ଅନୁପ୍ରବେଶ କରିଛି । ଅନ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଅଧିନିୟମ କ୍ଷେତ୍ରଗୁଡ଼ିକରେ ହୋଇଥିବା ଅନୁପ୍ରବେଶର ପ୍ରକୃତି ଭିନ୍ନ ଥିଲା । ରାଜ୍ୟ ତାଲିକାର ପ୍ରବେଶ 23 କିମ୍ବା ପ୍ରବେଶ 50 ଅଧୀନରେ ଆଇନ ପ୍ରଣୟନଗତ କ୍ଷମତା ଥିବା ବର୍ତ୍ତମାନର ଆଇନ ପ୍ରଣୟନ, ଯାହା ପ୍ରବେଶ 54 ଅଧୀନରେ ସଂସଦୀୟ ଘୋଷଣା ଦ୍ୱାରା ବାଧାପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଛି, ତାହା ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ କିମ୍ବା ପୌରପାଳିକା ପ୍ରଶାସନ ପାଇଁ ଆଇନ ସହିତ ସମାନ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ, ଯାହା ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥିବା ମାମଲାରେ ବିଚାର କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଯାହା ଦ୍ୱିତୀୟ କିମ୍ବା ତୃତୀୟ ତାଲିକାରେ ଥିବା ବିଭିନ୍ନ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପ୍ରବେଶ ଦ୍ୱାରା ଚିହ୍ନଟ ହୋଇପାରିବ ।

ଶ୍ରୀ ଆୟାର ଯୁକ୍ତି କରିଥିଲେ ଯେ ଓଡ଼ିଶା ଅଧିନିୟମ ଏବଂ ଏହାର ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକର ଲକ୍ଷ୍ୟ ଏବଂ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଅଧିନିୟମର ଲକ୍ଷ୍ୟ ଏବଂ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟଠାରୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଏବଂ ଭିନ୍ନ ଥିଲା, ଯାହାର ଫଳସ୍ୱରୂପ ଦୁଇଟି ଅଧିନିୟମ ବୈଧ ଭାବରେ ସହାବସ୍ଥାନ କରିପାରିବ କାରଣ ସେମାନେ ସମାନ କ୍ଷେତ୍ରକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଏହା ଯୁକ୍ତି କରାଯାଇଥିଲା ଯେ ଆକ୍ଷେପିତ ଅଧିନିୟମ ପଞ୍ଚାୟତ ଏବଂ ସମିତିମାନଙ୍କୁ ସ୍ଥାନୀୟ ପ୍ରଶାସନର ଦାୟିତ୍ୱ ନିର୍ବାହ କରିବା ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ଅଧୀନରେ ଥିବା ଅଞ୍ଚଳ (ଖଣି ଅଞ୍ଚଳ ସମେତ) ର ଉପଯୁକ୍ତ ବିକାଶ ପାଇଁ ପଦକ୍ଷେପ ନେବା ପାଇଁ ପାଣ୍ଠି ସଂଗ୍ରହ କରିବା ସହିତ ଜଡିତ ଥିବାବେଳେ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଅଧିନିୟମ କୌଣସି ସାମାଜିକ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସହିତ ଜଡିତ ନୁହେଁ ବରଂ କେବଳ ଦେଶର ଖଣିଜ ସମ୍ପଦର ବିକାଶ ସହିତ ଜଡିତ ଏବଂ ଏହିପରି ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ରାଜ୍ୟ ଆଇନକୁ *ୱେଷ୍ଟର୍ଣ୍ଣ କୋଲଫିଲ୍ଡ* (ଉପରୋକ୍ତ) ର ନିୟମ ଭାବରେ ରାଜ୍ୟ ତାଲିକାର ପ୍ରବେଶ ସଂଖ୍ୟା 5 କୁ ସୂଚିତ ବୋଲି ବିବେଚନା କରାଯାଇପାରେ ।

ଦ୍ୱିତୀୟ ତାଲିକାର ପ୍ରବେଶ 5 ଉପରେ ନିର୍ଭରଶୀଳତା ବିଷୟରେ, ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ଅତ୍ୟଧିକ ଦୁର୍ବଳ । ଶ୍ରୀ ବୋବଡେ ଦର୍ଶାଇଛନ୍ତି ଯେ ଏହି ଅଧିନିୟମର 'ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ' ଏବଂ ଏହାର 'ବିଷୟ' ମଧ୍ୟରେ ପାର୍ଥକ୍ୟ ରହିଛି । ଶୁଳ୍କ ଆଦାୟର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସ୍ଥାନୀୟ ସଂସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକର ଆର୍ଥିକ ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ସୁଦୃଢ଼ କରିବା ହୋଇପାରେ, କିନ୍ତୁ ଏହି ଅଧିନିୟମର ପୌରପାଳିକା କିମ୍ବା ସ୍ଥାନୀୟ ପ୍ରଶାସନ ସହିତ କୌଣସି ସମ୍ପର୍କ ନାହିଁ ।ଏହି ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ, ଏହା ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇପାରେ ଯେ ଓଡ଼ିଶା ଅଧିନିୟମର ଧାରା 10, ଯେପରି ମୂଳତଃ ଅଧିନିୟମିତ, ସ୍ଥାନୀୟ ସଂସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ସଂଗୃହିତ ସେସ୍ ବଣ୍ଟନ ପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିଥିବାବେଳେ, 1970 ର ଏକ ସଂଶୋଧନ ଆଂଶିକ ଭାବରେ ପ୍ରାଥମିକ ଶିକ୍ଷା ପାଇଁ ଏବଂ ଆଂଶିକ ଭାବରେ ଉପରୋକ୍ତ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ସେସ୍ ର ବ୍ୟବହାରକୁ ସୀମିତ କରିଥିଲା । ଏପରିକି 1976 ମସିହାରେ ଏଥିରେ ସଂଶୋଧନ କରାଯାଇଥିଲା, ଯାହାପରେ ରାଜ୍ୟର ସମନ୍ୱିତ ପାଣ୍ଠିର ଅଂଶବିଶେଷ ହୋଇଥିବା ଖଣି କ୍ଷେତ୍ରଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ସେସ୍ ଆଦାୟ ଉପରେ କୌଣସି କଟକଣା ଲାଗୁ କରାଯାଇନାହିଁ । ତେଣୁ ଏହି ଟିକସ ଲାଗୁକୁ ଶୁଳ୍କ ଭାବେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିବା ବନ୍ଦ ହୋଇଯାଇଛି । ଯଦିଓ ଏହାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ କେବଳ ଏକ ଶୁଳ୍କ ଆଦାୟ କରିବା, ଶୁଳ୍କକୁ କେବଳ 'ଜମି' (ପ୍ରବେଶ 18) ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଗୋଟିଏ ଭାବରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇପାରିବ, ଯଦି ସାଧାରଣ ଭାବରେ ବିଚାର କରାଯାଏ କିମ୍ବା ଖଣି ଏବଂ ଖଣିଜ ବିକାଶ ସମ୍ବନ୍ଧରେ (ଏଣ୍ଟ୍ରି 23) ଯଦି ଆମ ସମ୍ମୁଖରେ ଥିବା ପ୍ରସଙ୍ଗର ପ୍ରକୃତି ମଧ୍ୟରେ ସୀମିତ । ଆମେ ପ୍ରବେଶ 18 ର ପ୍ରାସଙ୍ଗିକତା ବିଷୟରେ ପରେ ଆଲୋଚନା କରିବୁ, କିନ୍ତୁ ପ୍ରବେଶ 23 ବିଷୟରେ, ରାଜ୍ୟର ବୈଧାନିକ କ୍ଷମତା କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଅଧିନିୟମ ଦ୍ୱାରା ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କ୍ଷେତ୍ର ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ । ତେଣୁ ଦୁଇଟି ଅଧିନିୟମର

କାର୍ଯ୍ୟକାରିତାର ସମ୍ପୃକ୍ତ କ୍ଷେତ୍ର ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ପାର୍ଥକ୍ୟ ପ୍ରତି ଧ୍ୟାନ ଦେଇ ହିଙ୍ଗିର ରାମପୁରରେ ଏହି ବିବାଦର ଉତ୍ତର ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଛି । ସମ୍ବିଧାନ ବିଚାରପୀଠ ପ୍ରଥମେ ବିବାଦୀୟ ଅଧିନିୟମର ଯୋଜନାକୁ ଏହିପରି ସ୍ଥିର କରିଥିଲେ:

> "ଏହି ଅଧିନିୟମର ଯୋଜନା ତେଣୁ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ଦର୍ଶାଏ ଯେ ଏହା ରାଜ୍ୟରେ ଖଣି କ୍ଷେତ୍ରର ବିକାଶ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ପାରିତ ହୋଇଛି । ଏହି ଅଧିନିୟମର କାର୍ଯ୍ୟକାରିତା ପାଇଁ ଆଧାର ହେଉଛି ଏକ ଖଣି କ୍ଷେତ୍ରର ଗଠନ, ଏବଂ ଏହିପରି ଗଠିତ ହୋଇଥିବା ଖଣି ଅଞ୍ଚଳ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଅଧିନିୟମ ବ୍ୟବସ୍ଥା କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୁଏ । ଏହି ଅଧିନିୟମ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରମାଣିତ ରାଜ୍ୟ ବିଧାନମଣ୍ଡଳର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟକୁ ତର୍ଜମା କରିବା କଷ୍ଟକର ନୁହେଁ । ଓଡ଼ିଶା ଭାରତର ଏକ ଅନୁନ୍ନତ ରାଜ୍ୟ, ଯଦିଓ ଏହାର ପ୍ରଚୁର ବ୍ୟବହାରିକ ମୂଲ୍ୟର ଖଣିଜ ସମ୍ପଦ ରହିଛି । ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟବଶତଃ ଏହାର ଖଣିଜ ସମ୍ପଦ ସାଧାରଣତଃ ଖରାପ ଯୋଗାଯୋଗ ଥିବା ଜନବହୁଳ ଅଞ୍ଚଳରେ ଅବସ୍ଥିତ । ଯୋଗାଯୋଗର ଅଭାବ ଏବଂ ଶ୍ରମଶକ୍ତିକୁ ଯଥେଷ୍ଟ ସୁସ୍ଥ ଏବଂ ଅନୁକୂଳ ପରିବେଶରେ ରଖିବାରେ ଅସୁବିଧା ଦ୍ୱାରା ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ଶୋଷଣ ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ ଭାବରେ ବାଧାପ୍ରାପ୍ତ ହୁଏ । ତେଣୁ ରାଜ୍ୟର ଖଣିଜ ବିକାଶ ଆବଶ୍ୟକ କରେ ଯେ ଭଲ ରାସ୍ତା ନିର୍ମାଣ କରି ଏବଂ ଟ୍ରାମୱେ ପରି ପରିବହନ ମାଧ୍ୟମ ଯୋଗାଇ ଯୋଗାଯୋଗ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ଉନ୍ନତି ଆଣିବା ପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯିବା ଉଚିତ ଏବଂ ଜଳ ଏବଂ ବିଦ୍ୟୁତ୍ ଯୋଗାଣ ମଧ୍ୟ ସହାୟକ ହେବ:ଏହି ଅଞ୍ଚଳକୁ ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କୁ ଆକୃଷ୍ଟ କରିବା ପାଇଁ ଶ୍ରମଶକ୍ତିକୁ ପରିମଳ ଏବଂ ଶିକ୍ଷାର ସୁବିଧା ଆଦେଶ କରିବା ମଧ୍ୟ ଆବଶ୍ୟକ ହେବ । ଏହି ଅଧିନିୟମ ପାରିତ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ଏହା ଜଣାପଡୁଛି ଯେ ଖଣି ମାଲିକମାନେ ନିଜସ୍ୱ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଛୋଟ ଲମ୍ବର ରାସ୍ତା ଏବଂ ଟ୍ରାମୱେ ସ୍ଥାପନ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଥିଲେ, କିନ୍ତୁ ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ରାଜ୍ୟ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ମିତ ରାସ୍ତା ଏବଂ ଏହା ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ଟ୍ରାମୱେ ସେବା ପରି ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ହୋଇପାରିଲା ନାହିଁ । ଏହି କାରଣଗୁଡ଼ିକୁ ବିଚାରକୁ ନେଇ ରାଜ୍ୟ ବିଧାନମଣ୍ଡଳ ନିଜର ଖଣିଜ କ୍ଷେତ୍ରର ଏକ ବ୍ୟବସ୍ଥିତ ବିକାଶରେ ସକ୍ରିୟ ଅଂଶଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେଇଥିଲା ଯାହା ଖଣି ମାଲିକମାନଙ୍କୁ ସେମାନଙ୍କର ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥକୁ ସଂକ୍ଷିପ୍ତତମ ମାର୍ଗରେ ଶୀଘ୍ର ସ୍ଥାନାନ୍ତର କରିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବ ଏବଂ ଖଣି ଖନନରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କୁ ଆକର୍ଷିତ କରିବ । ତେଣୁ ଏଥିରେ

କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ ଏହି ଅଧିନିୟମର ପ୍ରାଥମିକ ଏବଂ ପ୍ରମୁଖ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହେଉଛି ରାଜ୍ୟର ଖଣିଜ କ୍ଷେତ୍ରର ବିକାଶ ଏବଂ ଏହାର ଖଣିଜ ସମ୍ପଦର ଅଧିକ ଦକ୍ଷ ତଥା ସମ୍ପ୍ରସାରିତ ଉପଯୋଗରେ ସହାୟତା କରିବା" ।

ଅଳ୍ପ କିଛି ସମୟ ପରେ, ପୃଷ୍ଠା 559 ରେ, 1948 ର କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଅଧିନିୟମ LIII ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଯାହା 1957 ଅଧିନିୟମ ତୁଳନାରେ ସୁଦୂରପ୍ରସାରୀ ନ ଥିଲା- ଯାହା *ତୁଳୋ/ଚ*ର ପୃଷ୍ଠା 476 ରେ ଥିବା ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣରୁ ଦେଖାଯାଇପାରେ- ତାହାର ବିଶ୍ଳେଷଣ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହି ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ ଉପନୀତ ହୋଇଥିଲେ:

> "ଧାରା 6 (2) ଦ୍ୱାରା ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ବିଷୟଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ଖନନ ହୋଇଥିବା ଖଣି, ଖାଦାନ, ଉତ୍ତୋଳିତ କିମ୍ବା ସଂଗ୍ରହ କରାଯାଇଥିବା ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ରୟାଲ୍ଟି, ଶୁଳ୍କ କିମ୍ବା ଟିକସ ଆଦାୟ ଏବଂ ସଂଗ୍ରହ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ।ଏହା ସତ୍ୟ ଯେ ପ୍ରକୃତରେ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କୌଣସି ଶୁଳ୍କ ଆଦାୟ ଏବଂ ସଂଗ୍ରହ ସମ୍ବନ୍ଧରେ କୌଣସି ନିୟମ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇନାହିଁ; କିନ୍ତୁ, ଆମ ମତରେ, ଏହା କୌଣସି ପାର୍ଥକ୍ୟ ଆଣିବ ନାହିଁ । ଯଦି ଏହା ଧରାଯାଏ ଯେ ଏହି ଅଧିନିୟମ ପ୍ରବେଶ 23 ରେ ସୂଚିତ ଘୋଷଣାନାମା ଧାରଣ କରିଛି, ତେବେ ଏହି ଘୋଷଣାନାମା ଖଣିଜ ସଂରକ୍ଷଣ ଏବଂ ବିକାଶ କ୍ଷେତ୍ରକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରେ ବୋଲି ଧରିବାରେ କୌଣସି ଅସୁବିଧା ହେବ ନାହିଁ, ଏବଂ ଉକ୍ତ କ୍ଷେତ୍ରଟି ଆକ୍ଷେପିତ ଅଧିନିୟମ ଦ୍ୱାରା ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କ୍ଷେତ୍ରରୁ ପୃଥକ କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ପ୍ରବେଶ 23 ଯାହା ପ୍ରଦାନ କରେ ତାହା ହେଉଛି ରାଜ୍ୟ ବିଧାନମଣ୍ଡଳର ବୈଧାନିକ କ୍ଷମତା କେନ୍ଦ୍ରର ନିୟନ୍ତ୍ରଣରେ ଥିବା ନିୟାମକ ଏବଂ ବିକାଶ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ତାଲିକା 1 ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅଧୀନରେ ଅଛି, ତାଲିକା 1 ର ପ୍ରବେଶ 54 ଆଇନ ଦ୍ୱାରା ସଂସଦ ଦ୍ୱାରା ଏକ ଘୋଷଣା ଆବଶ୍ୟକ କରେ ଯେ ଖଣିଗୁଡ଼ିକର ନିୟାମକ ଏବଂ ବିକାଶ ଲୋକହିତରେ କେନ୍ଦ୍ରର ନିୟନ୍ତ୍ରଣରେ ରହିବା ଉଚିତ । ତେଣୁ, ଯଦି ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ସଂରକ୍ଷଣ ଏବଂ ବିକାଶ ପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଏକ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଅଧିନିୟମ ପାରିତ ହୋଇଛି, ଏବଂ ଯଦି ଏଥିରେ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ଘୋଷଣା ରହିଛି, ତେବେ ଉକ୍ତ ଘୋଷଣାନାମାରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ବିଷୟ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଏକ ଅଧିନିୟମ ପାରିତ କରିବାକୁ ରାଜ୍ୟ ବିଧାନମଣ୍ଡଳ ପାଇଁ ଏହା ସକ୍ଷମ ହେବ ନାହିଁ । ଏହି

> ଘୋଷଣା ଫଳପ୍ରଦ ହେବା ପାଇଁ ନିୟମ ପ୍ରଣୟନ କିମ୍ବା ଲାଗୁ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ; କେବଳ ଏଥିପାଇଁ ଯାହା ଆବଶ୍ୟକ ତାହା ହେଉଛି ସଂସଦ ଦ୍ୱାରା ଏକ ଘୋଷଣା ଯେ ଖଣିଗୁଡ଼ିକର ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଏବଂ ବିକାଶକୁ କେନ୍ଦ୍ରର ନିୟନ୍ତ୍ରଣରେ ନେବା ଲୋକହିତରେ ସମୀଚୀନ ଅଟେ । ଏପରି ଏକ ପରିସ୍ଥିତିରେ ପରୀକ୍ଷଣ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ ଯେ ବୈଧାନିକ ଘୋଷଣା ଏହି କ୍ଷେତ୍ରକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରେ କି ନାହିଁ । ଏହି ପରୀକ୍ଷଣ ଦ୍ୱାରା ବିଚାର କଲେ ଏଥିରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ ଆକ୍ଷେପିତ ଅଧିନିୟମ ଦ୍ୱାରା ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କ୍ଷେତ୍ର 1948 ର କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଅଧିନିୟମ L III ଦ୍ୱାରା ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ।

*ତୁଲୋ'ଚ*ରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟ ଏହି ସନ୍ଦର୍ଭରେ ଉପଯୁକ୍ତ:

> "ଅନ୍ୟପକ୍ଷରେ, ଶ୍ରୀ ସେତଲୱାଡ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ଓକିଲଙ୍କ ଠାରୁ ଜାଣିବାକୁ ପାଇଲେ ଯେ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଅଧିନିୟମ ଖଣିଜ ବିକାଶର ସମଗ୍ର କ୍ଷେତ୍ରକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରେ, ଯେଉଁ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସଂସଦ ବିଧି ଅନୁଯାୟୀ ଘୋଷଣା କରିଥିଲା ଯେ କେନ୍ଦ୍ର ଏହାକୁ ନିଜର ନିୟନ୍ତ୍ରଣରେ ରଖିବା ସମୀଚୀନ । ଏହି ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ ସେ ଧାରା 18 (1) ର ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଉପରେ ଦୃଢ ଭାବରେ ନିର୍ଭର କରିଥିଲେ, ଯାହା "ଭାରତରେ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ସଂରକ୍ଷଣ ଏବଂ ବିକାଶ ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ସମସ୍ତ ପଦକ୍ଷେପ ନେବା ଏବଂ ସେହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାର ଅଧିସୂଚନା ଦ୍ୱାରା, ଉପଯୁକ୍ତ ବୋଲି ବିବେଚନା କରୁଥିବା ନିୟମ ତିଆରି କରିପାରିବେ" ବୋଲି କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ ଉପରେ ଏକ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଧାର୍ଯ୍ୟ କରିଥିଲା । ଯଦି ଖଣିଜ ବିକାଶର ସମଗ୍ର କ୍ଷେତ୍ରକୁ ହାତକୁ ନିଆଯାଏ, ତେବେ ଏଥିରେ ଖଣିଗୁଡ଼ିକରେ ନିୟୋଜିତ ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କୁ ସୁବିଧାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହେବ ଯାହା ଖଣିଗୁଡ଼ିକର କାର୍ଯ୍ୟକୁ ଉତ୍ସାହିତ କରିବାକୁ କିମ୍ବା ବଜାୟ ରଖିବା ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ଥିଲା । ସେ ଯେଉଁ ପରୀକ୍ଷଣ ପାଇଁ ପରାମର୍ଶ ଦେଇଥିଲେ, ତାହା ଥିଲା, ଯଦି କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 18 (1) ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦତ୍ତ କ୍ଷମତା ଅଧୀନରେ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାର ଓଡ଼ିଶା ଅଧିନିୟମ ଦ୍ୱାରା ଯେଉଁ ସୁବିଧାଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇଥିଲା, ସେଗୁଡ଼ିକୁ ପ୍ରଦାନ କରିବା ପାଇଁ ନିୟମ ପ୍ରଣୟନ କରିଛନ୍ତି କି ଏବଂ ଯଦି କେନ୍ଦ୍ର ସରକାର ଏହି ସୁବିଧାଗୁଡ଼ିକର ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଖର୍ଚ୍ଚ ବହନ କରିବା ପାଇଁ ଏକ ଶୁଳ୍କ ଲାଗୁ କରିଛନ୍ତି,

> ତେବେ ଏପରି ନିୟମଗୁଡ଼ିକୁ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ କ୍ଷମତାତୀତ ବୋଲି ଧରାଯିବ କି, ଏବଂ ଏହା ବିଶେଷ କରି ଯେତେବେଳେ ଧାରା 13 ଅଧୀନରେ ଯେଉଁ ବିଷୟଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ ନିୟମ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇପାରିବ, ଯେଉଁ ବିଷୟରେ ପୂର୍ବରୁ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି, ସେହି ବିଷୟଗୁଡ଼ିକ ସହିତ ସଂଯୋଗ କରି ନିଆଯାଏ । ଆମେ ବିଚାର କରୁ ଯେ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ପାଇଁ ବିଜ୍ଞ ପରାମର୍ଶଦାତାଙ୍କ ଏହି ଉପସ୍ଥାପନରେ ଯଥେଷ୍ଟ ବଳ ଅଛି, ଏବଂ ତେଣୁ ଏହା ଅତ୍ୟନ୍ତ ବିସ୍ତୃତ ଏବଂ ଯତ୍ନଶୀଳ ଯାଞ୍ଚ ଆବଶ୍ୟକ କରେ । ତଥାପି, ଆମେ ଏହି ବିଷୟର ବିସ୍ତୃତ ଯାଞ୍ଚ ଏବଂ ଆଲୋଚନାର ଏହି କାର୍ଯ୍ୟରୁ ମୁକ୍ତି ପାଇଛୁ କାରଣ ଆମେ ବିବେଚନା କରୁ ଯେ *ହିଙ୍ଗିର-ରାମପୁର କୋଇଲା କମ୍ପାନୀ ଲିମିଟେଡ଼ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ ବନାମ ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ* ମାମଲାରେ ନ୍ୟାୟାଳୟର ନିର୍ଣ୍ଣୟ ଦ୍ୱାରା ଏହା ସମାପ୍ତ ହୋଇଛି ।

ଉପରୋକ୍ତ ତର୍କକୁ ନ୍ୟାୟାଳୟ ପୃଷ୍ଠା 476ରେ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । *ଭାରତ କୋକିଙ୍ଗ କୋଇଲା ବନାମ ବିହାର ରାଜ୍ୟ,* [1990] 2 Scale 256 ମାମଲାରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟର ସଦ୍ୟ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ବିଷୟରେ ମଧ୍ୟ ଏଠାରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇପାରେ । ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ କୋଇଲା ବିଶୋଧନ କେନ୍ଦ୍ରରୁ ବାହାରୁଥିବା କୋଇଲା ଘୋଳ ଉଠାଇବା ପାଇଁ ଏବଂ ନଦୀ ଶଯ୍ୟା କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ ଜମିରେ ଜମା କରିବା ପାଇଁ ଲିଜ୍ ପ୍ରଦାନ କରିବାର ଅଧିକାର ବିହାର ରାଜ୍ୟର ଅଛି କି, ଏହି ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ନକାରାତ୍ମକ ଥିଲା । ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହି ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ ପହଞ୍ଚିଲେ ଯେ 'ସ୍ଲରି' ଏକ 'ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ' ଏବଂ ଏହାର ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ସଂସଦର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅଧିକାରିତା କ୍ଷେତ୍ର ମଧ୍ୟରେ ଥିଲା ।ଏହି ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ ପହଞ୍ଚିବା ପରେ ନ୍ୟାୟାଳୟ କହିଥିଲେ ଯେ ଧାରା 18 (1) କିମ୍ବା 18 (2) (k) ଅନୁଯାୟୀ କୌଣସି ନିୟମ ପ୍ରଣୟନ କରାଯାଇ ନଥିଲା - କୌଣସି ଖଣି କିମ୍ବା ଧାତବ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁ, ମଇଳା କିମ୍ବା ଟେଲିଂର ବ୍ୟବସ୍ଥାପନ କିମ୍ବା ନିଷ୍କାସନ - କିନ୍ତୁ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ହୋଇଥିଲା ଯେ *ହିଙ୍ଗିର ରାମପୁର, ତୁଲୋଚ* ଏବଂ *ବୈଜନାଥ କେଡ଼ିଆ*ରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ନୀତିକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ଏହା ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ନଥିଲା । ଏହି ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣଗୁଡ଼ିକ ଗୋଟିଏ ପଟେ ଏହା ପ୍ରମାଣିତ କରେ ଯେ ଖଣିଜ ବିକାଶ ଏବଂ ଖଣିଜ କ୍ଷେତ୍ର ବିକାଶ ମଧ୍ୟରେ ଯେଉଁ ପାର୍ଥକ୍ୟ ରଖିବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲେ ତାହା ବାସ୍ତବ ନୁହେଁ, କାରଣ ଦୁଇ ପ୍ରକାରର ବିକାଶ ଅବିଚ୍ଛେଦ୍ୟ ଏବଂ ଅଭିନ୍ନ ଭାବେ ପରସ୍ପର ସହ ଜଡ଼ିତ ଏବଂ ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ, ଆମେ ଯେଉଁ ପ୍ରକୃତିର ଶୁଳ୍କକୁ ନେଇ ଚିନ୍ତିତ, ତାହା କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଆଇନର ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକର ପରିସର ମଧ୍ୟରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ ଆସିଥାଏ । କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 9ର

ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟକୁ ଅଣଦେଖା କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ପୂର୍ବରୁ ବାହାର କରାଯାଇଥିବା କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 13ର ସର୍ତ୍ତାବଳୀ କେନ୍ଦ୍ରକୁ ସଡ଼କ ଏବଂ ପରିବେଶ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ନିୟମ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବାକୁ କ୍ଷମତା ପ୍ରଦାନ କରିଥାଏ । ଧାରା 18 (1) କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କୁ ଭାରତରେ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ସଂରକ୍ଷଣ ଏବଂ ବିକାଶ ତଥା ପରିବେଶର ସୁରକ୍ଷା ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ସମସ୍ତ ପଦକ୍ଷେପ ନେବାକୁ କ୍ଷମତା ପ୍ରଦାନ କରିଥାଏ । ଜିନିଷର ସ୍ୱଭାବରେ, ଏଗୁଡ଼ିକର ଅର୍ଥ କେବଳ ଖଣିଗୁଡ଼ିକରେ ଏପରି ସୁବିଧା ନୁହେଁ, ବରଂ ଖଣି ଆଡ଼କୁ ଏବଂ ଏହାର ଆଖପାଖ ଅଞ୍ଚଳକୁ ମଧ୍ୟ ନେଇଯାଏ । ଖଣିଜ କ୍ଷେତ୍ରର ବିକାଶ ସେଥିରେ ନିହିତ ରହିଛି । ଧାରା 25 ଅଧିନିୟମ ଏବଂ ନିୟମାବଳୀ ଅନୁଯାୟୀ ଭଡ଼ା, ରୟାଲଟି, ଟିକସ ଏବଂ ଶୁଳ୍କ ଆଦାୟକୁ ପରୋକ୍ଷ ଭାବରେ ପ୍ରାଧିକୃତ କରେ । ଏହିପରି ଭାବରେ ପ୍ରଦତ୍ତ କ୍ଷମତାର ପରିସର ଅତ୍ୟନ୍ତ ବ୍ୟାପକ ଅଟେ । ମୋଟାମୋଟି ପାଠ କଲେ, ପ୍ରବେଶ 54 ଏବଂ M.M.R.D. ଅଧିନିୟମ, 1957 ଦ୍ୱାରା ପରିକଳ୍ପିତ କେନ୍ଦ୍ର ନିୟନ୍ତ୍ରଣର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହେଉଛି ଖଣି ଏବଂ ଖଣିଜ କ୍ଷେତ୍ରର ଉପଯୁକ୍ତ ବିକାଶ ପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବା ଏବଂ ରୟାଲ୍ଟି ଏବଂ ଫଳସ୍ୱରୂପ ମୂଲ୍ୟ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଅନୁସୂଚୀ-1 ରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହୋଇଥିବା ଖଣିଜ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସମଗ୍ର ଦେଶରେ ଏକ ସମାନତା ଆଣିବା । କେତେକ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ ଉଦ୍ୟୋଗ ପକ୍ଷରୁ ହାଜର ହୋଇଥିବା ଶ୍ରୀ ବୋବଡେ ଦର୍ଶାଇଛନ୍ତି ଯେ ସେମାନଙ୍କ ରପ୍ତାନୀ ମୂଲ୍ୟ ସ୍ଥିର ରହିଛି ଏବଂ ରୟାଲ୍ଟି ବୃଦ୍ଧି ଦ୍ୱାରା ଏହାକୁ ବୃଦ୍ଧି କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ଏବଂ ଯଦି ବିଭିନ୍ନ ରାଜ୍ୟରେ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ରୟାଲ୍ଟି ଆଦାୟ କରାଯାଏ, ତେବେ ସେଗୁଡ଼ିକର କାର୍ଯ୍ୟ ଅସମ୍ଭବ ହୋଇଯିବ । ଏହି ଉପସ୍ଥାପନରେ ଦୃଢତା ରହିଥିବା ମନେହୁଏ । *ଇଣ୍ଡିଆ ସିମେଣ୍ଟ*ରେ ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା ପରି, କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଅଧିନିୟମ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ କିମ୍ବା ପରୋକ୍ଷ ଭାବରେ ରୟାଲଟିର ବୃଦ୍ଧିକୁ ନିଷେଧ କରେ, କେବଳ କେନ୍ଦ୍ର ଦ୍ୱାରା ଏବଂ 1957 ଅଧିନିୟମ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପଦ୍ଧତି ବ୍ୟତୀତ, ଏବଂ ଏହା ହିଁ ହେଉଛି ଠିକ୍ ଯାହା ଆକ୍ଷେପିତ ଅଧିନିୟମ କରିଥାଏ । ତେଣୁ ଆମେ ଏହି ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ ପହଞ୍ଚିଛୁ ଯେ ଦ୍ୱିତୀୟ ତାଲିକାର ପ୍ରବେଶ 23 କିମ୍ବା ପ୍ରବେଶ 50ର ସନ୍ଦର୍ଭ ଦ୍ୱାରା ଆକ୍ଷେପିତ ଅଧିନିୟମର ବୈଧତାକୁ ସମର୍ଥନ କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ।

ଦ୍ୱିତୀୟ ତାଲିକାର ପ୍ରବେଶ 18 ଯଥା 'ଜମି' ଉପରେ ଆଇନ ପ୍ରଣୟନକୁ ସ୍ଥଗିତ ରଖିବାକୁ ପ୍ରୟାସ କରାଯାଇଥିଲା । ଏହି ପ୍ରୟାସ ସଫଳ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ, କାରଣ ଆମେ ଏହି ଆବେଦନକୁ ନକାରାତ୍ମକ କରିବାକୁ ସ୍ଥିର କରିଛୁ ଯେ ଏହା ପ୍ରବେଶ 49 ଅଧୀନରେ ପଡ଼େ । *ବୈଜନାଥ*ରେ ଏକ ସମାନ ତର୍କକୁ ପ୍ରଧାନ ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ହିଦାୟତୁଲ୍ଲା ନିମ୍ନଲିଖିତ ଶବ୍ଦରେ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରିଥିଲେ:

"ଶ୍ରୀ ଏଲ୍. ଏନ୍. ସିହ୍ନା ଯୁକ୍ତି ବାଢ଼ିଥିଲେ ଯେ ଏହି ଅଧିନିୟମର ବିଷୟବସ୍ତୁ ଜମି ସହ ଜଡ଼ିତ ଏବଂ ତେଣୁ ଏହା ରାଜ୍ୟ ତାଲିକାର 18 ନମ୍ବର ପ୍ରବେଶ ଅଧୀନରେ ରହିଛି ଏବଂ ସେ ମୂଳତଃ ପାରିତ ହୋଇଥିବା ଭୂସଂସ୍କାର ଅଧିନିୟମରେ ଖଣି ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବ୍ୟବସ୍ଥା ପ୍ରତି ଆମର ଧ୍ୟାନ ଆକର୍ଷଣ କରିଥିଲେ । ଖଣିଗୁଡ଼ିକରେ ମଧ୍ୟସ୍ଥିଙ୍କ ଅଧିକାରର ଉଚ୍ଛେଦ ଏବଂ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କୁ ପଟ୍ଟାଧାରୀ ଭାବେ ଏହି ଅଧିକାର ପ୍ରଦାନ କରିବା ଜମି ଏବଂ ଜମିର କାର୍ଯ୍ୟକାଳ ସହ ଜଡ଼ିତ ଏକ ବିଷୟ ଥିଲା । କିନ୍ତୁ ରାଜ୍ୟ ସରକାର ଏବଂ ପଟ୍ଟାଧାରୀଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଖଣି ଲିଜ୍ ସ୍ଥିର ହେବା ପରେ, ସେହି ଖଣି ଲିଜ୍ ଗୁଡ଼ିକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରିବାର କୌଣସି ପ୍ରୟାସ ପ୍ରବେଶ 18 ରେ ନୁହେଁ ବରଂ ପ୍ରବେଶ 23 ରେ ପଡ଼ିବ, ଯଦିଓ ନିୟମାବଳୀ ସଂଯୋଗବଶତଃ ଜମି ଉପରେ ଥାଏ । ସଂସ୍କାର ଅଧିନିୟମର ଧାରା 10ରେ ହୋଇଥିବା ସଂଶୋଧନର ସାରାଂଶ ଏବଂ ସାରମର୍ମ ପ୍ରବେଶ 23 ମଧ୍ୟରେ ରହିଛି, ଯଦିଓ ଏହା ସଂଯୋଗବଶତଃ ଜମି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଥାଏ ଏବଂ ଏହାର ବିପରୀତ କ୍ରମରେ ନୁହେଁ । ତେଣୁ, ଏହି ସଂଶୋଧନ ସଂସଦର ଅଧିପତିତ୍ୱ କ୍ଷମତା ଅଧୀନରେ ଥିଲା, ଯାହା ଧାରା 15ରେ 1957ର ଅଧିନିୟମ 67ରେ ଘୋଷଣା କରାଯାଇଥିଲା ।ତେଣୁ ରାଜ୍ୟ ତାଲିକାର ପ୍ରବେଶ 18 କୌଣସି ସହାୟକ ନୁହେଁ "।

ଏହା ଦେଖିବାକୁ ମିଳିବ ଯେ, ଯଦି ଏହି ଆଦାୟକୁ ଜମି ଉପରେ ଟିକସ ଭାବେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ, ତେବେ ଏହାକୁ ଜମି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଶୁଳ୍କ ଭାବେ ମଧ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ।

ଉପରୋକ୍ତ କାରଣଗୁଡିକ ପାଇଁ, ଆମେ ବିଚାର କରୁ ଯେ ଓଡ଼ିଶା ସେସ୍ ଅଧିନିୟମ, 1962 ର ଧାରା 5 ରୁ 7 ଅନୁଯାୟୀ ସେସ୍ ଆଦାୟ ରାଜ୍ୟ ବିଧାନସଭାର କ୍ଷମତା ବାହାରେ ।

ବିହାର:

ବିହାର ଆଇନର ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ପୂର୍ବରୁ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରାଯାଇଛି । ଯେତେବେଳେ ଧାରା 5 ରେ କେବଳ କୁହାଯାଇଛି ଯେ ସମସ୍ତ ସ୍ଥାବର ସମ୍ପତ୍ତି ଏକ ସ୍ଥାନୀୟ ସେସ୍ ପାଇଁ ଦାୟୀ ହେବ ଏବଂ ଧାରା 6 ଜମିର ବାର୍ଷିକ ମୂଲ୍ୟ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସ୍ଥାବର ସମ୍ପତ୍ତିର ବିକ୍ରୟ ମୂଲ୍ୟ ଉପରେ ଆଧାର କରି ଲେଭି ଆଦାୟ ପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରେ, ପରବର୍ତ୍ତୀ ବିଭାଗ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଭାବରେ ଆଇନ ପ୍ରଣୟନ କରେ

ଯେ ସେସ୍ ଖଣି ଏବଂ ଖାଦାନରୁ ରୟାଲ୍ଟି ଏବଂ ରେଳବାଇ ଏବଂ ଟ୍ରାମୱେର ବାର୍ଷିକ ନିଟ୍ ଲାଭ ଉପରେ ହେବ । ଧାରା 6ରେ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସଂଶୋଧନ ଏହି ମୌଳିକ ସ୍ଥିତିକୁ ବଦଳାଇ ନାହିଁ ।ଯଦିଓ ଏହି ଧାରା ଖଣିଜ-ବାହକ ଜମିର ମୂଲ୍ୟକୁ ମଧ୍ୟ ସୂଚିତ କରେ, ତାହା କେବଳ ସେହି ସର୍ବାଧିକ ପ୍ରଦାନ କରେ ଯେଉଁ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରୟାଲିଟି ଉପରେ ଆଧାରିତ ସେସ୍ ଯାଇପାରିବ । ଅନ୍ୟ ଅର୍ଥରେ, ଖଣି ଏବଂ ଖାଦାନରୁ ରୟାଲ୍ଟି ଉପରେ ସିଧାସଳଖ ସେସ୍ ଆଦାୟ କରାଯାଏ । ତେଣୁ ଏହି ମାମଲାଟି *ଇଣ୍ଡିଆ ସିମେଣ୍ଟ* ଠାରୁ ଭିନ୍ନ ନୁହେଁ । ବିଜ୍ଞପ୍ତିଗୁଡ଼ିକ ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗକୁ ସମସ୍ତ ସନ୍ଦେହ ବାହାରେ ରଖିଥାଏ । ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ପ୍ରକାର ଏବଂ-ଲୁହାପଥର କ୍ଷେତ୍ରରେ-ଉତ୍ତୋଳନ ପଦ୍ଧତି ଏବଂ ବ୍ୟବହୃତ ପ୍ରକ୍ରିୟାର ପ୍ରକୃତି ଉପରେ ନିର୍ଭର କରି ଏହି ଲେଭି ହେଉଛି ରୟାଲଟିର ଏକ ପ୍ରତିଶତ କିମ୍ବା ଏକାଧିକ ।ବିଧାନରେ କୌଣସି ସ୍ପଷ୍ଟ ସଙ୍କେତ ନାହିଁ ଯେ ଏହି ପରିମାଣ ଶୁଳ୍କ ଆକାରରେ ଆଦାୟ କରାଯାଇଥାଏ, ଟିକସ ଆକାରରେ ନୁହେଁ । ପୂର୍ବରୁ ଆହରଣ କରାଯାଇଥିବା ଧାରା 9ର ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକ ସୂଚିତ କରିବ ଯେ କେବଳ ଏକ ଛୋଟ ପ୍ରତିଶତ ଜିଲ୍ଲା ପାଣ୍ଠିକୁ ଯାଉଛି ଏବଂ ଅବଶିଷ୍ଟ "ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଜନ ଉପଯୋଗୀ କାର୍ଯ୍ୟର ନିର୍ମାଣ ଏବଂ ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ ପାଇଁ" ରାଜ୍ୟ ସଞ୍ଚିତ ପାଣ୍ଠିର ଅଂଶବିଶେଷ ଗଠନ କରେ । ତେବେ, ଏହି ସର୍ତ୍ତରେ ଖଣିଜ ବିକାଶ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଅତିକମ୍ ରେ 10 ପ୍ରତିଶତ ଖର୍ଚ୍ଚ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି । ତେଣୁ, ଆମେ ଅନୁମାନ କରିବା ଯେ ଏହି ଟିକସକୁ ଆଂଶିକ ଭାବେ ଏକ ଶୁଳ୍କ ଭାବେ ଏବଂ ଆଂଶିକ ଭାବେ ଏକ ଟିକସ ଭାବେ ବିବେଚନା କରାଯାଇପାରିବ । କିନ୍ତୁ, ପୂର୍ବରୁ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଥିବା କାରଣ ପାଇଁ ଏହା ମଧ୍ୟ ଉତ୍ତରଦାତାମାନଙ୍କ ମାମଲାକୁ ଆଗକୁ ବଢ଼ାଇ ନଥାଏ ।

ଶ୍ରୀ ଚିଦାମ୍ବରମ ଉପସ୍ଥାପନ କରିଛନ୍ତି ଯେ, ରାଜ୍ୟ ତରଫରୁ ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା ମୂଳ ପ୍ରତିଆରୋପ ସତ୍ୟପାଠରେ, ଏହା ଜମି ଉପରେ ଏକ ଟିକସ ବୋଲି କୌଣସି ମାମଲା କରିବାକୁ ଆଗ୍ରହ କରାଯାଇ ନଥିଲା; ମାମଲାଟି ଥିଲା ଯେ ଏହା ଏକ "ଖଣିଜ ଅଧିକାର ଉପରେ ଟିକସ" ଥିଲା ।ସେ ନିବେଦନ କରିଥିଲେ ଯେ, *ଇଣ୍ଡିଆ ସିମେଣ୍ଟ* (ଅନୁଚ୍ଛେଦ 23 ଏବଂ 30) କାରଣରୁ ଏହା ପ୍ରଶ୍ନ ବହିର୍ଭୂତ ହୋଇଥିବାରୁ ଏହାକୁ ପ୍ରବେଶ 49 ଅଧୀନରେ ଆଣିବା ପାଇଁ ବିଳମ୍ବରେ ପ୍ରୟାସ କରାଯାଇଛି । ଆମେ ଏଠାରେ ବିବାଦଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ବିସ୍ତୃତ ଭାବେ ଆଲୋଚନା କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ କାରଣ ଓଡ଼ିଶା ତୁଳନାରେ ଏହା ରୟାଲ୍ଟି ଉପରେ ଆଦାୟର ଏକ ସ୍ପଷ୍ଟ ମାମଲା; ଏବଂ ଓଡ଼ିଶା ଅଧିନିୟମ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଆମେ ଆମ ଆଲୋଚନାରେ ଯେଉଁ କାରଣ ଦର୍ଶାଇଛୁ, ସେଥିପାଇଁ ଏହି ଶୁଳ୍କକୁ ମଧ୍ୟ ଅବୈଧ ଘୋଷଣା କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

ଶ୍ରୀ ଚିଦାମ୍ବରମ ଏହା ମଧ୍ୟ ଯୁକ୍ତି କରିଥିଲେ ଯେ 1880 ମସିହାରୁ ସେସ୍ ଆଦାୟ କରାଯାଉଥିବା ତଥ୍ୟକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ସମ୍ବିଧାନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 277 ଉପରେ ନିର୍ଭର କରି ରାଜ୍ୟ ଏହି ଶୁଳ୍କ ଆଦାୟକୁ ବଜାୟ ରଖିପାରିବ ନାହିଁ । ଅନୁଚ୍ଛେଦ 277 ରେ ଏହି ସର୍ତ୍ତାବଳୀରେ ରହିଛି:

> "କୌଣସି ଟିକସ, ଶୁଳ୍କ, ସେସ୍ କିମ୍ବା ପାଉଣା ଯାହା ଏହି ସମ୍ବିଧାନର ପ୍ରାରମ୍ଭର ତୁରନ୍ତ ପୂର୍ବରୁ କୌଣସି ରାଜ୍ୟ ସରକାର କିମ୍ବା କୌଣସି ପୌରପାଳିକା କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ ସ୍ଥାନୀୟ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ କିମ୍ବା ସଂସ୍ଥା ଦ୍ୱାରା ରାଜ୍ୟ, ପୌରପାଳିକା, ଜିଲ୍ଲା କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ ସ୍ଥାନୀୟ ଅଞ୍ଚଳର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପାଇଁ ଆଇନଗତ ଭାବରେ ଆଦାୟ କରାଯାଉଥିଲା, ସେହି ଟିକସ, ଶୁଳ୍କ, ସେସ୍ କିମ୍ବା ପାଉଣା କେନ୍ଦ୍ର ତାଲିକାରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯିବା ସତ୍ତ୍ୱେ, ସଂସଦ ଦ୍ୱାରା ଆଇନ ଦ୍ୱାରା ଏହାର ବିପରୀତ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସମାନ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଲାଗୁ ହେବ" ।

ଆମେ ଭାବୁଛୁ, ଯେପରି ଶ୍ରୀ ଚିଦାମ୍ବରମ ଯଥାର୍ଥରେ ଯୁକ୍ତି ରଖିଥିଲେ ଯେ ଅନୁଚ୍ଛେଦ 277 ଉପରେ ନିର୍ଭରଶୀଳତା ରଖିବା ତିନୋଟି କାରଣରୁ ଭୁଲ୍ ହେବ:

(a) ଯେଉଁ ଶୁଳ୍କକୁ ଆପତ୍ତି କରାଯାଇଛି, ତାହା ଧାରା 6 ଅଧୀନରେ ରହିଛି, ଯାହା 1975ରେ ସଂଶୋଧିତ ହୋଇଛି, ଅର୍ଥାତ୍ ସମ୍ବିଧାନ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଶୁଳ୍କ;

(b) ଧାରା 6, ଏହାର ନିଜ ଭାଷାରେ, କେବଳ "ସଂସଦ ଦ୍ୱାରା ଏହାର ବିପରୀତ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ" କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମ ଅଟେ ଏବଂ, ଯେପରି ଆମେ କହିଛୁ ଯେ ଏହି କ୍ଷେତ୍ର M.M.R.D ଅଧିନିୟମ ଦ୍ୱାରା ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ, ଏହା ଖଣିଜ ଜମି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଧାରା 6 ର ପ୍ରଭାବକୁ ଅତିକ୍ରମ କରେ; ଏବଂ

(c) ଅନୁଚ୍ଛେଦ 277 କେବଳ ସେଥିରେ ଉଲ୍ଲିଖିତ ଟିକସ, ଶୁଳ୍କ ଏବଂ ସେସ୍ ସଞ୍ଚୟ କରେ ଯଦି ସେଗୁଡିକ ସମାନ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଏ ଏବଂ ସଂସଦ ଆଇନ ଦ୍ୱାରା ଏହାର ବିପରୀତ ବ୍ୟବସ୍ଥା ହେବା ପରେ ଏବଂ M.M.R.D ଅଧିନିୟମ, 1957 ର ପ୍ରଣୟନ ସହିତ, ସେଗୁଡିକର ବୈଧତା ସମାପ୍ତ ହୋଇଯାଏ । ଏହି ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ, *ରାମକୃଷ୍ଣ ରାମନାଥ ବନାମ ଜନପଦ ସଭା* [1962] Supp 3 SCR 70 ମାମଲାରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟର ନିମ୍ନଲିଖିତ ମନ୍ତବ୍ୟ ଗୁଡିକ, ଯାହା *ଟାଉନ୍ ମ୍ୟୁନିସିପାଲିଟି କମିଟି ବନାମ ରାମଚନ୍ଦ୍ର*, [1964] 6 SCR 947 959 ରେ ଉଦ୍ଧୃତ ହୋଇଛି, ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବେ ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ।

"'ଆଦାୟ ଜାରି ରହିପାରେ' ଶବ୍ଦର ଗୁରୁତ୍ୱ ସହିତ ପରବର୍ତ୍ତୀ ମୁକାବିଲା ଏହି ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକରେ ସଂକ୍ଷେପିତ ହୋଇଥିଲା:

(1) ଟିକସ ଏପରି ହେବା ଉଚିତ ଯାହା ଏକ ସ୍ଥାନୀୟ ଅଞ୍ଚଳର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପାଇଁ ଏକ ସ୍ଥାନୀୟ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଆଇନଗତ ଭାବରେ ଆଦାୟ କରାଯାଇଥିଲା,

(2) ଟିକସ ସଂଗ୍ରହ କରୁଥିବା ସଂସ୍ଥାର ପରିଚୟ, ଯେଉଁ ଅଞ୍ଚଳର ହିତ ପାଇଁ ଟିକସ ବ୍ୟବହୃତ ହେବ ଏବଂ ଯେଉଁ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ବ୍ୟବହାର କରାଯିବ ତାହା ସମାନ ରହିବ; ଏବଂ

(3) ଟିକସ ହାର ବୃଦ୍ଧି କରାଯାଇ ନାହିଁ କିମ୍ବା ଏହାର ପ୍ରଭାବ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରାଯାଇ ନାହିଁ, ଯାହାଦ୍ୱାରା ଏହା ସମାନ ଟିକସ ହୋଇ ରହିବ" ।

ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ ଯେ ଯଦି ଏହି ପରୀକ୍ଷଣ ଗୁଡ଼ିକ ଲାଗୁ କରାଯାଏ, ତେବେ ଅନୁଚ୍ଛେଦ 277 ଆଧାରରେ ଟିକସକୁ ବଜାୟ ରଖିବାର ପ୍ରୟାସ ସଫଳ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ । ବାସ୍ତବରେ, ଆମ ସମ୍ମୁଖରେ ଏପରି କୌଣସି ପ୍ରୟାସ କରାଯାଇ ନଥିଲା ।

ତେଣୁ, ଆମେ ବିଚାର କରୁଛୁ ଯେ ସେସ୍ ଲାଗୁ କରିବା ବନ୍ଦ କରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଏହା ମଧ୍ୟ ଆମ ଦୃଷ୍ଟିକୁ ଅଣାଯାଇଛି ଯେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟର ଦୁଇ ଜଣ ବିଚାରପତିଙ୍କ ଏକ ଖଣ୍ଡପୀଠ ପାଟନା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ଏକ ରାୟ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଜଣେ କରଦାତାଙ୍କ ଆବେଦନକୁ ଅର୍ଥାତ CA ନଂ. 1521/1990 କୁ ଅନୁମତି ଦେଇସାରିଛନ୍ତି । ଏହା ମଧ୍ୟ ଆମ ଦୃଷ୍ଟିକୁ ଅଣାଯାଇଛି ଯେ ନିକଟରେ ପାଟନା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ, *ଇଣ୍ଡିଆ ସିମେଣ୍ଟ*କୁ ଅନୁସରଣ କରି 6.11.90 ରେ ଏକ ରାୟରେ *ସେଣ୍ଟ୍ରାଲ୍ କୋଲଫିଲ୍ଡସ୍ ଲିମିଟେଡ୍ ବନାମ ରାଜ୍ୟ,* (ସିଡବ୍ଲ୍ୟୁଜେସି 2085/89 ଏବଂ ସଂଯୁକ୍ତ ମାମଲା) ରେ ସେସ୍ ଆଦାୟକୁ ଅବୈଧ କରିଛନ୍ତି ।

ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ:

ଏବେ ଆମେ 1982ର ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ ଅଧିନିୟମ 15ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଉପରେ ଧ୍ୟାନ ଦେବୁ । ଆମେ କେବଳ ଚତୁର୍ଥ ଭାଗକୁ ନେଇ ଜଡ଼ିତ, ଯାହା ସାଧାରଣ ଭାବେ ଜମି ଉପରେ ସେସ୍ ଲାଗୁ କରିନଥାଏ, ଯାହାକୁ ପ୍ରବେଶିକା 18 କିମ୍ବା ପ୍ରବେଶିକା 49 ଭାବେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇପାରିବ, ବରଂ କେବଳ ଖଣିଜ ଅଧିକାର ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଥିବା ଜମି ଉପରେ ସେସ୍ ଲାଗୁ କରିଥାଏ, ଯାହା ରାଜ୍ୟରେ

ମୁଖ୍ୟତଃ କୋଇଲା ଏବଂ ଚୂନପଥର ସମ୍ବନ୍ଧରେ ରହିଛି । ଧାରା 9 ଅନୁଯାୟୀ ଆୟ କେବଳ ଖଣିଜ-ବାହକ କ୍ଷେତ୍ରର ସାମଗ୍ରିକ ବିକାଶ ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ହେବ । ଯଦିଓ ଏହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଏକ ପୃଥକ ପାଣ୍ଠି ଗଠନ ପାଇଁ କୌଣସି ବ୍ୟବସ୍ଥା ନାହିଁ, ଯେପରି ଅଧିନିୟମର ଦ୍ୱିତୀୟ ଭାଗ କିମ୍ବା ତୃତୀୟ ଭାଗ ଅଧୀନରେ ଲାଗୁ କରାଯାଇଥିବା ସେସ୍ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ, କେବଳ ଏହି ବିଚାର ଏହି ଲେଭିକୁ ଏକ ଶୁଳ୍କ ଭାବରେ ବିବେଚନା କରିବାରେ ବାଧା ସୃଷ୍ଟି କରେ ନାହିଁ: *ଶ୍ରୀନିବାସ ଟ୍ରେଡର୍ସ ବନାମ ରାଜ୍ୟ,* [1983] 3 S.C.R. 843 873 ରେ ଦେଖନ୍ତୁ । ଖଣିଜ କ୍ଷେତ୍ରର ବିକାଶ ସହିତ ଜଡ଼ିତ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପାଇଁ ଏହି ଶୁଳ୍କକୁ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବା, ଆମ ମତରେ, ଏହାକୁ ଏକ ଶୁଳ୍କ ଭାବେ ଗ୍ରହଣ କରିବା ପାଇଁ ଯଥେଷ୍ଟ ବୋଲି ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ବିଚାର କରିଥିଲେ । ତେବେ, ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦର୍ଶାଇଥିଲେ ଯେ, ଏପରି ଶୁଳ୍କ ଆଇଟମ୍ 23 ପାଇଁ ସୂଚିତ ହେବ ଏବଂ ତେଣୁ, M.M.R.D ଅଧିନିୟମ, 1957 କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେବା ପରେ, ରାଜ୍ୟ ବିଧାନମଣ୍ଡଳ ପାଇଁ ସୀମା ବାହାରେ । ଓଡ଼ିଶା ବିଧାନ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ପୂର୍ବରୁ ଯେଉଁ କାରଣଗୁଡ଼ିକ ଆଲୋଚନା ହୋଇସାରିଛି, ଆମେ ଏହି ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ସମର୍ଥନ କରୁଛୁ ।

ଏମ୍. ପି. ଲାଇମ୍ ମାନୁଫାକ୍ଚରର୍ସ ଆସୋସିଏସନ୍ ବନାମ ରାଜ୍ୟ (ଏବଂ ସଂଯୁକ୍ତ ମାମଲାଗୁଡିକ) AIR 1989 M.P. 264ରେ ଅନ୍ୟ ବିଧାନ ଯଥା, ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ ଉପକାର ଅଧିନିୟମ (1982 ର ଅଧିନିୟମ 1) ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ଏକ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଖଣ୍ଡପୀଠଙ୍କ ବିଚାର ପାଇଁ ଆସିଥିଲା । ପୂର୍ଣ୍ଣ ଖଣ୍ଡପୀଠ କହିଛନ୍ତି ଯେ 1989ର ସଂଶୋଧନ ଦ୍ୱାରା ଅଧିନିୟମର ଧାରା 12 ଉଚ୍ଛେଦ ହୋଇଥିବା ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 11 ଅଧୀନରେ ଲାଗୁ କରାଯାଇଥିବା ଶୁଳ୍କ ବନ୍ଦ ହୋଇ ଟିକସ ହୋଇ ଯାଇଛି । ଏହା ଆହୁରି ମଧ୍ୟ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ହୋଇଥିଲା ଯେ ଏହି ଲେଭି ଦ୍ୱିତୀୟ ତାଲିକାର ପ୍ରବେଶ 49 କିମ୍ବା ପ୍ରବେଶ 50 ଦ୍ୱାରା ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ନଥିଲା, ଏବଂ ତେଣୁ ଏହା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କ୍ଷମତା ବାହାରେ ଥିଲା ।ଏହା ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲା:

> "ଏହା ଟିପ୍ପଣୀ କରିବା ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଯେ ସମସ୍ତ ଜମି ଉପରେ ସେସ୍ ଲାଗୁ କରାଯାଇନାହିଁ ଏବଂ ଏହା ଖଣିଜ ଅଧିକାର ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଧାରଣ କରାଯାଇଥିବା ଜମିର ପରିମାଣ କିମ୍ବା ଏହାର ମୂଲ୍ୟ ଉପରେ ନିର୍ଭରଶୀଳ ନୁହେଁ । ତେଣୁ ଟିକସର ବିଷୟବସ୍ତୁ ହେଉଛି ଖଣିଜ ଅଧିକାର ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଧାରଣ କରାଯାଇଥିବା ଭୂମିରୁ ଉଠାଯାଇଥିବା ପ୍ରମୁଖ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ । ଯଦି କୌଣସି ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ଉତ୍ତୋଳନ ନହୁଏ, ତେବେ ଟିକସ ଲାଗୁ ହେବ ନାହିଁ । ଖଣିଜ ଅଧିକାର ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଥିବା

ଜମିର ପରିମାଣ ଉପରେ ଟିକସ ନିର୍ଭରଶୀଳ ନୁହେଁ । ଏହା ଏପରି ଏକ ମାମଲା ନୁହେଁ ଯେଉଁଥିରେ ସମସ୍ତ ଜମି ସେସ୍ ପ୍ରଦାନ ପାଇଁ ଦାୟୀ, ଏହା ଯେ ଜମିର ମୂଲ୍ୟ ଆଧାରରେ ଦାୟିତ୍ୱ ଆକଳନ କରାଯାଏ ଏବଂ ଖଣି ଲିଜ୍ ଅଧୀନରେ ଥିବା ଜମିର ଟିକସ ପରିମାଣ ହେଉଛି ଉତ୍ପାଦିତ ଖଣିଜ ମୂଲ୍ୟ । ଆକ୍ଷେପିତ ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ, ଜମିର ମୂଲ୍ୟ କିମ୍ବା ଉତ୍ପାଦିତ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ମୂଲ୍ୟର ସେସ୍ ଆଦାୟରେ କୌଣସି ଭୂମିକା ନାହିଁ । ଭୂମିରୁ ଉତ୍ପାଦିତ ପ୍ରମୁଖ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ପରିମାଣ ଟିକସ ପଇଠ କରିବାର ଦାୟିତ୍ୱ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିଥାଏ । ଏଭଳି ପରିସ୍ଥିତିରେ, ଯେଉଁ ଜମି ରାଜ୍ୟ ତାଲିକାର 49 ନମ୍ବର ପ୍ରବେଶ ଦ୍ୱାରା ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ, ସେହି ଜମି ଉପରେ ଆରୋପିତ ଟିକସକୁ ଟିକସ ବୋଲି ଧରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ।

ଅଜୟ କୁମାର ମୁଖାର୍ଜୀ ବନାମ ସ୍ଥାନୀୟ ବୋର୍ଡ, AIR 1965 SC 1561 ମଧ୍ୟରେ ପାର୍ଥକ୍ୟ ଦର୍ଶାଇବା ପରେ ଏବଂ *ୟୁନିଅନ ବନାମ ବମ୍ବେ ଇଣ୍ଟରନ୍ୟାସନାଲ ଲିମିଟେଡ୍*, AIR 1984 SC 420 କୁ ଉଲ୍ଲେଖ କରି ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହି ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ ଉପନୀତ ହୋଇଥିଲେ:

> "ବର୍ତ୍ତମାନ ମାମଲାରେ ଧାର୍ଯ୍ୟ ଟିକସର ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ ହେଉଛି ଯେ ଯଦିଓ ଏହା ପ୍ରକାରରେ ଜମି ଉପରେ ଟିକସ ବୋଲି ଜଣାପଡ଼େ, ବାସ୍ତବରେ ଏହା ସେଥିରୁ ଉତ୍ପାଦିତ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ଉପରେ ଟିକସ ଅଟେ । ତେଣୁ ଟିକସ ବିଷୟ ରାଜ୍ୟ ତାଲିକାର ପ୍ରବେଶିକା 49 ଦ୍ୱାରା ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ନୁହେଁ ।"

ପ୍ରବେଶ 50 ବିଷୟରେ, *ହିଙ୍ଗିର ରାମପୁରକୁ* ଉଲ୍ଲେଖ କରିବା ପରେ, ନ୍ୟାୟାଳୟ ମନ୍ତବ୍ୟ ଦେଇଛନ୍ତି:

> "ଏବେ ଏହି ଅଧିନିୟମର ଧାରା 11ର ଅନୁଧ୍ୟାନରୁ ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇଯିବ ଯେ ଚାର୍ଜିଂ ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା ବର୍ତ୍ତମାନର ଏହି ମାମଲାରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଖଣି ଲିଜ୍ ଧାରକଙ୍କ ଖଣିଜ ଅଧିକାର ଉପରେ ଟିକସ ଲାଗୁ କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଖଣି ଲିଜ୍ ଅଧୀନରେ ଧାରଣ କରିଥିବା ଜମିରେ ଉତ୍ପାଦିତ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ଉପରେ ଟିକସ ଲାଗୁ କରାଯାଇଥାଏ । ଏହି ପରିସ୍ଥିତିରେ, ଏହି ଅଧିନିୟମ ଦ୍ୱାରା ଲାଗୁ କରାଯାଇଥିବା ଟିକସକୁ ସମ୍ବିଧାନର ସପ୍ତମ ଅନୁସୂଚୀର ଦ୍ୱିତୀୟ ତାଲିକାର 50 ନମ୍ବର ପ୍ରବେଶିକା ଦ୍ୱାରା ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ଟିକସ ବୋଲି ଧରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ତେଣୁ, ଆମ ମତରେ,

ଏହା ଦର୍ଶାଯାଇନାହିଁ ଯେ ରାଜ୍ୟ ବିଧାନମଣ୍ଡଳ ଆକ୍ଷେପିତ ସେସ୍ ଆଦାୟ କରିବାକୁ କ୍ଷମତାପ୍ରାପ୍ତ । ”

ଆମର ପୂର୍ବ ଆଲୋଚନାକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ଏହି ଉପସଂହାର ସ୍ୱଷ୍ଟ ଭାବରେ ସଠିକ୍ । ତେବେ, ରାୟର 10 ରୁ 12 ଅନୁଚ୍ଛେଦରେ ଅଦାଲତ ଏକ ମତ ବ୍ୟକ୍ତ କରିଥିଲେ ଯେ ଯଦି ଏହି ଟିକସକୁ ସମ୍ବିଧାନର ଦ୍ୱିତୀୟ ଅନୁସୂଚୀର ଦ୍ୱିତୀୟ ତାଲିକାର ପ୍ରବେଶିକା 49 କିମ୍ବା 50 ଅନୁଯାୟୀ ଟିକସ ଲାଗୁ ବୋଲି ବିବେଚନା କରାଯାଇପାରିବ, ତେବେ ଏପରି କ୍ଷମତା "ଏମ୍.ଏମ୍.ଆର୍.ଡି. ଆଇନର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଦ୍ୱାରା ହରଣ କରାଯାଇନାହିଁ" । ଆମେ ଭାବୁଛୁ, ଯେପରି ଆମେ ପୂର୍ବରୁ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଛୁ ଯେ ଯଦିଓ ଏମ୍.ଏମ୍.ଆର୍.ଡି. ଅଧିନିୟମ, 1957ରେ, 1948 ଅଧିନିୟମର ଧାରା 6 (2) ଅସଦୃଶ, ଟିକସ ଆଦାୟ ପାଇଁ କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବ୍ୟବସ୍ଥା ନାହିଁ, ପୂର୍ବଟିର ଧାରା 25 ଏପରି କ୍ଷମତାର ଅସ୍ତିତ୍ୱକୁ ସୂଚିତ କରେ । ତେଣୁ, ଆମ ମତରେ, ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଉପରୋକ୍ତ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣଗୁଡ଼ିକ ଏମ୍.ଏମ୍.ଆର୍.ଡି. ଅଧିନିୟମର ଧାରା 25 ଏବଂ ସେଥିରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କ୍ଷେତ୍ରକୁ ଯଥେଷ୍ଟ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଉନାହିଁ । ତେବେ ଏହି ଟିକସ ପ୍ରବେଶିକା 49 କିମ୍ବା ପ୍ରବେଶିକା 50 ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ନୁହେଁ ବୋଲି ବିଚାରକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ଏହି ଦିଗଟି ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ନୁହେଁ ।

ଆମେ ଏହା ମଧ୍ୟ କହିପାରିବା ଯେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟର ଏକ ଖଣ୍ଡପୀଠ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଖଣ୍ଡପୀଠଙ୍କ ରାୟ (ଏସ୍.ଏଲ୍.ପି. 10052/89, 12696/84 ଇତ୍ୟାଦି, 5.2.90ରେ ଫଇସଲା) ବିରୋଧରେ ଆବେଦନ କରିବାକୁ ଅନୁମତି ପାଇଁ ରାଜ୍ୟର ଆବେଦନକୁ ପ୍ରାରମ୍ଭରୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରିସାରିଛି, ଯାହା *ଇଣ୍ଡିଆ ସିମେଣ୍ଟ* ଦ୍ୱାରା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ । ଏହା ଆମ ଦୃଷ୍ଟିକୁ ଅଣାଯାଇଛି ଯେ *ଇଣ୍ଡିଆ ସିମେଣ୍ଟ* ପରେ ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ *ହିରାଲାଲ ଏବଂ ଏମ୍. ପି. ଲାଇମ୍ ମାନୁଫାକ୍ଚରର୍ସ ଆସୋସିଏସନ୍ ଇନ୍ ଅଙ୍କୁର ଟେକ୍ସଟାଇଲ୍ସ ଏବଂ ଅନ୍ୟଜଣେ ବନାମ ସାଉଥ୍ ଇଷ୍ଟର୍ଣ୍ଣ କୋଲଫିଲ୍ଡସ୍*, (ଏମ୍.ପି. ସଂଖ୍ୟା 1547/1990) ରେ *ଇଣ୍ଡିଆ ସିମେଣ୍ଟକୁ* ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ଏହାର ସିଦ୍ଧାନ୍ତକୁ ପୁନର୍ବାର ପ୍ରକାଶ କରିଛନ୍ତି ।

ଫେରସ୍ତ ପ୍ରସଙ୍ଗ

ଓଡ଼ିଶା, ବିହାର ଏବଂ ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ ଆଇନ ଅନୁଯାୟୀ ସେସ୍ ଆଦାୟ ଅବୈଧ ବୋଲି ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ନେବା ପରେ, ଏପରି ସିଦ୍ଧାନ୍ତର ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ପରିଣାମ ଉପରେ ବିଚାର କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇଯାଏ । ପ୍ରଥମ ଦୃଷ୍ଟିଗତ ଭାବେ ଏହା ଜଣାପଡ଼ିବ ଯେ ଏହି ଲେଭିକୁ ଆରମ୍ଭରୁ ଖରାପ ବୋଲି

ବିବେଚନା କରାଯିବା ଉଚିତ ଏବଂ ବିଶେଷ କରି ସମ୍ବିଧାନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 265କୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି, ଆକ୍ଷେପିତ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅଧୀନରେ ଲାଗୁ କରାଯାଇଥିବା ସମସ୍ତ ସେସ୍ କରଦାତାଙ୍କୁ ଫେରସ୍ତ କରିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଆଯିବା ଉଚିତ । ତେବେ ରାଜ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ, ଏହାର ବିପରୀତ ଯୁକ୍ତି ଉପସ୍ଥାପନ କରିବା ପାଇଁ *ଇଣ୍ଡିଆ ସିମେଣ୍ଟ*ରେ ରାୟର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 35 ରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ ଉପରେ ନିର୍ଭରଶୀଳତା ରଖାଯାଇଛି । ତାଙ୍କ ରାୟର ଉପସଂହାର ଆଡ଼କୁ, ପ୍ରଧାନ ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ସବ୍ୟସାଚୀ ମୁଖାର୍ଜୀ ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗ ଉପରେ ଏହିପରି ବିଚାର କରିଥିଲେ:

> "ଶ୍ରୀ କୃଷ୍ଣମୂର୍ତ୍ତି ଆୟାର ତଥାପି ଦର୍ଶାଇଥିଲେ ଯେ, ଯେକୌଣସି ପରିସ୍ଥିତିରେ, *ଏଚ୍.ଆର୍.ଏସ୍. ମୂର୍ତ୍ତି* ମାମଲାରେ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟର ସାମ୍ବିଧାନିକ ଖଣ୍ଡପୀଠର ନିର୍ଣ୍ଣୟ ଥିଲା । ସେହି ଆଧାରରେ ଗ୍ରାମ ଏବଂ ନଗର ପଞ୍ଚାୟତଗୁଡ଼ିକର ସଂଗଠନ ପାଇଁ ସେସ୍ ଲାଗୁ କରାଯାଇଛି ଏବଂ ଜାତୀୟ ସେବା ସମ୍ପ୍ରସାରଣ ଯୋଜନା ଅଧୀନରେ ବ୍ୟାପକ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇଛି, ଯାହା ପ୍ରତି ଆମର ଧ୍ୟାନ ଆକର୍ଷଣ କରାଯାଇଥିଲା । ଶ୍ରୀ କୃଷ୍ଣମୂର୍ତ୍ତି ଆୟାର ଆହୁରି କହିଥିଲେ ଯେ ସମ୍ବିଧାନରେ ସନ୍ନିବେଶିତ ରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ ନିର୍ଦ୍ଦେଶାତ୍ମକ ନୀତିର ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ କୁହାଯାଇଛି ଯେ ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚାୟତଗୁଡ଼ିକୁ ସଂଗଠିତ କରିବା ପାଇଁ ରାଜ୍ୟ ପଦକ୍ଷେପ ଗ୍ରହଣ କରିବା ଉଚିତ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କୁ ସ୍ୱାୟତ୍ତଶାସନର ଏକକ ଭାବେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ କ୍ଷମତା ଏବଂ କର୍ତ୍ତୃତ୍ୱ ପ୍ରଦାନ କରିବା ଉଚିତ, ଏବଂ ଯେହେତୁ ସେହି ଆଧାରରେ ଅର୍ଥ ଆଦାୟ କରାଯାଇଛି, ତେଣୁ ଆମେ ସର୍ବାଦୌ ରୟାଲ୍ଟି ଉପରେ ଉକ୍ତ ସେସ୍ କୁ ସମ୍ଭାବ୍ୟ ଭାବରେ *କ୍ଷମତାତୀତ* ବୋଲି ଘୋଷଣା କରିବା ଉଚିତ୍ । ଅନ୍ୟ ଅର୍ଥରେ କହିଲେ, ଉକ୍ତ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଆଧାରରେ ଯେଉଁ ଅର୍ଥ ସଂଗ୍ରହ କରାଯାଇଛି, ତାହାକୁ ପିଛିଲା ଭାବରେ ବେଆଇନ ବୋଲି ଘୋଷଣା କରାଯିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ ଏବଂ ରାଜ୍ୟ ତାହାକୁ ଫେରସ୍ତ କରିବା ପାଇଁ ଉତ୍ତରଦାୟୀ । ଏହି ଉପସ୍ଥାପନାରେ ଆମେ ଅନେକ ମର୍ମ ଥିବାର ଦେଖିବାକୁ ପାଉଛୁ । ସର୍ବୋପରି, *ଏଚ.ଆର.ଏସ. ମୂର୍ତ୍ତି* ମାମଲାରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟର ଏକ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ଥିଲା ଏବଂ ଉକ୍ତ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ସଠିକ୍ ସ୍ଥିତିରେ ଥିଲା ବୋଲି ଆଧାର କରି ଅର୍ଥ ସଂଗ୍ରହ କରାଯାଇଛି । ତେଣୁ ଆମର ମତ ହେଉଛି ଯେ ଉକ୍ତ ସେସ୍ ଲାଗୁ କରିବା କେବଳ ସମ୍ଭାବ୍ୟ ଭାବେ ରାଜ୍ୟ ବ୍ୟବସ୍ଥାପକ ସଭାର କ୍ଷମତାର ପରିପନ୍ଥୀ ବୋଲି ଘୋଷଣା କରିବାରେ ଆମେ ନ୍ୟାୟସଙ୍ଗତ ହେବୁ ।"

ଉପରୋକ୍ତ ମନ୍ତବ୍ୟ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରି, ରାଜ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ ଏହା ଦାଖଲ କରାଯାଇଛି ଯେ *ମୂର୍ତ୍ତି* ମାମଲାରେ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଘୋଷିତ ଆଇନ ଆଧାରରେ ସେମାନେ ଅନେକ ବର୍ଷ ଧରି ଆଦାୟ କରୁଥିବା ସେସ୍ ଫେରସ୍ତ କରିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଆଯିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ । ଏହି ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ ଅନ୍ୟ କେତେକ ପରିସ୍ଥିତି ମଧ୍ୟ ଆମ ଦୃଷ୍ଟିକୁ ଅଣାଯାଇଛି:

(i) ଅନେକ ରାଜ୍ୟ ଏହି ଆଧାରରେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିଛନ୍ତି ଯେ ସେମାନେ ସମ୍ପୃକ୍ତ ପ୍ରକୃତିର ଏକ ସେସ୍ ଆଦାୟ କରିବାର ହକଦାର ଅଟନ୍ତି । ଏହି ରାୟରେ ପୂର୍ବରୁ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥିବା ରାଜ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ବ୍ୟତୀତ ରାଜସ୍ଥାନ ଏବଂ ଆନ୍ଧ୍ର ପ୍ରଦେଶରେ ମଧ୍ୟ ସମାନ ନିୟମ ରହିଛି ।

(ii) ଏହି ଟିକସ ରାଜ୍ୟଗୁଡ଼ିକର ଅର୍ଥ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଏକ ବଡ଼ ଅଂଶ ବିଶେଷ କରି ଖଣିଜ ସମ୍ପଦରେ ସମୃଦ୍ଧ ରାଜ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ । ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ, ଏହି ଦେଶର ଖଣିଜ ସମ୍ପଦର ଏକ ଭଲ ପ୍ରତିଶତ ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ ରାଜ୍ୟରେ ରହିଛି । ଏହା ଦେଶର ମୋଟ ଉତ୍ପାଦନର 26.53 ପ୍ରତିଶତ ଚୂନପଥରରେ, 36 ପ୍ରତିଶତ ଡୋଲୋମାଇଟ୍, 28.14 ପ୍ରତିଶତ କୋଇଲା, 21.5 ପ୍ରତିଶତ ଲୁହାପଥର, 13 ପ୍ରତିଶତ ବକ୍ସାଇଟ୍, 21.38 ପ୍ରତିଶତ ମାଙ୍ଗାନିଜ୍ ଧାତବ, 14.43 ପ୍ରତିଶତ ଶୈଳ ଫସଫେଟ୍, 33 ପ୍ରତିଶତ ତମ୍ବା ଧାତବ ଇତ୍ୟାଦି ଉତ୍ପାଦନ କରିଥାଏ । ସେସ୍ ର ପରିମାଣର ଅନେକ କୋଟି ଟଙ୍କା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରହିଛି । ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସଂଗ୍ରହ କରାଯାଇଥିବା ସେସ୍ ଫେରସ୍ତ କରିବାର ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଫଳରେ ଆରମ୍ଭ କରାଯାଇଥିବା ସମସ୍ତ ବିକାଶମୂଳକ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ବନ୍ଦ ହୋଇଯିବ ଏବଂ ରାଜ୍ୟ ପାଇଁ ଅପୂରଣୀୟ କ୍ଷତି ହେବ ।

(iii) ଯେପରି ଦର୍ଶାଯାଇଛି (ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ, 1986 ର ସି.ଏ. ସଂଖ୍ୟା 1640 ରୁ 1643, 1645, 1649, 1654, 1655, 1659 ଏବଂ 1662 ରେ ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା 1984 ର ସି.ଏମ୍.ପି. ସଂଖ୍ୟା 31187 ରୁ 31196 ର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 5 ରୁ 8 ରେ) ସେସ୍ ର ପ୍ରଭାବ କରଦାତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା - ଯାହା ଅଗ୍ରଣୀ ଶିଳ୍ପ ଯାହା ସହଜରେ ଏହାର ଭାର ବହନ କରିପାରିବ - ସେମାନଙ୍କ ଗ୍ରାହକଙ୍କ ପାଇଁ ପୂର୍ବରୁ ଚଳନ ହୋଇଛି । ସେମାନଙ୍କୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ଫେରସ୍ତ କେବଳ ସେମାନଙ୍କର ଅନ୍ୟାୟୋଚିତ ସମୃଦ୍ଧିରେ ସହାୟକ ହେବ ଏବଂ *ୟୁ.ପି. ରାଜ୍ୟ ବିଦ୍ୟୁତ୍ ବୋର୍ଡ, ଲକ୍ଷ୍ନୌ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବନାମ ସିଟି ବୋର୍ଡ, ମସୁରୀ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ*, [1985] 2 SCR 815 ପୃଷ୍ଠା 824 ରେ ଏବଂ *ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ ରାଜ୍ୟ ବନାମ*

ବ୍ୟଙ୍କଟଲାଲ ଏବଂ ଅନ୍ୟଜଣେ, [1985] 3 SCR 561 ପୃଷ୍ଠା 568 ରେ ନୀତି ପ୍ରୟୋଗ କରି ଏହା ବିରୁଦ୍ଧରେ ସୁରକ୍ଷା ଦିଆଯିବା ଉଚିତ।

ଉପରୋକ୍ତ ଅନୁରୋଧକୁ କରଦାତାଙ୍କ ଓକିଲ ତୀବ୍ର ବିରୋଧ କରିଥିଲେ । ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ସେମାନଙ୍କ ମାମଲା ଉପସ୍ଥାପନ କରି ଶ୍ରୀ ନରିମାନ (1983ର ସି.ଏ. 4353-4 ଏବଂ 1980ର ସି.ଏ. 2053-80 ରେ ଆବେଦନକାରୀମାନଙ୍କ ତରଫରୁ ହାଜର ହୋଇ) ଯୁକ୍ତି ରଖିଥିଲେ ଯେ ଆମେ *ଇଣ୍ଡିଆ ସିମେଣ୍ଟ*ର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 35 ରେ ଥିବା ନିର୍ଦ୍ଦେଶକୁ ଅବିଚାରିତ ଢଙ୍ଗରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଅଣଦେଖା କରିବା ଉଚିତ୍ । ସେ ପ୍ରଥମେ ଉପସ୍ଥାପନ କରିଥିଲେ ଯେ ସେଠାକାର ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହି ଅନୁମାନ ଉପରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଛନ୍ତି ଯେ *ଗୋଲକନାଥ,* [1967] 2 SCR 762 ରେ ସମ୍ଭାବ୍ୟ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନର ଏକ ମତବାଦ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବେ ବୟାନ ହୋଇଥିଲା । ସେହି ମାମଲାରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ବିଭିନ୍ନ ରାୟକୁ ବିଶ୍ଳେଷଣ କରି ସେ ଦର୍ଶାଇଥିଲେ ଯେ, ପ୍ରଧାନ ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ସୁବ୍ବା ରାଓ ଏବଂ ଅନ୍ୟ ଚାରିଜଣ ନ୍ୟାୟାଧୀଶ (ପୃ. 805-813) ଭାରତରେ ଏହି ମତବାଦର ପ୍ରୟୋଗକୁ ଅନୁମୋଦନ କରିଥିବାବେଳେ, ଅନ୍ୟ ପାଞ୍ଚ ଜଣ ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ଏହା ବିରୁଦ୍ଧରେ କହିଥିଲେ (ପୃ. 890, 897, 899-922, 921 ଏବଂ 952) ଏବଂ ଏକାଦଶ ବିଚାରପତି ନିରପେକ୍ଷ ଥିଲେ (ପୃ. 948) । ତେଣୁ ସେ ଉପସ୍ଥାପନ କରିଥିଲେ ଯେ *ଗୋଲକନାଥ* ମାମଲାର ନିଷ୍ପତ୍ତି କରିଥିବା ନ୍ୟାୟାଧୀଶମାନେ ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ସମାନ ଭାବରେ ବିଭକ୍ତ ଥିଲେ ଏବଂ ତେଣୁ ନ୍ୟାୟାଳୟର କୌଣସି ନିର୍ଣ୍ଣୟ ଆଧାର ଆମ ଉପରେ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ନାହିଁ । ଦ୍ୱିତୀୟରେ, ସେ ଉପସ୍ଥାପନ କରିଥିଲେ ଯେ ସମ୍ଭାବ୍ୟ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନର ମତବାଦ ଆମେରିକାର ସର୍ବୋଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ଏହା ବିରୁଦ୍ଧରେ କୌଣସି ସାମ୍ବିଧାନିକ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଅନୁପସ୍ଥିତିରେ ବିକଶିତ ହୋଇଥିଲା, ଦେଖନ୍ତୁ: *ସନବର୍ଷ୍ଟ* 77 L.Ed. 310 (ପୃଷ୍ଠା 366 ରେ) ଏବଂ *ଲିଙ୍କଲେଟର,* 14 L.Ed. (2d) 601 (ପୃଷ୍ଠା 604-8 ରେ) । ତେବେ ଭାରତରେ ଏହି ମତବାଦର ପ୍ରୟୋଗ, ବିଶେଷ କରି ଟିକସ ଆଦାୟର ବୈଧତା ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ପ୍ରସଙ୍ଗ ସନ୍ଦର୍ଭରେ, ସମ୍ବିଧାନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 246 ଏବଂ 265ରେ ଥିବା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକର ବିପରୀତ ହେବ । ଯେଉଁଠାରେ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଜାଣିବାକୁ ପାଆନ୍ତି ଯେ ଏକ ଆଇନ ପ୍ରଣୟନ ସମ୍ପୃକ୍ତ ବ୍ୟବସ୍ଥାପିକାର କ୍ଷମତା ବାହାରେ, ଏହା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବେ ମୂଳପୋଛ ହୋଇଯାଏ କାରଣ ଅନୁଚ୍ଛେଦ 246 ଏବଂ 265 ଏହା କହିଥାଏ । ସମ୍ବିଧାନର ଏହି ଧାରାଗୁଡ଼ିକ ସତ୍ତ୍ୱେ, ସେମାନେ ଏହି ଆଇନ ପ୍ରଣୟନକୁ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଅବଧି ପାଇଁ କିମ୍ବା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପାଇଁ ବୈଧ ବୋଲି ବିବେଚନା କରିବେ ବୋଲି କହିବା ପାଇଁ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କୌଣସି ସ୍ୱେଚ୍ଛାଚାରିତା ପ୍ରୟୋଗ ପାଇଁ କୌଣସି ସୁଯୋଗ ନାହିଁ ଏବଂ କୌଣସି ସ୍ଥାନ ନାହିଁ । ତୃତୀୟତଃ, ସେ ଦର୍ଶାଇଥିଲେ

ଯେ ଉପରୋକ୍ତ ଆପତ୍ତିଟିକୁ ଅନୁଚ୍ଛେଦ 142ର ଆଶ୍ରୟ ଦ୍ୱାରା "ଏଡ଼ାଇ ଦିଆଯାଇପାରିବ ନାହିଁ" । ଶ୍ରୀ ନରିମାନ ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଆମକୁ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟର ନିମ୍ନଲିଖିତ ନିଷ୍ପତ୍ତିରେ ଥିବା ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ ବିଷୟରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଛନ୍ତି:

ବିଷୟ: ଅନୁଚ୍ଛେଦ 246

ପେସିକାକା	1955-1 SCR 613	ପୃଷ୍ଠା 652, 654, 656 ରେ
ଚମରବାଗୱାଲା	1957 SCR 930	ପୃ. 940 ରେ
ସୁନ୍ଦରରାମିୟର୍ ଆଣ୍ଡ କୋ.	1958 SCR 1422	ପୃ.1468-1474 ରେ
ପଶ୍ଚିମ ରାମନାଦ	1963-2 SCR 747	ପୃ. 764 ରେ
ଏମ୍.ଏଲ୍. ଜୈନ	1963 Supp.1 SCR 912	ପୃଷ୍ଠା 530-41 ରେ

ବିଷୟ:ଅନୁଚ୍ଛେଦ 265

ମୂପିଲ୍ ନାୟାର	1961-3 SCR 77	ପୃ. 89ରେ
ବାଲାଜୀ	1962-2 SCR 983	ପୃ. 996 ରେ
ଚୋଙ୍ଗାଚାନ	1962 Supp.2 SCR 1	ପୃ. 29-30 ରେ
ବକ୍ସି ସିଂ	1963-1 SCR 220	ପୃ. 233ରେ

ବିଷୟ: ଅନୁଚ୍ଛେଦ- 142

ଗର୍ଗ	1963 Suppl.1 SCR	ପୃ. 896-8 ରେ

ମହାବୀର କିଶୋର ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବନାମ ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ ରାଜ୍ୟ, [1989] 4 SCC 1 ଉପରେ ନିର୍ଭର କରି ଏହା ଉପସ୍ଥାପନ କରାଯାଇଛି ଯେ ଏକ ଫେରସ୍ତ ଅବୈଧତାର ଘୋଷଣାର ସ୍ୱୟଂଚାଳିତ ଏବଂ ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ ପରିଣାମ ଏବଂ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବା ଉଚିତ, ଯଦି ସୀମାବନ୍ଧନ ଅବଧି ମଧ୍ୟରେ ଏକ ମକଦ୍ଦମା କିମ୍ବା ଘୋଷଣା ଏବଂ ଆନୁଷଙ୍ଗିକ ପ୍ରତିକାର ପାଇଁ ଏକ ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରାଯାଏ ।

ଉପରୋକ୍ତ ଯୁକ୍ତିକୁ ପରିପୂରକ କରି, କେତେକ କରଦାତାଙ୍କ ତରଫରୁ ହାଜର ହୋଇଥିବା ଶ୍ରୀ ଜି. ରାମାସ୍ୱାମୀ ଯୁକ୍ତି ବାଢ଼ିଥିଲେ ଯେ କରଦାତାଙ୍କ ମୌଳିକ ଅଧିକାରକୁ ନଷ୍ଟ କରିବା ପାଇଁ ଅନୁଚ୍ଛେଦ 142 ଅନୁଯାୟୀ ନ୍ୟାୟାଳୟ କୌଣସି ସ୍ୱେଚ୍ଛାଚାରିତା ପ୍ରୟୋଗ କରିବାର କୌଣସି ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠୁନାହିଁ । ବିଜ୍ଞ ଓକିଲ ଏହା ମଧ୍ୟ ଦର୍ଶାଇଥିଲେ ଯେ ରାଜ୍ୟଗୁଡ଼ିକର ଅସୁବିଧାକୁ ବିଚାରକୁ ନେଲେ, ଯଦି ସେମାନଙ୍କୁ ବିପୁଳ ପରିମାଣର ଅର୍ଥ ଫେରସ୍ତ କରିବାକୁ କୁହାଯାଇଥାଏ, ତେବେ ଏହା ଆଦୌ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ବିଚାର ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ । ସେ ନିବେଦନ କରିଛନ୍ତି ଯେ, ନ୍ୟୁନାତିନ୍ୟୁନ ଏଠାରେ କେତେକ ମାମଲାରେ, କୌଣସି ଅପୂରଣୀୟ ଅସୁବିଧାର କୌଣସି ପ୍ରମାଣ ନାହିଁ, ଅତି କମ୍ ପ୍ରମାଣ ଅଛି, ଯାହା ଯଦି ଫେରସ୍ତ ଆଦେଶ ଦିଆଯାଏ ଘଟିବାର ସମ୍ଭାବନା ଅଛି । ସେ ଏହା ମଧ୍ୟ ଦର୍ଶାଇଛନ୍ତି ଯେ, ବିପରୀତ ପରିସ୍ଥିତିରେ ଯେଉଁଠାରେ ଏକ ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ ଲେଭି ବୈଧ ବୋଲି ଧରାଯାଏ, କରଦାତାମାନେ ଅସୁବିଧା କାରଣରୁ ପିଛିଲା ଶୁଳ୍କ ପ୍ରଦାନରୁ କୌଣସି ଉପଶମ ପାଇବାକୁ ହକଦାର ନୁହଁନ୍ତି: *ଛୋଟାଭାଇ ଜେଠାଭାଇ ପଟେଲ ଆଣ୍ଡ କୋ. ବନାମ ଭାରତ ସଂଘ*, [1962] 2 Supp. SCR 1 ପୃଷ୍ଠା 12, 13 ରେ ଦେଖନ୍ତୁ ଏବଂ ନିବେଦନ କରିଥିଲେ ଯେ ରାଜ୍ୟ ପାଇଁ ଏକ ଭିନ୍ନ ନିୟମ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ । ଶ୍ରୀ ବି. ସେନ୍ ଉପସ୍ଥାପନ କରିଥିଲେ ଯେ *ମୂର୍ତ୍ତି* ମାମଲାର ରାୟକୁ ସମ୍ଭାବ୍ୟ ଅବୈଧତା ପାଇଁ ଆହ୍ୱାନ କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ, କାରଣ ଅନ୍ତତଃ ଓଡ଼ିଶା ସମ୍ବନ୍ଧରେ, ଯେହେତୁ ତୁଲୋଚରେ ନିଆଯାଇଥିବା ନିର୍ଣ୍ଣୟ ଏପରି ଶୁଳ୍କ ଲାଗୁ କରିବା ପାଇଁ ରାଜ୍ୟର କ୍ଷମତା ଉପରେ ଥିବା ସୀମାକୁ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିଥିଲା ।

ଉପରୋକ୍ତ ସାଧାରଣ ଯୁକ୍ତିଗୁଡ଼ିକ ବ୍ୟତୀତ, ଏହି ମାମଲାଗୁଡ଼ିକରେ ପାରିତ କେତେକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀକାଳୀନ ଆଦେଶ ଉପରେ ମଧ୍ୟ କରଦାତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଭରଶୀଳତା ରଖାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଏହା ଯୁକ୍ତି କରାଯାଇଛି ଯେ ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ଥିବା ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ଆଶ୍ୱସ୍ତିର ପ୍ରସଙ୍ଗ ଉପରେ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ନେବା ସମୟରେ ଏହି ଆଦେଶଗୁଡ଼ିକୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରାଯିବା ଉଚିତ, କିମ୍ବା ଅତି କମରେ ଧ୍ୟାନରେ ରଖିବା ଉଚିତ । ତେଣୁ, ଏହି ଆଦେଶଗୁଡ଼ିକୁ ଉଲ୍ଲେଖ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ଅଟେ:

(i) 1983ର ସି.ଏ. ନମ୍ବର 4353-4ରେ, 1.1.1983 ରୁ 31.3.1983 ଅବଧି ପାଇଁ ବକେୟା ବ୍ୟତୀତ ସେସ ଆଦାୟକୁ ସ୍ଥଗିତ କରି କୌଣସି ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀକାଳୀନ ଆଦେଶ ନାହିଁ ଏବଂ ଏହା ମଧ୍ୟ କରଦାତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବ୍ୟାଙ୍କ ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟି ଦାଖଲ କରିବା ଅଧୀନରେ କରାଯାଇଥିଲା ।

(ii) 1980ର ସି.ଏ. 2053-80 ରେ ପ୍ରାରମ୍ଭରେ (2.2.1981ରେ) ବ୍ୟାଙ୍କ ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟି ପ୍ରଦାନ ଉପରେ ସେସ୍ ଆଦାୟ ଉପରେ ସ୍ଥଗିତାଦେଶ ଜାରି କରାଯାଇଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଏହା ପରବର୍ତ୍ତୀ

ସମୟରେ 25.3.1983ର ଏକ ଆଦେଶ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତିସ୍ଥାପିତ ହୋଇଥିଲା, ଯାହା ଦ୍ୱାରା ସେସ୍ ର ପରିମାଣ ପ୍ରତି ତ୍ରୈମାସିକରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଜମା ହେବାକୁ ଥିଲା ଏବଂ ତା'ପରେ ରାଜ୍ୟ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତ୍ୟାହାର କରିବାକୁ ଥିଲା କିନ୍ତୁ ଏହା ରାଜ୍ୟର ମହାଧିବକ୍ତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଉପରେ ଥିଲା ଯେ "ଆବେଦନ ସଫଳ ହେଲେ ଯଦି ଜମା ହୋଇଥାଏ" ଫେରସ୍ତ ହେବ । ଏହା 30.1.90 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଜାରି ରହିଥିଲା, ଯେତେବେଳେ ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟର ଓକିଲ *ଇଣ୍ଡିଆ ସିମେଣ୍ଟ*ର ନିର୍ଣ୍ଣୟକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ରାଜି ହୋଇଥିଲେ ଯେ ଡିସେମ୍ବର 1989 ରେ ଶେଷ ହୋଇଥିବା ତ୍ରୈମାସ ପାଇଁ ସେସ୍ ର ଆଦାୟ ପରବର୍ତ୍ତୀ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେବ ନାହିଁ । ସମ୍ଭବତଃ, ତେଣୁ ସେହି ସମୟଠାରୁ ଓଡ଼ିଶାରେ କୌଣସି ସେସ୍ ସଂଗ୍ରହ ହୋଇନାହିଁ ।

(iii) ଓରିଏଣ୍ଟ ପେପର ଆଣ୍ଡ ଇଣ୍ଡଷ୍ଟ୍ରିଜ୍ ଲିମିଟେଡ଼ର ଓଡ଼ିଶା କ୍ଷେତ୍ରରେ ସ୍ଥିତି କିଛିଟା ଭିନ୍ନ । ଏହା ଦର୍ଶାଯାଇଛି ଯେ ଯେତେବେଳେ ସେସ୍ ଆଦାୟ ପ୍ରଥମେ 1.4.1977ରୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେଲା, ସେତେବେଳେ *ୱେଷ୍ଟର୍ଣ୍ଣ କୋଲଫିଲ୍ଡସ୍ ଲିମିଟେଡ୍*, ଯିଏ କରଦାତାଙ୍କୁ କୋଇଲା ଯୋଗାଇଥିଲା, ଏକ ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଆବେଦନ ଦ୍ୱାରା ସେସ୍ ଲେଭିକୁ ଆପତ୍ତି କରିଥିଲା ଏବଂ ଏକ ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀକାଳୀନ ନିଷେଧାଦେଶ ହାସଲ କରିଥିଲା, କିନ୍ତୁ ଶେଷରେ ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଆବେଦନ ପ୍ରତ୍ୟାହାର କରିନେଇଥିଲା । କିନ୍ତୁ, ଏଥି ସହିତ, ଉକ୍ତ କମ୍ପାନୀ ଟିକସଦାତାଙ୍କୁ ଲେଖିଥିଲା ଯେ ସେସ (ଯାହା ଟିକସଦାତାଙ୍କ ଠାରୁ ସଂଗ୍ରହ କରାଯାଇଥିଲା) ର ପରିମାଣ ଏକ ଅନିଶ୍ଚିତ ଆକାଉଣ୍ଟରେ ରଖାଯିବ ଏବଂ ବିଚାରାଳୟ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଣ୍ଣୟ ନିଆଯିବା ପରେ, ଏହା ସ୍ଥିର କରାଯିବ ଯେ ସେସ୍ ବାବଦକୁ ଏହା ରାଜ୍ୟ ନିକଟରେ ଜମା କରାଯିବ ନା ଟିକସଦାତାଙ୍କୁ ଫେରସ୍ତ କରାଯିବ । ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ କରାଯାଇଥିଲା ଯେ, ଯଦି ସେସ୍ ଆଦାୟ ଅବୈଧ ବୋଲି ଧରାଯାଏ, ତେବେ "ରାଶି ଫେରସ୍ତ କରିବାରେ କୌଣସି ବାଧା ରହିବ ନାହିଁ" । ଏହି ବ୍ୟବସ୍ଥା 1977ରୁ 1982 ମସିହା ମଧ୍ୟରେ ଚାଲିଥିଲା ।

21.9.1982 ରେ, କରଦାତା ଏହି ଲେଭିକୁ ଆପତ୍ତି କରି ଏକ ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଆବେଦନ ଦାୟର କରିଥିଲେ, କାରଣ ଏହାକୁ 1.4.1980 ରୁ 25 ପ୍ରତିଶତରୁ 100% କୁ ବୃଦ୍ଧି କରାଯାଇଥିଲା । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ବର୍ଦ୍ଧିତ ଦାବି ଉପରେ ଏକ ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀକାଳୀନ ସ୍ଥଗିତାଦେଶ ମଞ୍ଜୁର କରାଯାଇଥିଲା, କିନ୍ତୁ *ଲକ୍ଷ୍ମୀ ନାରାୟଣ ଅଗ୍ରୱାଲା ବନାମ ରାଜ୍ୟ*, ଏ.ଆଇ.ଆର୍. 1983 ଓଡ଼ିଶା 210 ମାମଲାରେ ଏହି ଲେଭି ବୈଧ ବୋଲି ନିର୍ଣ୍ଣୟକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ଏହାକୁ ମଧ୍ୟ ଉଠାଇ ଦିଆଯାଇଥିଲା । ଶେଷରେ, ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ 22.12.1989 ତାରିଖର ରାୟ ଦେଇ *ଇଣ୍ଡିଆ ସିମେଣ୍ଟ*କୁ ଅନୁସରଣ କରିଥିଲେ ଏବଂ ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଆବେଦନକୁ ଅନୁମତି ଦେଇଥିଲେ,

କିନ୍ତୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଥିଲେ ଯେ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କରାଯାଇଥିବା ସଂଗ୍ରହକୁ ରାଜ୍ୟ ଦ୍ୱାରା ରଖିବାକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯିବ, ଯେପରି *ଇଣ୍ଡିଆ ସିମେଣ୍ଟ* (ଉପରୋକ୍ତ) ମାମଲାରେ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଥିଲେ । ଏହି ରାୟ ରାଜ୍ୟ ଦ୍ୱାରା ଦାୟର ଏସ୍.ଏଲ୍.ପି. 1479/1990ର ବିଷୟବସ୍ତୁ ଅଟେ ।

ଏହା ପରେ ଟିକସଦାତା ଉପରୋକ୍ତ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଏକ ସମୀକ୍ଷା ଆବେଦନ ଦାୟର କରିଥିଲେ ଏହି ଯୁକ୍ତି ରଖି ଯେ; (a) କେବଳ "ସମ୍ଭାବ୍ୟ" ଭାବେ ବ୍ୟବସ୍ଥାଟିକୁ ଅସାମ୍ବିଧାନିକ ଘୋଷଣା କରିବାକୁ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର କୌଣସି ଅଧିକାରିତା କ୍ଷେତ୍ର ନଥିଲା; (b) ଏହି ମାମଲାରେ ସେସ୍ କେବଳ ୱେଷ୍ଟର୍ଣ୍ଣ କୋଲଫିଲ୍ଡସ୍ ଲିମିଟେଡ୍ ଦ୍ୱାରା ସଂଗ୍ରହ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ରାଜ୍ୟ କୋଷାଗାରରେ ଜମା କରାଯାଇ ନଥିଲା; ଏବଂ (c) 'ଅନ୍ୟାୟୋଚିତ ସମୃଦ୍ଧିକରଣ' ର ନୀତି ସେହି ରାଜ୍ୟ ପାଇଁ ସମାନ ଭାବରେ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ହେବା ଉଚିତ, ଯାହାକୁ ବେଆଇନ ଆଦାୟ ଦ୍ୱାରା ନିଜକୁ ସମୃଦ୍ଧ କରିବାକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ । ସମୀକ୍ଷା ପାଇଁ ଆବେଦନକୁ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ 13.7.90 ରେ ଖାରଜ କରିଦେଇଥିଲେ । ଏହାପରେ ଉତ୍ତରଦାତା 22.12.1989 ତାରିଖର ମୂଳ ରାୟ ଏବଂ ସମୀକ୍ଷା ଆବେଦନ ଉପରେ 13.7.1990 ତାରିଖର ଆଦେଶ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଯଥାକ୍ରମେ 1990ର ନମ୍ବର ବିହୀନ ଏସ୍.ଏଲ୍.ପି. ଏବଂ 1990ର ଏସ୍.ଏଲ୍.ପି. 11939 ଦାୟର କରିଛନ୍ତି ।

ଏହା ଯୁକ୍ତି କରାଯାଇଛି ଯେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ, ପୂର୍ବରୁ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ପରିସ୍ଥିତିକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି, ସଂଗୃହୀତ ସେସ୍ ଫେରସ୍ତ କରିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେବା ଉଚିତ୍ ଥିଲା । ଏହା କୁହାଯାଇଛି ଯେ, ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ, ୱେଷ୍ଟର୍ଣ୍ଣ କୋଲଫିଲ୍ଡସ୍ ସରକାରଙ୍କୁ ସେସ୍ ପରିମାଣ ପ୍ରଦାନ କରିଛନ୍ତି [ନିମ୍ନରେ ଉପ ପରିଚ୍ଛେଦ (v) ରେ ସୂଚିତ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟର ଆଦେଶ ଅନୁଯାୟୀ] । ଏହା ମଧ୍ୟ ଉପସ୍ଥାପିତ ହୋଇଛି ଯେ ରାଜ୍ୟ ଦ୍ୱାରା ବର୍ତ୍ତମାନ କରାଯାଇଥିବା ବିବୃତ୍ତି ଯେ ସଂଗୃହିତ ରାଶି ସମ୍ବିଧାନର ଭାଗ IV ରେ ଧାର୍ଯ୍ୟ କରାଯାଇଥିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଉପରେ ରାଜ୍ୟ ଦ୍ୱାରା ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଛି, ଏହା ଏକ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଚିନ୍ତାଧାରାର ଫଳାଫଳ ଏବଂ ଫେରସ୍ତ ପାଇଁ କରଦାତାଙ୍କ ସଠିକ୍ ଅଧିକାରକୁ ପରାସ୍ତ କରିବା ପାଇଁ ଉପସ୍ଥାପନ କରାଯାଉଛି ।

(iv) ବିହାର ମାମଲାରେ, 10.2.1986ରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ପ୍ରକାରେ ଏକ ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀକାଳୀନ ଆଦେଶ ଥିଲା:

> "ସ୍ଥଗିତାଦେଶ ଆବେଦନ ଉପରେ ସେସ୍ ଆଦାୟ ଉପରେ କୌଣସି ସ୍ଥଗିତାଦେଶ ରହିବ ନାହିଁ, କିନ୍ତୁ ଯଦି ଆବେଦନକାରୀମାନେ ଏହି ଅଦାଲତରେ ଆବେଦନରେ

> ସଫଳ ହୁଅନ୍ତି, ତେବେ ଆଦାୟ ହୋଇଥିବା ଏହି ଅତିରିକ୍ତ ରାଶିକୁ ପୁନରୁଦ୍ଧାର ତାରିଖ ଠାରୁ 12 ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ ସୁଧ ସହିତ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବ ।"

ଏହି ସମୟ ସୁଦ୍ଧା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା *ଇଣ୍ଡିଆ ସିମେଣ୍ଟ*ର ରାୟକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ଏହାକୁ 30.1.90 ରେ ସଂଶୋଧନ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଏହା ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଆଯାଇଥିଲା ଯେ ବିହାର ରାଜ୍ୟ ମଧ୍ୟ ଡିସେମ୍ବର, 1989 ରେ ଶେଷ ହୋଇଥିବା ତ୍ରୈମାସିକ ଅବଧି ପାଇଁ ଏବଂ ତା'ପରେ ପରବର୍ତ୍ତୀ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେସ୍ ପାଇଁ କୌଣସି ଦାବି କରିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ । ସମ୍ଭବତଃ, ତେଣୁ, 1989ର ଶେଷ ତ୍ରୟମାସିକ ଠାରୁ ବିହାରରେ କୌଣସି ସେସ୍ ଲାଗୁ କରାଯାଇନାହିଁ । ବିହାରର କରଦାତାଙ୍କ ଓକିଲ - ଶ୍ରୀ ଚିଦାମ୍ବରମ ଏବଂ ଶ୍ରୀ ଶାନ୍ତି ଭୂଷଣ କହିଥିଲେ ଯେ ସେମାନେ 10.2.86 ତାରିଖର ଆଦେଶ ଅନୁପାଳନ ଚାହୁଁଛନ୍ତି ଏବଂ ସେହି ତାରିଖ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପୂର୍ବରୁ ସଂଗ୍ରହ କରାଯାଇଥିବା ସେସ୍ ଫେରସ୍ତ ପାଇଁ ଜିଦ୍ କରିବେ ନାହିଁ ।

(v) ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ ପ୍ରସଙ୍ଗକୁ ବିଚାରକୁ ନେଲେ, ସ୍ଥିତିଟି ହେଉଛି ଏହା ।ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ନିଜର 28.3.1986 ତାରିଖର ରାୟ ଦ୍ୱାରା ଏହି ଲେଭି ଅବୈଧ ବୋଲି ଦର୍ଶାଇଥିଲେ । 1986ରେ ସି.ଏ. 1640ରୁ 1662ରେ, 2.5.1986 ତାରିଖରେ ପାରିତ ହୋଇଥିବା ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ଆଦେଶଟି ଏହା ଥିଲା:

> "ଆବେଦନଗୁଡ଼ିକର ସମାଧାନ ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପୂର୍ବରୁ ସଂଗ୍ରହ କରାଯାଇଥିବା ସେସ୍ ଫେରସ୍ତ ଉପରେ ସ୍ଥଗିତାଦେଶ ରହିବ । ରାଜ୍ୟ ପାଇଁ ବିଜ୍ଞ ଓକିଲ କହିଛନ୍ତି ଯେ, ଆବେଦନ ଖାରଜ ହେଲେ ରାଜ୍ୟ ବାର୍ଷିକ 12 ପ୍ରତିଶତ ସୁଧ ଦେବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ।ତେବେ ଏହି ରାୟର କାର୍ଯ୍ୟକାରିତା ଉପରେ କୌଣସି ସ୍ଥଗିତାଦେଶ ରହିବ ନାହିଁ ।"

ଏହି ଆଦେଶ ଫଳସ୍ୱରୂପ, ରାୟ ତାରିଖ ପରେ ରାଜ୍ୟ ଦ୍ୱାରା କୌଣସି ସେସ୍ ସଂଗ୍ରହ କରାଯିବା ଉଚିତ ହୋଇନଥାନ୍ତା ଏବଂ 1982 ରୁ 28.3.1986 ମଧ୍ୟରେ ସଂଗ୍ରହ କରାଯାଇଥିବା ସେସ୍ ଫେରସ୍ତ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଏକମାତ୍ର ପ୍ରସଙ୍ଗ ହୋଇଥାନ୍ତା ।

ତେବେ, ୱେଷ୍ଟର୍ଣ୍ଣ କୋଲଫିଲ୍ଡ ଲିମିଟେଡ୍ ଅନେକ ଗୁଡିଏ ଆବେଦନ ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିଏ ଆବେଦନରେ (ଯଥା, C.A. 1649/86) ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରସ୍ଥ ହୋଇଥିଲା ଏହି ପ୍ରାର୍ଥନା କରି ଯେ,

ଆବେଦନଗୁଡ଼ିକର ସମାଧାନ ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ, ସେସ୍ ପରିମାଣ ସଂଗ୍ରହ କରିବା ଏବଂ ଏହାର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗ୍ରାହକଙ୍କ ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବ୍ୟାଙ୍କର ଏକ ପୃଥକ ଆକାଉଣ୍ଟରେ ଜମା କରିବା ପାଇଁ ଏହାକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯିବା ଉଚିତ । ଏହି ଆବେଦନ ଉପରେ 1.8.86 ରେ ଆଦେଶ ଦିଆଯାଇଥିଲା । ଯେତେବେଳେ ଏହି ଆଦେଶ ପାରିତ ହେଲା, ରାଜ୍ୟ ସରକାର ଏକ ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରି ପ୍ରାର୍ଥନା କରିଥିଲେ ଯେ ୱେଷ୍ଟର୍ଣ୍ଣ କୋଲଫିଲ୍ଡସ୍ ଲିମିଟେଡ୍ ଦ୍ୱାରା ବ୍ୟାଙ୍କ ଆକାଉଣ୍ଟରେ ଟଙ୍କା ଜମା ରଖିବା ପରିବର୍ତ୍ତେ, ଯଦି ରାଜ୍ୟକୁ "ଖଣିଜ ଅଞ୍ଚଳ ବିକାଶ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମରେ" ଅର୍ଥ ବ୍ୟବହାର କରିବାକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯାଏ ତେବେ ଏହା ଲୋକହିତ ପାଇଁ ଅନୁକୂଳ ହେବ ଏବଂ ରାଜ୍ୟ ଏପରି ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ପାଳନ କରିବ ଯାହା ନ୍ୟାୟାଳୟ ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିବା ସମୟରେ ଲାଗୁ କରିବେ । ତେଣୁ, ଏହା ପ୍ରାର୍ଥନା କରାଯାଇଥିଲା ଯେ ୱେଷ୍ଟର୍ଣ୍ଣ କୋଲଫିଲ୍ଡସ୍ କୁ ତାହା ଦ୍ୱାରା ସଂଗୃହିତ ଅର୍ଥରାଶିକୁ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କୁ ଜମା କରିବା ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଆଯାଉ । ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହି ଅନୁରୋଧକୁ ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ବୋଲି ବିବେଚନା କରିଥିଲେ ଏବଂ 15.10.86 ରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଆଦେଶ ପାରିତ କରିଥିଲେ:

> "ଉପରୋକ୍ତ ଆବେଦନରେ ପାରିତ ହୋଇଥିବା 1.8.86 ତାରିଖର ଆଦେଶ ନିମ୍ନମତେ ପରିବର୍ତ୍ତିତ ହୋଇଛି:
>
> ଏହି ଅଦାଲତ ଦ୍ୱାରା 1.8.1986 ରେ ଜାରି କରାଯାଇଥିବା ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଅନୁଯାୟୀ ୱେଷ୍ଟର୍ଣ୍ଣ କୋଲଫିଲ୍ଡସ୍ ଲିମିଟେଡ୍ ଦ୍ୱାରା ବ୍ୟାଙ୍କରେ ଏକ ପୃଥକ ଆକାଉଣ୍ଟରେ ଜମା ହୋଇଥିବା ରାଶି ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବ । ଯଦି ରାଜ୍ୟ ସରକାର ଏହି ଆବେଦନରେ ବିଫଳ ହୁଅନ୍ତି, ତେବେ ଏହି ଆଦେଶ ଅନୁଯାୟୀ ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରାପ୍ତ ରାଶି ସେହି ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଯେଉଁମାନେ ଏହାକୁ ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ ସେମାନଙ୍କ ସପକ୍ଷରେ ଏହାକୁ ବଣ୍ଟନ କରିବାକୁ ୱେଷ୍ଟର୍ଣ୍ଣ କୋଲଫିଲ୍ଡସ୍ ଲିମିଟେଡ୍ କୁ ରାୟ ତାରିଖ ଠାରୁ ତିନି ମାସ ମଧ୍ୟରେ ବାର୍ଷିକ 12 ପ୍ରତିଶତ ସୁଧ ସହିତ ଫେରସ୍ତ କରାଯିବ, ଏପରି ନିର୍ଦ୍ଦେଶର ବଶବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ ଯାହା ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ତାଙ୍କ ରାୟରେ ଦେଇପାରନ୍ତି । ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରାପ୍ତ ରାଶି ଆକ୍ଷେପିତ ଆଇନରେ ଥିବା ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଅନୁଯାୟୀ ଖର୍ଚ୍ଚ କରାଯିବ ।"

ସି.ଏ. 1649/86 ଭଳି ସମାନ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ପାଇଁ ଅନ୍ୟ କେତେକ ଆବେଦନରେ ରାଜ୍ୟ ଦ୍ୱାରା ନୂତନ ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିଲା, କିନ୍ତୁ ସି.ଏ. 1649/86 ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଆବେଦନରେ

ଏପରି କୌଣସି ଆଦେଶ ପାରିତ ହୋଇଥିଲା ବୋଲି ନଥି ଦର୍ଶାଏ ନାହିଁ । ତେବେ ଏହା ପ୍ରତୀୟମାନ ହୁଏ ଯେ, କୋଇଲା କ୍ଷେତ୍ରରେ, ୱେଷ୍ଟର୍ଣ୍ଣ କୋଲଫିଲ୍ଡସ୍ ଲିମିଟେଡ୍ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ରାଷ୍ଟ୍ରାୟତ୍ତ ସଂସ୍ଥା (ଯାହା କୋଲ ଇଣ୍ଡିଆ ଲିମିଟେଡ୍‌ର ସହାୟକ ସଂସ୍ଥା) ସେମାନଙ୍କ ସମସ୍ତ ଗ୍ରାହକଙ୍କଠାରୁ ସେସ୍ ସଂଗ୍ରହ କରୁଛନ୍ତି ଏବଂ କେବଳ ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶରେ ନୁହେଁ ବରଂ ଓଡ଼ିଶାରେ ମଧ୍ୟ (ଉପରୋକ୍ତ ଉପପରିଚ୍ଛେଦ (iii) ରେ ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା ପରି) ରାଜ୍ୟକୁ ପଠାଯାଉଛି, ସ୍ପଷ୍ଟତଃ ଏହି ବୁଝାମଣାରେ ଯେ ଯଦି ଲେଭି ଶେଷରେ ଅବୈଧ ବୋଲି ଧରାଯାଏ ତେବେ ସମ୍ପୃକ୍ତ ରାଜ୍ୟ ସରକାର ଏହାକୁ ସୁଧ ସହିତ ଫେରସ୍ତ କରିବେ । ୱେଷ୍ଟର୍ଣ୍ଣ କୋଲଫିଲ୍ଡସ୍ ପକ୍ଷରୁ ଶ୍ରୀ ବୋବଡ଼େ ସ୍ପଷ୍ଟ କରିଥିଲେ ଯେ ଏହି କମ୍ପାନୀ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟର ନିର୍ଦ୍ଦେଶକୁ ପାଳନ କରିବ, ଯେତେଦୂର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହା ଦ୍ୱାରା ସଂଗୃହିତ ସେସ୍ ପରିମାଣ ଏହା ପାଖରେ ରହିବ କିମ୍ବା ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଏହାକୁ ଫେରସ୍ତ କରିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଆଯିବ ।

ଆମେ ଏହି ଯୁକ୍ତିକୁ ଆନ୍ତରିକତାର ସହ ବିଚାର କରିଛୁ ଏବଂ ଆମର ମତ ହେଉଛି ଯେ ଇଣ୍ଡିଆ ସିମେଣ୍ଟର ରାୟ ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗକୁ ସମାପ୍ତ କରିଛି । ସେଠାରେ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କୁ ଏକ ତର୍କ ଉପରେ ବିଚାର କରିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଭାବରେ ଆହ୍ୱାନ କରାଯାଇଥିଲା ଯେ, ଯଦିଓ ବୈଧାନିକ ଶୁଳ୍କ ଆଦାୟ ଅବୈଧ ବୋଲି ଜଣାପଡ଼ିବ, ନ୍ୟାୟାଳୟ ପୂର୍ବରୁ ସଂଗୃହିତ ରାଶି ଫେରସ୍ତ ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇପାରିବେ ନାହିଁ ଏବଂ ଏହି ତର୍କକୁ ସାତ ଜଣ ନ୍ୟାୟାଧୀଶଙ୍କ ଖଣ୍ଡପୀଠଙ୍କ ସମର୍ଥନ ମିଳିଥିଲା।ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ସେମାନଙ୍କ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ଆମେ ବାଧ୍ୟ । ଏହି ଆବେଦନକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବା କଷ୍ଟକର ଯେ, ଏହି ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେବା ସମୟରେ, ନ୍ୟାୟାଳୟ ସମ୍ବିଧାନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 246 ଏବଂ 265ର ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକୁ ଅଣଦେଖା କରିଥିଲେ । ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହି ସ୍ଥିତି ବିଷୟରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅବଗତ ଥିଲେ ଯେ ଉକ୍ତ ଆଇନ ପ୍ରଣୟନର ପ୍ରଭାବ ରାଜ୍ୟ ବ୍ୟବସ୍ଥାପକ ସଭାର କ୍ଷମତା ବାହାରେ ଥିବାରୁ ଏହାକୁ ମୂଳରୁ ଅସିଦ୍ଧ ଏବଂ ଏହା ଅଧୀନରେ କରାଯାଇଥିବା ସଂଗ୍ରହକୁ ଅବୈଧ କରିବାକୁ ଥିଲା । ତଥାପି ନ୍ୟାୟାଳୟ ବିଚାର କଲେ ଯେ 1964 ମସିହାରୁ ସଂଗୃହିତ ସମସ୍ତ ସେସ୍ ଫେରସ୍ତ କରିବାର ନିର୍ଦ୍ଦେଶ କଷ୍ଟଦାୟକ ଏବଂ ଅନ୍ୟାୟଯୁକ୍ତ ହେବ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଆକ୍ଷେପ କରାଯାଇଥିବା ନିର୍ଦ୍ଦେଶଗୁଡ଼ିକ ଉଚିତ ବିଚାର ପରେ ନିରପେକ୍ଷତା ଏବଂ ନ୍ୟାୟର ସ୍ୱାର୍ଥରେ ଦିଆଯାଇଥିଲା, ଏବଂ ଆମେ ଏକ ବିପରୀତ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣ ନେଇପାରିବା ନାହିଁ।

ଆମର ବିଚାରରେ, *ଗୋଲକନାଥ* (ଉପରୋକ୍ତ) ମାମଲାରେ ଅତିକମ୍ ରେ କେତେକ ନ୍ୟାୟାଧୀଶଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତିପାଦିତ ସମ୍ଭାବ୍ୟ ବୈଧିକରଣ ନୀତି ଉପରେ ଆମେ ଆଲୋଚନା କରିବାର

ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ, କାରଣ *ଇଣ୍ଡିଆ ସିମେଣ୍ଟ*ରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ନିର୍ଦ୍ଦେଶକୁ ନ୍ୟାୟାଳୟର ରିଟ୍ ଅଧିକାରିତା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଲାଗୁ ହେଉଥିବା ଅନ୍ୟ ଏକ ସୁପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ନୀତି ଉପରେ ସମର୍ଥନ କରାଯାଇପାରିବ । ଆମେ ରାଜ୍ୟ ତରଫରୁ ନିବେଦନ କରାଯାଇଥିବା ମତକୁ ସ୍ୱୀକାର କରିବାକୁ ଆଗ୍ରହୀ ଯେ ଏକ ଶୁଳ୍କ ଆଦାୟର ଅବୈଧତା ବିଷୟରେ ଏକ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ସ୍ୱୟଂଚାଳିତ ଭାବରେ ପୂର୍ବରୁ କରାଯାଇଥିବା ସମସ୍ତ ସଂଗ୍ରହ ଫେରସ୍ତ ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶରେ ପରିଣତ ହେବାର ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ । କୌଣସି ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଅବୈଧତା ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଘୋଷଣା ଏବଂ ଏହାର ଅନୁରୂପ ମଞ୍ଜୁର କରାଯିବାକୁ ଥିବା ପ୍ରତିକାର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଦୁଇଟି ଭିନ୍ନ ଜିନିଷ ଏବଂ ପରବର୍ତ୍ତୀ କ୍ଷେତ୍ରରେ, ନ୍ୟାୟାଳୟର ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପରିମାଣର ସ୍ୱେଚ୍ଛାକୃତ କ୍ଷମତା ରହିଛି ଏବଂ ଏହା ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ରହିବା ଉଚିତ । ଏହା ଏକ ସୁବ୍ୟବସ୍ଥିତ ପ୍ରସ୍ତାବ ଯେ ନ୍ୟାୟର ସ୍ୱାର୍ଥକୁ ଆଗକୁ ବଢାଇବା ପାଇଁ ଅଦାଲତଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଥିବା ପରିସ୍ଥିତି ପାଇଁ ସବୁଠାରୁ ଉପଯୁକ୍ତ ଉପାୟରେ ଆଶ୍ୱସ୍ତି ପ୍ରଦାନ କରିବା, ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଆକୃତି ଦେବା କିମ୍ବା ସୀମିତ କରିବାକୁ ଏହା ଉନ୍ମୁକ୍ତ ଅଛି । ଏହା ତର୍ଜମା କରାଯାଇପାରିବ ଯେ ସମସ୍ତ ପରିସ୍ଥିତିରେ ଏକ ନିର୍ଣ୍ଣୟକୁ ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ଏବଂ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରଭାବ ଦେବା ସର୍ବଦା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ଏହି ପ୍ରକାରର ଅନେକ ପରିସ୍ଥିତି ବାସ୍ତବ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୁଏ । ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ, ଏପରି କିଛି ମାମଲା ରହିଛି ଯେଉଁଥିରେ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହି ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ ପହଞ୍ଚିଥାନ୍ତି ଯେ ଜଣେ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ସେବା ସମାପ୍ତ କରିବା ଅବୈଧ, ତଥାପି ଏହା ତାଙ୍କୁ "ପିଛିଲା ମଜୁରୀ" ଉପରେ "ପୁନଃସ୍ଥାପନ" (ଅର୍ଥାତ୍ ସେବାରେ ନିରନ୍ତରତା) ର ଲାଭ ଦେବାରୁ ନିବୃତ୍ତ ଥାଏ । ଏପରି କ୍ଷେତ୍ରରେ, ନ୍ୟାୟାଳୟର ନିର୍ଦ୍ଦେଶର ଫଳସ୍ୱରୂପ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ତାଙ୍କ ସପକ୍ଷରେ ଏକ ଘୋଷଣାନାମାର ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ପରିଣାମ ସ୍ୱରୂପ ତାଙ୍କୁ ମିଳୁଥିବା ଲାଭରୁ ବଞ୍ଚିତ ହୁଅନ୍ତି । ଏହା କୁହାଯାଇପାରେ ଯେ, ଏପରି ଏକ ମାମଲାରେ, ନ୍ୟାୟାଳୟର ନିର୍ଦ୍ଦେଶ କୌଣସି ମୌଳିକ ଅଧିକାରକୁ ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ କରେ ନାହିଁ, ଯେପରି ଏହି ମାମଲାରେ ହୋଇଛି, ଯେଉଁଠାରେ ରାଜ୍ୟ ଦ୍ୱାରା ଏକ "ବେଆଇନ" କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ବଜାୟ ରଖିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରାଯାଇଥାଏ । କିନ୍ତୁ ପରବର୍ତ୍ତୀ ପ୍ରକାରର ମାମଲାରେ ମଧ୍ୟ ଆଶ୍ୱସ୍ତିକୁ ସ୍ୱୟଂଚାଳିତ ଭାବରେ ବିବେଚନା କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଆମେ ଯେଉଁ ପରିସ୍ଥିତିରେ ସମ୍ପୃକ୍ତ, ସେହି ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ ଉପୁଜିଥିବା ସବୁଠାରୁ ସାଧାରଣ ପ୍ରସଙ୍ଗଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିଏ ହେଉଛି, ଯେଉଁଠି ବେଆଇନ ଦାବି ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଭାବିତ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ବିଧାନର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁଯାୟୀ ଫେରସ୍ତ ପାଇଁ ଏକ ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରନ୍ତି କିମ୍ବା ଆଇନର ତ୍ରୁଟି ଅନୁଯାୟୀ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ଟିକସ ପୁନରୁଦ୍ଧାର ପାଇଁ ଏକ ମକଦ୍ଦମା ଦାୟର କରନ୍ତି । ଏପରି କ୍ଷେତ୍ରରେ, ନ୍ୟାୟାଳୟ କେବଳ ସୀମାବନ୍ଧନର ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ଅନୁମୋଦିତ ସୀମା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଉପଶମ ପ୍ରଦାନ

କରିପାରିବେ । ଯଦିଓ ସେ ଫେରସ୍ତ ପାଇଁ ମକଦ୍ଦମା ଦାୟର କରନ୍ତି କିମ୍ବା ଅନେକ ବର୍ଷ ଧରି ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ଟିକସ ଆଦାୟ ପାଇଁ ମକଦ୍ଦମା ଦାୟର କରନ୍ତି, ତେବେ ଆଶ୍ୱସ୍ତି କେବଳ ସେହି ଅବଧି ମଧ୍ୟରେ ସୀମିତ ହେବ, ଯେଉଁଠାରେ ଆବେଦନ କିମ୍ବା ମକଦ୍ଦମା ତମାଦି ହୋଇନଥିବ । ଯଦି ଏହି ଉଦାହରଣକୁ ମଧ୍ୟ ଏପରି ଏକ ମାମଲା ଭାବରେ ପୃଥକ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରାଯାଏ ଯେଉଁଠାରେ ନ୍ୟାୟାଳୟର ହାତ ସେହି ନିର୍ମାଣ କିମ୍ବା ସ୍ଥାନରେ ଅନ୍ତର୍ନିହିତ ସୀମା ଦ୍ୱାରା ବନ୍ଧା ହୋଇଛି, ଯେଉଁଥିରେ ପ୍ରତିକାର ଲୋଡ଼ା ଯାଇଛି, ତେବେ ଆସନ୍ତୁ ସେହି ମାମଲା ଉପରେ ବିଚାର କରିବା ଯେଉଁଠାରେ ଜଣେ ଆବେଦନକାରୀ ଅନୁଚ୍ଛେଦ 226 ଅନୁଯାୟୀ ଦାୟର ହୋଇଥିବା ଏକ ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଆବେଦନରେ ଏକ ବେଆଇନ ଦାବି ବିରୁଦ୍ଧରେ ଆଶ୍ୱସ୍ତି ଚାହୁଁଛନ୍ତି । ଏହି ପରିସ୍ଥିତିରେ, ଅନେକ ସମୟରେ ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠିଥାଏ ଯେ ଥରେ ଏପରି ଟିକସ ଆଦାୟକୁ ବେଆଇନ ବୋଲି ପ୍ରମାଣିତ ହେବା ପରେ ଅନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କାଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆଦାୟ କରାଯାଇଥିବା ଟିକସ ଫେରସ୍ତ ପାଇଁ ଜଣେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଅନୁରୋଧକୁ ମଞ୍ଜୁର କରାଯିବା ଉଚିତ କି । ସକାରାତ୍ମକ ଭାବରେ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଦେବା ଦ୍ୱାରା ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଆଶ୍ୱସ୍ତି ପାଇଁ ସେମାନଙ୍କର ମଞ୍ଚର ପସନ୍ଦ ଆଧାରରେ ଭେଦଭାବ ହେବ, ଏକ ବର୍ଗୀକରଣ ଯାହା, ଫଳସ୍ୱରୂପ ହେଉଥିବା ଭେଦଭାବ ପାଇଁ ଏକ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ମାନଦଣ୍ଡ ଭାବରେ ବିବେଚନା କରାଯିବା ପାଇଁ ପ୍ରଥମ ଦୃଷ୍ଟିଗତ ଭାବେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୁର୍ବଳ । ଉପରୋକ୍ତ ପ୍ରଶ୍ନର ସକରାତ୍ମକ ଉତ୍ତର ଦେବାରେ ନ୍ୟାୟାଳୟମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଏକ ବୋଧଗମ୍ୟ ଦ୍ୱିଧା ରହିବାର ଏହା ହେଉଛି ଏକ କାରଣ ।

ଏହି ମାମଲାର ଉପରୋକ୍ତ ଦିଗକୁ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟର ଅନେକ ନିଷ୍ପତ୍ତିରେ ବିଚାର କରାଯାଇଛି । *ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ ରାଜ୍ୟ ବନାମ ଭାଇଲାଲ ଭାଇ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ,* [1964] 6 SCR 261 ମାମଲାରେ ମଧ୍ୟଭାରତ ରାଜ୍ୟରେ ତମାଖୁ ବ୍ୟବସାୟୀ ଥିବା ଉତ୍ତରଦାତାମାନେ ଏହି ଆକ୍ଷେପିତ ଟିକସ ସମ୍ବିଧାନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 301 (a) ର ଉଲ୍ଲଂଘନ ଥିଲା ଏବଂ ସେମାନେ ଆଇନର ତ୍ରୁଟି ଅନୁଯାୟୀ ତାହା ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ ବୋଲି ଆଧାରରେ ସେମାନଙ୍କଠାରୁ ସଂଗୃହିତ ବିକ୍ରୟ ଟିକସ ଫେରସ୍ତ ଦେବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇ ପରମ ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଜାରି କରିବାକୁ ସମ୍ବିଧାନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 226 ଅନୁଯାୟୀ ଏକ ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରିଥିଲେ । ରାଜ୍ୟ ତରଫରୁ ଏହା ଯୁକ୍ତି କରାଯାଇଥିଲା ଯେ ଯଦିଓ ଏହି ବ୍ୟବସ୍ଥା ମୌଳିକ ଅଧିକାରକୁ ଉଲ୍ଲଂଘନ କରୁଥିଲା, ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଫେରସ୍ତ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇ ପରମ ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଜାରି କରିବାର ନିଜସ୍ୱ ବିବେକାଧିକାର ପ୍ରୟୋଗ କରିବା ଉଚିତ୍ ନୁହେଁ, କାରଣ ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରିବାରେ ଅଯୌକ୍ତିକ ବିଳମ୍ବ ହୋଇଥିଲା । ରାଜ୍ୟର ଏହି ଯୁକ୍ତିକୁ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରାଯାଇଥିଲା, କିନ୍ତୁ

ପରବର୍ତ୍ତୀ ଆବେଦନ ଉପରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏକ ଭିନ୍ନ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । ମୌଳିକ ଅଧିକାର ଏବଂ ବୈଧାନିକ ଅଧିକାରର ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ, ଆଇନର ପ୍ରାଧିକାର ବିନା ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଆଦାୟ କରାଯାଇଥିବା କୌଣସି ଅର୍ଥ ପରିଶୋଧ କରିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇ ଆନୁଷଙ୍ଗିକ ଆଶ୍ୱସ୍ତି ଦେବା ପାଇଁ ନ୍ୟାୟାଳୟର କ୍ଷମତା ଅଛି ବୋଲି ସହମତ ହୋଇ ନ୍ୟାୟାଳୟ କହିଛନ୍ତି:

> "ଏଥି ସହିତ ଆମେ ଏହି ସତ୍ୟକୁ ଅଣଦେଖା କରିପାରିବୁ ନାହିଁ ଯେ ଅନୁଚ୍ଛେଦ 226 ଅନୁଯାୟୀ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ପ୍ରତିକାର ଏକ ଦେୱାନୀ ଅଦାଲତରେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଦ୍ୱାରା ଉପଶମ ପ୍ରାପ୍ତ କରିବାର ପଦ୍ଧତିକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଅଧିକ୍ରମଣ କରିବାକୁ କିମ୍ବା ଏହିପରି କାର୍ଯ୍ୟରେ ଆଇନଗତ ଭାବରେ ଉନ୍ମୁକ୍ତ ଥିବା ପ୍ରତିରକ୍ଷାକୁ ଅସ୍ୱୀକାର କରିବାକୁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ନୁହେଁ । ଏହା ଏକାଧିକ ଥର ସ୍ପଷ୍ଟ କରାଯାଇଛି ଯେ ଅନୁଚ୍ଛେଦ 226 ଅନୁଯାୟୀ ଆଶ୍ୱସ୍ତି ଦେବାର କ୍ଷମତା ଏକ ବିବେକାଧିକାରର କ୍ଷମତା ଅଟେ । ପରମାଦେଶ ପ୍ରକୃତିର ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଜାରି କରିବାର କ୍ଷମତା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହା ବିଶେଷ ଭାବରେ ସତ୍ୟ । ସେହି ବିବେକାଧିକାରର ପ୍ରୟୋଗରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଯେଉଁ ବିଷୟ ସବୁକୁ ଯଥାର୍ଥ ଭାବରେ ବିଚାରକୁ ନିଅନ୍ତି, ତାହା ହେଉଛି ପୀଡ଼ିତ ପକ୍ଷ ଦ୍ୱାରା ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ପ୍ରତିକାର ମାଗିବାରେ ବିଳମ୍ବ ଏବଂ ଏଥିପାଇଁ କ'ଣ ବାହାନା ଅଛି । ଅନ୍ୟ ଏକ ବିଷୟ ଯାହାକୁ ସଠିକ୍ ଭାବରେ ବିଚାରକୁ ନିଆଯାଇପାରିବ ତାହା ହେଉଛି ତଥ୍ୟ ଏବଂ ଆଇନର ପ୍ରକୃତି, ଯାହାକୁ ଫଳସ୍ୱରୂପ ପ୍ରତିକାରର ଉପଲବ୍ଧତା ବିଷୟରେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବାକୁ ପଡିପାରେ । ତେଣୁ, ଯେଉଁ କ୍ଷେତ୍ରରେ, ଏହି ମାମଲାଗୁଡ଼ିକ ଭଳି, ଅନୁଚ୍ଛେଦ 226 ଅନୁଯାୟୀ, ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଏକ ଅସିଦ୍ଧ ଆଇନ ପ୍ରଣୟନ ଅଧୀନରେ ଟିକସ ଦେବାକୁ ଧାର୍ଯ୍ୟ କରାଯାଇଥିବା ଏବଂ ଭୁଲରେ ଏହାକୁ ପ୍ରଦାନ କରିଥିବା ଅଭିଯୋଗ ଉପରେ ଅଦାଲତକୁ ଆଶ୍ୱସ୍ତି ପାଇଁ ଆସନ୍ତି, ଯଦି ଏହା ଅଦାଲତ ଜାଣିବାକୁ ପାଆନ୍ତି ଯେ କରଧାର୍ଯ୍ୟ ଅସିଦ୍ଧ ଥିଲା, ଆଇନ ପ୍ରଣୟନର ଏକ ଅସିଦ୍ଧ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅଧୀନରେ କରାଯାଇଛି, ଏବଂ ଦେୟ ଭୁଲରେ କରାଯାଇଥିଲା, ତଥାପି ଏହା ପରିଶୋଧ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେବା ପାଇଁ ଏହାର ବିଚକ୍ଷଣତା ପ୍ରୟୋଗ କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ନୁହେଁ । ଏହି ବିବେକାଧିର ପ୍ରୟୋଗ କରି ପରିଶୋଧ ଆଦେଶ ଦିଆଯିବା ଉଚିତ କି ନାହିଁ ତାହା ପ୍ରତ୍ୟେକ ମାମଲାରେ ଏହାର ନିଜସ୍ୱ ତଥ୍ୟ ଏବଂ ପରିସ୍ଥିତି

ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିବ । ସାର୍ବଜନୀନ ପ୍ରୟୋଗର କୌଣସି ନିୟମ ତିଆରି କରିବା ସହଜ ନୁହେଁ କିମ୍ବା ବାଞ୍ଛନୀୟ ନୁହେଁ । ତେବେ ଏହା ଏକ ସାଧାରଣ ନିୟମ ଭାବରେ କୁହାଯାଇପାରେ ଯେ ଯଦି ଅଯୌକ୍ତିକ ବିଳମ୍ବ ହୋଇଛି, ତେବେ ନ୍ୟାୟାଳୟ ସାଧାରଣତଃ ପରମାଦେଶର ଏହି ଅସାଧାରଣ ପ୍ରତିକାର ଦ୍ୱାରା କୌଣସି ପକ୍ଷକୁ ଏହାର ସହାୟତା ଦେବା ଉଚିତ୍ ନୁହେଁ ।"

ନ୍ୟାୟାଳୟ ଆହୁରି ମଧ୍ୟ ଦର୍ଶାଇଛନ୍ତି ଯେ ବିଳମ୍ବକୁ ଅଯୌକ୍ତିକ ବୋଲି ବିବେଚନା କରାଯାଇପାରେ ଯଦିଓ ଏହା ପ୍ରତିକାର ପାଇଁ ଏକ ଦେୱାନୀ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ସୀମା ଅବଧିଠାରୁ କମ୍, କିନ୍ତୁ ଯେଉଁଠାରେ ବିଳମ୍ବ ଏହି ଅବଧିଠାରୁ ଅଧିକ, ଏହା ଅଯୌକ୍ତିକ ବୋଲି ନ୍ୟାୟାଳୟ ବିଚାର ପାଇଁ ପ୍ରାୟ ସର୍ବଦା ଉପଯୁକ୍ତ ହେବ । ଏହି ଆଧାରରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦିଆଯାଇଥିବା ଆଶ୍ୱସ୍ତିକୁ ସଂଶୋଧନ କରାଯାଇଥିଲା । *ତିଲୋକଚାନ୍ଦ ମୋତିଚାନ୍ଦ ବନାମ ମୁନ୍ସି,* [1969] 2 S.C.R. 824 ମାମଲାରେ ଆବେଦନକାରୀମାନେ ସେମାନଙ୍କ ଗ୍ରାହକଙ୍କଠାରୁ ବିକ୍ରୟ ଟିକସ ସଂଗ୍ରହ କରି ରାଜ୍ୟକୁ ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ । ବିକ୍ରୟ ଟିକସ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଫେରସ୍ତ ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଥିଲେ, କିନ୍ତୁ ଏହି ସର୍ତ୍ତରେ ଯେ ଏହି ଅର୍ଥ ଗ୍ରାହକଙ୍କୁ ହସ୍ତାନ୍ତର କରାଯିବ । ଯେହେତୁ ଆବେଦନକାରୀମାନେ ଏହି ସର୍ତ୍ତ ପାଳନ କରିନଥିଲେ, ବିକ୍ରୟ ଟିକସ ଅଧିକାରୀ ବମ୍ବେ ବିକ୍ରୟ ଟିକସ ଅଧିନିୟମ, 1953 ର ଧାରା 21 (4) ଅନୁଯାୟୀ ଏହି ରାଶି ବାଜ୍ୟାପ୍ତି କରିଥିଲେ । ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଏକ ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିଲା ଯେଉଁଥିରେ ଯୁକ୍ତି ରଖାଯାଇଥିଲା ଯେ ଧାରା 21 (4) ସମ୍ବିଧାନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 19 [10 (f)] ଏବଂ 265କୁ ଉଲ୍ଲଂଘନ କରିଛି ଏବଂ ତେଣୁ ସେମାନେ ଏହି ରାଶି ପରିଶୋଧ କରିବାକୁ ଉତ୍ତରଦାୟୀ ନୁହଁନ୍ତି । ଏହାକୁ ଏହି ଆଧାରରେ ଖାରଜ କରାଯାଇଥିଲା ଯେ ସେମାନେ ସେମାନଙ୍କ ଗ୍ରାହକମାନଙ୍କୁ ଠକିଥିଲେ ଏବଂ ତେଣୁ ମୌଳିକ ଅଧିକାରର ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ କୌଣସି ଆଶ୍ୱସ୍ତି ପାଇବାକୁ ହକଦାର ନୁହଁନ୍ତି । ଏକ ଦୁଇ ଜଣିଆ ବିଚାରପତିଙ୍କ ଖଣ୍ଡପୀଠରେ ଏକ ଆବେଦନ ମଧ୍ୟ ଖାରଜ ହୋଇଯାଇଥିଲା । ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ, ଯେତେବେଳେ ଜମି ରାଜସ୍ୱର ବକେୟା ରାଶି ପାଇଁ ବଳପୂର୍ବକ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିଲା, ଆବେଦନକାରୀମାନେ 1959-60 ରେ ରାଶି ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ । ବହୁତ ପରେ, ବମ୍ବେ ବିକ୍ରୟ ଟିକସ ଅଧିନିୟମ, 1946 ର ଅନୁରୂପ ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ କ୍ଷମତାତୀତ ବୋଲି ରଦ୍ଦ କରି ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟର ଏକ ନିଷ୍ପତ୍ତି ଥିଲା । ଏହା ପରେ ଆବେଦନକାରୀମାନେ ସମ୍ବିଧାନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 32 ଅନୁଯାୟୀ ଏକ ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଆବେଦନ ଦାୟର କରି ପୁନରୁଦ୍ଧାର କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନର ପରିଣାମ ସ୍ୱରୂପ ସେମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ପରିମାଣର ଫେରସ୍ତ ଦାବି କରିଥିଲେ । ଏହି

ନ୍ୟାୟାଳୟର ପାଞ୍ଚ ଜଣ ମାନ୍ୟବର ବିଚାରପତିଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଚାରିଜଣଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଏହି ରାୟ ଦିଆଯାଇଥିଲା ଯେ ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଆବେଦନକୁ ବିଳମ୍ବ ଆଧାରରେ ଖାରଜ କରାଯିବା ଉଚିତ । ମୁଖ୍ୟ ବିଚାରପତି ହିଦାୟତୁଲ୍ଲା କହିଛନ୍ତି ଯେ ଯଦିଓ ଅନୁଚ୍ଛେଦ 32 ମୌଳିକ ଅଧିକାରର କାର୍ଯ୍ୟକାରିତା ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଦ୍ୱାରା ନ୍ୟାୟାଳୟକୁ ଯିବାର ଅଧିକାର ପ୍ରଦାନ କରେ ଏବଂ ଜଣେ ପୀଡ଼ିତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ମାର୍ଗରେ ରାଜ୍ୟ କୌଣସି ବାଧା ସୃଷ୍ଟି କରିପାରିବ ନାହିଁ, ଥରେ ମାମଲା ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ପହଞ୍ଚିଲା ପରେ, ହସ୍ତକ୍ଷେପର ପରିମାଣ କିମ୍ବା ପଦ୍ଧତି ନ୍ୟାୟାଳୟକୁ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବାକୁ ଥିଲା । ବିଦ୍ୱାନ ପ୍ରଧାନ ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ଦର୍ଶାଇଥିଲେ ଯେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ଅନୁଚ୍ଛେଦ 32 ଅନୁଯାୟୀ ଆବେଦନ ମାମଲାରେ ନିଜକୁ ସଂଯମରେ ରଖିଛନ୍ତି । ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ, ଯଦି କୌଣସି ପକ୍ଷ ଅନୁଚ୍ଛେଦ 226 ଅନୁଯାୟୀ ପୂର୍ବରୁ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ଦ୍ୱାରସ୍ଥ ହୋଇଥିଲେ, ତେବେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ହସ୍ତକ୍ଷେପ କରିବାକୁ ମନା କରିଦେବେ । ସେହିପରି, ବିଳମ୍ବ ହୋଇଥିବା ଏବଂ ପୁରୁଣା ଦାବି ଗୁଡ଼ିକୁ ବିଚାର କରିବା ସମୟରେ, ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ନିଜ ଅଧିକାରକୁ ଦୀର୍ଘ ସମୟ ଧରି ଅବହେଳା କରାଯାଇଥିବା କିମ୍ବା ବିଳମ୍ବ କାରଣରୁ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ ପକ୍ଷଙ୍କ ଅଧିକାରକୁ ଅଣଦେଖା କରାଯାଇଥିବା ପ୍ରମାଣ ଉପରେ ଧ୍ୟାନ ଦେବା ଉଚିତ । କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନର ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ସୀମା ଭାବରେ କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଅବଧି ସ୍ଥିର କରିବା ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ପାଇଁ ସମ୍ଭବ ନଥିଲା ଏବଂ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମାମଲାକୁ ନିଜସ୍ୱ ତଥ୍ୟ ଉପରେ ବିଚାର କରିବାକୁ ପଡିବ । ଏହାଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଥିବା ମାମଲାର ତଥ୍ୟ ଉପରେ, ସଂଖ୍ୟାଗରିଷ୍ଠ ଜାଣିବାକୁ ପାଇଲେ ଯେ ଆବେଦନକାରୀ ନିଜ ଆଚରଣ ଦ୍ୱାରା ବହୁ ବର୍ଷ ପୂର୍ବେ ତାଙ୍କ ମକଦ୍ଦମା ପରିତ୍ୟାଗ କରିଥିଲେ ଏବଂ କେବଳ ଏହି କାରଣ ଯେ ଅନ୍ୟ କେହି ବ୍ୟକ୍ତି ଏହି ବିଧାନକୁ ଅସାମ୍ବିଧାନିକ ବୋଲି ଘୋଷଣା କରାଇଥିଲେ, ତେଣୁ ଅନେକ ବର୍ଷ ପରେ ଏହାକୁ ପୁନର୍ବାର ଆରମ୍ଭ କରିବାକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ପ୍ରଧାନ ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ହିଦାୟତୁଲ୍ଲାଙ୍କ ମତ ଥିଲା ଯେ ମାମଲାର ତଥ୍ୟ ଉପରେ, ଆଇନର ତ୍ରୁଟି କ୍ଷେତ୍ରରେ ସୀମା ଅଧିନିୟମରେ ଅନୁଚ୍ଛେଦର ଅନୁରୂପତାକୁ ପ୍ରୟୋଗ କରିବା ଅନୁଚିତ, ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ବଚାୱତ ଏବଂ ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ମିତ୍ତର ଅନୁଭବ କରିଥିଲେ ଯେ ଏପରିକି ଏକ ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଆବେଦନ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ଏକ ମକଦ୍ଦମା ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ସୀମା ଅବଧି, ବିଳମ୍ବକୁ ମାପ କରିବା ପାଇଁ ଏକ ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ମାନକ ହେବ । ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ସିକ୍ରି ଏବଂ ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ହେଗଡେ ଏଥିରେ ଅସହମତି ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ । ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ସିକ୍ରିଙ୍କ ମତ ଥିଲା ଯେ ମାମଲାର ତଥ୍ୟ ଉପରେ ଏଥିରେ କୌଣସି ବିଳମ୍ବ ହୋଇନାହିଁ, କିନ୍ତୁ, ସୀମା ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ଅବଧି ଏପରି ମାମଲା ଉପରେ ଲାଗୁ କରାଯିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ ଏବଂ ବିଳମ୍ବ ବ୍ୟାଖ୍ୟା ନହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏକ ବର୍ଷର ଅବଧିକୁ ଏପରି ଅବଧି ଭାବେ ଗ୍ରହଣ କରିବା

ଉଚିତ୍ ଯାହା ପରେ ଦାବି କରିବାକୁ ଏକ ପୁରୁଣା ଦାବି ବୋଲି ବିବେଚନା କରାଯିବ । "ଏପରି ଏକ ଅଭ୍ୟାସ", ମାନ୍ୟବର ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ମନ୍ତବ୍ୟ ଦେଇଛନ୍ତି, "ଅନୁଚ୍ଛେଦ 32 ଅନୁଯାୟୀ ପ୍ରଦତ୍ତ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତିକୁ କ୍ଷତି ପହଞ୍ଚାଇବ ନାହିଁ କାରଣ ଅନୁଚ୍ଛେଦ କେଉଁଠି ମଧ୍ୟ ଉଲ୍ଲେଖ କରେ ନାହିଁ ଯେ ଏକ ଆବେଦନ ଯେତେ ବିଳମ୍ବ ହେଉ, ଗ୍ରହଣ କରାଯିବା ଉଚିତ । କେବଳ ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ହେଗଡେ ଦୃଢ଼ତାର ସହ କହିଥିଲେ ଯେ ଆଶ୍ୱସ୍ତି ପ୍ରଦାନକୁ ଅସ୍ୱୀକାର କରିବା ପାଇଁ ବିଳମ୍ବ କିମ୍ବା ସୀମାବନ୍ଧନ କୌଣସି ଆଧାର ହେବା ଉଚିତ ନୁହେଁ । ମାନ୍ୟବର ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ମନ୍ତବ୍ୟ ଦେଇଛନ୍ତି (ସଂକ୍ଷିପ୍ତତା ପାଇଁ, ଆମେ ମୁଖ୍ୟ ଟିପ୍ପଣୀରୁ ଉଦ୍ଧୃତ କରୁ):

> "ଯେହେତୁ ଅନୁଚ୍ଛେଦ 32 ଅନୁଯାୟୀ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ଦିଆଯାଇଥିବା ଅଧିକାର ସ୍ୱତଃ ଏକ ମୌଳିକ ଅଧିକାର ଏବଂ ଏହା ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟର ସ୍ୱେଚ୍ଛାକୃତ କ୍ଷମତା ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ ନାହିଁ, ଯେପରି ଅନୁଚ୍ଛେଦ 226 କ୍ଷେତ୍ରରେ, ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ଉପରେ ଲାଗୁ କରାଯାଇଥିବା କର୍ତ୍ତବ୍ୟକୁ ଇଂଲଣ୍ଡର ଚାନ୍ସେରୀ ନ୍ୟାୟାଳୟର କ୍ଷମତା କିମ୍ବା ଯୁକ୍ତରାଷ୍ଟ୍ରର ନ୍ୟାୟାଳୟ ଗୁଡିକର ନ୍ୟାୟସଙ୍ଗତ ଅଧିକାରିତା ସହିତ ତୁଳନା କରିବା ଅନୁଚିତ । ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ସପକ୍ଷରେ କୌଣସି ନିରପେକ୍ଷତା ନଥିବା ତଥ୍ୟ, ଅନୁଚ୍ଛେଦ 32 ଅନୁଯାୟୀ ଜଣେ ପୀଡ଼ିତ ପକ୍ଷଙ୍କ ପାଇଁ ଉପଲବ୍ଧ ଅଧିକାରର ପ୍ରକୃତି ସ୍ଥିର କରିବାରେ ଏକ ଅପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ପରିସ୍ଥିତି ଅଟେ । ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟକୁ ସମ୍ବିଧାନ ଦ୍ୱାରା ମୌଳିକ ଅଧିକାରର ସୁରକ୍ଷା ଏବଂ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବାର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଦାୟିତ୍ୱ ଦିଆଯାଇଛି, ଏବଂ ତେଣୁ ଜଣେ ପୀଡ଼ିତ ପକ୍ଷଙ୍କ ତରଫରୁ ତ୍ରୁଟି ତାଙ୍କୁ ଅନୁଚ୍ଛେଦ 32 ଅନୁଯାୟୀ ଆଶ୍ୱସ୍ତି ପାଇବାର ଅଧିକାରରୁ ବଞ୍ଚିତ କରିପାରିବ ନାହିଁ । ବାସ୍ତବରେ, ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ବିଳମ୍ବ କାରଣରୁ ଆଶ୍ୱସ୍ତି ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ମନା କରିଥିବାର ଗୋଟିଏ ବି ଉଦାହରଣ ଆଇନ ବିବରଣୀରେ ଦର୍ଶାଯାଇନାହିଁ । ଯଦି ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ବିଳମ୍ବ ଆଧାରରେ ଆଶ୍ୱସ୍ତି ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରିପାରିବେ, ତେବେ ଅନୁଚ୍ଛେଦ 32 ଅନୁଯାୟୀ ନ୍ୟାୟାଳୟର କ୍ଷମତା ଏକ ବିବେକାଧିକାର ହେବ ଏବଂ ଅଧିକାର ଏକ ମୌଳିକ ଅଧିକାର ହେବ ନାହିଁ । ସୀମା ଅଧିନିୟମରେ ଥିବା ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁଚ୍ଛେଦ 226 ଏବଂ 32 ଅନୁଯାୟୀ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ପାଇଁ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ନୁହେଁ ଏବଂ ଯଦି ସୀମା ଅଧିନିୟମର ଏହି ବ୍ୟବସ୍ଥା ସମ୍ବିଧାନ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦତ୍ତ ପ୍ରତିକାରକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରିବା ପାଇଁ ପରୋକ୍ଷ ଭାବରେ ଅଣାଯାଏ, ତେବେ ଏହା ସଂସଦର ଏକ ମାମଲା ହେବ ଯାହା ପରୋକ୍ଷ

ଭାବରେ ମୌଳିକ ଅଧିକାରକୁ ହ୍ରାସ କରିବ ଯାହା *ଗୋଲକନାଥ* [1967] 2 S.C.R. 752 ମାମଲାରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ରାୟ ଦେଇଥିଲେ ଯେ ସଂସଦ ଏହା କରିପାରିବ ନାହିଁ । ଯଦି ମୌଳିକ ଅଧିକାରକୁ କୌଣସି ସମୟସୀମା ବିନା ଲାଗୁ କରାଯାଇପାରିବ ବୋଲି ଧରାଯାଏ, ତେବେ ସରକାରଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଭୁଲି ଯାଇଥିବା ଦାବି ଏବଂ ପରିତ୍ୟକ୍ତ ଅଧିକାରକୁ ଅନେକ ବର୍ଷ ପରେ ଲାଗୁ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରାଯାଇପାରେ ବୋଲି ଭୟ ଏକ ଅତିରଞ୍ଜିତ ଅଟେ, କାରଣ, ଶେଷରେ ଜଣେ ଆବେଦନକାରୀ କେବଳ ଏକ ବିଦ୍ୟମାନ ଅଧିକାରକୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିପାରିବେ ।"

ଉପରୋକ୍ତ ନୀତିଗୁଡ଼ିକ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଅନେକ ମାମଲାରେ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଇଛି: *ରାମଚନ୍ଦ୍ର ଶଙ୍କର ଦେଓଧର ବନାମ ମହାରାଷ୍ଟ୍ର ରାଜ୍ୟ*, [1974] 2 SCR 216; *ଶ୍ରୀ ବଲ୍ଲଭ ଗ୍ଲାସ୍ ୱାର୍କସ୍ ଲିମିଟେଡ୍ ବନାମ ଭାରତ ସଂଘ*, [1984] 3 SCR 180; *ଏମ୍.ପି. ରାଜ୍ୟ ବନାମ ନନ୍ଦଲାଲ ଜୟସ୍ୱାଲ*, [1986] 4 SCC 566; *ଡି. କାୱାସଜୀ ଆଣ୍ଡ କୋ. ବନାମ ମହୀଶୂର ରାଜ୍ୟ*, [1975] 2 SCR 511 ଏବଂ *ସାଲୋନା ଟି କୋ. ଲିମିଟେଡ୍ ବନାମ ଟିକସ ଅଧୀକ୍ଷକ*, [1988] 1 SCC 401।

ଉପରୋକ୍ତ ମାମଲାଗୁଡ଼ିକ ନିଃସନ୍ଦେହରେ କେବଳ ସେହି ପରିସ୍ଥିତି ଗୁଡ଼ିକୁ ତାଲିକାଭୁକ୍ତ କରିଥାଏ ଯେଉଁଠାରେ ନ୍ୟାୟ ଏବଂ ନିରପେକ୍ଷତାର ସ୍ୱାର୍ଥରେ ଅଦାଲତକୁ ଯିବାରେ ଆବେଦନକାରୀମାନଙ୍କ ଅଯୌକ୍ତିକ ବିଳମ୍ବ କିମ୍ବା ବାଧା କାରଣରୁ ଫେରସ୍ତ ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରାଯାଇଛି, କିମ୍ବା ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ ହେବା ଯୋଗ୍ୟ ବୋଲି ବିବେଚନା କରାଯାଇଛି । ତେବେ, ଏହି ମାମଲାଗୁଡ଼ିକର ଗୁରୁତ୍ୱ, ଯେଉଁ ଆଧାରରେ ଫେରସ୍ତ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନଯୋଗ୍ୟ ବୋଲି ଧରାଯାଇଛି, ସେଥିରେ ନିହିତ ନୁହେଁ, ବରଂ ସେମାନେ ସ୍ପଷ୍ଟରୂପେ ଦର୍ଶାଇଛନ୍ତି ଯେ ଫେରସ୍ତ ମଞ୍ଜୁର ବେଆଇନତାର ଘୋଷଣାନାମାର ଏକ ସ୍ୱୟଂକ୍ରିୟ ପରିଣାମ ନୁହେଁ । ଫେରସ୍ତ ପ୍ରଦାନ କିମ୍ବା ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରିବା ପାଇଁ ନ୍ୟାୟାଳୟର ସ୍ୱେଚ୍ଛାଚାରୀ ନୀତି ଥରେ ସ୍ୱୀକୃତିପ୍ରାପ୍ତ ହେବା ପରେ, ମାମଲାର ସମସ୍ତ ପରିସ୍ଥିତିକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ଯେଉଁ ଆଧାରରେ ଏପରି ସ୍ୱେଚ୍ଛାଚାରୀ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯିବା ଉଚିତ ତାହା ନ୍ୟାୟାଳୟ ପାଇଁ ବିଚାରର ବିଷୟ ଅଟେ । ଏହା ସମ୍ଭବ ଯେ ଫେରସ୍ତ ପାଇଁ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକୁ ରାଜ୍ୟ ଦ୍ୱାରା ବିଳମ୍ବ କିମ୍ବା ସୀମାବନ୍ଧନ ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ ଆଧାରରେ ବିରୋଧ କରାଯାଇପାରେ । ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ, ନିକଟ ଅତୀତରେ ଅନେକ ସମୟରେ ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠିଛି ଯେ ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଫେରସ୍ତ ଚାହୁଁଛନ୍ତି, ସେ 'ବେଆଇନ' ଟିକସ ଭାର ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଉପରେ

ଛାଡ଼ିଦେଇଛନ୍ତି ଏବଂ ତାଙ୍କୁ ଫେରସ୍ତ ଦେବା ଦ୍ୱାରା ତାଙ୍କର 'ଅନ୍ୟାୟୋଚିତ ସମୃଦ୍ଧିକରଣ' ହେବ, ଏହି ଆଧାରରେ ଫେରସ୍ତକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରାଯାଇପାରିବ କି ନାହିଁ । କେତେକ ନିଷ୍ପତ୍ତି ଅର୍ଥ ଫେରସ୍ତ ଦେବା କିମ୍ବା ବେଆଇନ ଆଦାୟକୁ ବଜାୟ ରଖିବା ପାଇଁ ରାଜ୍ୟକୁ ଅନୁମତି ନଦେବା ପାଇଁ ଏକ ସମାଧାନର ପରାମର୍ଶ ଦେଇଛନ୍ତି । ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗକୁ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟର ଏକ ବୃହତ ଖଣ୍ଡପୀଠଙ୍କ ବିଚାରାର୍ଥେ ପଠାଯାଇଛି ଏବଂ ଏଠାରେ ସେହି ପ୍ରଶ୍ନରେ ପ୍ରବେଶ କରିବା ଆମ ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ନୁହେଁ । ବର୍ତ୍ତମାନର ମାମଲାଗୁଡ଼ିକର ସମ୍ବନ୍ଧରେ, ଏହା ଦର୍ଶାଇବା ଯଥେଷ୍ଟ ଯେ ସମସ୍ତ ଆଦେଶ ହୋଇଥିବା ମାମଲା ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ଦର୍ଶାଏ ଯେ, ଏପରିକି ଯେଉଁଠାରେ ଟିକସ ଆଦାୟ ଅସାମ୍ବିଧାନିକ ବୋଲି ଜଣାପଡ଼େ, ନ୍ୟାୟାଳୟ ଫେରସ୍ତ ଆଦେଶ ଦେବାକୁ ବାଧ୍ୟ ନୁହଁନ୍ତି । ଯଥାର୍ଥ ଏବଂ ବୈଧ କାରଣ ପାଇଁ ପ୍ରାର୍ଥନାକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରିବାର ଅଧିକାର ରହିଛି । ତ୍ରୁଟି କିମ୍ବା ଅଯଥା ବିଳମ୍ବ କିମ୍ବା ତୃତୀୟ ପକ୍ଷ ଅଧିକାରର ହସ୍ତକ୍ଷେପ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ସେହି କାରଣଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିଏ ହେବ । ଫେରସ୍ତ ଗ୍ରହୀତାଙ୍କ ଅନ୍ୟାୟୋଚିତ ସମୃଦ୍ଧିକରଣ ଅନ୍ୟ କିଛି ହୋଇପାରେ କିମ୍ବା ହୋଇନପାରେ । କିନ୍ତୁ ଆମେ କୌଣସି କାରଣ ଦେଖୁନାହୁଁ ଯେ *ଇଣ୍ଡିଆ ସିମେଣ୍ଟ*ରେ ମାନ୍ୟବର ନ୍ୟାୟାଧୀଶମାନଙ୍କ ସିଦ୍ଧାନ୍ତକୁ ଧ୍ୟାନରେ ରଖି, ରାଜ୍ୟର ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ସ୍ୱାର୍ଥ, ଫେରସ୍ତ ମଞ୍ଜୁର କରାଯିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ ବୋଲି ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବା ପାଇଁ କାହିଁକି ଏକ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ମାନଦଣ୍ଡ ହେବା ଉଚିତ ନୁହେଁ । ତେଣୁ, ଆମେ, କୌଣସି ଭିନ୍ନ ମାନଦଣ୍ଡ ଗ୍ରହଣ କରାଯିବା ଉଚିତ ଏବଂ ଇଣ୍ଡିଆ ସିମେଣ୍ଟର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 35 ରେ ଥିବା ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଏହି ମାମଲାରେ ଅନୁସରଣ କରାଯିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ ବୋଲି ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ପାଇଁ ବିଜ୍ଞ ଓକିଲଙ୍କ ସହ ସହମତ ହେବାରେ ଅସମର୍ଥ ।

ଉପରୋକ୍ତ ଆଲୋଚ୍ୟ କାରଣଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ, ଆମର ମତ ହେଉଛି ଯେ, ଯଦିଓ ସେସ୍ ଲାଗୁ କରିବା ଅସାମ୍ବିଧାନିକ ଥିଲା, ତଥାପି ଯେଉଁ ତାରିଖରେ ଏହି ଟିକସକୁ ଅସାମ୍ବିଧାନିକ ବୋଲି ଘୋଷଣା କରାଯାଇଛି, ସେହି ତାରିଖ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆଦାୟ କରାଯାଇଥିବା କୌଣସି ପରିମାଣର ସେସ୍ ଟିକସଦାତାଙ୍କୁ ଫେରସ୍ତ ଦେବା ପାଇଁ କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଆଯିବ ନାହିଁ । ବିହାର ମାମଲାରେ ଏହା ହିଁ ଏହି ରାୟର ତାରିଖ ହେବ । ଓଡ଼ିଶା ସମ୍ବନ୍ଧରେ, ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ତାରିଖ 22.12.1989 ତାରିଖ ହେବ; ଯେଉଁ ତାରିଖରେ *ଇଣ୍ଡିଆ ସିମେଣ୍ଟ* ଅନୁସରଣ କରି ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ରାଜ୍ୟ ବ୍ୟବସ୍ଥାପିକା ଦ୍ୱାରା ଆଦାୟକୁ ଅସାମ୍ବିଧାନିକ ବୋଲି ଘୋଷଣା କରିଥିଲେ । ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ ସମ୍ବନ୍ଧରେ, 1982 ର ରାଜ୍ୟ ଅଧିନିୟମ 15 ଅନୁଯାୟୀ ଆଦାୟ ସମ୍ବନ୍ଧରେ *ହୀରାଲାଲ ରାମସ୍ୱରୂପ* ଏବଂ ସଂଯୁକ୍ତ ମାମଲାଗୁଡ଼ିକର (ଅର୍ଥାତ 28.3.1986 ରେ ଫଇସଲା ହୋଇଥିବା ଏମ. ପି. 410/83) ରାୟର ତାରିଖ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ତାରିଖ ହେବ । ଯଦିଓ ସମ୍ପୃକ୍ତ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ରାୟର ତାରିଖ ରହିଛି, ଯାହା

ସମ୍ବିଧାନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 141 ର ପରିସର ମଧ୍ୟରେ ଆଇନର ଘୋଷଣା ଗଠନ କରିନପାରେ, ଏହା କୁହାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ଯେ ନିରପେକ୍ଷତା ଆଧାରରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ରାୟ ତାରିଖରେ ଏବଂ ପରେ ସଂଗୃହିତ ସେସ୍ ବଜାୟ ରଖିବାକୁ ରାଜ୍ୟକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ।

ଅନ୍ୟ ଏକ ପ୍ରସଙ୍ଗ ଉଠାଯାଇଥିଲା ଯେ, ଏଥିମଧ୍ୟରୁ ଅନେକ ମାମଲାରେ ରାଜ୍ୟ କିମ୍ବା କୋଲଫିଲ୍ଡ କମ୍ପାନୀମାନେ ଏକ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦେଇଥିଲେ ଯେ ଯଦି ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ଟିକସ ଅଦାୟକୁ ଅବୈଧ ବୋଲି ଧରାଯାଏ, ତେବେ ସେମାନେ ସୁଧ ସହିତ ସଂଗୃହିତ ରାଶି ଫେରସ୍ତ କରିବେ । ଏହା ଉପସ୍ଥାପିତ ହୋଇଥିଲା ଯେ ବିଭିନ୍ନ ମାମଲାରେ ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀକାଳୀନ ଆଦେଶ ପାରିତ କରିବା ସମୟରେ ଲିପିବଦ୍ଧ ହୋଇଥିବା ଏବଂ ଏହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଲାଗୁ କରାଯାଇଥିବା ସର୍ତ୍ତ କିମ୍ବା ଦିଆଯାଇଥିବା ପ୍ରତିଶ୍ରୁତିକୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରାଯିବା ଉଚିତ । ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀକାଳୀନ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି କିମ୍ବା ନିର୍ଦ୍ଦେଶକୁ, ଉପରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଉପରେ ଆମର ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ସହିତ ବିରୋଧାତ୍ମକ ବୋଲି ବୁଝାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଆମେ ସହମତ ଯେ, ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ତାରିଖ ପରେ ସଂଗୃହିତ ସେସ୍ ପରିମାଣର ଫେରସ୍ତ ଆମ ଦ୍ୱାରା ସୂଚିତ ଆଧାରରେ ଅନୁମତିପ୍ରାପ୍ତ, ରାଜ୍ୟ ସେହି ପରିମାଣକୁ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଭାବରେ ଟିକସଦାତାଙ୍କୁ କିମ୍ବା କୋଲଫିଲ୍ଡସ୍ କୁ, ଯାହାଠାରୁ ସେଗୁଡିକ ସଂଗ୍ରହ କରାଯାଇଥିଲା, ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଦେଶିତ ହାରରେ ସୁଧ ସହିତ କିମ୍ବା ପ୍ରତିଶ୍ରୁତିରେ ଉଲ୍ଲେଖିତ ସୁଧ ପ୍ରକାରେ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ରାୟ ତାରିଖ ଠାରୁ ପ୍ରକୃତ ପରିଶୋଧର ତାରିଖ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଫେରସ୍ତ କରିବା ଉଚିତ୍ । କୋଲଫିଲ୍ଡସ୍, ଯେତେବେଳେ ଫେରସ୍ତ ପାଆନ୍ତି, ତାହାକୁ ସେମାନଙ୍କ ଗ୍ରାହକ, ଟିକସଦାତାଙ୍କୁ ପ୍ରଦାନ କରିବ ।

ସେହି ଅନୁଯାୟୀ ଆବେଦନଗୁଡ଼ିକର ଫଇସଲା କରାଯାଇଛି । ଖର୍ଚ୍ଚ ସମ୍ବନ୍ଧରେ କୌଣସି ଆଦେଶ ରହିବ ନାହିଁ ।

ଟି.ଏନ୍.ଏ. ଆବେଦନଗୁଡ଼ିକର ସମାଧାନ କରାଗଲା ।

ଅସ୍ୱୀକରଣ

"ଉପଭାଷାରେ ଅନୁବାଦିତ ରାୟ କେବଳ ମକଦ୍ଦମାରେ ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ସୀମିତ ବ୍ୟବହାର ଏବଂ ତାଙ୍କ ଆଞ୍ଚଳିକ ଭାଷାରେ ବୋଧଗମ୍ୟ ହେବା ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଏବଂ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ଏହା ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇନପାରେ । ସମସ୍ତ ବ୍ୟବହାରିକ ଏବଂ ସରକାରୀ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ରାୟର ଇଂରାଜୀ ସଂସ୍କରଣଟି ପ୍ରାମାଣିକ ବିବେଚିତ ହେବ ଏବଂ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱୟନ ଏବଂ ନିଷ୍ପାଦନ ନିମନ୍ତେ ଏହା ଉପଯୁକ୍ତ ବିବେଚିତ ହେବ ।"

ଭାଷାନ୍ତର:

ସୁବୋଧ ରାଉତ,
ଉପବିଭାଗ ଅଧିକାରୀ (ଅନୁବାଦ),
ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ, କଟକ ।